Beépítenék, de tiltanák is

OKTATÁS A szűk többség támogatja a telefonok iskolai használatának szabályozását, de kevesen gondolják úgy, hogy ez segít kezelni a problémákat – derült ki a Publicus kutatásából.

JUHÁSZ DÁNIEL

Miközben a magyarországi lakosság túlnyomó része (88 százaléka) inkább azzal ért egyet, hogy a különböző okoseszközök használatát be kellene építeni a gyerekek oktatásába, a többség mégis inkább egyetért az okoseszközök iskolai használatának rendeleti szintű korlátozásával – derült ki a Publicus Intézet friss, a Népszava megbízásából készített reprezentatív közvélemény-kutatásából.

A szeptember 1-jétől hatályos rendelet alapján, fő szabály szerint a diákoknak a tanítási nap elején le kell adniuk telefonjaikat, a válaszadók 40 százaléka ezzel teljes mértékben, további 13 százalékuk inkább egyetért. A korlátozást abszolút elutasítók aránya 35 százalék, azoké pedig, akik inkább nem értenek egyet a rendelettel, 10 százalék.

Azt, hogy a kérdés politikailag is megosztó, jól mutatják a válaszadók pártpreferenciái. A legnagyobb arányban (96 százalék) a Fidesz–KDNP szavazói értenek inkább egyet a korlátozással, míg az ellenzéki szavazóknak csak a 27 százaléka. A Magyar Péter-féle Tisza Párt szavazói 31 százalékban inkább igen, 66 százalékban inkább nem értenek egyet a szabályozással. A pártnélküliek körében egyaránt 49 százalék a korlátozást inkább elutasítók és támogatók aránya.

Ám azzal, hogy a gyerekek oktatásába be kellene építeni az okoseszközök használatát, a kormánypártiak 79 százaléka is inkább egyetért (az ellenzéki oldalon és a Tisza Párt szavazói körében ugyanez 98 százalék, a pártnélküliek táborában 86 százalék). A válaszadók szinte mindegyike (98 százalék) szerint a megoldást inkább az jelentené, ha maguk az iskolák lennének felszerelve jól működő, folyamatosan karbantartott digitális eszközökkel: számítógépekkel, laptopokkal, tabletekkel.

A válaszadók többsége (65 százalék) szerint az egyik legnagyobb probléma a gyerekek okostelefon-használatával, hogy elvonja a figyelmüket más, fontosabb tevékenységektől, további 46 százalékuk szerint rossz hatással van a baráti, szociális kapcsolatokra, 45 százalékuk pedig úgy véli, hogy függőséget okoznak. Az erőszakos tartalmakat 30 százaléknyian, az álhíreket 21 százaléknyian, a pornográf tartalmakat 18 százaléknyian tartják problémának. A kutatásban részt vevők 94 százaléka úgy véli, az iskoláknak foglalkozniuk kellene az internet veszélyeiről szóló tájékoztatással, 96 százalékuk azzal is egyetért, a gyerekeknek az iskolákban is tanítani kellene, mire használhatják értelmesen az internetet és a digitális technológiákat.

A felmérésből az is kiderült, hogy miközben a lakosság szűk többsége támogatja a mobiltelefonok iskolai használatának korlátozását, csak 7 százaléknyian gondolják úgy, hogy ez segít kezelni az említett problémákat. A válaszadók 40-41 százaléka szerint a digitális kultúra iskolai oktatása, a gyerekek felkészítése az internet veszélyeire, valamint az okoseszközök értelmes iskolai használata jelenthetne segítséget. De 45 százaléknyian úgy vélik, a szülőket is fel kellene készíteni az okostelefonok és az internet veszélyeire.

FOTÓ: AFP/ANP/IRIS VAN DEN BROEK

Holland minta: több uniós országban is szabályozzák a mobilhasználatot. Igaz, másutt az érintetteket bevonva hoztak előírásokat

Mi segíti kezelni, vagy megoldani a mobiltelefon-használat veszélyeinek elhárítását?

Függőség, figyelemelvonás, álhírek, pornográf és erőszakos tartalom, a szociális kapcsolatok rombolása. A válaszadók százalékában.

Forrás: Publicus/NÉPSZAVA-grafika

98 százalék

Ennyien gondolják azt, hogy az lenne a megoldás, ha az iskolák lennének felszerelve jól működő digitális eszközökkel

Csak a fideszesek helyeslik a kirúgást

Mint a Népszava is megírta, a Belügyminisztérium tanévkezdés előtt felmentette pozíciójából a budapesti Madách Imre Gimnázium igazgatóját, miután a tantestület jelezte, a rendelet keretein belül engedélyezik a diákok iskolai mobilhasználatát. A Publicus kutatása szerint 71 százaléka egyáltalán nem, vagy inkább nem ért egyet a minisztérium döntésével, az egyetértők aránya pedig 19 százalék. Az igazgató felmentését legnagyobb arányban (59 százalék) a Fidesz–KDNP szavazói tartják helyesnek, az ellenzéki oldalon 5 százalék az egyetértők aránya, míg a Tisza Párt szavazói között senki nincs, aki helyesli a döntést.

Európai trend, másképp

Több uniós tagállamban is szabályozzák az okoseszközök iskolai jelenlétét, a szabályok szigorítása európai trendnek tekinthető, ám a gyakorlatok igen eltérőek – olvasható a Republikon Intézet legújabb elemzésében. Egyes országok, mint Csehország is, az intézményekre bízzák a szabályozást, de például Hollandiában és Olaszországban az okoseszközök szinte teljes kitiltását választották, Franciaországban pedig aktívan kísérleteznek a korlátozó szabályok bevezetésével. Szlovákiában jövő januártól lesz tilos a mobilozás az általános iskolák első három évfolyamán, felsőbb évfolyamokon különleges esetekben vagy a tanárok engedélyével lehet majd használni az okoseszközöket.

Bár a magyarországinál vannak szigorúbb szabályozások, az elemzés szerint nálunk problémát jelent, hogy a kormány nem vonta be kellőképpen az érintetteket (pedagógusokat, szülőket, diákokat) a vonatkozó kormányrendelet előkészítésébe. Ezt tetézi a budapesti Madách Imre Gimnázium igazgatójának felmentése, ami a rendelet alapján indokolatlannak, értelmetlennek tűnik, és egyedül azt az érzetet erősítheti, hogy az érintetteknek nincs beleszólásuk az oktatással kapcsolatos szabályozásba.

„Magyar Péternek egy súlyos ténnyel szembe kell néznie”

LOMBIK Budapesten fog kiderülni, milyen teljesítményre képes a Tisza Párt. Az őszi hónapokban a politika központi kérdése lesz, hogy a Fővárosi Közgyűlés megőrzi-e működőképességét – nyilatkozta Ágh Attila politológus a Népszavának.

Gyurcsány Ferenc szerint a Tisza Párt elnökének döntése alávaló, „nincsen rendben”

„A választás után azt mondani, hogy köszönöm szépen, én ebből nem kérek, szerintem nincsen rendben” – reagált Gyurcsány Ferenc, a DK elnöke arra, hogy Magyar Péter, a Tisza Párt vezetője vasárnap este bejelentette, hogy nem ül be a Fővárosi Közgyűlésbe. Gyurcsány keményebb kifejezéseket is használt. Alávaló dolognak minősítette, hogy egy politikai erő elindul a választáson, de meggondolja magát, nem akar részt venni semmiben, „majd amikor úgy tetszik, akkor megszavazom, amikor nem tetszik, akkor nem szavazom meg”. Hozzátette: nem szabad engedni, hogy becstelenség, rágalmazás áldozatai legyenek azok, akik már régóta benne vannak a politikában.

Ágh Attila politológus ezzel szemben úgy látja, Magyar Péter részéről jó döntés, hogy nem lesz a Fővárosi Közgyűlés tagja. Lapunknak nyilatkozva a politológus emlékeztetett arra, hogy a Tisza Párt elnökét korábban azért bírálták, mert eredeti ígéretétől eltérően mégis átvette képviselői mandátumát az Európai Parlamentben. Ágh Attila szerint ezt is jól tette: bizonyította, hogy – bár egy politikus kezdetben nem mindig jól méri fel a helyzetet – van önkorrekciós képessége.

Az, hogy Magyar Péter beszáll-e a budapesti ügyekbe, nem vethető össze az EP-képviselőséggel – mondta a politológus. Neki a pártépítés folyamatát kell irányítania, amit nem szolgálna a mindennapos fővárosi politizálás.

Régóta folynak találgatások arról, hogy milyen szövetségek köttetnek majd a fővárosi önkormányzat működőképessége érdekében. Miután a Fidesz átírta a választási szabályokat, bonyolult képlet alakult ki. A Fidesznek és a Tisza Pártnak egyaránt tíz-tíz képviselője van a testületben, a Párbeszéd–DK–MSZP listájának – Karácsony Gergely főpolgármester is beleszámítva – hét, Vitézy Dávid és az LMP csapatának, valamint a Magyar Kétfarkú Kutya Pártnak három-három. Elvileg a Tisza Párt lehetne a „királycsináló”, de Magyar Péter már közölte, hogy sem a Fidesszel, sem a DK-s lista képviselőivel nem kötnek szövetséget.

Ágh Attila: Központi kérdés lesz ősszel, hogy működőképes lesz-e a Fővárosi Közgyűlés

Ágh Attila nem is számít arra, hogy a különböző pártok és listák között létrejönnek stabil, formalizált szövetségek. Biztosra veszi ugyanakkor: az, hogy a Fővárosi Közgyűlés működőképesnek bizonyul-e, az őszi hónapokban a magyar politika központi kérdése lesz. Mégpedig azért, mert ez az első közjogi és közhatalmi megjelenése Magyar Péter pártjának. Budapesten mutatkozik meg először a gyakorlatban, hogy a Tisza Párt mennyire kormányzóképes, mennyire szervezetképes és mennyire tud kompromisszumokat kötni. A fővárosi terepen zajló munka megelőlegezi azt a politikát, amit a Tisza Párt kormányzati szinten folytatni szeretne.

A politológus érthetőnek tartja, hogy a Tisza Párt nemcsak a Fideszszel, hanem a Gyurcsány-féle ellenzéki pártokkal sem szeretne szorosan együttműködni. Az eddigi ellenzéki pártok lenullázták magukat, lejáratódott politikusaik – ahogyan Ágh Attila fogalmazott – nem alkalmasak arra, hogy egy újonnan felépülő pártrendszerben a Tisza Párt szövetséget kössön velük. A további ellenzéki politika kibontakozása a Tisza Párton múlik: ennek a történelmi próbája lesz, hogy mi történik a Fővárosi Közgyűlésben.

Magyar Péter az európai képviselőség mellett nem ül be a Fővárosi Közgyűlésbe

Ha abból indulunk ki, hogy a Tisza Párt új ellenzéki modellt készül felépíteni, akkor nem lehet érdeke, hogy „bedöntse” Budapestet, és megismételt választást erőszakoljon ki – hívta fel a figyelmet kérdésünkre Ágh Attila. Magyar Péternek azonban „egy súlyos ténnyel szembe kell néznie” – jegyezte meg. Bár ő jobbközépről érkezett, a Tisza Pártot aktívan támogató emberek többsége – a politológus becslése alapján legalább 70 százaléka – baloldali beállítottságú és elkötelezett az európai értékek mellett. Ágh Attila szerint Magyar Péternek erre mindenképpen tekintettel kell lennie, ha sikeresen akar politizálni. CZENE GÁBOR

Skandináv javaslat az uniós pénzek odaítélésének a szigorítására

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A Vera Jourová bizottsági alelnöknek és Didier Reynders biztosnak címzett levelében a két skandináv ország EU-minisztere leszögezi: érdemes lenne megfontolni, hogy ezután ne csak a felzárkóztatási pénzeket, hanem az uniós támogatások legszélesebb körét – köztük például a mezőgazdaságnak jutó forrásokat is – tegyék függővé attól, hogy a tagállamok érvényesítik-e a jogállamiságot, a demokráciát és az alapvető emberi jogokat. Felvetik azt is, hogy az EU a jövőben a pénzek visszatartását a közös politikák szélesebb körére alkalmazhatná. A finn és a svéd kormány annak a mechanizmusnak a továbbfejlesztésére gondol, amely lehetővé teszi, hogy bizonyos alapértékek megszegése esetén Brüsszel felfüggesszen kifizetéseket. A mechanizmust az EU pénzügyi rendelete tartalmazza, módosításához a kormányok és az Európai Parlament többségének a jóváhagyása szükséges.

Magyarországgal szemben az akadémiai szabadság, a migránsok és a meleg közösség jogainak megsértése miatt van érvényben ilyen szankció: a zárolt összeg 2,6 milliárd euró. Az uniós zsargonban horizontális feljogosító feltételnek nevezett költségvetési eszköz nem azonos a korrupció miatt elindított eljárással, amelynek keretében eddig 6,3 milliárd eurótól esett el az ország.

A 27 tagállam Európa-ügyi minisztere keddi brüsszeli ülésén a jogállamiság érvényesüléséről is tárgyalni fog, ezúttal azonban nem egy-egy országot vesznek górcső alá, hanem általános vitát folytatnak. Az ülést a soros elnökség nevében a magyar EU-miniszter, Bóka János vezeti, aki egy magas rangú EU-diplomata tájékoztatása szerint „tisztességes közvetítőként" fog eljárni, nem a magyar álláspontot fogja képviselni vagy ismertetni. Az ülésre meghívást kapott a négy legfejlettebbnek ítélt nyugat-balkáni tagjelölt ország – Albánia, Észak-Macedónia, Montenegró és Szerbia – tárcavezetője is, hogy a jogállamisággal kapcsolatos közösségi elvárásokról és saját országuk teljesítményéről cseréljen eszmét uniós kollégáival.

Vera Jourová bizottsági alelnöknek is elküldték a finn–svéd javaslatot

Ezzel kapcsolatban a finn–svéd közös levél megjegyzi: megfelelő eszközöket kell alkalmazni annak biztosítására, hogy a tagjelölt országok az EU-hoz való csatlakozásuk előtt és után is megfelelnek a demokrácia, a jogállamiság és az alapvető jogok tiszteletben tartására vonatkozó szabályoknak.

A két skandináv kormány tesz egy oldalvágást a versenyképesség erősítését soros EU-elnöksége egyik legfontosabb feladatának tekintő Magyarország felé, amikor leszögezi: a versenyképesség erősítése nem lehetséges a tagállamok közötti bizalom nélkül. „Ahhoz, hogy ez a bizalom fennmaradjon és megerősödjön, minden tagállamnak ragaszkodnia kell közös értékeinkhez, nevezetesen a jogállamisághoz, a demokráciához és az alapvető jogokhoz" – olvasható a levelükben.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

LAPSZÉL

Schmidt Mária: szex és osztálykérdés

FOTÓ: MTI/SOÓS LAJOS

Nyugaton egyre kevesebb a szex – erről is beszélt Schmidt Mária, a Terror Háza Múzeum főigazgatója a Mathias Corvinus Collegium konferenciáján, tegnap, a Telex tudósítása szerint. A Ne szeretkezz, háborúzz! címmel tartott beszédében arra a megállapításra jutott, hogy Nyugaton visszaszorult a szexualitás a genderideológiák és a #MeToo mozgalom hatására. Szerinte a szexuális forradalom haszonélvezői a felső osztálybeli férfiak és nők, míg az alsóbb osztályokban a szex egyre ritkább és boldogtalanságot okoz. Schmidt állítja, a Szeretkezz, ne háborúzz! helyett az új nyugati jelszó pont ennek az ellentéte: Ne szeretkezz, háborúzz! Úgy véli, a szex a feministák hatalmi eszközévé vált. A hazai helyzetről szólva arra jutott: „Mi, magyarok, azért kb. rendben vagyunk, csak nagyon észnél kell lenni ebben a bolond világban." NÉPSZAVA

Bese-ügy: Beer Miklós bocsánatot kért

Az egyházunk nevében bocsánatot kérek – mondta a Bese-ügy nyomán Beer Miklós nyugalmazott váci püspök a Magyar Hangnak. Beer szerint az egész katolikus egyház felelőssége az, ami történt. Úgy gondolja, az egyháznak kellett volna odafigyelnie arra, hogy Bese Gergő alkalmas legyen a papságra, viszont a túlzott paphiány miatt nem kerül sor a kritériumfeltételek ellenőrzésére. Mint arról többször beszámoltunk, a NER sztárpapjának is tartott Bese Gergő plébánosról kiderült, hogy intim kapcsolatban állt egy férfival, melegszexpartira jár. Bese szentelte meg a Karmelitában az irodákat és a NER propagandistáinál is gyakori vendég volt. NÉPSZAVA

Elhagyott babák: segítség helyett jogászkodás

TÉVÚT A nevelőszülői hálózat és a családtámogatás megerősítése helyett szabálymódosítással próbálta megoldani a kórházban élő elhagyott csecsemők helyzetét a kormány, de nem járt sikerrel.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A kórházban maradt babák sorsa kapcsán Katonáné Pehr Erika elmondta, hogy 2024. július 1-jén hatályba lépett egy új, több pontján kifogásolt szabály, ráadásul az sem hozott áttörést. A szabály kimondja: az örökbeadáshoz nincs szükség annak a szülőnek a hozzájárulására, aki gyermekét közvetlenül a születést követően az egészségügyi intézményben hagyja, és a zárójelentés kézhezvételétől számított hat héten belül ő vagy a gyermek más hozzátartozója nem jelentkezik a csecsemőért. Akkor is ez a helyzet, ha írásban vagy jegyzőkönyvbe foglalva nem tesz külön nyilatkozatot az egészségügyi intézmény felé, hogy a gyermeket onnan szándékában áll elvinni.

A szakember szerint már az sem jó, hogy a sorsuk alakulását eldöntő hat hetet a kórházban kell kivárniuk a babáknak.

– Utána viszont a gyermekvédelemnek mindenképpen alkotmányos kötelessége lenne őket kihozni a kórházból, és elhelyezni őket a gyermekvédelmi rendszerben. Azokat is, akiket majd örökbe fogadnak, és azokat is, akiket nem. Ám nincs hova, és nincs kinek – mondta Katonáné Pehr Erika. Meg kell teremteni annak személyi és tárgyi feltételeit, hogy a kórházban hagyott újszülötteket mindaddig speciális nevelőszülőknél lehessen elhelyezni, amíg nem kerülnek a nevelésükre alkalmas családtaghoz, illetve örökbe fogadó szüleikhez. Kijelentette: egy egészséges csecsemő ellátása, gondozása pár hét után már nem az egészségügy feladata, azonban a kórházban hagyott csecsemőket érintő akkut problémát önmagában az örökbefogadhatóság lehetőségének megteremtése nem tudja megoldani, a gyermekvédelmi rendszert fejleszteni kell.

Ezt jelzik a számok is, hiszen Katonáné Pehr Erika szerint a kórházban maradt kisbabák közül 10-20-nál kezdődött el július óta az örökbefogadási folyamat. Lapunk kérdésére elmondta, jelenleg mintegy 2000 örökbe adható gyerek van Magyarországon, és körülbelül 2700 pár szeretne örökbe fogadni, 60-70 százalékuk 3 év alatti gyereket. A Belügyminisztérium kérdésünkre közölte: idén, augusztus 31-ig 869 örökbefogadási eljárás zajlott le Magyarországon, ami sokkal több, mint a korábbi évek hasonló időszakában. Ebben a számban már benne vannak a 2024. július 1-jén hatályba lépett új jogszabály esetei is.

A szakember kitért arra is, hogy a kórházban maradt gyermekek jövőjének alakulásából a gyermekvédelmi rendszer teljesen kihagyja a szülőket, a családot. Szerinte arra lenne szükség, hogy egy szakmai team egyenként, a családdal közösen vizsgálja meg a lehetőségeket. Kezdve azzal, hogy adottak-e a családi, lakhatási körülmények a baba nevelésére, vagy sem. – Sok esetben, segítséggel az anya magához venné a gyerekét. A család tájékoztatása, megsegítése viszont jelenleg egyenlő a semmivel, ami ugyanúgy emberjogi kérdéseket vet fel, mint a csecsemők hónapokig kórházban tartása – fogalmazott, megemlítve, ehhez a problémakörhöz tartozik a szexuális felvilágosítás hiánya, a fogamzásgátláshoz való hozzáférés nehézsége, a nem létező bérlakásprogram és a szegénység is.

Mint mondta, az állam feladata a szülőket, családokat támogató komplex pszichoszociális, prevenciós intézkedések és támogatások bevezetése, a meglevők megerősítése azért, hogy az ilyen krízishelyzetek megelőzhetőek legyenek, az édesanyák és más családtagok megalapozott döntést hozhassanak újszülöttük sorsáról. MUHARI JUDIT

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Májusban a miskolci kórházban a csecsemőosztályt tehermentesítő otthon is megtelt, annyi elhagyott baba várt nevelőszülőre

FELADATOK

KATONÁNÉ PEHR ERIKA:

A csecsemőket érintő akkut problémát önmagában az örökbefogadhatóság lehetőségének megteremtése nem tudja megoldani, a gyermekvédelmi rendszert fejleszteni kell

Nevelőszülő kerestetik

Az SOS Gyermekfalvak kezdeményezésére október 7. az állami gondoskodásban élő gyerekek napja. Az alapítvány ezen a napon idén is a nevelőszülő-toborzás elősegítésére folytat kampányt.

Elsimul lassan az árhullám

GÁTAK Bajánál is tetőzött a Duna, a folyó fentebbi szakaszain változatlanul a vártnál gyorsabb ütemű az apadás. Közel kétmillió homokzsákot kell majd elbontani.

DOROS JUDIT

– Kettősség jellemezte a hét első napján a dunai árvízi védekezést: Baja felett felgyorsult a víz apadása, míg a Bács-Kiskun megyei város térségében hétfőn tetőzött az árhullám, itt harmadfokú volt a készültség – mondta lapunknak Siklós Gabriella, az Országos Vízügyi Főigazgatóság szóvivője. Ott, ahol már levonulóban az árvíz, az önkormányzatok hozzákezdhetnek a homokzsákok elbontásához, és lassan a takarításhoz is. Fontos tudni – jegyezte meg –, hogy egyelőre azokat a homokzsákokat lehet elbontani, amelyek nem érintkeztek az árvízzel, utóbbiaknál ugyanis meg kell várni, hogy a készültség másodfok alá kerüljön. A száraz, tiszta zsákokat és a bennük lévő homokot újra fel lehet használni, az átnedvesedett homokzsákok és azok tartalma azonban veszélyes hulladéknak számít, így az önkormányzatoknak kell gondoskodniuk azok szakszerű kezeléséről – tette hozzá a szóvivő.

Az operatív törzs ülése utáni hétfő reggel Orbán Viktor kormányfő azt mondta: a beépített homokzsákok száma nem nő tovább, ez 1,9 milliónál megállt. Szavai szerint másfél-két nap múlva az ország fellélegezhet.

Mohácsnál másodfokú készültségi szintet rendeltek el. A Duna szintje Mosonmagyaróvárnál 80 centiméterrel, Esztergomnál 136, Vácnál 92, a fővárosban 74, Dunaújvárosnál 17 centiméterrel csökkent, és Paksnál is megkezdődött az apadás. Győrnél a Rába 130 centimétert apadt, harmadfokú készültség a hét első napján már csak 223 kilométernyi szakaszon volt érvényben. A nehezebb helyszínekről szólva a miniszterelnök megemlítette: Baján, ahol 2750 méteren védekeznek, teljes a védművek kiépítettsége, sok önkéntes vesz részt a munkában. A településen egyébként sokan felháborodtak, amiért az árhullám elleni védekezésként szeptember 17-én átvágták a Nagy-Pandúr-sziget önkormányzati tulajdonú nyári gátját, s előtte elrendelték az ott tartózkodók kitelepítését. Nyirati Klára polgármester ezt azzal indokolta, hogy a terület a nagyvízi meder övezetébe esik, amelynek elsődleges rendeltetése a mederből kilépő árvíz és a jég levezetése, ezért az itteni ingatlanok tulajdonosai mezőgazdasági művelést, erdőgazdálkodást vagy más tevékenységet eleve kizárólag a saját felelősségükre, az árvizek levezetésének akadályozása nélkül folytathatnak csak. A nyári gát átvágására és az ott lévő átereszto zsilip kinyitására a lassú vízbeengedés miatt volt szükség, a hirtelen és szabályozatlan elöntés ugyanis sokkal nagyobb kárt okozhatott, s akár életveszélyt is jelenthetett volna az ott tartózkodók számára.

A hét második felében már nem a védekezés, hanem a takarítás, fertőtlenítés ideje következik, amelyet az ÁNTSZ felügyel majd. Az E.On bejelentette: az árhullám levonulásával egy időben megkezdték az árvíz miatt kikapcsolt áramszolgáltatás visszaállítását. Az ügyfelektől azt kérik, hogy ellenőrizzék ingatlanjaikban, víz alá került-e a villanyórájuk, az ugyanis ilyenkor csak regisztrált szerelő beavatkozása után kapcsolható vissza.

FOTÓ: MTI/BALOGH ZOLTÁN

Tetőzött az ár Baján, az ártérben lévő házak víz alá kerültek

Pályázhat Magyarország is európai uniós pénzre a károk helyreállításához

BRÜSSZEL Az európai támogatás az árvíz által érintett minden tagállamnak, így Magyarországnak is jár – közölte az Európai Bizottság (EB) szóvivője a Népszava kérdésére. Arról érdeklődtünk, hogy az EB elnöke, Ursula von der Leyen miért nem említette Magyarországot, amikor a múlt héten bejelentett egy 10 milliárd eurós keretet a természeti katasztrófa által sújtott öt uniós ország támogatására. Ez egyébként nem friss brüsszeli pénz, hanem az érintett tagállamoknak más célokra már megítélt felzárkóztatási (kohéziós) támogatásoknak a károk helyreállítására átirányítható része.

Stefan De Keersmaecker szerint az elnök azért nem említette Magyarországot, mert a kár nagyságáról és a felhasználható pénzügyi forrásokról az adott pillanatban csak Ausztriában, Csehországban, Lengyelországban, Romániában, valamint Szlovákiában álltak rendelkezésre hozzávetőleges adatok. – Minden további tagállamnak felajánljuk, hogy éljen a lehetőséggel, értékelje a kár nagyságát, a rendelkezésére álló uniós támogatást, és tájékoztassa az EB-t, ennek mely részét kívánja az árvízkárok helyreállítására fordítani – hangsúlyozta a szóvivő.

A kohéziós források elköltésének a módosítására vonatkozó nemzeti előterjesztéseket a brüsszeli testület értékeli, és előreláthatólag a jogszabályalkotó uniós intézmények hagyják jóvá, ami azt jelenti, hogy a pénzhez nem néhány nap vagy hét alatt lehet hozzájutni.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Klímaváltozás és munkaerőharc a tőkék között

SZÜRET Miközben majd mindenki az áradásra figyelt, a klímaváltozás másként is érezteti hatását: szinte egyszerre ért be minden fajta a szőlőültetvényeken, így alig akadt elég napszámos.

Kettéhasadt Európa: nyugaton a szokásosnál jóval hűvösebb, csapadékosabb nyár volt, így a szüretek a megszokott időben zajlanak Nyugat-Németországban, Franciaország északi felén – bár ott komoly peronoszpóra-problémák vannak, s lesz terméskiesés –, míg Európa déli felén és Közép-Európában még szeptember első hetében is iszonyatos forróság tombolt. A nyár elején volt ugyan egy csapadékosabb időszak, aztán hetekig sivatagi klíma jellemezte a térséget, különös tekintettel Magyarországon az Alföldre, ami a legnagyobb szőlőtermő vidékünk. Ott a termésátlagok jóval elmaradnak a szokásostól, akár 25-30 százalékkal is kisebb lesz a mennyiség – mondta lapunknak egy ágazati szakértő. A szőlőérés ritmusa a feje tetejére állt, két-három, bizonyos esetekben négy héttel előrébb jött a szüret a szokásoshoz képest. Vannak olyan nagy alföldi borászatok, ahol szeptember első napjaiban már be is fejeződött a szüret.

A soproni borvidéken a fehérborszőlők nagyjából szeptember elejére szintén elfogytak, a vörösborszőlőket a hónap közepéig szüretelték, szeptember második felére pedig mindenütt befejezték a késői fajták szedését is, a máskor szokásos októberi finis helyett – tudtuk meg helyi borászoktól. Volt, ahol az olaszrizlinget előbb szedték le, mint a kadarkát vagy az oportót, máskor ez épp fordítva történik. – Magyarországon korábban mindenki a cukorfokokat nézegette, hogy tökéletes alkoholtartalmú borok legyenek, most viszont az a probléma, hogy túl hamar érik a szőlő, nagyon magas cukorfokokkal, amiből magas alkoholtartalmú borok lehetnek, ám a piac azokat nem érti és nem is szereti. A jó borász az utóbbi években kifejezetten a savakat figyeli a szüret idején, hogy azok nehogy leessenek, s normális savgerincű borokat tudjanak készíteni – mondta lapunknak Molnár Ákos, a Soproni Borvidék Hegyközségének elnöke. Szerinte lehet már olyan fajtákat telepíteni, melyek az aszályos időszakban is megőrzik a savakat. A klímaváltozással kapcsolatban ez lenne az egyik fegyver a kezünkben, de az ilyen fajtákra való áttérés hosszú időt vesz igénybe, s azt az időszakot nem „finanszírozza” senki. Az elmúlt 20-25 évben nagy nyugat-európai intézetek fölismerték és kezelték ezt a problémát, s megjelentek az első olyan fajták a világ bortérképén, amelyek ezeknek az éghajlati változásoknak és a fogyasztói elvárások változásának megfelelnek, míg mi odáig sem jutottunk el, hogy fajtáink legyenek – hallottuk egy szőlőszaporítással foglalkozó dunántúli termelőtől. Hozzátette: ha a statisztikát nézzük, akkor Magyarországon területarányosan nálunk van a legtöbb betegségnek ellenálló fajta, nem mindegy azonban a termelés helye és intenzitása sem. A bianca, ami Magyarország második, legnagyobb felületen termesztett szőlőfajtája pillanatnyilag, s az Alföldön megtermelnek 15-20 tonnát belőle egy hektáron, intenzív gazdálkodással jó üzlet lehet: kilóját 130-140 forintért veszik át, s szinte nincs növényvédelmi költsége, jó esetben egy-két permetezéssel gyönyörűen meg lehet védeni, így hektáronként akár félmillió forint körüli nyereséget is hozhat. Míg a hegyvidéken, ahol elöregedett ültetvényeken, bérmunkát igénybe véve termelnek hektáronként 8 tonna szőlőt, ugyanezzel az átvételi árral ez teljes bukás.

– Az elmúlt két évtizedben nem nagyon volt arra példa, hogy ilyen hosszan tartó meleg, száraz nyárban kellett volna dolgozni – mondta Marczis Tamás, az egri Kovács Nimród Borászat szőlésze. Hozzátette: ahhoz képest, hogy nehéz körülmények között telt el az első kilenc hónap, a végére egész szép évjárat születhet. – Talán 2011-ben volt utoljára, hogy ennyire gyorsan, egymás után értek be a fajták. Korábban másfél hónap alatt szoktuk a chardonnay kezdésével és a nagy-Egedhegyi kékfrankos végével lezárni a szüretet, ezt gyakorlatilag másfél hét alatt megcsinálhattuk volna az érés szempontjából. Csak azért nem tudtuk, mert nincs ekkora kapacitásunk, de a szőlő szinte ettől a tempótól is gyorsabban tudott érni. A szeptember közepén bejött kis lehűlés egy-két héttel megnyújtja a szüretet, de még így is extrém gyors lesz az idei. Annyi előnyünk van, hogy a legtöbb területen már kombájnnal takarítjuk be a szőlőt, a gép nem alszik, nem pihen, azt csak hajtani kell. A meredekebb, mészkőtalajú területen viszont csak a kézi szüret működik; ott úgy oldottuk meg az emberhiányt, hogy hétvégén is dolgoztunk, s alkalmai munkásokat verbuváltunk, akár a gyárakból, akár az építőiparból.

DOROS JUDIT

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A szőlőnek még sosem volt ilyen „bolond” éve – mondják a szakértők

€/HUF 394,69 ↑ +0,39% | $/HUF 354,41 ↑ +0,63% | CHF/HUF 418,11 ↑ +0,94%

LAPSZÉL

Folytatódik az üzemanyag drágulása

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Szombat után kedden tovább drágulhat a benzin, mivel az üzemanyag nagykereskedelmi ára két forinttal nő. A hétvégi beszerzési áremelkedést a kutak eltérően alkalmazták, ezzel együtt a 95-ös benzin literje átlagosan 587 forintba kerül, a gázolaj ára nem változott, azért literenként 589 forintot kell fizetni. NÉPSZAVA

4500 milliárddal több az államadósság

Az első nyolc hónapban a központi költségvetés adóssága 4449,2 milliárd forinttal emelkedett, így elérte az 55 314 milliárd forintot – derül ki a Pénzügyminisztérium beszámolójából. Az első nyolc hónapban az államháztartás hiánya „csak” 2867,7 milliárd forint volt, vagyis a költségvetés sokkal több hitelt vett fel, mint ami a hiány finanszírozásához szükséges, mintegy spejzolva a rosszabb időkre. Idén a költségvetés hiánya 2515 milliárd forint lehetne, augusztusig a hiánycél 113 százaléka már összejött, az év végére a kormány közel 3982 milliárdos deficittel számol. A kormány a múlt héten elfogadott egy 130 pontos megszorító csomagot, annak érdekében, hogy a cél tartható legyen. P. ZS.

Most éppen vannak nálunk rosszabbak is

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az Eurostat adatai alapján az Európai Unió éves fogyasztói árindexe 2024 augusztusában 2,4 százalék volt, a legmagasabb inflációt Romániában (5,3%), Belgiumban (4,3%), Lengyelországban (4,0%) és Magyarországon (3,4%) mérték, azaz az EU-ban Magyarországon volt a negyedik legmagasabb infláció a múlt hónapban, ami ahhoz képest komoly javulás, hogy tavaly augusztusban még toronymagasan nálunk volt a legmagasabb a drágulás (14,2%) – írta a GKI Gazdaságkutató az elemzésében. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
73 060,07	↓	-0,08%
Mol		
2634 Ft	↓	-0,830%
MTelekom		
1040 Ft	↑	+1,96%
OTP		
18 515 Ft	↓	-0,43%
Richter		
10 850 Ft	↑	+0,74%

Nagyot nőttek a fizetések

KERESETEK Júliusban a bruttó mellett jelentősen nőtt a rendszeres átlagbér is, amely alapján 2027-re igen komoly összegű minimálbér formálódik.

ÁBRAHÁM AMBRUS

Júliusban jelentősen, az elmúlt év ugyanezen időszakában regisztráltat 13,9 százalékkal meghaladva, 636 700 forintra emelkedett a bruttó átlagkereset – tette közzé friss számait a Központi Statisztikai Hivatal (KSH). A kedvezmények figyelembevételével számolt nettó átlagbér ezzel párhuzamosan 438 400 forintra ugrott, ami 13,7 százalékos fejlődés. Az infláció és a most megismert adatok alapján a reáljövedelem 9,4 százalékkal nőtt, vagyis folytatódott az erőteljes bérkiáramlás. Közzétették a január és a július közötti bruttó átlagbért is, ami ebben az időszakban 635 000 forintra kúszott fel. A nettó jövedelem pedig – kedvezmények nélkül – ugyanebben az időszakban 422 300 forintot tett ki.

A júniusival szemben a júliusi bérstatisztika kifejezetten pozitív meglepetést hozott. A közölt 13,9 százalékos növekedés érdemben meghaladja a piaci konszenzust – emelte ki kommentárjában Virovácz Péter, az ING Bank vezető elemzője. Ezek alapján pedig az mondható, hogy továbbra sincs érdemi lassulás a bérdinamikában, ugyanis a friss adat illeszkedik az idei év első felében látott átlaghoz. Egyelőre tehát az év második felére várt lemorzsolódásból nem látszódik semmi, a keresetek növekedési üteme továbbra is messze felülmúlja az év elejei várakozásokat. Az elemző szerint ennek egyik magyarázata, hogy a hazai munkaerőpiac nem enyhül, sőt, a korábbiaknál is feszítettebbé vált, válik.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az alacsony keresetűek bére nőtt a legnagyobb ütemben, köztük a hulladékgazdálkodási dolgozóké

A részleteket vizsgálva kiemelte, hogy a gyorsuló átlagbér-növekedést elsősorban a versenyszférában tapasztaltak okozták. A vállalkozások körében ugyanis az előző hónap „gyenge” adatát követően most 12,7 százalék volt a bővülési ütem. A szektorban a mediánkereset még nagyobb mértékben ugrott meg az előző hónaphoz képest. Ezek alapján úgy tűnik, hogy elsősorban az alacsonyabb keresetűek körében volt jelentősebb fizetésemelési nyomás. Tovább árnyalja a képet az ágazatok szerinti vizsgálat. Itt az látható, hogy elsősorban a bányászat és a vízellátás, hulladékgazdálkodás területén nőtt jelentősen a bér. (Előbbi szektorban 22, míg utóbbinál 18 százalékos növekedést regisztrált a KSH.) Itt azonban inkább egyszeri kifizetések állhatnak a folyamatok mögött, ugyanis a létszámadatok változása nem igazán indokolna ekkora ugrást. Továbbra is átlag feletti a fizetésnövekedési ütem az állami és a nonprofit szférában. Ugyanakkor mindkét szegmensben lassult a fejlődési dinamika. Előbbi szektorban 17,5 százalékra, a nonprofit szférában pedig 15,8 százalékra fékeződött.

Virovácz felhívta a figyelmet arra, hogy a reálkeresetek növekedési üteme magas szinten 9,4 százalékon áll. Az év egészében így akár 9 százalékot is megközelítő lehet a reálbér-növekedés üteme. Bár ez rendkívül erősnek látszik, mindez a tavalyi reálbércsökkenés mellett csupán azt jelentené, hogy a 2022. évihez képest szűk 6 százalékkal lenne magasabb az átlagjövedelem vásárlóereje. E szerint pedig még mindig csupán bérfelzárkózásnak lehetne nevezni az idei folyamatokat a 2023-ban látott markáns visszaesés fényében.

Három év múlva itt a 400 000 forintos minimálbér?

A mostani friss adatok arra is alkalmat adnak, hogy az idő közben megismert információk alapján a minimálbér-tárgyalások korábbiaknál valószínűbb eredményeire, egészen pontosan a kormány eddigieknél jobban körvonalazható terveire is következtessünk. Különösen annak fényében, hogy a kabinet képviselői a múlt heti egyeztetéseken egy kormányrendelet-tervezetben az elvárásaikat és némi tényadatot is ismertettek. A megbeszéléseken azt jelezték, hogy terveik szerint a minimálbérnek a „rendszeres átlagbér” 50 százalékát kell érnie, amihez hozzátették, hogy most 44,6 százalékon állunk. A célszám elérését – hírek szerint – 2027-re tűzték ki. Ha a most megismert friss adatokból indulunk ki, és az elmúlt tíz év, mintegy 10 százalékos átlagbér fejlődési ütemét igazodási pontnak tekintjük, akkor a kabinet elvárásai alapján nagyon komoly minimálbér-növekedésnek kellene kirajzolódnia a 2027-ig tartó időszakban. (Ehhez azt meg kell jegyezni, hogy a kormány által jelzett rendszeres – prémium, jutalom, egyhavi különjuttatás nélküli – bruttó átlagkereset júliusban 602 200 forint, míg ugyanennek az értéke az 1–7. hóban, a Népszava kalkulációi szerint 594 157 forint volt.) Az általunk számoltak, és a kabinet idő közben közölt adatai és „elvárásai” alapján a rendszeres átlagbér 2027-re tehát valamivel 790 000 forint fölé kúszna. Ez azt jelentené, hogy a minimálbér a jelzett ciklus végére alig maradna el a 400 000 forinttól. Ha ezt vesszük figyelembe, illetve, hogy a felzárkóztatásnak a jelzett az időszakban jövőre kellene a legnagyobb arányúnak lennie – miután a bérdinamika vélhetően a következő években azért laposabbá válik –, akkor abból az körvonalazódik, hogy a kabinet elvárásai szerint a jövő évi minimálbérnek el kellene érnie a 300 000 forintot, az idei 266 800 forinttal szemben. Tény, hogy a gazdaság teljesítménye ekkora növekedést egyáltalán nem tükröz.

Technológiai óriásfúzió készül

TECH Minden idők legnagyobb fúziójára van kilátás a technológiai vállalatok körében, ha az amerikai chipgyártó, a Qualcomm, valamint az Intel, egyelőre csak bimbózó, kapcsolatfelvétele valóban komolyra fordul. Az ara, az Intel fél évszázados fennállásának legnehezebb időszakát éli, bár a személyi számítógépek szívét jelentő, mikroprocesszor-gyártás terén továbbra is piacvezető, chipgyártási ambíciói finoman szólva sem váltották be a reményeket. Elmulasztotta a randevút az Apple-lel 2008-ban, nem figyelt kellőképpen a mesterséges intelligencia kínálta lehetőségekre, milliárd dollárokból megvalósított chipgyártó kapacitásai pedig kihasználatlanok maradtak – sorolják az elemzők a rossz lépéseket, amelyeket, a kormányrudat 2021 februárjában átvevő, Pat Gelsinger nevével is összekötnek.

Égisze alatt az Intel vergődése már-már szabadesésbe torkollt, 70 százalékkal értékelte le a piac az amerikai ipar hajdani zászlóshajóját, a 79 milliárd dolláros forgalom 52 milliárdra apadt, a három évvel ezelőtt még 19,9 milliárd dollárnyi nyereség után, tavaly mindössze 1,8 milliárdot kerestek, majd idén augusztusban jött az igazi feketeleves, a féléves mérleg 1,6 milliárd dollár veszteséget jelzett. Majd 15 ezer alkalmazott elbocsátást jelentette be a 131 ezer embert foglalkoztató vállalat, amely 2020-ban még 270 milliárd dollárt ért, ma alig 87 milliárdot. Csak idén 60 százalék volt az értékvesztés. A cégvezető 10 milliárd dollárral csökkentené a költségeket 2025-ben, és ennek egyik lépéseként két évre bezárják a Németországban és Lengyelországban működő üzemeket, és Malajziába viszik át a termelést, s felmerült a társaság feldarabolása is. Az elmúlt években több száz milliárd dollárt költöttek új gyárak építésére az Egyesült Államokban, Európában és Izraelben, a fejlesztések egy részét bérbeadással próbálták hasznosítani.

FOTÓ: AFP

Sok lehetőséget szalasztott el az Intel, amelyek megsegítették volna.

Ebben a helyzetben jött a képbe a chipgyártás éllovasa, a Qualcomm, amelynek piaci értéke jelenleg 185 milliárd dollár, idei árfolyamnyeresége 17 százalékot tett ki. A vállalat az okostelefonok, a készülékek és a mobiltornyok közötti kommunikációs eszközök, de nem utolsósorban az Apple-termékek vezető chipgyártója. A napokban egyébként az amerikai kormány is mentőövet dobott az Intelnek, újabb pénzcsapot megnyitva a Chips Act, 2022-ben megszavazott, félvezetőipari fejlesztést szolgáló alap keretében. Az év elején már bejelentett 8,5 milliárd dolláros támogatást további 3 milliárddal megfejelte Washington.

A Wall Street Journal szerint a Qualcomm házassági szándékának, túl az Intel részvényeseinek meggyőzésén, ki kell állnia a felügyeletek vizsgálódását, a fúzió után létrejövő vállalat jelen állás szerint túlsúlyos lesz a jelenlegi trösztszabályozás mérlegén. Ugyanakkor az USA-nak komoly érdeke fűződik ahhoz, hogy egy új, erős, a világpiacon versenyképes chipgyártó jöjjön létre, és ez lehet, fékezi majd az akadékoskodókat. Ezzel együtt, ha létre is jön a fúzió, a Qualcomm vélhetően piacra dobja az Intel hozományának egy részét. RÉDEI JUDIT

Kísért a múlt a Balkánon

VISZÁLY Százötven éves közhely, hogy a déli térség lőporoshordó. Arra azonban még nem volt példa, hogy egy hiányzó zászló miatt két állam vezetői egymásnak essenek.

MIKLÓS GÁBOR

Szeptember 13-án az észak-macedóniai állami opera és balett együttese Szófiában előadta Verdi Nabuccóját. Az alkalommal élve a bolgár fővárosba utazott – nem hivatalos látogatásra – Gordana Sziljanovszka-Davkova, Észak-Macedónia újonnan megválasztott elnöknője. A szkopjei sajtó jó előre közölte az eseményt, s azt is bejelentették, hogy az északmacedón államfő találkozni fog Rumen Radev bolgár köztársasági elnökkel, ami meg is történt; a sajtónyilvánosságot mellőzve két órán át tárgyaltak. Radev szerint Sziljanovszka-Davkova a megbeszélésen a „párbeszéd és megértés óhaját” fejezte ki, az északmacedón elnöknő pedig hozzátette, hogy mind a ketten egyetértettek az EU-integráció céljával. Ezután közös fénykép készült a két politikusról az elnöki hivatal előtt. Radev hivatala azonban az elnöki hivatal címertermében készült képeket is kiadott. Ezeken az elnök kizárólag bolgár és EU-zászlók előtt rázta meg Sziljanovszka-Davkova kezét. Másnap, szombaton a szkopjei elnöki hivatal közleményt adott ki, amely szerint „magyarázatot kérnek a történtekről”. Ugyanezen a napon Hrisztijan Mickoszki északmacedón kormányfő kijelentette: a macedón zászló hiánya azt jelentette, hogy a bolgárok „átléptek egy vörös vonalat”. Az ellenzéki északmacedón szociáldemokraták sietve tüntetést rendeztek, és az elnöknő szófiai útját diplomáciai csődnek nevezték. A helyi tévében nyilatkozó külügyi illetékes a zászló hiányát megalázónak és hanyagnak mondta. Mások eközben arra utaltak, hogy a találkozó és az államfői utazás nem volt hivatalos látogatás, tehát a diplomáciai protokoll nem írta elő, hogy ott legyen a vendég országának a zászlója is. Mindenesetre a szkopjei külügy bekérette a bolgár nagykövetet, Zseljazko Radukov azonban nem vette át a neki szánt tiltakozó jegyzéket – írta a Szabad Európa bolgár nyelvű tudósítása.

A balkáni diplomáciai trágyavihar csak ezután következett. Ekkor megszólalt a szkopjei Alfa TV-ben Alekszandar Nikolszki miniszterelnök-helyettes, és azzal vádolta a bolgárokat, hogy civilizálatlanul viselkednek. A házigazda nem civilizált, nem elegáns, nem is tisztelettudó, ezért olyan a helyzet, amilyen – mondta a politikus. És ehhez még hozzátette: „náluk csak azok a macedón szolgák a szánalmasabbak, akik aláírták, hogy a macedón és bolgár nemzetnek közös történelme van. Mivelhogy nincsen.”

FOTÓ: AFP/HRISTO VLADEV

Komoly vihart kavart Radev és Sziljanovszka-Davkova nem hivatalos találkozója

Térségünk 100-150 éves megoldatlan területi és történelmi vitákat termelt ki, többet, mint amennyit az itt élő népek fel tudnának dolgozni.

Ami ezek után következett, s ma is folyik, azt leginkább önfeledt politikusi gyalázkodáshullámnak lehet nevezni. A bolgár pártok és politikusok kórusban követelik Nikolszki lemondását, az északmacedón nagykövet bekéretését, sőt kiutasítását, a macedónok EU-s csatlakozásáról folyó minden megbeszélés leállítását. A szkopjei politikusok „gyalázatosan” viselkedtek Radev elnökkel – harsant fel Bojko Boriszov volt jobbközép bolgár kormányfő, aki egyébként sok éve meghitten ellenséges viszonyt ápol az inkább baloldali elnökkel. A politikai józanság eltűnt az október 27-i parlamenti választásra kampányoló bolgár szférából. Hasonlóan szól a macedón nyelvű sajtó is. Ebben a légkörben készült Hrisztijan Mickoszki Brüsszelbe.

Az észak-macedóniai vezetőnek nehéz feladata van. Pártja, a VMRO-DPMNE olyan kampányban szerezte meg a kormányzást és az elnöki hivatalt, amelyben elutasították azokat a kompromisszumokat, amelyeket szociáldemokrata elődjeik/vetélytársaik tettek Bulgáriának (és korábban Görögországnak). Ezek mind a két nép közös történelmi és kulturális örökségére, közös hőseikre vonatkozó ügyek. Bulgária állami politikájává tette a tézist, hogy a macedón nyelv a bolgár nyelv irodalmi normává tett nyugati dialektusa, Macedónia pedig, amióta a hajdani Jugoszláviában létrejött tagköztársaságként, kizárólagos jogot formál azokra a történelmi hősökre vagy politikai entitásokra, amelyek a középkorban vagy a kora újkorban a jelenlegi területén, vagy általában a történelmileg Macedóniának nevezett térségben éltek, működtek, léteztek.

A külső megfigyelők számára ezek nehezen követhető, értelmetlen viták. A magyarok például jobban megértik, ha szlovákiai utazásaikon megtudják, hogy történelemkönyveink hősei szlovák személyiségek voltak. Ezeknek az alig rendezhető vitáknak a megoldására a két ország között történészi vegyes bizottságot hoztak létre, hogy valamilyen közös álláspontot találjanak. Ez a testület nem működik. (Szlovák–magyar történészi vegyes bizottság is alakult, hasonló eredménnyel – a szerk.) A macedón nyelv és identitás kérdéséről a szkopjei politikusok nem hajlandók tárgyalni. Két évvel ezelőtt a vitázó felek elfogadták az ún. francia kompromisszumot, amely szerint megváltoztatják Észak-Macedónia alkotmányát, és a nemzeti kisebbségek közé beveszik a bolgárokat is. Szófia szerint akár százezren is lehetnek olyan észak-macedóniai lakosok, akik bolgár állampolgárságot s ezzel EU-s letelepedést lehetővé tevő útlevelet kaptak. Identitásalapon. Az alkotmánymódosításhoz kétharmados többség kellene, és a szocdemek ezt nem tudták, Mickoszki pedig nem akarja ezt összehozni.

Egyik fél sem törekszik a műfeszültség oldására, mindenki a politikai pecsenyéjét sütögeti annak lángjánál.

Ebben a helyzetben ment az észak-macedóniai kormányfő Brüsszelbe, hogy valamit elérjen a csatlakozási tárgyalások valós megkezdésében. Azt mondta, hogy konkrét ígéreteket akar, azt, hogy tűzzenek ki ötéves határidőt a tagság elérésére. Ilyen ígéretet aligha kaphat. A bolgár pártoknak nem érdekük a műfeszültség enyhítése, a kampányban a nemzeti nagylét védelme jól jön a bal- és jobboldalnak is. Mickoszki és politikai barátai pedig elemükben vannak. Nem kell változtatniuk nacionalista frazeológiájukon, és az európai uniós tagság távolodásáért Szófiát hibáztathatják. Ami egyébként jól jön Brüsszelnek is, ahol a nyugat-balkáni integráció aktái magas polcra kerülhetnek.

A vitán hiba lenne mosolyogni. Térségünk 100-150 éves megoldatlan területi és történelmi vitákat termelt ki, többet, mint amennyit az itt élő népek maguk fel tudnának dolgozni. A szunnyadó konfliktusok száma nagy a Balkánon, s nem lehet tudni, melyik lesz a következő Szarajevó.

Herzog elismerte: regionális háború fenyeget

353. NAP Jichak Herzog államfő „kategorikusan elutasította”, hogy a zsidó államnak köze lenne a Hezbollah terrorcsoport tagjai kommunikációs eszközeinek – csipogók és walkie-talkie-k – múlt heti felrobbantásához. A Sky Newsnak adott interjújában az izraeli elnök úgy fogalmazott, sok ellenségük van. Szavai azért keltettek nagy feltűnést, mert bár a terrorcsoport kezdettől Izraelt okolta a történtekért, Tel-Aviv eddig sem nem erősítette meg, sem nem tagadta a felelősségét. A titkosszolgálati merényletek kapcsán különben sem szokott semmilyen hivatalos állásfoglalást nyilvánosságra hozni Izrael, míg terrorista vezetőknek a hadsereg által végrehajtott, célzott likvidálása kapcsán mindig vállalja a felelősséget az IDF.

Herzog interjúja egészében szokatlanul kemény volt. Hazája önvédelmi jogát hangsúlyozva az elnök azt mondta, a Hezbollah csatatérré tette Libanont is, közel egy éve vég nélkül bombázza Izraelt, amelynek északi térségéből közel százezer lakos kényszerült elhagyni otthonát. Eddig Izrael önmérsékletet mutatott, állította az izraeli elnök, „de ennek a helyzetnek véget kell érnie”. A riporter kérdésére válaszolva Herzog egyetértett azzal, hogy a konfliktus eszkalációja totális regionális háborút okozhat. Mint mondta, „egyértelműen nagyon veszélyes helyzetről van szó”, ennek ellenére kitartott azon álláspontja mellett, hogy Izraelnek joga van megvédeni önmagát, ez esetben is ezt teszi. „Úgy kell cselekednünk, ahogy bármely normális nemzet tenné, ahogy Nagy-Britannia vagy bármely más szuverén nemzet tenné, hogy megvédje népét” – hangsúlyozta az izraeli elnök a brit csatornának. Ugyanakkor elismételte a hadsereg által már nyilvánosságra hozott információt is: pénteken az IDF azért likvidálta egy célzott csapással a Hezbollah elitegységének teljes vezérkarát, mert a Hamász október 7-i terrortámadásához hasonló szárazföldi attakot terveztek Izrael ellen.

FOTÓ: AFP/MAHMOUD ZAYYAT

Füstfelhő Dél-Libanonban, az izraeli légicsapást követően

A Hezbollah–Izrael-háború egyre komolyabb méreteket öltve folytatódott tegnap is. Az izraeli légierő a nap folyamán két támadást is indított a terrorcsoport létesítményei ellen Dél-Libanonban. Ezt megelőzően a reggeli órákban az IDF SMS-, videó és rádióüzenetekben felszólította a határ menti libanoni települések lakosságát, hogy mielőbb távolodjanak el az olyan épületektől, amelyekbe katonai infrastruktúrát, például rakétakilövőket telepített, vagy ott más fegyvereket tárol a Hezbollah. A felszólításra az ország déli részéből elkezdtek menekülni az emberek, hatalmas forgalmi dugók alakultak ki Bejrút felé.

Nadzsib Mikati libanoni miniszterelnök az országa elleni „megsemmisítő háborúnak” nevezte Izrael egyre intenzívebb légicsapásait, és az ENSZ-hez fordult segítségért, sürgetve, hogy a világszervezet tegyen meg mindent az izraeli „agresszió” leállításáért. Az eszkaláció miatt aggodalmát fejezte ki Antonio Guterres főtitkár és Joe Biden amerikai elnök is. Joav Galant izraeli védelmi miniszter eközben bejelentette: az izraeli erők mélyítik támadásaikat Libanonban, a hadműveletek pedig mindaddig folytatódnak, amíg az észak-izraeli lakosság biztonságban vissza nem térhet otthonaiba.

GÁL MÁRIA

LAPSZÉL

Elengedhetetlen az ENSZ reformja

FOTÓ: AFP/ANGELA WEISS

Az ENSZ mintegy 130 állam- és kormányfője vesz részt az ENSZ ma kezdődő Közgyűlésén New Yorkban. A tanácskozáson az úgynevezett Paktum a Jövőért nevű reformcsomagban a tagállamok elkötelezik magukat az ENSZ Biztonsági Tanácsának reformja mellett. A program révén hatékonyabbá, elszámoltathatóbbá kívánják tenni a világszervezetet. Erre azért is mielőbb szükség lenne, mert a BT egyre működésképtelenebbé válik, az állandó tagok vétói miatt. Bár már több mint két évtizede születnek javaslatok az ENSZ reformjára, de a vétók miatt ezeket rendre elvetették. A Paktum a Jövőért elfogadására nagyobb az esély, elvileg az összes ENSZ-tagállam támogatja. Képünkön António Guterres, a világszervezet főtitkára. NÉPSZAVA

A Vatikán a minta

Az albán fővárosban, Tiranában hamarosan létrejön egy muszlim törpeállam a Vatikán mintájára. Ezt Edi Rama miniszterelnök jelentette be. A „Bektashi Rend szuverén állama" egy apró területen alakul meg, így állam lesz az államban. A bektashi egy muszlim misztikus rend, amelyet az iráni Khoraszánban alapítottak meg. A XVI. században Anatóliában alakult ki, majd a Balkánon is elterjedt, elsősorban Albániában. NÉPSZAVA

Zelenszkij bemutatja terveit

FOTÓ: AFP

Volodimir Zelenszkij az őszt döntő szakasznak tekinti az Oroszország elleni háború további menete szempontjából. Szerinte igazságos eredmény lenne, ha Moszkvának felelnie kellene az agressziós háborúért. Zelenszkij az Egyesült Államokba tartó repülőgép fedélzetén elmondta, bemutatja „győzelmi tervét" Joe Biden amerikai elnöknek, Kamala Harris demokrata elnökjelöltnek és alelnöknek, Donald Trump republikánus jelöltnek és volt elnöknek. Zelenszkij kedden részt vesz az ENSZ BT Ukrajna ügyében tartott ülésén, és szerdán felszólal az ENSZ Közgyűlésén. Az Egyesült Államokban folytatott tárgyalásai során az ukrán elnök várhatóan ismét szorgalmazni fogja, hogy az ukrán hadsereg használhassa a Nyugat által szállított fegyvereket mélyen Oroszország területén lévő célpontok támadására. Eddig ezt az Egyesült Államok és a legtöbb támogató ország elutasította. NÉPSZAVA

Veszélyben Scholz koalíciója

GONDOK A német szociáldemokratáknál javult ugyan a hangulat a vasárnapi brandenburgi győzelem után, de a liberális FDP máris a berlini kormány felrobbantásával fenyeget. Hamarosan eldőlhet a kabinet sorsa.

RÓNAY TAMÁS

Komoly tanulságokkal szolgált a brandenburgi választás a német szövetségi koalíció szempontjából. Bár az SPD, ahogy ezt a párt több politikusa is kiemelte, az utolsó métereken megelőzte a szélsőjobb Alternatíva Németországért (AfD) pártot, s majdnem 31 százalékot szerzett, jelentősen javítva öt évvel ezelőtti eredményén, a berlini koalíció másik két pártja számára nem termett sok babér. A Zöldek éppen lemaradtak arról, hogy bekerüljenek a tartományi parlamentbe, a liberális FDP-nek pedig fikarcnyi esélye sem volt erre. A koalíció három pártjából tehát kettő nem vette az akadályt, vagyis a virágzó gazdaságáról ismert Brandenburgban sem sokkal jobb a német kormány megítélése, mint más tartományokban. A környezetvédők egyenesen arról beszéltek, horrorszerű az új brandenburgi parlament összetétele. Ez abból a szempontból mindenképpen igaz, hogy a 88 tagú tartományi parlamentben az AfD 30 képviselői helye elég ahhoz, hogy megakadályozza azon törvények elfogadását, amelyekhez minősített többség szükséges.

Mivel a környezetvédők kiszorultak a tartományi parlamentből – az SPD 32, Sara Wagenknecht baloldali pártja (BSW) 14, a CDU pedig 12 képviselői helyre tett szert –, s az SPD és a CDU koalíciója önmagában nem elég a kormányzáshoz, így hasonlóképpen, mint a két másik keletnémet tartományban, Türingiában és Szászországban szeptember elején tartott választás után, itt is be kell venni a koalíciós együttműködésbe a BSW-t. Elképzelhető persze egy olyan verzió is, hogy kisebbségi kormány jön létre, amelyet kívülről támogatna a BSW, esetleg a CDU és a BSW.

Mindez rendkívül nehézkes kormányzást vetít előre. Wagenknecht pártja ugyanis az Ukrajnába irányuló fegyverszállítások leállítását követeli és elutasítja, hogy amerikai rakétákat állomásoztassanak Németország területén. Ezek az előfeltételek pedig beárnyékolhatják a lehetséges koalícióról szóló tárgyalásokat. (Ugyanezek a problémák természetesen Türingiában és Szászországban is fennállnak). A brandenburgi választás után a BSW társelnöke, Amira Mohamed Ali jelezte, nem kívánnak engedni ezekből a követelésekből, mert – mint fogalmazott – „a békepolitika fontos téma volt a választási kampányban".

A koalíció két pártjának siralmas szereplése a berlini kormányzati munkára is kihat. Nagy kérdés, hogy Olaf Scholz kabinetje kitart-e jövő év szeptemberéig, amikor a következő országos voksolást kellene rendezni, vagy még ez előtt megbukik. Nem túl jó előjel, hogy Wolfgang Kubicki, az FDP alelnöke ultimátumot intézett a kormánynak: vagy levonja a megfelelő következtetéseket, vagy megszűnik létezni. „Ez néhány hét alatt kiderül, nem várunk karácsonyig" – hangoztatta. A politikus reformokat sürget a migrációs és a gazdaságpolitika terén.

Olaf Scholz számára ugyan igen jó hír az eredmény, amit „szupernek" nevezett, de továbbra sincs kőbe vésve, hogy ő lesz majd az SPD következő kancellárjelöltje. Sok szociáldemokrata szeme előtt az amerikai példa lebeg: az ottani demokratáknak szinte szárnyakat adott, hogy nem Joe Bident, hanem Kamala Harrist indítják elnökjelöltként. Ami persze Amerikában varázsformulának bizonyul, még nem biztos, hogy Németországban is. Scholz, aki az ENSZ Közgyűlésének kedden megnyíló 79. ülésszaka miatt már New Yorkban tartózkodik, a brandenburgi győzelemből személyesen nemigen vehette ki a részét. Dietmar Woidke szociáldemokrata tartományi kormányfő távol tartotta őt a kampánytól, nem akarta, hogy személyét összemossák a népszerűtlen berlini koalícióval.

Az SPD győzelme a tartományi miniszterelnök személyes népszerűségére vezethető vissza. Míg az SPD népszerűsége augusztusig nagyjából 20 százalék körül mozgott, s a CDU-val egy szinten állt a közvélemény-kutatásokban, a végjárában sikerült nemcsak elhúznia a kereszténydemokratáktól, hanem közel 31 százalékkal letaszítania az AfD-t az első helyről.

Woidke a saját népszerűségét aknázta ki. A brandenburgi választók 61 százaléka elégedett a munkájával, Scholzéval csak 24 százalék. Miközben Woidke tényleges tettét szinte minden SPD-szavazó elismeréssel illeti, Scholz esetében ez még az ötven százalékot sem éri el.

Ha nem is a szociáldemokraták, de főleg a Zöldek számára aggasztó fejlemény a Brandenburgban tapasztalt taktikai szavazás. Sok választó, aki eredetileg a környezetvédőkre voksolt volna, inkább az SPD-t választotta, abból a megfontolásból, hogy meg kell akadályozni az AfD első helyét. Emiatt azonban a Zöldek kiestek a tartományi parlamentből. És ez komoly veszélyt jelenthet számukra a következő Bundestag-választáson is. Az Infratest Dimap közvélemény-kutató intézet szerint az SPD-szavazók 75 százaléka nem meggyőződésből voksolt a szociáldemokratákra, hanem azért, hogy megakadályozza az AfD további megerősödését.

A nagy kérdés, hogyan alakul Olaf Scholz kancellár sorsa. Az eredmény elvileg azt sejteti, hogy megszilárdult a pozíciója, mind a kancellári tisztséget illetően, mind az SPD-n belül. Mivel azonban az FDP belengette a berlini koalíció megbuktatását, így nem biztos, hogy kitölti a mandátumát. A szociáldemokratáknál sem biztos, hogy ragaszkodnak majd a személyéhez kancellárjelöltként a szövetségi parlamenti választáson, hiszen a mostani brandenburgi diadalhoz személyesen nem sokat tett hozzá. Így egyelőre csak egy biztos: a belpolitikai bizonytalanság a vasárnapi választással nem ér véget.

FOTÓ: AFP/FELIX ZAHN

Lars Klingbeil, az SPD társelnöke és a siker kovácsának tartott Dietmar Woidke kormányfő

> Az Infratest Dimap közvélemény-kutató szerint az SPD-re szavazók 75 százaléka nem meggyőződésből voksolt a szociáldemokratákra, hanem azért, hogy megakadályozza az AfD további megerősödését.

> A brandenburgi választás után a BSW társelnöke, Amira Mohamed Ali jelezte, nem kívánnak engedni az Ukrajnával kapcsolatos békepolitikából, amely fontos téma volt a kampányban.

Ünnepeltek az AfD-nél

Valószínűtlen, hogy az AfD második helye különösebben befolyásolná a párt országos népszerűségét. A szélsőjobb politikai erőnél győzelemként ünnepelték a 29,4 százalékot, s azt, hogy csak másfél százalékkal végzett a szociáldemokraták mögött. Az AfD egyes területeken különösen jól szerepelt, a Spree-Neisse II. nevű választókörzetben például 46,5 százalékos eredményt ért el. A szászországi határ közelében lévő falvakban valósággal tarolt az AfD, több településen jóval 50 százalék feletti eredményt mondhat magáénak. A mindössze 1200 fős Hirschfeldben 61,3 százalék, az alig 500 ember által lakott Jämlitz-Klein Dübenben 60,3, Tschernitzben pedig 57,3 százalék voksolt rá. Hirschfeldben egyébként a voksok háromnegyede ment radikális pártokra, itt a tradicionális politikai erők számára már nem terem babér.

Virágzó gazdaság árnyoldalakkal

Brandenburgot a „keleti gazdasági régió motorjának" is nevezik. 2023-ban gazdasági teljesítménye 2,1 százalékkal nőtt az előző évhez képest. Ezzel a második helyen áll a német tartományok rangsorában. A fellendülés főként az amerikai Teslának köszönhető. A gazdasági gyarapodás valóban látványos. 2038-ig csak a brandenburgi Lausitzban mintegy tízmilliárd eurót költenek strukturális támogatásokra, hogy a gazdaságot teljesen leválasszák a széniparról. Fejlesztik az infrastruktúrát, a vasutat és a közutakat, a várakozások szerint Brandenburg a vállalatok paradicsoma lesz. Van azonban bőven bizonytalanság is a gépkocsik iránti kereslet visszaesése miatt. A Tesla áprilisban bejelentette, több száz munkahelyet szüntet meg Grünheidében. A Porsche és a kínai akkumulátorgyártó SVolt is leállította az akkugyárakkal kapcsolatos további terveit. Szakértők szerint a következő néhány év fogja eldönteni, hogy a Tesla nélkül is életképes gazdasági struktúrákat lehet-e kiépíteni.

Brandenburg tanulságai

RÓNAY TAMÁS

Megkönnyebbülés volt tapasztalható a német szociáldemokratáknál azután, hogy az SPD megelőzte a szélsőjobboldali Alternatíva Németországért (AfD) pártot Brandenburg tartományban, és több mint négy százalékot javítva 2019-es eredményén, az első helyen végzett. Ha nem léteznének közvélemény-kutatások Németországban, s nem tartottak volna szeptember elején két másik keletnémet tartományban is választást, akkor csak a vasárnapi eredmény alapján nem is gondolnánk arra, milyen mély válságban van nemcsak az SPD, hanem az egész német belpolitika.

Az ünneplés sem tarthat sokáig, hiszen az SPD, illetve az Olaf Scholz vezette koalíció nehéz időszaknak néz elébe. Az SPD, a Zöldek és a liberális FDP alkotta berlini kormány helyzete ettől még nem lesz könnyebb; annyi történt, hogy a választás után némiképp megszilárdult a kancellár pozíciója a saját pártján belül. Ám Brandenburg hatásai korlátozottak lesznek az országos politikára nézve. Arról a német tartományról van szó, ahol az egyik legnagyobb volt a gazdasági bővülés és a bérek növekedése Németországon belül. Ebben kiemelkedő szerepe van a Tesla grünheidei autógyárának. Más jelentős vállalatok is megvetették a lábukat a tartományban. Cottbusban a német vasúttársaság, a DB az intercityhez gyárt szerelvényeket, ugyanebben a városban működik egy nemzetközileg is elismert orvosegyetem, a BASF akkugyárat létesített a tartományban, a lengyel határ közelében, Gubenben pedig a kanadai Rock Tech lítiumfeldolgozó gyárat épít. A tartomány tehát virágzik, de mélyről is kellett indulnia. A német újraegyesítés után nehezen talált magára a barnaszénbányászat halálát követően.

A gazdasági sikerekben komoly szerepe van a tartomány szociáldemokrata miniszterelnökének, Dietmar Woidkénak, aki igen népszerű szűkebb pátriájában. Az SPD győzelme és az, hogy a párt végül maga mögé utasította az AfD-t, az ő személyes varázsának is köszönhető, hiszen deklarálta: ha nem a szociáldemokraták végeznek az élen, visszavonul a politikától. Úgy látszik, hatott ez a fenyegetés. Voltaképpen a gazdasági sikerek után valóságos szégyen is lett volna, ha a szélsőjobboldali párt nyer, bár Brandenburgban a fejlődés egyenetlen, akadnak olyan vidéki régiói, amelyeket erősen sújt az elvándorlás.

Olaf Scholz kancellár nem lélegezhetett még fel. A liberális FDP, amely e tartományban sem érte el az ötszázalékos küszöböt, ultimátumot intézett a koalícióhoz: ha nem vonja le a megfelelő következtetéseket, s nem szigorít például a menekültpolitikát illetően, akkor a kormány a karácsonyt sem éri meg.

S hiába a szociáldemokrata győzelem, az SPD-nél egyre többen gondolkodnak el azon, vajon nem kélne-e el a vérfrissítés a pártnál, nem lenne-e érdemes Scholz helyett egy dinamikusabb kancellárjelölttel nekimenni a jövő szeptemberi választásnak – már ha addig kitart a koalíció. Ne feledjük, Woidke végig távol tartotta Scholzot a brandenburgi kampánytól.

Egész Európa érdeke lenne, ha Németországban stabil lenne a kormányzás, s csökkenne a szélsőjobb AfD népszerűsége, de ez sajnos egyelőre csak vágyálom a nehéz gazdasági helyzet, s főként az autógyártás válsága miatt.

UNGÁR TAMÁS

Drukkoljunk!

A vasárnapi időközi választás után – amit az ellenzék jelöltje nyert meg – még kiegyensúlyozottabbá váltak az erőviszonyok a pécsi közgyűlésben. A 25 tagú testületbe a kormánypártok 11, az integrált ellenzék pártjai 10 jelöltet juttattak be. Rajtuk kívül a Mi Hazánk és a Kutyapárt, valamint két civil szervezet delegált még egy-egy képviselőt a közgyűlésbe. Vagyis a két nagy frakció egyike se tudja egyedül irányítani a várost.

Persze a helyi ügyek többségében a települési képviselők párthovatartozástól függetlenül, általában egységesen voksolnak, ám van számos napirend, aminek a megszavazása megosztja a testületet, s a szembenállás frontvonala a két legerősebb frakció között húzódik. Ilyen ügy többnyire a költségvetés és az összes közbeszerzés, de ilyen a városi cégek és intézmények vezetőinek kinevezése, illetve minden olyan belső vizsgálat, ami az önkormányzati vállalkozások és alkalmazottak munkáját ellenőrzi. A felsoroltak esetében várható, hogy gyakran a két nagy frakcióhoz nem tartozó képviselők jelentik majd a mérleg nyelvét Pécsen. Eddig mind a négy „egyke" képviselő azt nyilatkozta, hogy bár kaptak ajánlatot a két nagy frakciótól, ám ők nem kötnek szerződést egyik oldallal sem. Azt mondták: nem lehet megvenni a szavazatukat, és csak olyan napirendet támogatnak majd, ami szakmailag indokolt és valóban a város érdekét szolgálja.

Biztató ígéret. Csakhogy a képviselők „emberből vannak", akik gyakran egzisztenciális gondokkal küzdenek, amiképp rokonságuk is. Egy állás- vagy megrendelésajánlat nagyot lendíthet sorsukon, ám mindjárt sebezhetővé is válnak, főleg, ha az az ajánlat amúgy nem is járna. Drukkoljunk, hogy a pécsi négyek ne kapjanak visszautasíthatatlan ajánlatokat, s ha mégis, akkor képesek legyenek ellenállni. Ezzel nemcsak nekik drukkolunk, hanem Pécsnek és az egész országnak. Ha a négyek vállalása sikeres lesz, akkor azzal példát mutatnak, sőt történelmet írnak, mert arról, hogy a mérleg nyelvét megtestesítő döntéshozók egy megyeszékhelyen – egyéni vagy pártérdeküket sutba dobva – mindig a város érdekében szavaznak, nemigen van tudomásunk a rendszerváltás utáni Magyarországon.

Csakhogy a képviselők „emberből vannak", akik gyakran egzisztenciális gondokkal küzdenek, amiképp rokonságuk is.

JEGYZET

Németh Péter

Orbán kontra Orbán

Orbán Balázs harmadszor is vitára hívja Magyar Pétert, amit – nagy eséllyel – Magyar harmadszorra is elutasít. Hogy joggal, okkal-e, ezt ki-ki eldönti a maga politikai ízlése szerint, az viszont már nem ízlés kérdése, hogy Orbán Viktor lassan húsz éve nem hajlandó vitázni senkivel. Most például a Tisza Párt elnökének felvetésére – hogy tudniillik neki Viktorral volna dolga – csak annyit válaszolt: miről? Mármint miről kellene vitázni. A kihívó erre tizennyolc konkrét témát ajánlott, a többi között kínos területeket is. Hogy Orbán Balázs pontosan mit akarna közölni politikai igazgatóként Magyarral, az nem teljesen világos, tekintettel arra, hogy a szerepe sem teljesen átlátható. Azon kívül ugyanis, hogy időnként ad egy-egy nyilatkozatot, fogalmunk sincs, miben áll az ő igazgatósága. De voltaképpen nincs is jelentősége; mindannyian tudjuk, hogy a főnöke egy önjáró ember, és bárki addig maradhat mellette, akár tanácsadóként is, ameddig száz százalékig kiszolgálja őt. Vagyis: Orbán semmilyen módon nem pótolhatja Orbánt. Nem tudjuk, mert nem tudhatjuk, hogy a miniszterelnök ma mit produkálna egy valódi vitahelyzetben, olyan szituációban, amikor visszaszólhatnak neki, amikor cáfolhatják a hamis állításokat.

Ne tévesszen meg bennünket, hogy legutóbb, Kötcsén Orbán Viktor megállt és válaszolt újságírói kérdésekre; itt is csak utólag lehetett tisztázni, mely felelete volt hamis, melyikben voltak torzítások, túlzások, hadd ne mondjam: hazugságok. És az utólagos cáfolatok a Fidesz elnökét nem zavarják, ő a pillanatot akarja megnyerni, azt a benyomást erősíteni, hogy változatlanul a frappáns válaszok mestere. Amúgy: a Magyar által megadott témakörökre fel is lehetne előre készülni; kár, hogy soha nem fogunk rájuk választ kapni. Sem vitában, sem azon kívül.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

OKOSESZKÖZÖK

Hírmondók helyett

BEUGRÓ

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

A jó írók és a rossz politikusok között első pillantásra meglehetősen sok a hasonlóság. Mindkettő a saját valóság/világ megteremtésében érdekelt, ahol ő a korlátlan úr, minden úgy alakul, ahogy ő szeretné. Kedvére teremt hősöket és bűnbakokat, kreál ellenséget és barátot, konfliktust vagy békét. Képes elérni, hogy a szavai hatására a befogadók örömet, bánatot, szorongást vagy épp félelmet éljenek át. Persze egy jó író tudja azt, amit egy rossz politikus nem: a teremtett világban sem célravezető az önkény, mert egy idő után a szereplők és a szöveg is saját akarattal bír, amit nem tanácsos felülírni. Sőt: kimondottan fontos hallgatni az új világ új szabályaira. Egy politikus viszont csak akkor enged a saját valóságértelmezéséből, ha a külvilág/választók akarata kényszeríti rá, de akkor is csak ideig-óráig. Csakhogy az író képes a varázslatra, arra, hogy a teremtett világ a regényben előbb vagy utóbb tükrözni kezdi a mindenkori valóságot, égető problémákat boncolgat, mert minden eszköz, minden trükk eleve arra szolgált, hogy így vagy úgy, de közelebb vigyen minket az igazsághoz, az ébredéshez, a válaszok kereséséhez. Ezzel szemben egy rossz politikus teremtett valósága semmi másról nem szól, mint magáról a politikusról: hatalomvágyáról, torz személyiségről, kapzsiságról. A rossz politikus túszként vagy puszta eszközként kezeli a választóit, míg egy jó író partnerként tekint a maga olvasóira.

Egy rossz politikus teremtett valósága semmi másról nem szól, mint magáról a politikusról: hatalomvágyáról, torz személyiségről, kapzsiságról. A rossz politikus túszként vagy puszta eszközként kezeli a választóit.

Azt tudjuk, láttuk nemegyszer, hogy mi történik egy társadalomban és egy országban, ha nem a jó írók, hanem a rossz politikusok szaporodnak el és veszik át az irányítást: egyre többen esnek a hamis valóságkép csapdájába. De még ennél is nagyobb a baj, ha felborul az egyensúly. Ahogy Háy János fogalmazott egy nemrégiben adott interjújában: „Az ország vezető rétege és értelmisége soha nem tudott ennyire keveset arról az országról, amiben él." Hiányzik a szociográfia, és az is, hogy „hírmondó érkezzen a komfortközegünkön túlról". És tegyük hozzá: egyre kevesebb a szándék is a megismerésre. A rossz politikus ugyanis formálni akar, és nem tájékozódni. Mert a végén még olyan kérdéssel szembesülne, amit nem tud megoldani, szemben a teremtett világgal, ahol eleve ő szabhatja meg, hogy mit lehet kérdezni. Ezért lett ma nálunk szinte norma, hogy nincs vita, sem szakmai, sem politikai (amit annak hívnak, az még véletlenül sem az), sőt: egy politikus szinte már munkaköri leírásként fogja fel, hogy nem áll szóba a nem baráti sajtóval. Csak azért kíváncsiak a „köz" véleményére, mert az érdekli őket, hogy az miként rezonál a teremtett világ hazug állításaira. Elhiszi-e, hogy ott van-e békevágy, ahol például sosem volt.

Ha a rossz politikusok szinte mániákusan tartják fenn a saját valóságértelmezésüket, ez azzal is jár, hogy a hívek is kialakítják a maguk fanatikus buborékjait: hallani sem akarnak sem a hírmondókról, sem a falon kívüli hírekről. És ezzel a kör be is zárult. Még szerencse, hogy olykor egy-egy árvíz képes „uralni a diskurzust". Csakhogy az ár elvonul, mi pedig maradunk nyakig egy másik szószban.

Miniszterelnöki útmutatás

DR. DÁVID FERENC
Közgazdász, a DK országgyűlési képviselője

Az embernek, ha pénze van, akkor két dolgot tehet: takarékoskodik vagy fogyaszt. Mind a kettőnek van előnye. Nem nekünk, nem a politikusoknak meg a közgazdászoknak a dolga, hogy eldöntsék, mit csináljanak az emberek a pénzükkel. Aki óvatosabb, az majd inkább megtakarít, aki bátrabb, az meg majd fogyaszt – mondta Orbán Viktor szeptember 13-án a Kossuth rádióban.

Jól beszél a miniszterelnök: Ausztriában, Finnországban, Luxemburgban, Svédországban valóban így tesznek az emberek. Befektetnek, részvényeket vásárolnak, biztosításokat kötnek, nyaralókat vesznek Mallorca szigetén, vagy – nekem vannak ilyen közeli ismerőseim Németországban – nyugdíjas korukban minden évszakban (!) elutaznak egy egzotikus vidékre. Úgy viselkednek tehát a gazdag országok polgárai, ahogy a magyar miniszterelnök előírta. Megtakarítani vagy fogyasztani – istenem, micsoda súlyos dilemma!

Orbán úgy beszél, mintha nem Magyarországon élne, mintha nem Magyarország miniszterelnöke lenne, mintha nem tudná, hogy 2024-ben a teljes jogú öregségi nyugdíjak átlaga 230 700 forint/fő/hó. A mediánnyugdíj értéke ennél alacsonyabb: 204 300 forint, ami azt jelenti, hogy cca. 2 millió öregségi nyugdíjra jogosult idős honfitársunk közül 1 milliónak (!) 204 300 forintnál alacsonyabb a havi járandósága. Ezeknek a 65 év feletti embereknek javasolta Orbán Viktor, hogy fogyasszanak (vásárlás, vendéglátóhelyen való étkezés, masszázs, utazás stb.) vagy – ha még maradt felesleges pénzük – befektetésekkel gyarapítsák vagyonkájukat. A gyógyszerfogyasztást nem sorolom a kellemes élményt jelentő pénzfelhasználások közé, viszont sokba kerül, nagyon sokba.

A szeptember 12-i kormányinfón Gulyás Gergely miniszter elmondta, hogy ma Magyarországon mintegy 250 ezer ember keres minimálbért, viszont 750 ezren vannak, akik garantált bérminimumot kapnak. A minimálbér bruttó összege 266 800 forint/hó/fő (nettó 177 400 forint/hó/fő), a garantált bérminimum bruttó összege 326 000 forint/hó/fő (nettó 216 800 forint/hó/fő). Az álnaiv kérdésem pedig az, hogy mit javasol a kormányfő ezeknek a dolgozó embereknek, ha már megetették a gyermekeiket és kifizették a rezsit. Takarékoskodjanak vagy utazzanak el télen Ausztriába síelni, nyáron pedig pancsoljanak a Balatonban, esetleg az Adriai-tengerben?

A pályakezdőknek, a méregdrága albérletet fizető diákoknak, a közfoglalkoztatottaknak és a munka nélküli ellátásban lévő százezreknek is azt javasolja Orbán, hogy közülük az „óvatosabbak" takarékoskodjanak, a „bátrabbak" pedig fogyasszanak. Megdöbbentő, hogy a dúsgazdag magyar kormányfő milyen álságos választ kínál a nehéz anyagi körülmények között tengődő honfitársainak. Nincs együttérzés, nincs szándék cselekvő szolidaritásra. Kötcsén meg is mondta a miniszterelnök: „Mi sose ígértük az embereknek azt, hogy minden problémájukat megoldjuk." Ezt az ígéretet valóban maradéktalanul betartották!

A 9,6 millió magyar közül hozzávetőleg 2,5 millió polgárnak nincs választása, hiszen nem rendelkeznek elég forrással a minőségi fogyasztás fedezésére, és nem áll módjukban körültekintően forgatni a pénzüket. Orbán tehát hamis alternatívát kínál, mivel a fent felsorolt társadalmi rétegek számára egyik út sem járható. Marad nekik a bizonytalanság, a nélkülözés, az alapvető élelmiszerek megvétele és a kíméletlen rendszerességgel érkező közüzemi számlák kifizetése. Kevéske jövedelmük kizárólag a létfenntartásra elég, semmi többre!

Ők most az orbáni besorolás szerint vajon hova tartoznak: az óvatosak vagy a bátrak közé? A megfejtés, a szomorú válasz a következő: a kormányfő lelke mélyén sajnos azonosulni tud a Lázár János-i gondolattal, miszerint „akinek nincs semmije, az annyit is ér". Aki ugyanis nem fogyaszt és nem takarít meg, annak bizony semmije nincs. Annyit is ér. Lélegzik, él – egyik napról a másikra, és szorongó szívvel várja a holnapot.

Itt tartunk.

Megdöbbentő, hogy a dúsgazdag magyar kormányfő milyen álságos választ kínál a nehéz anyagi körülmények között tengődő honfitársainak.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Világjáró magyarok

DR. KOPÁCSI JÁNOS
agrármérnök

Sopánkodik a miniszter, amikor a kiskereskedelmi forgalom alakulásáról szól. Azt ugyan nem mondja ki, hogy megroggyant, ám elismeri a nagymértékű forgalomcsökkenést. És csodálkozik. Mi meg azon csodálkozunk, hogy ő csodálkozik. Nem ártana előbb az okokat megvizsgálni, aztán összehívni egy hozzáértő konzíliumot a gyógymód kimunkálására. Lenne miért.

Magyarország határainak a hossza 2215,3 kilométer, ebből Ausztriával, Szlovákiával és Romániával összesen 1456,9 kilométer hosszan találkozunk, ami a teljes határhossz 65,7 százaléka.

Ha eddig nem tűnt fel – bár már sokan szóltak róla, csak valahogy nem jutott el az információ a megfelelő helyre, vagy eljutott, de minek, szóval – a nyugati határszélről és annak bizonyos mélységéből az emberek Ausztriába mennek vásárolni. Nem ok nélkül, mint erről már korábban, többször, több helyen szó volt. Csak emlékeztetőül: a jobb minőség okán. (De a gyerekeket is nagyon sokan a nyugati szomszédhoz viszik tanulni.) Kettős oka is van tehát a jószomszédi viszonynak.

A szlovák határ magyar oldaláról az eddigi információk szerint 50-100 kilométer mélységből is érdemes átmenni vásárolni, ha a nagy bevásárlás kerül sorra. Több tízezer forintos tételnél bizony az elhasznált benzin költsége mellett is bőven megéri. Különben nem mennének. Ennyire egyszerű. Pláne, ha egy szomszéd is társul, rögtön feleződik az üzemanyagköltség, így még jobban megéri.

Hihetetlen, de még a csomagfeladás ára is szinte töredéke az itthoni postaköltségeknek. Sőt, Szlovákiába még a vashulladékot is érdemes átvinni, mert euróért veszik át. Remek éttermeik vannak, bizony megfizethető áron, megfelelő minőséggel és éttermi színvonallal. És ha már úgyis ott vannak, miért ne?! Ez nem urizálás, pontosabban nem ez az urizálás...

Miért lenne más a helyzet a román határ mentén? Ugyanazok a multiláncok kínálják az áruikat (sőt olyanok is, amelyek itthon még ismeretlenek), egy bevásárlás ott is jelentős pénzmegtakarítással jár. És ami megdöbbentő, a szabályosan csomagolt, ellenőrzött, a hazaiakkal azonos helyről származó kiskerti zöldségvetőmagok is lényegesen olcsóbbak, mint itthon.

Nem sorolom tovább. Az osztrák oldalon hol olcsóbb, hol drágább a vásárlás, de a minőség, mint ismert, (még) jobb, mint a Lajtától keletre. A déli szomszédainknál nem ismerem az aktuális állapotokat, már ami az élelmiszereket, a napi háztartási cikkeket illeti, de az biztos, hogy a szabadkai piacon nagy a magyarországi magyarok költése.

Az üzemanyag ára hektikus, néha előfordul, hogy még tankolni is olcsóbb valamelyik szomszédnál. Tehát úgy tűnik, aki teheti, jobban jár, ha nem itthon vásárol. És ez nem az ő hibája. Szomorú fizetések, szomorú nyugdíjak, a költés szerkezete sem túl vidám, s ha egyszer piacgazdaságról papolunk, akkor tessék elviselni, hogy egyre komolyabban vesszük. Természetesen nem jár át mindenki, de a nem itthon elköltött pénz a jelek szerint olyan nagyságrendű lett, amit már nem lehet szó nélkül hagyni.

Ezzel a pár sorral nem kívántam feltalálni a meleg vizet, van már a csőben lyuk, csak jó lenne, ha végre valami megoldásféle kezdene csordogálni belőle. Mert ami van, azt már ismerjük. De mi lesz? És kivel? És lehet-e, szabad-e majd neki fordítani a dolgokon?

Miért kell kivéreztetni az embereket? Nem kellene zsonglőrködni a számokkal, hogy ennyi, meg annyi az átlagjövedelem, a megtakarítás és az átlagnyugdíj. A valóság más, nagyon más. Lehet, hogy a számok stimmelnek, de ettől még az emberek nem élnek jól, ellenkezőleg: a többség még elfogadhatóan is alig. Ideje lenne már a valósággal tisztában lenni, a majd tízmillió magyar nem a top száz vagy a top ezer!

Mire ez a gazdasági ámokfutás? Nem volt még elég? Szomjazzuk már a csodatevő gyógyvizet! Csak most még a kupak is a flakonon marad, így még lassabban csorog, és sokszor még mellé is megy.

A szlovák határ magyar oldaláról az eddigi információk szerint 50-100 kilométer mélységből is érdemes átmenni vásárolni, ha a nagy bevásárlás kerül sorra.

PATAKI ZSOLT
A Pedagógusok Szakszervezete Gyermekvédelmi Tagozatának a vezetője

A küldetés

Nézzük először a „mission secret"-et, a titkos küldetést.

A gyermekvédelemben gőzerővel folynak a dolgozók kifogástalan életvitelével kapcsolatos vizsgálatok. A Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ) munkatársai – akik leginkább a Belügyminisztérium hivatásos állománya tagjainak belső ellenőrzésére szerződtek – komoly logisztikával, naponta több helyen is megfordulva, így több száz kilométert is megtéve keresik fel a gyermekvédelemben dolgozókat az otthonukban, hogy megbizonyosodjanak arról, kifogástalan-e az életvitelük. Hiszen csak így felelhetnek meg szakmailag (!) a hivatásuk ellátására.

A védelmi szolgálat emberei nincsenek irigylésre méltó helyzetben! Mindehhez egy olyan 4-5 oldalas kérdőívet kaptak ugyanis eszközül, melynek egyetlen szakmailag releváns kérdése az, hogy: mióta dolgozik a gyermekvédelemben? Nem akarunk spoilerezni, de eláruljuk: szinte már csak azok vannak a pályán, akik igen régóta és kizárólag hivatástudatból dolgoznak. Ők azok, akik még reménykednek abban, hogy lehetnek pozitív változások is ebben a szakmában.

Ugyanakkor a kérdőív tökéletesen alkalmas például arra, hogy a gyermekvédelemben dolgozók anyagi helyzetét, „jólétének" körülményeit felmérje. A kapott válaszokból majd karakteresen kirajzolódhat, hogy a gyermekvédelemben dolgozók hivatástudata vagy az anyagi megbecsültsége-e a nagyobb. Ráadásul nem is lesz nehéz eldönteni, mert az utóbbi rohamosan konvergál a bányászbéka gyakran emlegetett testrésze alatti pozícióval.

A kérdőív tökéletesen alkalmas például arra, hogy a gyermekvédelemben dolgozók anyagi helyzetét, „jólétének" körülményeit felmérje. A kapott válaszokból majd karakteresen kirajzolódhat, hogy a hivatástudatuk vagy az anyagi megbecsültségük-e a nagyobb.

A fentiekből kiindulva elképzelhetőnek tartjuk tehát, hogy a valódi cél ezzel a titkos küldetéssel az anyagi alulbecsültség bizonyítása. Hiszen a fedett ellenőrzéseket ki tudná hatékonyabban végrehajtani, mint az NVSZ? Lehet, hogy a döntéshozók – mivel az elmúlt fél évben a társadalmi érdeklődés rávilágított a gyermekvédelem katasztrofális helyzetére – így akarják bizonyítani egy alapos béremelés szükségességét. Ezzel el lehet érni ugyanis, hogy legyenek és maradjanak szakemberek a területen, és el lehet kerülni annak teljes összeomlását! Sajnos az a közel négyszáz kolléga, aki a kifogástalan életvitel vizsgálata miatt lett pályaelhagyó, nem látta át ennek a titkos küldetésnek a (lehetséges) „valódi" célját.

És most következzen a „mission impossible", a lehetetlen küldetés.

Az iróniát félretéve: a Pedagógusok Szakszervezete Gyermekvédelmi Tagozatához érkező visszajelzések alapján őszinte köszönetünket szeretnénk tolmácsolni azért, hogy a Nemzeti Védelmi Szolgálat munkatársai az esetek döntő többségében rendkívül korrekten, a dolgot a helyén kezelve hajtották végre – és remélhetőleg a későbbiekben is így tesznek – a parancsba kapott feladatukat, a kifogástalan életvitel vizsgálatát. Tették mindezt úgy, hogy időnként a gyermekvédelemben dolgozó kollégák (ismerjük el!) teljesen jogos felháborodásával, elégedetlenségével szemben is helyt kellett állniuk, oldaniuk kellett azt.

És tették mindezt úgy is, hogy az adott szituáció minden szereplője tisztában volt azzal: mindez pótcselekvés, és a legkisebb mértékben sem tölti be állítólagos funkcióját. Ez volt az igazi lehetetlen küldetés.

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

Sok húron pendülnek

Október 4. és 6. között lesz Gödöllőn Nemzetközi Hárfafesztivál, amelyen különleges hangversenyek, tradicionális hangszerek, fiatal tehetségek és hárfakiállítás várja az érdeklődőket. A gálakoncerten a török–magyar kulturális év keretén belül Şirin Pancaroğlu (képünkön) lép fel, aki a ceng török tradicionális hárfát hozza el Gödöllőre. NÉPSZAVA

Háromezer éves nyakék

Október közepétől látható az érintetlen nyakék, a bronzkor csodája a Magyar Nemzeti Múzeum Közgyűjteményi Központ – Magyar Nemzeti Múzeum falai között, amelyre a Somló hegyen bukkantak rá a nyáron az intézmény régészei. Az európai mércével is ritka lelet egy kamarakiállításon tárul a látogatók elé, háromezer év földben töltött várakozást követően. NÉPSZAVA

Búcsúzik Omara Portuondo

Utoljára lép magyar színpadra október 6-án Omara Portuondo, a 94 éves kubai zenei legenda. A Papp László Sportarénában a világszerte ismert Buena Vista Social Club egyetlen női énekese magas kora miatt búcsúzik a közönségtől. A veterán kubai zenészekből álló klubról 1996-ban Ry Cooder és Wim Wenders készített dokumentumfilmet. NÉPSZAVA

Hidak, pedigrék, standok

DILEMMA Két olyan orosz személyt lát vendégül a könyvfesztivál, aki a Putyin-rezsim támogatását élvezi. Az irodalomtörténész tiltakozik, a szervező óva int a politikai szempontok figyelembevételétől.

ROSZNÁKY EMMA

Csütörtökön indul a 29. Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál a Millenárison; az eseményen számos nemzet irodalma képviselteti magát, köztük az orosz is. Hetényi Zsuzsa irodalomtörténész, műfordító közösségi médiás posztjában szólalt föl két, a hivatalos programban szereplő író meghívása miatt, ugyanis szerinte a résztvevők „olyan személyek, akik nyíltan támogatják a putyini Oroszország agresszív háborúját Ukrajna ellen”.

A szóban forgó szerzők Alekszej Gravickij és Dmitrij Bak, akikről Hetényi Zsuzsa a következőket írta le posztjában: az általa eddig nem ismert Alekszej Gravickij moszkvai író a Wikipedia tanúsága szerint tagja az Ukrajnát megszálló orosz csapatok által létrehozott területi igazgatási rendszer, azaz a Donyecki Népköztársaság (DNR) írószövetségének, sőt, aláírta 2022-ben azt a nyílt levelet, amely üdvözölte az Ukrajna elleni „speciális hadművelet” megkezdését; Dmitrij Bak közismert tudós, újságíró és műfordító jelenleg az összes orosz irodalmi múzeum vezetője, az orosz állami 1-es csatorna műsorában saját programot vezet. Bak 2014-ben aláírta a Krím bekebelezését helyeslő, sőt támogató levelet, amelyet az orosz Kulturális Minisztérium tett közzé, tavaly pedig két magas állami kitüntetést is kapott, a Barátság érdemrendet és az Orosz Föderáció kormányának kitüntetését. A műfordító írásában kifejtette: a DNR Írószövetséget 2015 májusában alapították, vagyis a jelenlegi nyílt háború valós, 2014-es kezdetét követően, a kultúra megszállásának jegyében. A világ magukra valamit is adó kulturális és oktatási intézményei 2022 februárja után megszakították a hivatalos kapcsolatot az orosz állami intézményekkel és a háborút támogató személyekkel. A kultúra híd, de nem a határok erőszakos átlépésére és nem diktatórikus rezsimek számára – írta Hetényi Zsuzsa, aki posztjában jelezte: a Magyar Műfordítók Egyesületének kerekasztal-beszélgetésén tiltakozásának ad majd hangot.

FOTÓ: ANDREW BUTKO

Alekszej Gravickij üdvözölte az Ukrajna elleni „különleges hadműveletet”

A SZAVAK EREJE

GÁL KATALIN

„Nem lehet állandóan azt vizsgálni, kit miért fogadunk be, ez inkább egy lehetőség arra, hogy ne zárjuk el magunkat a világtól”

Hetényi Zsuzsa megkeresésünkre elmondta: természetesen nem csak az orosz államon keresztül juthat el orosz szerző a nemzetközi fesztiválokra, lehetett volna az emigrációban lévő írók közül is választani, hiszen 2022-ben Vlagyimir Georgijevics Szorokin látogatott el hozzánk a PesText meghívottjaként, tavaly pedig Szvetlana Alekszijevics volt a könyvfesztivál díszvendége. – Ha az orosz követség úgy érzi, egy szerző vagy tudós politikailag nem megbízható, nem ad neki vízumot; én tudok olyan tudományos meghívásról, ami épp emiatt meghiúsult – vetette föl Hetényi –, s azt gondolom, az ilyen eljárás ellen küzdenünk kell, és keresni a lehetőséget arra, hogy olyan orosz szerző jusson el hazánkba, akinek a hangja nehezebben terjed. Ha befogadunk az orosz háborút nyíltan támogató embereket, nem vagyunk szolidárisak azzal a háborúellenes orosz értelmiséggel, amely nem hallathatja a hangját, korábban nyilatkoztam már erről. Szerintem a fesztivál nem vesztett volna semmit, ha nincs jelen ez a két kevéssé ismert ember – mondta a műfordító, s hozzátette: a Gravickij műveit közlő Metropolis Media Kiadó tőle tudta meg, hogy a szerző milyen gesztusokat tett a háború kitörése óta, hiszen ők 2011-től publikálják, és úgy nyilatkoztak, a jövőben Gravickij más kiadóval dolgozik majd. (Mindezt a kiadó lapunknak megerősítette, ahogy azt is, hogy a szerző az ő standjuknál fog dedikálni pénteken.) – Dmitrij Bak orosz államhoz való hűsége pedig nem vet föl kérdéseket, hiszen még az állami 1-es csatorna vezetőségében is helyet kapott, ott saját programja van. Ettől még lehet kiváló szakember, és a Pázmányon (PPKE) is van programja, ez az egyetem magánügye. Úgy tűnik, Bak igyekszik két tűzben tartani a vasát, hogy egy esetleges kormányváltás esetén is meg tudja őrizni pozícióját, tehát munkássága javarészt a kultúrához kapcsolódik – válaszolta.

Az üggyel kapcsolatban kérdeztük Gál Katalint, az eseményt szervező Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülésének (MKKE) elnökét, aki úgy reagált: a két orosz személyt más nemzetközi könyves és kulturális események is befogadták, így például a Frankfurti Könyvvásár. – Én óva intek mindenkit attól, hogy ilyen módon kezdje el szemlélni egy könyvfesztivál résztvevőinek összetételét. Nem lehet állandóan azt vizsgálni, kit miért fogadunk be, mindenkinek ellenőrizni a pedigréjét, mert attól tartok, hogy egyszer csak eljöhet az a pillanat, hogy minket nem fogadnak be valami rajtunk kívül álló okból – válaszolt Gál Katalin. – Szerintem némi empátiával kell kezelni ezt a kérdést, hiszen jelen esetben is kiderült, hogy a szerző magyar kiadója lényegében „ártatlan”. Az sem elhanyagolható, hogy Alekszej Gravickij egy science fiction író, egy olyan műfaj alkotója, ahol kifejezetten a szakértelem számít, ráadásul a műveinek nincs politikai töltete. Hovatovább Hetényi Zsuzsának is utána kellett járnia a szerzőnek, és csak a kutatás után derült ki, hogy tagságával, aláírásával tett politikai gesztusokat; mindez a munkássága, közösségi médiás posztjai alapján egyáltalán nem érzékelhető. – A könyves szakember hangsúlyozta: minden beszélgetésnek van magyar résztvevője, moderátora, aki ismeri az adott résztvevőt. – A fesztiválon szakmai és nem politikai kérdések mentén folynak majd a diskurzusok, viszont ha például Hetényi Zsuzsa úgy érzi, a szombati eseményükön föl szeretne szólalni a történtek miatt, tegye meg, hiszen fontos a kérdés. – Az MKKE elnöke végezetül felhívta a figyelmet Ukrajna részvételére a könyvfesztiválon. – Ha bárki végignézi, milyen programok kötődnek az ukránokhoz, azt gondolom, minden kérdésre választ kap – négy programon találkozhatunk az ukrán irodalommal, ezek mindegyike a háború átélésével kapcsolatos; lesz például pszichopedagógiai rehabilitációs táborokban részt vevő gyermekek történetét dokumentáló művészkönyv, külön háborús könyvekkel és naplókkal foglalkozó program, illetve ilyen tematikájú költői antológia bemutatója is szerepel a programban – és természetesen az ukrán irodalomnak ingyenesen biztosítottunk standot, ez nem kérdés – jegyezte meg Gál Katalin, hozzátéve, hogy a két nemzet standjai is közel esnek majd egymáshoz. – Szerintem ez inkább egy lehetőség arra, hogy ne zárjuk el magunkat a világtól, hanem lehetőségeink szerint adjunk biztonságos teret. Egy nemzetközi könyvfesztivál nem a fegyverek, hanem a szavak erejével tud fellépni – mondta.

ELUTASÍT

HETÉNYI ZSUZSA

A Magyar Műfordítók Egyesületének kerekasztal-beszélgetésén tiltakozásának ad majd hangot

Dmitrij Bak aláírta a Krím bekebelezését támogató levelet, két magas állami kitüntetést is kapott

FOTÓ: PROFIMEDIA

Zenészek az iskolapadban

TANULÁS Kedvenc saját szerzeményeivel látogat vissza egykori iskolájába 12 ismert és közkedvelt szerző, köztük Hegyi Dóra, László Evelin, Lázár Domokos, Molnár Tamás és Szabó Balázs – adta hírül az Artisjus. Az idei dalszerzők napja alkalmából az október 8-át megelőző két hétben a szerzők beszélgetéssel egybekötött szólókoncertek keretében mesélnek a diákoknak a dalok születéséről és a dalszerzés örömeiről. Céljuk átadni a fő üzenetet: a dal érték. Az iskolában eltöltött évek fontos inspirációforrást jelenthetnek nem csupán az alkotók, de mindenki számára. Ebben az időszakban alakul a személyiség, változik és erősödik meg az egyéni értékrend, valamint sokasodnak a személyes élmények. Az idei dalszerzők napjának üzenete is erre rezonál: zeneszerető közönséget és közösséget formálni, mesélni a dalok mögötti történetekről, ezáltal közelebb hozni azokat a hallgatóhoz, emellett pedig a dalszerzői életutat bemutatni és alkotásra ösztönözni az erre fogékony fiatalokat. A dalszerzők napjáról Németh Alajos Lojzi, az Artisjus Szerzői Egyesület elnöke elmondta: – A zenei ranglétrán mindig a zeneszerző áll az első helyen. Utána következik a karmester, az első hegedűs és így tovább. Október nyolcadikán, a dalszerzők napján felhívjuk a figyelmet arra, hogy milyen fontos a dalszerzés, zeneszerzés, dalszövegírás, az alkotóművészet. A dalok törik meg a csendet és töltik be a teret gondolatokkal, érzelmekkel. Idén az iskolákba visszük el ezt az üzenetet fiatal zeneszerzők tolmácsolásában a legnyitottabb rétegeknek, hogy tudják meg ők is, hogyan készülnek a dalok, dalszövegek, hogy mennyi munka és szeretet áll az alkotási folyamat mögött. – A közelgő esemény kapcsán Lázár Domokos, az Esti Kornél együttes gitárosa, énekese így foglalta össze, milyen jelentőséggel bírnak mezőtúri iskolai évei: „A Teleki a zenei munkásságom kiindulópontja, sarokköve, legfontosabb helyszíne. Az Esti Kornélt itt alapítottuk Veres Imi barátommal, akivel osztálytársak voltunk. 17 évesen a Teleki volt a természetes közegünk, Achs Károlytól, aki az osztályfőnökünk volt, fontos kulturális referenciákat kaptunk, amit nem elsősorban zenei, hanem szellemi munícióként használtunk a későbbiekben. Megtanultuk, hogy az alkotás elsősorban munka, amibe bele kell állni, amely során másokkal meg kell tanulni együttműködni, és meg kell tapasztalni, hogy közösen jobbak vagyunk, mint külön-külön.” NÉPSZAVA

Búcsú Hegyi Árpád Jutocsától

1955–2024

GYÁSZ Hegyi Árpád Jutocsa, a Miskolci Nemzeti Színház egykori igazgatója szeptember 22-én elhunyt. Eddig a szikár hír. Korábbi teátruma fogalmazta meg vasárnap éjjel. Hegyi Árpád Jutocsa a kilencvenes években tíz éven át vezette a miskolci teátrumot. Előtte is volt ott már rendező, de a meghatározó miskolci éveit a direktori, illetve főrendezői periódusa adta. Akkoriban rövid ideig dolgoztunk is együtt Miskolcon. Lázas színházi ember volt, tele nagyra törő víziókkal. Volt, amit sikerült megvalósítania és volt, amit nem. A miskolci operafesztivált például igen, akadtak hozzá segítőtársak: Müller Péter Sziámi és Kesselyák Gergely. De az ő igazgatása alatt vált a Miskolci Nemzeti Színház öt játszóhelyessé és háromtagozatúvá. Ezekre különösen büszke volt. Rendezett fontos előadásokat, elindított több színészt a pályáján. Nagyon tudott színészekben gondolkodni. Akit kedvelt, tehetségesnek tartott annak azonnal keresett szerepet. Rendezett rádiójátékokat és sok mindent. Később a miskolci sikeres periódus után hívták az Operába főigazgatónak, ott már nem tudta megvalósítani a vágyait. A hatalmas apparátus, a sokféle lobbi felőrölte erejét. A tanításba és külföldre menekült, viszonylag későn tanult meg angolul, de aztán ezt a tudását is sikerült kamatoztatnia. Még később elkezdett festeni, volt, amikor abból élt, hogy mindennap rajzolt vagy festett és eladta az aznapi alkotást. De bármit csinált, megmaradt igazi, fáradhatatlan színházi embernek, még ha a színház napi gyakorlatából az utóbbi időben ki is esett. Figyelt, kíváncsi volt, régi képeket osztott meg a közösségi oldalán. Legutolsó fotói viszont jelen időben, családi körben készültek. Amikor ezt nézegettük, még nem tudtuk, hogy nagy útra készül. Jellegzetes tekintete, mosolya, humora, szelídebb vagy karcosabb beszólásai viszont mindig velünk maradnak. Jövőre lett volna hetvenéves. BALOGH GYULA

LAPSZÉL

Megrongált ARC-plakát

FOTÓ: ARC

Új feliratokat ragasztgatott az ARC-kiállítás egyik plakátjára a Mi Hazánk Mozgalom néhány szimpatizánsa – tették közzé a 24. ARC közérzeti plakátkiállítás szervezői a közösségi oldalukon. Eszerint hétfő reggel az őrszolgálaton keresztül egy csoport jelezte: arra készülnek, hogy pár emberrel kézen fogva körülállják a „családellenes” képeket a kiállítás területén. A csendes demonstráció helyett tönkre is tették Keczeli-Strausz Éva Anya vagy, ne panaszkodj! alkotását. Az előzetes közlés, az őrszolgálat és a rendőrség felszólítása ellenére a Mi Hazánk Mozgalom felülragasztotta az eredeti állapotban közzétett kép feliratait. NÉPSZAVA

Balkan Fanatik az Akváriumban

Önsegélyező koncertet tart a Balkan Fanatik október 12-én az Akvárium Klubban. Az elektro-etno csapat hangszereket pótolna a bevételből. „Júniusban egyik percről a másikra kihúzták alólunk a talajt: egy koncertekkel teli hétvége előtti éjszakán ellopták a hangszereinkkel megpakolt buszunkat. A nyarat a hazai zenésztársadalom és barátaink példátlan összefogásának köszönhetően kölcsönhangszerekkel végigzenélhettük, mattot kaptunk. Nem csak a megélhetésünkről van szó, a koncertezés nekünk az életünk” – idézte fel a zenekar közleménye a sajnálatos eseményt, amelyről annak idején mi is beszámoltunk. A busz azóta sem került elő, a nyomozást lezárták, a Balkan Fanatiknak pedig hangszereket kell vásárolnia, hogy folytathassák a zenélést. Ez sokmilliós tételt jelent, ezért a csapat a közönséghez fordult segítségért. A koncert bevételét hangszervásárlásra fordítják. Akinek az alapárú jegyen felül is van kedve és lehetősége patronálni a zenekart, különböző összegű speciális támogatói belépőkből válogathat. Az ötlethez csatlakozott Copy Con és csapata. KULTÚRA.HU

A vitalitás és a kvalitás vonzásában

TISZTELGÉS Két éve nincs közöttünk a világhírű rendező, Peter Brook. Idén ünnepelhette volna 99. születésnapját, ezért a Katona József Színházban emlékeztek a korszakos színházi alkotóról, gondolkodóról.

BALOGH GYULA

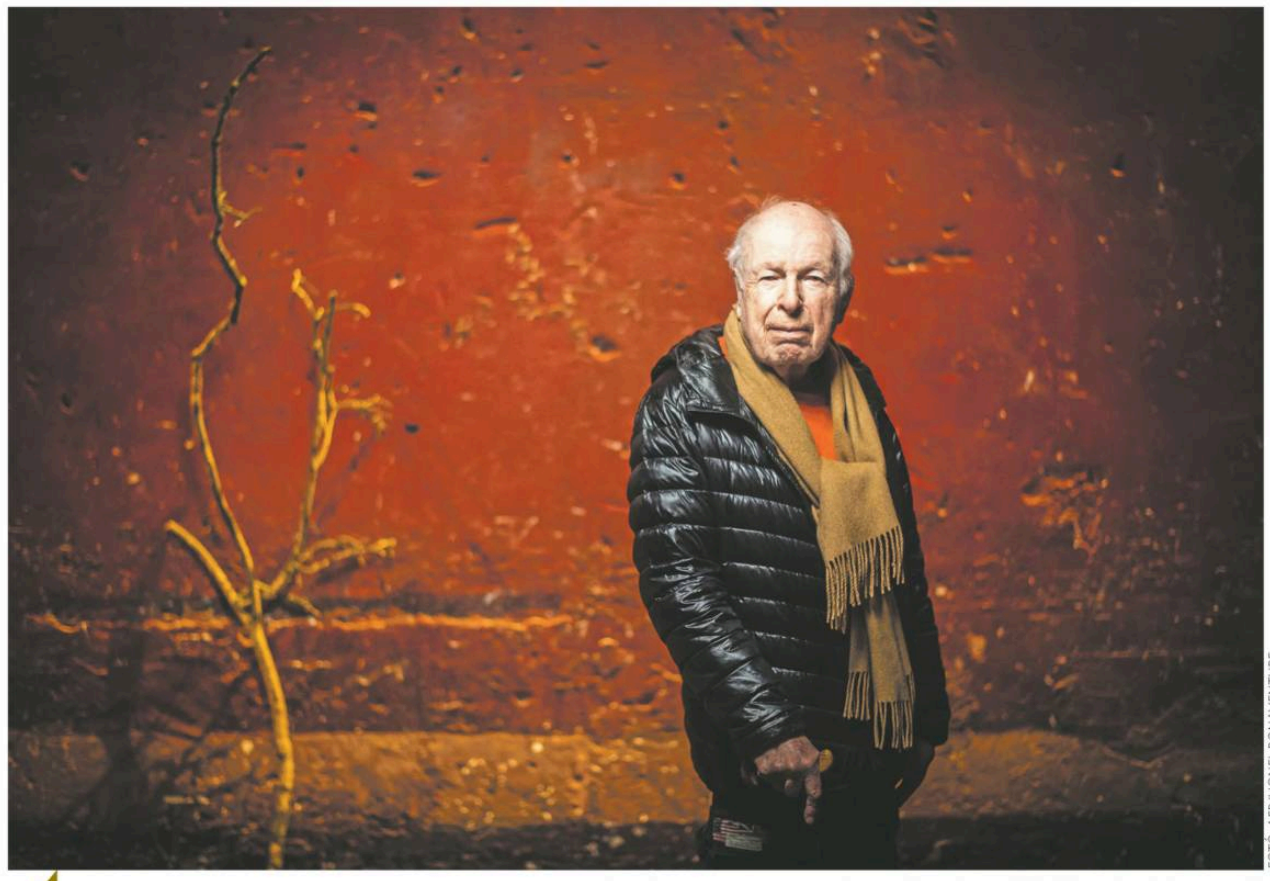

FOTÓ: AFP/LIONEL BONAVENTURE

Egy nagyszabású életművet nem könnyű két órában összegezni. Mégis erre tettek kísérletet a Katona József Színházban, amikor a nagy hatású rendező, Peter Brook alakját idézték meg. Az est házigazdája, egyik szervezője Simon Balázs az UtcaSzAK vezetője volt. Ő sem volt könnyű helyzetben, mert annyi film és előadásrészletet, valamint személyes vallomást kellett két órába belesűríteni, hogy előfordult, hogy valakibe bele kellett fojtani a szót. Ha három szóban kellene elmondani a lényeget, akkor talán a jelenlét, minőség és az intenzitás lenne az, amelyek gyűjtőfogalmakként jellemzőek Peter Brook szemléletére.

Brook fiatalon Shakespeare-darabokat rendezett, később dolgozott a Royal Shakespeare Companynál. Megfilmesítette A legyek urát, de több Shakespeare-művet is vászonra vitt. 1974 óta Franciaországban élt, ahol saját társulatot alapított. Többször járt Budapesten, legutóbb 2016-ban, amikor a Trafóba kísérte el egyik produkcióját. A Csatamező (Battlefield), arról szólt, mi marad a háború után. Utóbbi mondatok az e hasábokon megjelent 2022-es búcsúztató írásból származnak. A rendező életútja azonban valóban nem összegezhető röviden. Ascher Tamás rendező 1964-ben 16 éves volt, amikor először találkozott Peter Brook-előadással, a Lear királlyal. Gimnazistaként édesapja jóvoltából jutott be a Royal Shakespeare Company vígszínházi vendégjátékára, amely akkoriban felkavarta a magyar színházi életet. Ascher Tamás elmesélte, hogy Brook Lear királyában olyan erős becketti lehelet érződött, amely erősen hatott rá. A színészek többsége bőrruhát viselt. Az előadás egy csupasz térben játszódott. Később is jellemző volt ez Brookra, a nevéhez is fűződik az „Üres tér” elnevezési színházi esztétikai fogalom bevezetése. Az előadásait ugyanis később is végigkísérte a hagyományos díszletek elhagyása. Amikor előadásai Afrikában készültek, legfeljebb egy szőnyeget terített le, jelezve, hogy ott kezdődik a színház. Ez a megoldás a rendező védjegyévé vált.

1972-ben a Royal Shakespeare Company a Szentivánéji álommal érkezett újra Budapestre, vasárnap láttunk egy képet, amelyen Ferihegyen Várkonyi Zoltán, a Vígszínház akkori igazgatója és Béres Ilona színésznő fogadják Brookot. A Szentivánéji álom üres tere Ascher Tamás szerint tele volt titokkal. Az előadásban minden varázslat fizikai, testi bravúrrá változott és emögött rejtőzött a figurák házas, illetve szerelmi életének megannyi válsága. Zsámbéki Gábor, a Katona József Színház alapító igazgatója, rendező arról beszélt az előadás kapcsán, hogy Brook hihetetlen könnyedséggel oldotta meg azokat a jeleneteket, amelyek varázsláshoz, bűbájhoz kötődtek. Ez a vendégjáték is felkavarta a kedélyeket, Koltai Tamás kritikus vitacikket is publikált Hogyan játsszunk színházat a Royal Shakespeare Company vendégszereplése után? címmel és ezután még a színházi szövetség is ülésezett.

A mostani esten Andrei Serban rendező videóüzenetben szólt Brookról. Később többen – Marie – Hélène Estienne, Peter Brook legközelebbi munkatársa és a franciaországi Gurdjieff Intézettől Hollán László – Brook munkamódszeréről és annak forrásairól osztották meg gondolatait. Brook esetében végig megfigyelhető volt egyfajta spirituális útkeresés is, amely az előadásait is jellemezte. Másrészt fontos volt számára a figyelem és mindig törekedett a tapasztalás különleges minőségére.

Brook kisgyerek kora óta zongorázott, a mostani est talán legmeghatóbb felvétele az volt, amelyen Brook a halála előtt nem sokkal, életének egyik utolsó pillanatában egy kézzel zongorázik. Talán a billentyűkkel újra vissza akart lépni a hétköznapi rezgések szintjére, hogy aztán valamilyen más, az általa mindig is vágyott magasabb szintű minőségű rezgések világába utazzon.

Brook nevéhez is fűződik az „Üres tér” elnevezésű színházi esztétikai fogalom bevezetése. Az előadásait ugyanis később is végigkísérte a hagyományos díszletek elhagyása

Három fogalom, amely jellemzi a szemléletét: jelenlét, minőség és intenzitás.

Brook '99 szeminárium

A CEU Nádor utcai székházában szeptember 27-ig rendezik meg a Brook '99 szemináriumot a FreeSzFE és az UtcaSzAK szervezésében. Az érdeklődők minden este filmritkaságokat láthatnak a párizsi Bouffes du Nord színház régi épületének „átlelkesítéséről”, a Centre International de Recherche Théâtrale (CIRT) legendás három hónapos Afrikai útjáról és a Carmen előadás alkotófolyamatáról. Olyan, Magyarországon még nem látott felvételeket is bemutatnak, mint a Cseresznyéskert vagy a Találkozások rendkívüli emberekkel rendezői változata. A vetítések után beszélgetéseket tartanak az adott esték házigazdáival.

Ártalmatlan erdei csótányok

Az ősz közeledtével egyre több erdei csótány jelenik meg a városokban, elsősorban a családi házak kertjeiben. Ez a fajta veszélytelen és fontos szerepet tölt be az ökológiai egyensúly fenntartásában. A szakemberek figyelmeztetnek, hogy ne keverjük össze őket a veszélyes csótányfajtákkal. NÉPSZAVA

Harmadszor is megnősült az ABBA énekes-dalszerzője

Björn Ulvaeus feleségül vette 28 évvel fiatalabb dán barátnőjét, Christina Sast. Az ABBA énekes-dalszerzőjének ez a harmadik házassága, a 79 éves zenész és kedvese Koppenhágában mondták ki a boldogító igent. NÉPSZAVA

Durvul az időjárás

A nagyon nagy szárazság és forróság miatt a Földközi-tenger öt-hat fokkal melegebb volt idén a korábbi átlagnál, ami nagyon nagy hőtöbblet egy ciklonnak. Mivel a víz nem tud megfelelően visszahűlni, egyre szélsőségesebb időjárás várható a jövőben. ATV

Betiltanák a fürdőruhát a közterületeken

SZIGORÍTÁS Málaga nem kér a fürdőruhás turistákból az utcákon, üzletekben, éttermekben. Az andalúz város rendeletben kívánja szabályozni, hogy milyen öltözékben lehet közlekedni a strandokon kívül.

A járókelőket hatalmas angol és spanyol nyelvű plakátokon tájékoztatják arról, milyen ruha viselhető nyilvános helyeken. A kiírásban ezen kívül azt is kérik a városba érkező vendégektől, hogy ne szemeteljenek, segítsenek megóvni a település történelmi értékeit és éjszaka ne zavarják hangoskodással a többiek pihenését.

A fapados légitársaságok folyamatosan szállítják ide kedvezményes áron a vendégeket Európa országaiból.

Egy körkérdésből az derült ki, hogy a helyieket leginkább az zavarja, ha leégett bőrű emberek, illetve ittas egyének járnak-kelnek egy szál fürdőnadrágban vagy bikiniben az utcán.

A helyi El Confidencial című lap szerint csekély az esély arra, hogy sikerül megnevelni a turistákat. „Évtizedeken keresztül hoztuk ide a részeg turistákat, azért, hogy itt költsék el a pénzüket. Alacsony árakkal, kedvezményekkel csábítottuk ide a kevesebb pénzzel rendelkezőket, az egyik kocsmából nyílik a másik, most pedig egyik napról a másikra azt várjuk el tőlük, hogy úgy viselkedjenek, mint az előkelő arisztokrata vendégek. Sok sikert!”

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Nem tűrik el a fürdőruhás öltözetet a közterületeken

Málaga azért tartozik a népszerű úti célok közé, mert rendelkezik nemzetközi repülőtérrel, ezért közvetlenül elérhető más országokból és közel fekszik más népszerű andalúz városokhoz, mint például Granada, Cádiz és Sevilla. A fapados légitársaságok folyamatosan szállítják ide kedvezményes áron a vendégeket Európa különböző országaiból.

Bár a turistákat nem kedvelik a málagai lakosok, közel harminc százalékuk az idegenforgalomból él.

Más városokban is szerveztek tiltakozásokat a viselkedési normákat megszegő külföldi vendégekkel szemben. Barcelonában például vízipisztolyokkal támadtak a városban éjszaka hangoskodó ittas külföldiekre, Palma de Mallorcán 50 ezren vettek részt azon a tiltakozó megmozduláson, melyen a turistákra érvényes szabályok szigorítását követelték. NÉPSZAVA

Játékkal tanítják a biztonságos közlekedést

NEVELÉS A közúti balesetben meghalt gyermekek száma nemigen változott, de a könnyű sérüléssel járó baleseteké csökkent. A szakértő szerint a legfontosabb, hogy a felnőttek példát mutassanak.

FRANK ZSÓFIA

Nyolc 14 év alatti gyermek vesztette életét közúti balesetben 2023-ban – derül ki a Központi Statisztikai Hivatal negyedéves jelentéseit összeadva.

Ami a súlyos, de nem halálos kimenetelű baleseteket illeti, 2023-ban 135 gyermek sérült meg, ami 19-cel kevesebb, mint az előző évben. Ami a könnyebb sérüléseket illeti, 2020-ban 1488 gyermek szenvedett könnyű sérülést, 2021-ben ez a szám 1054 volt. Tavaly 1302 könnyebb gyermeksérülést regisztráltak a Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet adatai szerint.

Noha a balesetek többségét egyik kategóriában sem a gyerekek teszik ki, mégis nagyon fontos, hogy a biztonságos közlekedés alapjait a leghamarabb elsajátítsák a legkisebbek is. Ezért a Közlekedéstudományi és Logisztikai Intézet (KTI) évek óta képzéseket szervez a legtöbb korosztály, így az óvodások, és kisiskolások számára is. A fővárosi Budafok-Tétényi Nádasdy Kálmán Alapfokú Művészeti Iskola és Általános Iskola Szent István téri Tagintézményében teret adtak ennek a kezdeményezésnek az első két osztály számára, és a gyerekek megismerkedhettek a fontosabb közlekedési szabályokkal elméletben és gyakorlatban is. A gyerekek négy helyszínen, másmás, a közlekedésben hasznos tudást sajátíthattak el. Ilyen volt például a rolleres akadálypálya, ahol egy közlekedési lámpa segítségével tanulhatták meg, hogy a pirosnál akkor is meg kell állni, ha éppen nem jön senki. Emellett a rendőri karjelzéseket is megtanították a kisiskolásoknak, hiszen bármikor szükség lehet rá. Ugyan jobb esetben a lámpa használatát a kisiskoláskorúak már ismerik, de Kelemen Balázs, a KTI Közúti Közlekedésbiztonsági Akcióprogram Támogatáskezelő Központ vezetője szerint minél többször találkoznak ilyen helyzettel a gyerekek, sajátítják el ezeket az ismereteket készség szinten. – Ebben a korban három pillér van, amit a kisgyerekeknek meg kell tanítani. Az egyik, hogy maradjon a kicsi a járdán, ugyanis ebben a korban még sokkal ingervezéreltebbek, könnyebben lépnek le róla. A másik pillér az úttesten átkelés helyes módjának megtanítása, és ezzel egybekötve a harmadik pillér, a lámpa figyelése – mondta a szakértő, aki hozzátette, a szülők oldaláról a tanítás mellett a legfontosabb a példamutatás.

FOTÓ: MTI/BALOGH ZOLTÁN

Már kisgyermekkorban el kell kezdeni a biztonságos közlekedésre nevelést

A kisgyerekeknél hatalmas veszélyforrás, hogy alacsonyak, kevésbé látszódnak.

Elég csak egyszer átszaladni a piros lámpán

Kelemen Balázs szerint a gyermekek biztonságos közlekedésre nevelésében kiemelten fontos a szülői példamutatás.

– Elég csak egyszer átszaladni a piros lámpán, és a kicsiben ez rögzülni fog. Utána már hiába mondja a szülő, hogy neki ezt nem szabad, a gyerek már megtanulta, ha anyának, apának szabad, akkor nekem is – figyelmeztet a szakember.

Az iskolai képzésben a láthatóságra, az észlelésre és az autók holtterének megismertetésére is nagy hangsúly került. – A kisgyerekeknél hatalmas veszélyforrás, hogy alacsonyak, kevésbé látszódnak, illetve maguk is más szögből szemlélik a világot. Ezzel együtt a sebességet sem tudják még helyesen felmérni. Ezért fontos, hogy tisztában legyenek vele, mivel tudnak látszódni, gondolok akár a fényvisszaverő mellényre. Másfelől, ha elkezdenek biciklit, rollert használni, tudniuk kell, hogy az autósok milyen szögből látják őket. Persze, egy ekkora gyermek még nem közlekedik önállóan, viszont az ismétlés által épül be minden, így a biztonságos közlekedés alapjai is. Mi nemcsak óvodás és kisiskolás korú gyermekeket tanítunk, hanem megyünk velük a középiskolába, aztán pályázati úton az egyetemen is találkozhatnak velünk – mondta a szakértő, aki arra is felhívta a figyelmet, hogy az észlelés és láthatóság kérdése például a mai kamaszoknál kiemelten fontos, hiszen életveszélyes, hogy a fülükben zenét hallgatva, mobillal a kezükben közlekednek. – A baleseti statisztikákból ugyan nem derül ki, hogy pontosan hány ilyen eset van, de érzésem szerint elég nagy a baj ezen a területen. Hisszük, hogy ha időben elkezdjük megtanítani, hogy ez bizony életveszélyes, a most felnövő generáció már körültekintőbb lesz – véli Kelemen Balázs.

135 gyermek sérült meg tavaly közlekedési balesetekben

Ami a baleseti statisztikákat illeti, az látszik, hogy míg 2016-ban a halálos közúti balesetek 90 százalékában a gyermekek utasként váltak áldozattá, fokozatos csökkenéssel 2022-re ez az arány már csak 42 százalék volt. Kelemen Balázs szerint ennek legfőbb oka a technika fejlődésében keresendő. – Maguk az autók is sokkal biztonságosabbá váltak, de ami igazán számottevő, hogy a gyermekbiztonsági rendszerek is jobban ellátják a funkcióikat. Egyébként ebben az Unió is nagyon szigorú, a forgalomba kerülő gyermekülőseknek egy sor kritériumnak meg kell felelniük. Nem azt mondom, hogy 2016-ban nem voltak jók ezek az eszközök, sokkal inkább arról van szó, hogy a társadalom széles rétegei számára nem voltak megfizethetőek.

Ma már egy jó gyerekülést használtan pár tízezer forintért is be lehet szerezni.

LAPSZÉL

Michael van Gerwen budapesti diadala

FOTÓ: MTI/HEGEDŰS RÓBERT

A sportág legnagyobb sztárja, a holland Michael van Gerwen nyerte meg a negyedik Hungarian Darts Trophyt, mivel a vasárnapi finálében 7-6-ra legyőzte honfitársát, Gian van Veent. Van Gerwen – aki 2014-től 2021-ig világelső volt – 64. PDC-fináléjában szerepelt, és 48. trófeáját gyűjtötte be. A Hungarian Trophy bajnoka 30 ezer fonttal (14 millió forint) gazdagodott. MTI

Gazdag Dániel duplázott a DC United ellen

A magyar válogatott Gazdag Dániel duplázott a DC United ellen az észak-amerikai labdarúgó-bajnokság (MLS) vasárnapi játéknapján; csapata, a Philadelphia Union 4-0-ra nyert. A 28 éves magyar játékos a 16., majd a 69. percben is betalált, és bebiztosította a Philadelphia győzelmét. Gazdag már 17 gólos a bajnokságban, ezzel négyes holtversenyben a második a góllövőlistán, amelyet az ellenfélnél ezúttal találat nélkül záró belga Christian Benteke vezet 19-cel. Gazdagék jelenleg a 9. helyen állnak a 15 csapatot felvonultató keleti konferenciában, amelyet az Inter Miami vezet. MTI

Óriási csapás érte az FC Barcelonát

FOTÓ: AFP/JOSE MIGUEL FERNANDEZ

Hónapokig nem léphet pályára Marc-André ter Stegen, a Barcelona és a német labdarúgó-válogatott kapusa. A 32 éves hálóőrnek a Villarreal elleni vasárnapi bajnokin sérült meg a három évvel ezelőtt kétszer is megműtött jobb térde. Az első jelentések szerint elszakadt a keresztszalagja. A katalán klub hétfőn erősítette meg a súlyos sérülést, és a futballistát tegnap meg is műtötték. A felépülése akár nyolc hónapig is eltarthat majd. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

FIGYELEM! Készpénzért vásárolunk könyveket, festményeket, bundákat, öltönyöket, Zinger varrógépet, karórákat, porcelánokat, ezüsttárgyakat, pénzérméket, arany ékszereket, teljes hagyatékot. Üzlet: 2. kerület, Szilágyi Erzsébet fasor 25. Tel.: 06-1/488-7910, 06-20/334-9091.

KÖNYVEK, könyvtárak, teljes hagyaték vétele készpénzért. 06-20/937-8592.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com

Oliver, új változat

BOTRÁNY A Manchester City–Arsenal-labdarúgórangadón ismét az volt a jelmondat: „Csak semmi fair playt, kérem, angolok vagyunk!”

HEGYI IVÁN

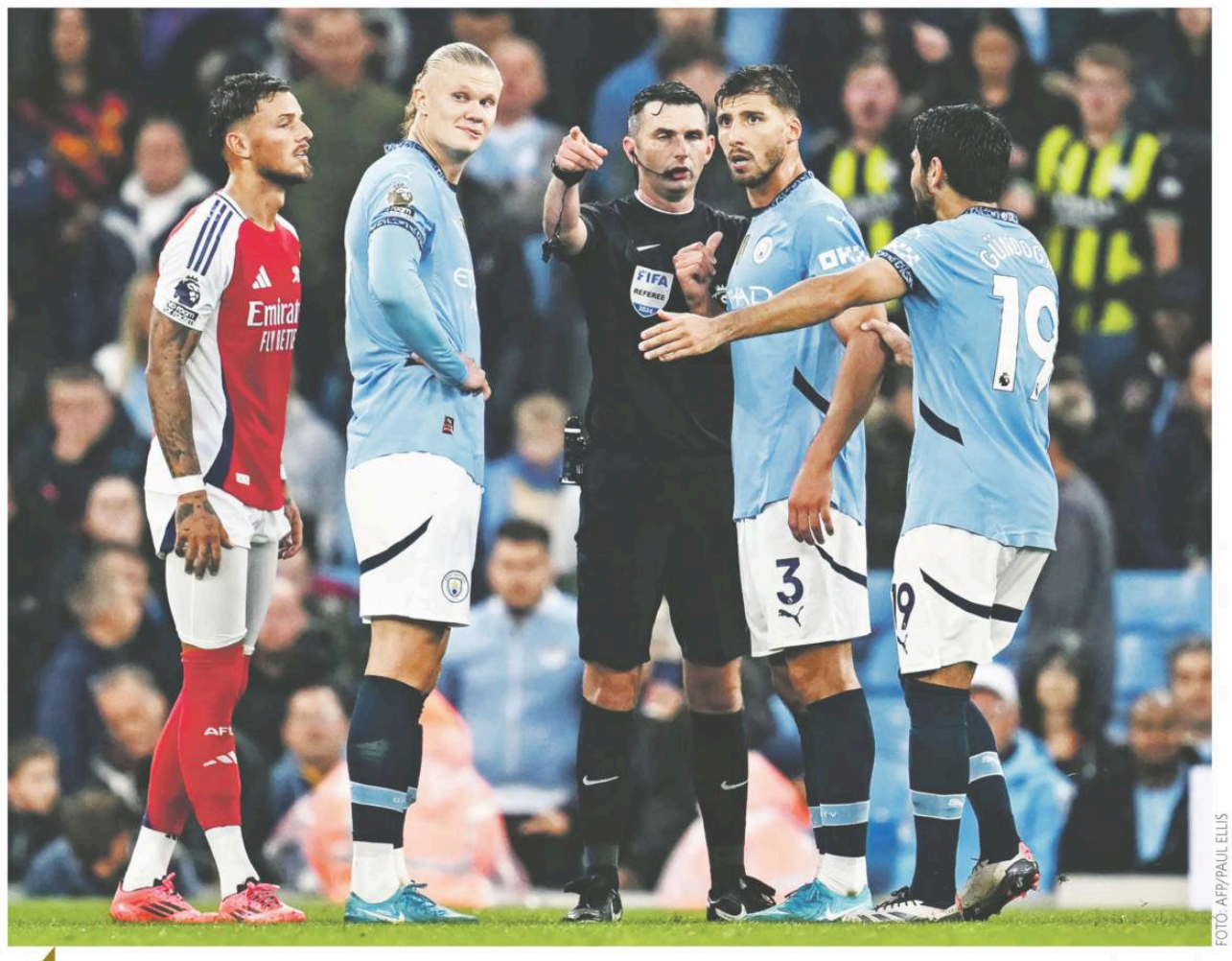
FOTÓ: AFP/PAUL ELLIS

Michael Oliver nem állt a helyzet magaslatán, a hét végi rangadón több erősen megkérdőjelezhető ítélete is volt

Régóta tapasztalom, hogy az angol játékvezetők a futball világának sajátos személyiségei. Attól tartok, a fair play állítólagos hazájának sípos képviselői több évszázados tévedésben élnek: azt hiszik, rájuk osztják a főszerepet a labdarúgó-mérkőzéseken.

Gondolja meg a nyájas olvasó, élete során összesen hány órát töltött azzal, hogy végignézte-meghallgatta a szigetországi bírák hosszadalmas eligazításait, amelyeket a magyarázók szerint szabályismeretileg alultáplált játékosoknak tartottak a pályán. Ezekkel az útmutatásokkal azonban inkább magukhoz kellett volna fordulniuk, mert az angol játékvezetőknek annyi botrányuk volt a több mint sportág történetében, amennyi árvaszúnyog feltűnik időnként a Balaton partján.

Mivel e skandalumok tételes felsorolásához A Pallas nagy lexikonának a terjedelme sem volna elég, mutatóba felidézek néhányat. Arthur Ellis dirigált az 1954-es világbajnokság „berni csataként” elhíresült magyar–brazil negyeddöntőjén (4-2), és a legkevésbé sem tudta megfékezni a sorozatos durvaságokat, noha három labdarúgót is kiállított; Reg Leafe négy vendéggól érvénytelenített 1960-ban, a Barcelona–Real Madrid-visszavágón (2-1), amelyen a széria első öt kiírásában sorra győztes királyi gárda először esett ki a BEK-ből; Ken Aston szemérmetlenül elvezette az 1962-es Mundial chilei–olasz „bokszmeccsét” a házigazdák javára Santiagóban (2-0); Graham Poll három sárga lapot mutatott fel Josip Šimunićnak a 2006-os vb ausztrál–horvát mérkőzésén (2-2); Howard Webb 14-szer húzta elő a sárga kártyát 2010-ben, a spanyol–holland vb-döntőn (1-0), s miközben kicsúszott a lába alól a talaj, a pályán hagyta a Xabi Alonsót brutálisan mellbe rúgó Nigel de Jongot.

Amúgy Ellisszel is előfordult, hogy mellbe rúgták: az argentin José Sanfilippo volt a tettes, miután a döntnök tizenegyest ítélt a Coventry javára a San Lorenzo ellen 1956-ban. A csatárt örökre el kellett volna tiltani, ám játszott az 1958-as és az 1962-es világbajnokságon is, négyszer volt gólkirály Argentínában, s ugyancsak mesterlövészként jegyezték az 1959-es Copa Américán. (Ma is él, 89 éves.)

SÉRÜLÉS

RODRI

Szinte biztosan kihagyja a szezon hátralévő részét, ugyanis elülső keresztszalag-szakadást szenvedett a jobb térdében az Arsenal elleni döntetlen során

A legújabb angol „találmány” Michael Oliveré. Sok mindent láttunk már, ilyet speciel nem. A Manchester City–Arsenal bajnoki rangadón, 1-0-nál a játékvezető magához hívta Kyle Walkert a kezdőkörbe, majd hirtelen jelt adott a londoni szabadrúgás elvégzésére. Thomas Partey nyomban balra küldte a labdát Gabriel Martinellihez, Walker hűlt helyére, a (mű) brazil szélső visszapasszolt, és az olasz világklasszisjelölt Riccardo Calafiori bombagólt lőtt.

Pep Guardiola, a City szakvezetője dühében majdnem szétrúgta a berendezést – nem rajta múlt, hogy a megkínált szék nem tört darabokra –, a néző meg egyáltalán nem csodálkozott, amiért a manchesteri játékosok nekirontottak Oliver sporttársnak. Guardiola utóbb azt mondta: ezentúl megtiltja labdarúgóinak, hogy odamenjenek a bíróhoz, ha az magához rendeli őket; amennyiben a játékvezető akar tőlük valamit, járuljon ő a játékosok elé.

> Az angol játékvezetőknek annyi botrányuk volt a több mint sportág történetében, amennyi árvaszúnyog feltűnik időnként a Balaton partján.

A rendkívüli egyenlítés után a második félidőben – Leandro Trossard szintén vitatott, de nem ennyire párját ritkító kiállítása miatt – létszámhátrányban játszó Arsenal majdnem megnyerte a mecscset, ám a 98. percben John Stones megszerezte a City mentő gólját (2-2). Ez az igazság pillanata volt, bár azt sosem tudjuk meg, az „ágyúsok” vajon egalizálnak-e Oliver mesterkedése nélkül.

Ami biztos: a bíró főszerepet játszott, méghozzá hasonlóan emlékezeteset, mint Mark Lester a Dickens-regény 1968-as filmváltozatában, a címében Twist nélküli Oliverben. Csak az előbbi alakítás „kicsit” jobbra sikerült, még akkor is, ha a felvételek idején kilencéves Mark nem tudott megfelelően énekelni, ezért Kate Greene dalolt helyette a hatszoros Oscar-díjas musicalben.

Napjaink Oliverjének sem ártana egy dublőr. Ám félő, hogy az angolok egy másik „Olit” húznának elő a cilinderből. Az e tekintetben változatlan idők azt bizonyítják: szinte nincs is más a klakkban.

Golovin új szerződést kapott

KÉZILABDA A Magyar Kézilabda Szövetség (MKSZ) négy évvel meghosszabbította Golovin Vlagyimirnak, a párizsi olimpián hatodik női válogatott szövetségi kapitányának a szerződését, akinek új kontraktusa a Los Angeles-i olimpia végéig, azaz 2028. augusztus 31-ig szól. A kapitány segítője – a DVSC Schaefflernél vezetőedzői posztját megtartó – Szilágyi Zoltán lesz, míg az eddigi másodedző, Pigniczki Krisztina a női serdülőválogatott szövetségi vezetőedzőjeként dolgozik tovább.

„A legfontosabb most az, hogy eredményesen szerepeljünk az év végi hazai Európa-bajnokságon, és elkezdjük, pontosabban folytassuk az építkezést, amelynek végcélja a 2028-as olimpia – szögezte le a szövetségi kapitány. – Az új olimpiai ciklus elején, úgy érzem, érdemes kicsit változtatni, ezért a szövetség támogatásával Szilágyi Zoltánt kértem föl segítőmnek, aki ezt elfogadta, és a Debrecen is támogatja őt kettős feladatkörében.”

Szilágyi Zoltán azt emelte ki, hogy külső szemlélőként eddig is nagyon pozitív benyomást keltett benne a női válogatott, az az út, amit bejárt, és az a teljesítmény, amit mutatott az ötkarikás selejtezőn, majd az egész olimpián.

A részben hazai rendezésű kontinensviadalra készülő nemzeti csapat szombaton 17.30-tól Tatabányán játszik felkészülési találkozót a román válogatottal. NÉPSZAVA

FOTÓ: MKSZ

Golovinék együtt készülnek tovább a 2028-as olimpiára

Gulácsi lehúzta a rolót

Gulácsi Péter (a fotón) és Willi Orbán csapata, az RB Leipzig 0-0-t játszott az újonc St. Pauli otthonában a német labdarúgó-bajnokság negyedik fordulójának vasárnapi játéknapján. Mindkét magyar válogatott futballista végigjátszotta a találkozót. MTI

Milan-siker a derbin

A címvédő Internazionale 2-1-re kikapott a városi rivális AC Milantól az olasz labdarúgó-bajnokság hatodik fordulójának rangadóján. Christian Pulisic találatára Federico Dimarco válaszolt, a győztes gólt Matteo Gabbia (a fotón) szerezte a 89. percben. NÉPSZAVA

Győri NB I-es siker 9 év után

A sereghajtó Győr hazai pályán 2-1-re legyőzte a kupagyőztes Paks együttesét a labdarúgó NB I 7. fordulójának vasárnapi játéknapján. A győri együttes több mint kilenc év után nyert újra az élvonalban, ezt megelőzően legutóbb 2015 májusában a Pécs felett diadalmaskodott. NÉPSZAVA

Ricciardo sírva búcsúzott

FORMA–1 A Visa Cash App RB hivatalosan még nem menesztette a nyolcszoros futamgyőztes ausztrált, de minden jel arra utal, a 35 éves pilóta pályafutása a Szingapúri Nagydíjjal véget ért a királykategóriában.

KOROM MILÁN

„Fel kell készülnöm arra, hogy ez ennyi volt. Mondjuk úgy, hogy ezzel ki vagyok békülve” – jelentette ki a vasárnapi Szingapúri Nagydíj után Daniel Ricciardo, a Visa Cash App RB ausztrál pilótája, akinek alighanem véget ért a Forma–1-es pályafutása.

„A legjobb formámat hoztam, és nem lett tündérmese a vége, de vissza kell tekintenem arra is, hogy mi minden történt. Tizenhárom év, és büszke vagyok rá” – tette hozzá a 35 éves ausztrál, aki Szingapúrban ugyan nem szerzett pontot, de a Red Bullnak mégis csak tett egy szívességet, ugyanis az utolsó körben friss abroncsokon megfutotta a verseny leggyorsabb körét, amely korábban Lando Norrisé volt, így elvett egy pontot a vb-pontversenyben második McLaren-pilótától.

„Mivel lehet, hogy ez volt Daniel utolsó versenye, lehetőséget akartunk adni neki arra, hogy kiélvezze, és rámenjen a leggyorsabb körre” – fogalmazott Laurent Mekies csapatfőnök, aki szerint az elkövetkezendő napokban hoznak döntést a folytatásról.

Az ausztrál pilóta érzelmes pillanatokat élt át Szingapúrban

„Fel kell készülnöm arra, hogy ez ennyi volt.”

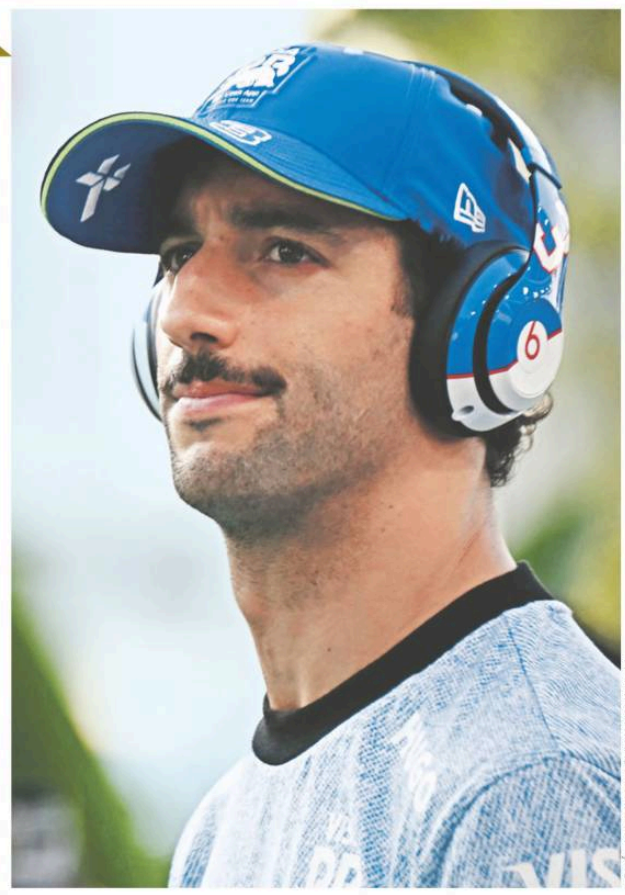

FOTÓ: AFP/LILLIAN SUWANRUMPHA

„Nyilvánvalóan világbajnok akartam lenni. Megpróbáltam a legjobb lenni valamiben a világon. Azt hiszem, ez egy nagy feladat. Van, akinek sikerül, van, akinek nem” – összegezett Ricciardo, akinek F1-es pályafutása 2011-ben a Red Bull fiókcsapatánál indult. Az akkor még Toro Rosso nevet viselő alakulat tartalékosa lett, majd a szezon közben a HRT-nél debütált. 2012-ben visszakerült a Toro Rossóhoz, az idény első versenyén pedig egyből a kilencedik, pontszerző pozícióban ért be. Az ott töltött két esztendő során meggyőző teljesítményt nyújtott, így Mark Webber távozásakor előléptették a Red Bullhoz. A szezon első versenyét csapattársa, Sebastian Vettel nyerte, de Ricciardo az idény további részében rendre megelőzte a négyszeres világbajnokot.

Vettel 2015-ben a Ferrarihoz igazolt, Ricciardo lett az energiaitalosok első számú versenyzője, az igazán nagy áttörés azonban elmaradt, később pedig az ifjú Max Verstappen is a „fejére nőtt”. 2019-ben a Renault-hoz szerződött, ahol két nem túl sikeres esztendőt töltött, majd a McLarennél sem támadt föl, noha 2021-ben megnyerte az Olasz Nagydíjat.

2022 végén úgy tűnt, véget ér F1-es karrierje, azonban a Red Bull mentőövet dobott neki, előbb szerződtette tartalékosnak, majd fél év után ismét a „fiókcsapatban” próbált bizonyítani. Sergio Pérez gyenge szereplése miatt akár arra is lett volna esélye, hogy a nagy csapathoz kerüljön, ám a japán Cunoda Juki is rendre jobb eredményeket ért el. Az elmúlt hetekben egyre többet írtak arról, hogy Ricciardónak mennie kell, mert Liam Lawson szerződésében szerepel egy kitétel, hogy idén öt versenyen autóba kell ülnie, máskülönben kiléphet Red Bullos szerződéséből. Az energiaitalosok nem szeretnék elveszíteni a 22 éves új-zélandit, aki a hírek szerint a következő Amerikai Nagydíjon már autóba ülhet.

Lékó nem zárta ki a folytatást

SAKK A versenysakkhoz öt év után visszatérő Lékó Péter nem zárta ki a folytatás lehetőségét, de még korainak tartja, hogy erről döntsön.

„Korai lenne a folytatásról beszélni, de fantasztikus volt ebben a magyar csapatban versenyezni. A magyar szövetség nagy erőfeszítéseket tett, és ha ebben a szellemben folytatja, ez a csapat rendkívül erős lehet” – jelentette ki a vasárnap befejeződött budapesti sakkolimpiát követően a 45 éves nagymester, akinek az volt a feltétele visszatérésekor, hogy az elmúlt időszakban román színekben játszó Rapport Richárd hazatérjen.

Lékó, aki 2004-ben a világbajnoki címért játszhatott, elgondolkodik a jövőjét illetően

FOTÓ: MTI/ILLYÉS TIBOR

Lékó a tornát követően arról beszélt, nem élvezte a partikkal járó stresszt, és rendkívül megterhelő volt számára, hogy két héten át szinte mindennap asztalhoz kellett ülnie. Hozzátette, a saját teljesítményével nem teljesen elégedett. Kiemelte, ha játékban van, akkor több döntetlenre végződött partiját meg tudta volna nyerni. Mint elárulta, nagyon megviselte, amikor kikapott az olasz Lorenzo Lodicitől, de később jót tett az önbizalmának, amikor sikerült döntetlent játszania az indiai Rámesbábu Praggnanandhával.

Magyarország először rendezett sakkolimpiát, melyen a legjobb férfiegyüttes 11., míg a női 14. helyen végzett. MTI-NÉPSZAVA

Leszavazták az oroszok és a fehéroroszok visszavételét

A Nemzetközi Sakkszövetség (FIDE) vasárnap este zárult budapesti kongresszusa elutasította Oroszország és a Moszkvát az ukrajnai háborújában támogató Fehéroroszország visszavételét, egyben tagsági jogaik teljes értékű visszaállítását a FIDE-ben.

A FIDE 2022. február 28-án semleges státuszban engedélyezte orosz és fehérorosz sportolóknak a nemzetközi versenyeken való részvételt, egyúttal megtiltva, hogy hivatalos sakkversenyeket és eseményeket rendezzenek Oroszországban és Fehéroroszországban. Ugyanezen év március 16-án a FIDE tanácsa megtiltotta az orosz és a fehérorosz válogatott részvételét a szervezet égisze alatt zajló viadalokon, ennél fogva egyetlen csapatuk sem indulhatott a budapesti sakkolimpián. A világszövetség többször meghosszabbította azt a határozatát, amely az oroszok és fehéroroszok FIDE-zászló alatti versenyzését teszi lehetővé, a legutóbbi ilyen döntés 2025. január 1-ig érvényes.

HIRDETÉS

ŐSZI SZÜNET
A DRÁVA HOTEL****-BEN
Foglaljon még ma: www.dravahotel.hu

Négycsillagos pihenés | Csendes, nyugodt környezet
Bőséges félpanziós lakoma | Dráva wellness
Gyerekbarát szolgáltatások | Kisállat-simogató és játszótér | Garantált családi élmény

Dráva Hotel Thermal Resort****
7815 Harkány, Bartók Béla u. 1. Telefon: +36 72 / 580 980
E-mail: reservation@dravahotel.hu
facebook. Dravahotel Thermal Resort Harkány**** Instagram. drava_hotel

DRÁVA HOTEL
THERMAL RESORT ★★★★
HUNGARY HARKÁNY

www.dravahotel.hu Jobb, mint otthon!

70 év után lett meg

Egy Luis Armando Albino nevű hat-éves kisfiút 1951-ben raboltak el egy kaliforniai játszótérről, majd felnevelték. Unokahúga 2020-ban, DNS-teszt segítségével találta meg több mint 70 éve eltűnt nagybátyját, aki tűzoltóként dolgozott. GUARDIAN

Nem rozmár

Egy 200 éve készült dél-afrikai sziklarajzon agyaras rozmárféle látható. Valószínű, hogy a dicynodont nevű, 200 millió éve kihalt dinó rekonstruált rajza látható a falon, melynek csontjait a szanok jól ismerték. IFLSCIENCE

Pulzáló agyunk

Egy emberen egy hónapig végzett 40 MRI-vizsgálat szerint a férfihormonok szintje reggel hét és este nyolc óra között 70 százalékkal csökken. A férfiak agyának szürkeállománya 0,6 százalékkal zsugorodik össze. LIVESCIENCE

Al-Fayed, a Harrods szexuális ragadozója

DÖBBENET Halála után egy évvel lepleződött le a szexuális ragadozó, aki rengeteg nőnek okozott fájdalmat.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

Életében közeli munkatársak hada tussolta el Mohamed al-Fayed korlátokat nem ismerő hódításait, támadásait. Most egy BBC-dokumentumfilmben több mint húsz áldozata szólalt meg, és a bejelentések sűrűsödnek.

Al-Fayed: a Harrods szexuális ragadozója – ezt a címet viseli a BBC-n a múlt héten főműsoridőben sugárzott dokumentumfilm, ami végre hivatalosan igazolta sokak alig rejtegetett gyanúját, hogy a többek között a londoni luxusáruház, a Harrods, a nyugat-londoni Fulham futballcsapat, a párizsi Ritz szálloda és az egykori VIII. Eduárd brit király és felesége, Wallis Simpson ugyancsak párizsi villájának tulajdonosa a lehető legelvetemültebb, leggátlástalanabb predátor volt.

Az egyiptomi származású üzletember egy évvel ezelőtt, 94 éves korában hunyt el. A nekrológok csillogó pályafutásáról, nagyvonalú jótékonysági tevékenységéről, példamutató családi kötelékeiről és az élők sorából egy évvel korábban távozott II. Erzsébet iránti rajongásáról szóltak. Al-Fayeddel szemben már csak azért is volt elnéző mind a média, mind a közvélemény, mert részvéttel kísérte legidősebb fia, Dodi Fayed elvesztését 42 éves korában, 1997. augusztus 31-én. A filmes playboy emlékezetesen akkori kedvese, Diana walesi hercegnő

Al-Fayed halála után dokumentumfilm készült a nőkkel szembeni bűntetteiről

FOTÓ: AFP/ALESSANDRO ABBONIZIO

Az elmúlt napokban közel száz nő tett bejelentést a notórius hódító ellen.

oldalán szenvedett végzetes autóbalesetet a párizsi Alma híd alagútjában. Bár ezt egymást követő vizsgálatok tagadták, a gyászoló apa meg volt győződve arról, hogy a párt a királyi család összeesküvése tette el láb alól.

A BBC dokumentumfilmje a párhuzamosan folyó vizsgálattal közösen a Harrods áruház több mint húsz volt női alkalmazottját hallgatta meg, akik azt állították, hogy az oligarcha londoni, Park Lane-i és párizsi otthonában támadásoknak, fizikai bántalmazásoknak és nemi erőszaknak voltak kitéve. Ezek a munkatársak az immár a Qatar Investment Authority vagyonkezelőn keresztül a katari állam tulajdonában lévő Harrodstól származó értesülések szerint a 2023 óta folyamatosan beérkező panaszok alapján közvetlenül az áruháztól kaptak kártérítést. Az al-Fayed nemi érdeklődését felkeltett hölgyek közül már a tényfeltáró program sugárzása előtt 37 fogadott fel közösen egy jogi csapatot, az elmúlt napokban pedig újabb száz körüli célpont tett bejelentést a notórius hódító ellen. Mohamed al-Fayed utólag a szexuális predátoroknak abba a kiemelt csoportjába katapultálta magát, amelyikbe a BBC sztárjai közül Jimmy Savile és Rolf Harris, a filmvilágból Harvey Weinstein, az üzleti életből pedig Jeffrey Epstein tartozott. A két utóbbi bűnelkövető áldozatait képviselő befolyásos amerikai ügyvédnő, Gloria Allred szerint a Harrods al-Fayed idején „mérgező, veszélyes és abuzív környezet volt".

Az elmúlt napokban gyomorforgató részletek kerültek nyilvánosságra arról, hogyan járta körbe rendszeresen al-Fayed a Harrods egyes osztályait, legalább négy fegyveres testőr társaságában, minden eshetőségre felkészülve Viagrát tartva magánál, elegyedett beszélgetésbe elsősorban fiatal, szőke kiszolgálókkal, akiket azután bizalmasain keresztül meghívott privát termeibe, majd ellenállhatatlan ajánlatot téve gyakorta letepert és a magáévá tett, vagy legalábbis csókokat kényszerített ki belőlük, fogdosta őket, privát testrészeiket simogatta. Egyes incidensek másodpercekig tartottak, de egy életre kitörölhetetlen nyomokat hagytak a kiszemelt áldozatokban. A jogi csapat által tartott pénteki sajtótájékoztatón egy Natasaként bemutatott feljelentő részletesen beszámolt a pásztorórákról, „melyek bénító félelmet váltottak ki belőle". Al-Fayed úgy tett, mintha mi sem történt volna, de a nő és hasonló inzultusoknak kitett társai ismételt figyelmeztetésben és megvesztegető ajándékokban részesültek, hogy élményeiket tartsák magukban. Sem a mindent tudó biztonsági emberek, sem a csábítások tényéről hallott menedzsment nem tett semmit al-Fayed leállítására, de még inkább sáros a híreszlelésekről időben tájékoztatott Scotland Yard és az ügyészség, mely nem emelt vádat még halála előtt a gátlástalan üzletember ellen.

A Fulhamnél óvták a női játékosokat

A Fulham futballklub, melynek az egyiptomi gazember 16 évig volt a tulajdonosa, a múlt héten bevallotta, hogy a suttogások alapján védelemben részesítette női játékosait, akik nem maradhattak egyedül al-Fayed társaságában. A klub egyik tisztviselője úgy nyilatkozott, hogy a dokumentumfilm leleplezései nagy aggodalmat okoztak. Komoly empátiát éreznek a tapasztalataikat megosztó nők iránt, és igyekeznek kideríteni, érintették-e a történtek a Fulham FC valamelyik dolgozóját. A brit hatóságoknak is tudniuk kellett al-Fayed sötét magán- és üzleti életéről, mert következetesen elutasították állampolgársági kérvényeit.

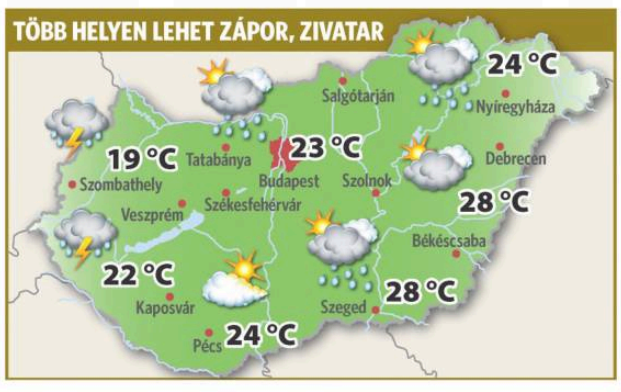

Boldog névnapot, Gellért, Mercédesz!

A Gellért a germán Gerhard, Gerhart nevekből származik. A Mercédesz spanyol eredetű női név.

KENÓ Szeptember 23.

1	3	4	9	15	19	22	25	26	30
38	42	50	53	56	60	61	65	68	74

Érzékeny adatok a tenger alatt

RONCS Speciális búvárok felügyelik és őrzik az augusztusban Szicília partjainál egy viharban elsüllyedt, a tenger alatt 50 méter mélyen lévő szuperjachtot, a Bayesiant, mert a fedélzetén több kormányt érintő titkos adatok lehetnek egy széfbe zárva. Az elsüllyedéskor, illetve azt követően a beltérbe szorulva heten haltak meg, köztük a brit techmilliárdos, Mike Lynch. Azt, hogy az érzékeny adatok a hajón lehetnek, négy, az ügyre rálátó forrás is megerősítette a CNN-nek. Lynch az USA, Nagy-Britannia és más országok titkosszolgálataival is kapcsolatban lehetett a cégei tevékenysége révén. Az egyik közülük, az általa alapított Darktrace kiberbiztonsággal foglalkozott, ezt áprilisban a chicagói Thoma Bravo cégnek adták el. A hajó Lynch felesége cégének, a Revtom Limitednek a tulajdonában van, amely hivatali idejük alatt David Cameron és Theresa May brit miniszterelnököknek adott tudományos, technológiai és kiberbiztonsági tanácsokat. A hajón vízbiztos széfekben szupertitkosított merevlemezeken olyan információk lehetnek, mint belépési jelszavak és más információk. A hajót speciális búvárok távirányítású kamerákkal kutatták át. Eddig a roncsot, amit heteken belül kiemelnek, ékszertolvajoktól féltették, de most attól tartanak, hogy többek között a kínai vagy az orosz kormányok figyelmét is felkelti. A 15 túlélő – köztük a legénység kilenc tagja – közül többen elmondták, hogy Lynch nem bízott a felhőalapú szolgáltatásokban, s a hajó egyik biztosított részében tartotta a lemezeket, bárhová is mentek.

V. P.

FOTÓ: AFP/ALBERTO PIZZOLI

Szupertitkos kiberbiztonsági tanácsokat is rejthet a Bayesian roncsa

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. szeptember 25., szerda

152. évfolyam, 224. szám

Ára: 560 forint

16 OLDALAS
MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

AJÁNLÓ

Bóka ígér

A jogállamisági normák európai érvényesüléséről vitatkoztak kedden Brüsszelben a 27 uniós tagállam Európa-ügyi miniszterei. Szinte mindenki felrótta a magyar EU-elnökségnek, hogy programjában nem szerepel Ukrajna támogatása. Bóka János miniszter lapunknak azt mondta, figyelembe veszik a kritikát. **4. oldal**

Hiába épül?

Helyt adott a Mosolygó Balatonföldvár Egyesület kérelmének a Kúria, és megsemmisítette a veszprémi kormányhivatalnak a balatonföldvári Nyugati strandon épülő kikötőre kiadott engedélyét. Mindez azt jelenti, hogy hiába épül jelenleg is gőzerővel a strand közepén a 175 férőhelyes kikötő, a létesítménynek jelenleg nincs érvényes engedélye. **5. oldal**

Törzsfőnökök irányítottak

KAMPÁNY Az árvíz hetében 63 millió forintot költött a kormányoldal politikai hirdetésekre – tudtuk meg. A rossz motivációnak lehet jó a vége.

FRANK ZSÓFIA, CZENE GÁBOR

Orbán Viktor Facebook-oldalára csaknem 46 millió forint hirdetési pénzt fordítottak az árvíz hetében – tudta meg a Népszava Lévai Richárd marketingspecialistától. A kormányoldal egyébként összesen 63 milliót költött, miközben az ellenzék 2,4 milliót. Ez azért is figyelemre méltó, mert az árvíz előtti időszakban mind a két politikai oldal lecsavarta a hirdetéseket. Nem csak emiatt hasonlított az elmúlt hét egy éles kampányra: a lapunknak nyilatkozó szakértők szerint politikai versengést hozott a Duna áradása. Zsolt Péter szociálpszichológus, a Méltányosság Politikaelemző Központ kutatási igazgatója szerint egy ország általában azért tart szakembereket, hogy a politikus támaszkodhasson rájuk. Még a törzsi társadalmak is úgy működnek, hogy veszélyhelyzetekben nem a törzsfőnök irányít, hanem az, akinek ez a „szakterülete". Aztán békeidőben visszaszáll az irányítás a főnökre – vont párhuzamot. Kérdésünkre, hogy ebben az ügyben megvalósult-e a „valódi nemzeti összefogás", közölte: az árvízvédelmet minden politikus politikai célokra használta. Másfelől a rossz motivációknak is lehet jó eredménye. Nagy Attila Tibor politikai elemző szerint is lapátolással egybekötött politikai verseny alakult ki, de egy ideig még Magyar Péter tudott a legtöbbet szerepelni. A Fidesz érzékelte, hogy válaszolni kell a Magyar Péter által keltett kihívásra, és most nem engedte át a kommunikációs terepet: szemben azzal, ami Magyar Péter kórházi hőmérőzései alkalmával történt. Orbán Viktornak pár nap után sikerült felvennie a ritmust.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

FOTÓK: FACEBOOK

Az ár sajátos versenybe sodorta a politikusokat; Gyurcsány, Orbán, Magyar a gáton

Zelenszkij a háború gyors lezárását szeretné

SÜRGŐS Az Oroszországgal vívott háború hamarabb véget érhet, mint azt sokan gondolnák – mondta Volodimir Zelenszkij az ABC News amerikai hírtelevíziónak. A tegnap adásba került interjúban az ukrán elnök nem volt hajlandó részleteket közölni „győzelmi tervéről", mielőtt azt a héten Joe Biden amerikai elnök elé terjesztené, de világossá tette, a terv célja, hogy Ukrajna megerősítésével az orosz elnököt tisztességes tárgyalásokra kényszerítsék.

„Ukrajna meghívása a NATO-ba a győzelmi terv részét képezi."

Zelenszkij korábbi közlése szerint a kért támogatásoknak része lenne a szövetségesek hozzájárulása ahhoz, hogy a tőlük kapott nagy hatótávolságú rakétákkal Ukrajna oroszországi célpontokat támadhasson. „Ukrajna meghívása a NATO-ba a győzelmi terv részét képezi" – írta Telegram-bejegyzésében Andrij Jermak, az ukrán elnöki hivatal nagy hatalmú vezetője.

ÍRÁSUNK A 8. OLDALON

FOTÓ: AFP/MICHAEL KAPPELER

Az ukrán elnök minden követ megmozgat, hogy minél többeket rávegyen Ukrajna álláspontjának támogatására

Új ügyelet, ellentmondásokkal

ALAPELLÁTÁS Bár hat nap múlva elindul az új, már az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) által irányított alapellátási ügyeleti rendszer a fővárosban, a mentőszolgálat és az orvosi kamara álláspontja közötti eltérések azt jelzik, még mindig vannak tisztázatlan kérdések. Az orvosi kamara titkára, Keczéry Attila – aki maga is háziorvos – múlt vasárnap például lapunknak azt tette szóvá: több kerület háziorvosa nem kapott „behívót", szerződéstervezetet a mentőszolgálattól. Azaz ha akarnának, sem tudnának szerződni az orvosok az ügyeletre, hiszen meg sem kereste őket az OMSZ. Utóbbi ezt hétfőn – a lapunknak küldött közleményben – visszautasította, azt állítva, hogy „valamennyi háziorvos kapott megkeresést, továbbá részletes tájékoztatást a teendőiről". Keczéry újabb megkeresésünkre tegnap azt mondta: Zuglóba kedd délután érkeztek meg a „behívók", egy nappal azután, hogy az OMSZ azt állította, már mindenki megkapta azt. Vitás pontok vannak a munkára jelentkezett orvosokkal, illetve a háziorvosok munkaidejével kapcsolatban is.

BŐVEBBEN AZ 5. OLDALON

FOTÓ: RÖHRIG DÁNIEL

Az OMSZ szerint mindenkit időben értesítettek – a valóság nem teljesen ez

Lassul a növekedés, nő az infláció

KAMATCSÖKKENTÉS A jegybank újabb 25 bázisponttal, 6,5 százalékra csökkentette kamatát az elemzői várakozásoknak megfelelően. Az MNB új gazdasági prognózist is nyilvánosságra hozott: a gazdasági növekedésre 2024-ben 1,0-1,8 százalékos, jövőre 2,7-3,7 százalékos értéket várnak, ami érdemi csökkentés a júniusi prognózishoz képest, ugyanakkor az elmúlt hónapokban beérkezett gazdasági adatok alapján elemzők ezt indokoltnak tartják.

A jegybank a kormánynál alacsonyabb növekedésre számít idén és jövőre is.

A jövő évi inflációs előrejelzését viszont mérsékelten emelte az MNB: 3 százalékot kismértékben meghaladó pénzromlást jeleznek előre. Az MNB a magasabb inflációs pályát a kormány által bevezetett új tranzakciós illetékek kivetésével indokolta, de az elemzők szerint az inflációt emeli a kormány által tervezett magas minimálbér-emelés is. A jegybank továbbra is következetes monetáris politikát folytatna.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Világsztárok Kamala mellett

DEMOKRATÁK „Egy hónappal ezelőtt még féltem, most már reményteljes vagyok" – nyilatkozta lapunknak az amerikai elnökválasztással kapcsolatban Patrick Duffy a mobil Népszava YouTube-csatornáján látható interjúban. Szerinte Trump macskát evő bevándorlókról szóló mondata már a pánik jele. A Dallas-sorozat Bobbyjaként ismert színész csak egyike azoknak a művészeknek, akik a napokban Kamala Harris demokrata elnökjelölt mellett álltak ki. Stevie Wonder turnéjának célját a megosztottság megszüntetésében látja, Robert De Niro a diktátorok felemelkedését emlegette Trumppal kapcsolatban, Oprah Winfrey és Billie Eilish is az első színes bőrű nő elnökjelölt támogatására buzdítja hatalmas követő táborát.

CIKKEINK A 12. OLDALON

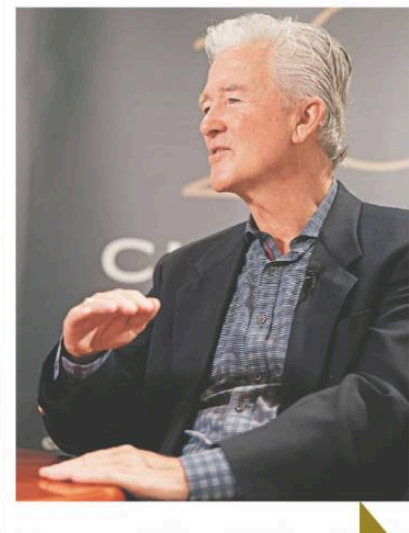

FOTÓ: MTI/VAJDA JÁNOS

Patrick Duffy reménykedik abban, hogy a gyűlölködést béke váltja

Lassabb növekedést vár az MNB

KAMAT A jegybank még lejjebb csavarta az idei és a jövő évi gazdasági bővülésre adott prognózisát, miközben a kormány 3-5 százalékos GDP-növekedést vár. A Monetáris Tanács kedden tovább csökkentette az alapkamatot.

PAPP ZSOLT

Megvolt a menetrend szerinti kamatcsökkentés, a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Monetáris Tanácsa (MT) kedden újabb 0,25 százalékponttal 6,5 százalékra mérsékelte a jegybanki alapkamatot. A csökkentésről szóló döntés egyhangú volt, itt tényleg nem volt meglepetés, hisz minden elemző ezt a lépést várta az MNB-től. Az MT nem foglalt állást abban a kérdésben, hogy az idén még hány alkalommal csökkenhet további 0,25 százalékponttal az alapkamat.

Az MT az idén még három kamatdöntő ülést tart, ezeken minden egyes alkalommal, az összes körülményt mérlegelve határoznak a jegybankárok – hangsúlyozta sokadszorra Virág Barnabás, az MNB alelnöke a keddi kamatdöntő ülést követő sajtótájékoztatón. Az elemzők megosztottak: egyesek szerint egy, mások szerint akár két kamatcsökkentés is jöhet még ebben az évben, vagyis az alapkamat az esztendő végére 6,25 vagy 6 százalékra csökkenhet.

A mostani kamatdöntés mellett szólt, hogy augusztusban csökkent a magyar infláció, sőt szeptemberben további mérséklődést vár az MNB, továbbá javult az ország kockázati megítélése, és stabil maradt a pénzpiaci környezet. (Az MNB az országkockázat megítélését a fizetési mérleg többletéhez és az államháztartási hiánycél eléréséhez köti. A jegybank álláspontja szerint az elmúlt hetekben bejelentett kormányzati intézkedések – adóemelés, 130 pontos kiadáscsökkentő program – segítik a 4,5 százalékos államháztartási hiánycél elérését.) Az elmúlt hetekben mind az Európai Központi Bank, mind az USA jegybankja, a Federal Reserve csökkentette az irányadó kamatát, így most megnyílt az lehetőség az MNB kamatmérséklése előtt is.

Virág elmondta: az augusztusi 3,4 százalék után szeptemberre 3,1 százalékos pénzromlást várnak, de októbertől újra nő az infláció – így decemberre 4,2 százalékos árindexet valószínűsítenek. Az infláció növekedése átmeneti lesz – hangsúlyozta az alelnök –, az áremelkedés ütemének csökkenése 2025 első hónapjaiban megindul, és az év második felében 3 százalékra mérséklődik, ami a jegybank inflációs célja, s a 3 százalék alatti pénzromlást már árstabilitásnak tekintik. Az MNB egyébként a friss inflációs prognózisában a 2025-ös várakozásait 0,2 százalékponttal feljebb vitte a tranzakciós illeték emelése miatt, így jövőre 2,7–3,6 százalékra várják az éves inflációt.

A gazdasági bővülésre tett korábbi előrejelzését az MNB viszont sokkal erőteljesebben csökkentette: az idén várakozásaik szerint a bruttó hazai termék, a GDP alig 1–1,8 százalékkal nőhet, ami nagyon messze van a kormány eredeti 4 százalékos és a jelenleg érvényes 2 százalékos növekedési előrejelzésétől is. A kabinet 2025-ben a gazdasági gyarapodást a 3–5 százalékos sávba szeretné „felcsavarni” – erről Orbán Viktor miniszterelnök beszélt a kötcsei fideszes pikniken. Ezzel szemben az MNB, mint jeleztük, a korábbi 3,5–4,5 százalékos sávból 2,7–3,7 százalékra vette vissza a 2025-ös GDP-növekedési prognózisát.

Ha tartósan alacsony az inflációs szint, s kialakul az árstabilitás, akkor lesz érdemi bővülés, és nem fordítva működik ez – jegyezte meg egy kérdésre válaszolva Virág. A kérdező azt firtatta, milyen hatásai lehetnek, ha a kormány a nagyobb növekedés érdekében gyorsabb kamatcsökkentésre szólítja fel az MNB-t. Az alelnök azt is elmondta: az MT értékelése szerint a gyorsabb gazdasági bővülésnek még mindig az inflációtól való félelem az egyik gátja. Addig, amíg tartanak az inflációtól a gazdasági szereplők, a cégek nem fognak beruházni, a lakosság pedig a megtakarítását növeli a fogyasztással szemben. Épp ezért a jelen helyzetben az MNB akkor járul hozzá a legnagyobb hatékonysággal a majdani gazdasági növekedéshez, ha elvégzi a jegybanktörvényben előírt feladatát, s az inflációt, valamint az inflációs várakozásokat tartósan alacsony szinten horgonyozza le.

Bár az MNB csökkentette mind az idei, mind a jövő évi GDP-prognózisát, az is látható, hogy jövőre már érdemi növekedésre számít. Ennek a motorja pedig a bérek, jövedelmek tartós emelkedése lehet. A jegybank azzal számol, hogy a következő két évben a reálbérek 4-5 százalékkal emelkednek a háromszázalékos infláció felett. Ez a nettó bérek 7-8 százalékos átlagos növekedését jelenti; igaz, a minimálbérek ennél nagyobb mértékben, akár 10 százalék feletti ütemben is javulhatnak.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A lakosság és a gazdasági szereplők is tartanak az inflációtól, ezért nincs fogyasztás, és alacsony szintű a beruházási kedv

6,5 százalék
az új alapkamat mától, ami az év végére akár hat százalékig eshet

Újra dobogós lesz a magyar infláció

Augusztusban némileg váratlanul 3,4 százalékra esett a magyar infláció, és még szeptemberben is valami ehhez hasonló adatot közölhet a KSH. Ám az év végére a piaci elemzők szerint öt százalékra nőhet a hazai pénzromlás üteme. Az Eurostat adatai alapján augusztusban az Európai Unió átlagos inflációja 2,4, az euróövezeté pedig 2,2 százalékos volt. A legmagasabb éves inflációs rátákat a nyár utolsó hónapjában Romániában (5,3 százalék), Belgiumban (4,3), Lengyelországban (4,0) és Magyarországon (3,4) mérték, azaz az EU-ban nálunk volt a negyedik legnagyobb infláció a múlt hónapban – hívta fel a figyelmet elemzésében a GKI Gazdaságkutató Zrt. Ha folytatódnak az eddigi trendek, vagyis az uniós inflációs ráták csökkennek, míg a hazai emelkedik, az azt jelentheti, hogy a magyar pénzromlás az év végére garantáltan dobogós helyezett lehet.

A GKI elemzése szerint nemzetközi összehasonlításban jól látható, hogy hazánk fogyasztói árindexe 2022. nyár végétől vált el a többi ország árindexétől és nőtt meredekebben, amikor a különadókat megemelték, illetve új adókkal kezdték sarcolni a magyar vállalkozókat. Ez önmagában 8-9 százalékponttal emelte a hazai árindexet (miközben a különadók esetében hivatkozott energiaár-robbanás csak kis részben jelent meg a hazai árakban, szemben a vizsgált államokkal, vagyis az eltérés még a jelzettnél is nagyobb). A különadók nagyban hozzájárultak ahhoz is, hogy az élelmiszerek árindexe szintén csúcsot döntött. Itt az elválás a régiós értékektől már a Covid-járvány idején elkezdődött, de a nagy ugrás 2022 áprilisától vált látványossá. Beszédes, hogy míg 2024 augusztusában az élelmiszer-infláció Csehországban 14 százalék, Ausztriában 16 százalék volt 2022 áprilisához viszonyítva, addig nálunk 35 százalék. Ez arra utal, hogy a kormány árleszorító intézkedései nem voltak túlságosan sikeresek, és a mostani, alacsonyabb áremelkedés is elsősorban a nemzetközi folyamatoknak köszönhető, nem pedig a kormányzati beavatkozásoknak – vélekednek a GKI elemzői.

A jegybank inflációs és GDP-prognózisa

(Százalék) Forrás: MNB

	Infláció	GDP-változás
2023	17,6	–0,9
2024	3,5–3,9	1,0–1,8
2025	2,7–3,6	2,7–3,7
2026	2,5–3,5	3,5–4,5

INFLÁCIÓ

VIRÁG BARNABÁS

Októbertől újra növekszik az infláció – decemberre 4,2 százalékos árindexet vár a jegybank –, ám az emelkedés átmeneti lesz

Nehéz hónapok jöhetnek a forintra

Egymással ellentétes várakozások jelentek meg a közelmúltban a forintárfolyam várható alakulásával kapcsolatban. A Morgan Stanley (MS) amerikai befektetési bank a hazai deviza lehetséges gyengülésére figyelmeztetett a következő hónapokra nézvést, ezért a befektetőknek a forinteszközök eladását javasolta, mert szerintük az euró ára akár 410 forintra is emelkedhet.

Az euró ára az elmúlt hónapokban rendre a 390–400 forintos sávban mozgott, ám az amerikai bank elemzői szerint romlik a magyar gazdasági környezet, és mind a monetáris, mind a költségvetési politikában növekvő kockázatokat látnak, ami érthető. A kormány ugyanis még nem mutatta be a jövő évi költségvetés tervezetét, ám az eddig bejelentettek alapján jelentős választás előtti osztogatásra készül már 2025-ben is, miközben még az idei megemelt hiánycél sem tartható kiigazítások nélkül.

Az MS elemzői szerint arra sincs esély, hogy Magyarország rövid távon hozzáférjen az uniós támogatásokhoz, ami enyhíthetné a nyomást a magyar költségvetésen. A monetáris politika esetében pedig nagy kérdés, hogy mit hoz a jövő márciusi jegybanki elnökcsere: az eddigi bejelentések alapján Varga Mihály jelenlegi pénzügyminiszter kerülhet az MNB elnöki székébe, emellett a Monetáris Tanácsban is több új tag megjelenése várható a lejáró mandátumok miatt. Egy biztos, az új személyek esetében nem kell arra számítani, hogy a jelenleginél szigorúbb monetáris politikára hajlanának, így a kérdés és a kockázat pont abban rejlik, hogy a gazdasági növekedés mesterséges serkentése érdekében az MNB leendő vezetése meddig lesz hajlandó elmenni.

Miközben a Morgan Stanley meglehetősen sötét képet fest a forintárfolyam várható alakulásáról, vele szemben a hazai MBH Bank elemzői rövid távon még az erősödést sem tartják kizártnak. A makroadatok szempontjából fontos tényező, hogy az MNB nem csökkentette az alapkamatot a mostanit megelőző kamatdöntő ülésén, így a vártnál tartósabban hozhat a hazai deviza magasabb reálkamatot az euróval szemben. A kamaton felül a pozitív külkereskedelmi mérleg is javít a forint helyzetén az euróval szemben – írják. Az MBH Bank technikai elemzés alapján azt sem tartja kizártnak, hogy az euró ára rövid időre akár 382 és 385 forint közé is eshet, bár hangsúlyozzák, hogy az év végére az uniós deviza árfolyamát 392,5 forintra várják.

FOTÓK: FACEBOOK

Balról jobbra: Orbán Viktor, Magyar Péter és Gyurcsány Ferenc. Munkában

Versengést hozott az árvíz

HULLÁM Tévedésben vannak a politikusaink – állította Zsolt Péter szociálpszichológus. A kormányzati kommunikáció ezúttal felkészültebben reagált Magyar Péter fellépésére, mint a kórházi hőmérőzések alkalmával – vont mérleget Nagy Attila Tibor politikai elemző.

CZENE GÁBOR

Az árvízi védekezés politikai esemménnyé nőtte ki magát, az árhullám tetőzése után ezért politikai szempontból is érdemes értékelni azt, ami az elmúlt másfél hétben történt. Zsolt Péter szociálpszichológustól, a Méltányosság Politikaelemző Központ kutatási igazgatójától elsőként azt kérdeztük: egyáltalán elvárható-e egy politikustól, hogy árvíz esetén lapátot ragadjon és homokzsákokat töltsön?

Zsolt Péter szerint alapvető tévedésben vannak a politikusaink, vagy szereptévesztésben, ha azt gondolják, hogy ők egy ilyen szituációban nem épp olyan civilek, mint más. Engedélyt adni például arra, hogy megnyissanak a vizesek egy gátat egy ártérre, teljesen felesleges, hiszen ezek a helyek direkt ezért vannak. Egy ország általában azért tart szakembereket, hogy a politikus támaszkodhasson rájuk.

Még a törzsi társadalmak is úgy működnek, hogy veszélyhelyzetekben nem a törzsfőnök irányít, hanem az, akinek ez a „szakterülete". Aztán békeidőben visszaszáll az irányítás a főnökre – vont párhuzamot Zsolt Péter.

A funkcionálisan differenciált modern társadalmak még inkább így működnek. Kulturálisan is áthagyományozódnak a minták. A kutatási igazgató felidézte: egy szociálpszichológiai kísérletben kézügyességet igénylő feladatot kellett megoldani. A jól teljesítő csoportok két módszer szerint működtek. Az egyik azonnal kiderítette, ki abban a feladatban a kompetens, és az irányítást az ő kezébe adta. A másik a rangidőst bízta meg, de a rangidős azonnal kiderítette, adott helyzetben ki az alkalmas, átadta neki az irányítást és visszahúzódott.

Igaz, Magyarországon ma már igénylik az emberek, hogy a politikusok „kint legyenek a gátakon". Kulturális mintává vált. A minta és a „hagyománykövetés" – bár Zsolt Péter nem tudja pontosan, ez mikor alakult ki, régi-e, vagy Orbán Viktor vezette be –, ma már rendelkezik azzal a hatással, hogy a hadseregtől kezdve a civilekig mindenki esetében konformitásos kényszerként kezd hatni a politikusi jelenlét.

TÖRZS

ZSOLT PÉTER: Még a törzsi társadalmak is úgy működnek, hogy veszélyhelyzetekben nem a törzsfőnök irányít, hanem az, akinek ez a „szakterülete"

Ez a kulturális hagyomány válhat kontraszelektívvé – jelentette ki a kutatási igazgató. Amíg valaki a lapátot fogja, nem tudja megszervezni a háttérlogisztikát. A logisztikának azonban egy árvíz esetében ismert forgatókönyvnek kell lennie, a felkészülés a politikus igazi feladata: például víztározók létesítése, a katasztrófavédelem eszközeinek biztosítása, a vízügyi vezetőknél a szakmai kiválasztás.

Kérdésünkre, hogy ebben az ügyben megvalósult-e a „valódi nemzeti összefogás", Zsolt Péter közölte: nálunk az árvízvédelem politikai versengéssé vált, üzengetéssé, hogy ki használja politikai célokra és ki nem. Miközben minden politikus politikai célokra használta. Másfelől a rossz motivációknak is lehet jó eredménye. Érdekes szociálpszichológiai helyzet volt, amely együttműködést generált.

Nagy Attila Tibor politikai elemző az önzetlenségi szándékot nem akarja kétségbe vonni, de összességében szerinte is azt lehet mondani: az árvízi védekezéskor mindenki a maga politikai pecsenyéjét igyekezett rogósra sütni azzal, hogy megmutatta, „ő is ott van a gáton". Baj esetén az emberek együttérzést, támogatást és segítséget várnak a politikusoktól. Viszont Zsolt Pétertől eltérően úgy vélte, az már nem feltétlenül általános elvárás a politikusok felé, hogy árvízkor homokzsákokat töltsenek. Magyar Péter fellépésével azonban kényszerhelyzet alakult ki.

Kezdetben ugyanis Magyar Péter diktálta az ütemet, gumicsizmát húzott, és elsőként ő kérte a híveit arra, hogy vegyenek részt a védekezésben – emlékeztetett Nagy Attila Tibor. A többi pártban ekkor csaptak a homlokukra, hogy nekik is ezt kell tenniük. Más pártpolitikusok a fejüket verhették a falba, különösen a DK-sok és Gyurcsány Ferenc, amiért megint elkéstek – fogalmazott.

Lapátolással egybekötött politikai verseny alakult ki, de egy ideig még Magyar Péter tudott a legtöbbet szerepelni – állapította meg a politikai elemző. A Fidesz érzékelte, hogy válaszolni kell a Magyar Péter által keltett kihívásra, és most nem engedte át a kommunikációs terepet: szemben azzal, ami augusztusban, Magyar Péter kórházi hőmérőzései alkalmával történt. Orbán Viktornak pár nap után sikerült felvennie a ritmust. A miniszterelnök elkezdett aktívan kommunikálni, úgynevezett árvízinfókat tartott, kilátogatott a gátakra. Tőle nem volt elvárható, hogy ő is lapátot ragadjon, neki a vezetés és a koordinálás a feladata.

JÖVŐ

NAGY ATTILA TIBOR: Azt, hogy a Fidesznek sikerült-e kommunikációs ellensúlyt nyújtania, majd a következő közvélemény-kutatások eredményéből fogjuk megtudni

Azt, hogy a Fidesznek sikerült-e érdemi kommunikációs ellensúlyt nyújtania, majd a következő közvélemény-kutatások eredményéből fogjuk megtudni. Annyit mindenképpen elért a kormány, hogy ne kizárólag Magyar Péterről szóljon az árvízvédelmi kommunikáció. Sőt – tette hozzá Nagy Attila Tibor –, a Tisza Párt elnökének kisebb hibáit sikerült észrevenni és felnagyítani.

Az egyik ilyen hiba az volt, amikor Magyar Péter nem ment be a köztévébe, pedig végre behívták. Csak utólag tette egyértelművé, hogy vitapartner nélküli szereplést szeretne, ha mégis vitapartnerrel akarják összeereszteni, akkor kizárólag Orbán Viktorral hajlandó leülni. Nagy Attila Tibor értékelése alapján a kormányzati kommunikáció felkészültebbnek bizonyult, mint a már említett kórházi hőmérőzések esetén. Ráadásul a Fidesz még arra is hivatkozhat, hogy eredményes volt a védekezés. Hiszen – ellentétben több más országgal – nálunk senki nem vesztette életét az áradásokban.

Máshol inkább a meteorológusok és a mentők szerepeltek

KÖZÉP-EURÓPA Magyarországgal ellentétben, ahol több mint egy hét volt felkészülni az érkező árra, és az is tudható volt, mekkora vízszinttel kell megbirkóznia az ország árvízvédelmi rendszerének, Ausztriára, Csehországra, Lengyelországra, Romániára hirtelen és előre nem láthatóan csapott le a Borisz ciklon. Az özönvízszerű esőzések nyomán gátak szakadt át, települések, egész városrészek kerültek víz alá.

Az osztrák vezető politikusok is szívesen mutatkoztak esőköpenyben, gumicsizmában, de nem ez volt az árvízi védekezés főbb jellemzője. Bécsi tudósítónk szerint nem volt lapátolás, inkább a segítésen, az együttérzésen volt a hangsúly. Az osztrák politikusok szívesen mutatkoztak tűzoltókkal, katonákkal, bátor gyerekekkel. De többet szerepeltek meteorológusok, mentősök.

A lengyel, cseh, román politikai vezetők sem a gátakon jeleskedtek, a vészhelyzeti és kármentesítési intézkedésekkel kerültek inkább reflektorfénybe. Tették mindezt úgy, hogy Lengyelország kivételével minden érintett ország valamilyen választás előtt állt vagy áll. A csehországi szenátusi választásokat múlt vasárnap meg is rendezték, Ausztriában hétvégén lesz parlamenti voksolás, Románia a novemberi elnök- és parlamenti választásra készül. Minden érintett országban a kabinetek még az ár levonulta előtt jelezték, hogy a károsultak mekkora kormányzati támogatásokra számíthatnak, és arra összpontosítottak, hogy minél nagyobb fedezetet biztosítsanak a pusztítás ellensúlyozására. G. M.

Egy hét, 63 millió forint

KAMPÁNY Szeptember 15. és 21. közt – tehát az árvíz hetében – megszaladt a hazai politikai hirdetésekre szánt összeg a közösségi médiában. A kormányoldal 63,65 millió forintot költött, ebből a Fidesz–KDNP-s politikusok 47 milliót. Igaz, Orbán Viktor kormányfő Facebook-oldalára egyedül csaknem 46 milliót fordítottak. A Fidesz 6,1 millióért népszerűsítette magát, míg a propagandamédia oldalaira 8 milliót költöttek. Egy kevés még közszereplőkre is ment, például a megafonos Bohár Dánielre 640 ezer forint. Az ellenzék ez idő alatt összesen 2,4 milliót költött, a Magyar Péter-féle Tisza Párt 350 ezret, Karácsony Gergely főpolgármester pedig 270 ezret – tudta meg a Népszava Lévai Richárd marketingspecialistától. Itt érdemes megemlíteni: miközben az árvíz időszaka emlékeztetett egy kampányra, ezt megelőzően drasztikusan visszaestek a politikai hirdetésekre fordított összegek. A kormányoldal a szeptember 13-a előtti 30 napban összesen 43 millió forintot költött, míg az ellenzék 8,5 milliót.

Mint arról beszámoltunk, a kampány alatt összesen 3 milliárd 390 millió forintot költöttek Magyarországon politikai hirdetésekre a Meta rendszerében, ami hazánkban elsősorban a Facebookon ment el. Ebből a kormányoldal 2,8 milliárddal, az ellenzék 513 millióval zárta a számlát. Miközben a DK az árvíz előtt gyakorlatilag semmit sem költött, Magyar Péter és a Tisza Párt beszállt a hirdetési piacra. Augusztus közepétől 30 nap alatt 2 millió 90 ezret fizettek.

FOTÓ: ORBÁN VIKTOR FACEBOOK-OLDALA

Egy kép a kormányfő Facebookjáról. Megnyomták ezt is

A kormányoldal kapcsán érdemes kiemelni, hogy a Megafon, és az ott dolgozó főbb szereplők nem költöttek hirdetésekre az árvíz előtt. Az Origo például szinte csak bulvár témájú cikkeket hirdetett, de a Magyar Nemzet is inkább a Dallas sztárját, Patrick Duffyt pörgette. Mindez némileg alátámaszthatja azokat a sajtóhíreket, miszerint Orbán Viktor a kormánymédiát okolhatja a Tisza Párt előretörése miatt, emiatt a propagandagépezet átalakítását tervezheti. FRANK ZSÓFIA

„Politikai helytartók irányítják az oktatást”

KEREKASZTAL Miközben az európai országok nagy részében decentralizált, feladatmegosztáson alapuló oktatási rendszerek működnek, Magyarország a 2011-es évet követően visszatért a múlt századi, központosított oktatásirányításhoz, azzal a különbséggel, hogy most nem szakértői bürokrácia, hanem politikai helytartók és korrupciós hálózatok irányítják a rendszert – fogalmazott Radó Péter oktatáspolitikai elemző az Oktatói Hálózat kedd délutáni online konferenciáján, ahol az oktatást érintő döntésekben való szélesebb társadalmi részvétel lehetőségeiről volt szó.

Radó Péter oktatáspolitikai elemző szerint Magyarország visszatért a múlt századba

Radó Péter szerint a legfejlettebb európai országokban már elkezdődött egy jövőorientált gondolkodás egy újfajta, többszintű együttműködésen alapuló oktatáskormányzásról, ám azt, hogy hol és mit értünk „társadalmasítás” alatt, mindig az adott ország kormányzási kontextusa határozza meg. Magyarországon ma minden döntés központilag születik, az alsóbb szinteken ezek végrehajtása zajlik. Az esetleges jövőbeni változás nem egyszerű: az iskolák esetében első lépésként a tankerületi rendszert kellene „társadalmasítani” az iskolai közösségek és a helyi önkormányzatok döntésekben való részvételének, az intézmények önállóságának biztosításával.

A Közélet Iskolájának képviseletében Udvarhelyi Tessza arról beszélt, a társadalmi, állampolgári részvétel a szocializációtól is függ: nem mindegy, hogy valaki olyan családban nő fel, ahol azt tanulja meg, hogy „amit az apám mond”, azt kell követni és engedelmeskedni kell a parancsoknak, vagy egy olyanban, ahol kibontakoztathatja a saját elképzeléseit is.

Halász Gábor oktatáskutató pedig arra mutatott rá, az oktatás irányításának, működtetésének több szintje is van, a legszélesebb, nemzetközi szinttől a nemzeti és lokális szinten át egészen az intézményekig, sőt az osztálytermekig. Bár az iránymutatások, döntések mindig fentről érkeznek, a kivitelezés az „alsóbb szinteken” múlik. Hozzátette: még autoriter rendszerekben is tapasztalható, hogy a kettő nem mindig fedi egymást teljesen, példaként egy kínai mondást idézett, amely magyarul úgy szól: „felülről jönnek az irányelvek, alulról pedig az ellenintézkedések”.

JUHÁSZ DÁNIEL

LAPSZÉL

Állami pénz az Ismerős Arcoknak

Az Ismerős Arcok zenekar is rajta van annak az állami cégnek a fizetési listáján, amely százmilliós büdzséből népszerűsítheti a honvédséget és annak toborzási rendezvényeit – számolt be az mfor.hu. A HM Zrínyi Geoinformációs és Toborzástámogató Kft. tavaly októberben 17,5 millió forintos szponzorációs szerződést kötött a Hangos Szó Kft.-vel, ami az Ismerős Arcok zenekar basszusgitárosáé, Galambos Nándoré és feleségéé. A szerződéslistán egyértelműen jelölték, hogy a megbízás a zenekarra vonatkozik, időtartama pedig bő nyolc hónap. A nemzeti érzelmű Ismerős Arcok rockzenekar a Nélküled című dallal vált ismertté. Eredetileg a Jobbik rendezvényein tűnt fel gyakran, aztán látványosan megtalálta a helyét a NER-ben. NÉPSZAVA

A DK szerint kizárt Vitézy támogatása

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

„A DK képviselői nem fogják megszavazni Vitézy Dávidot főpolgármester-helyettesnek a Fővárosi Közgyűlésben. Ez biztos” – írta Molnár Csaba, a DK ügyvezető alelnöke és EP-képviselője a Facebook-oldalán. Molnár szerint ezt már többször elmondták, mégis szinte mindennap felmerül valahol, hogy ha Karácsony Gergely főpolgármester „jelölni kényszerül Vitézyt, akkor a DK-nak nem lesz más lehetősége, mint megszavazni. Hát nem. Ez kizárt” – fogalmazott. NÉPSZAVA

Odaszúrt utódjának Dézsi Csaba András

„Ne lopjátok meg Győrt!” és „Hazudik!” feliratú táblákkal tüntettek kedden a győri városházán, a leköszönő közgyűlés utolsó ülésének kezdetén – írta a Telex. A tiltakozást a június 9-én megválasztott polgármester, Pintér Bence (Tiszta Szívvel a Városért) szervezte, miután kiderült, hogy leköszönő elődje, Dézsi Csaba András (Fidesz–KDNP) előterjesztése nyomán a közgyűlés módosítani fogja a szervezeti és működési szabályzatot, amellyel utódja jogköreit csorbítja és az átláthatóságot nehezíti. Végül a még regnáló többség megszavazta a módosításokat. NÉPSZAVA

Konstruktív beszédet és cselekedeteket várnak

UNIÓ Szinte mindenki felrótta a magyar EU-elnökségnek, hogy programjában nem szerepel Ukrajna támogatása. Bóka János miniszter lapunknak azt mondta, figyelembe veszik a kritikát.

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

A jogállamisági normák európai érvényesüléséről vitatkoztak kedden Brüsszelben a 27 uniós tagállam Európa-ügyi miniszterei, akik négy nyugat-balkáni ország képviselőit is meghívták az eszmecserére. Az ülésen elnöklő Bóka János tárcavezető bemutatta a magyar EU-elnökség programját, amelyből majdnem mindenki hiányolta Ukrajna támogatását. Egy brüsszeli forrásunk szerint jó pár tagállam támogatta a finn–svéd kezdeményezést, amely megfontolásra ajánlja a közösségi támogatásoknak a jelenleginél kiterjedtebb összekapcsolását a demokrácia és a jogállamiság tiszteletben tartásával.

A magyar EU-elnökségi program ismertetését követő nyilvános tanácskozáson valamennyi felszólaló méltatta, hogy a decemberig tartó időszakban Magyarország a kormányközi EU Tanács élén a közösség versenyképességének és védelmi képességeinek az erősítésén, az illegális migráció megfékezésén, valamint a nyugat-balkáni országok csatlakozási folyamatának az előmozdításán fog dolgozni. A tárcavezetők túlnyomó többsége ugyanakkor hiányolta, hogy a programban nem esik szó az orosz agresszió áldozatául esett Ukrajna támogatásáról.

A legerőteljesebb kritikát a cseh, a svéd, az ír hozzászóló és a balti országok képviselői fogalmazták meg. – Európa számára létkérdés Ukrajna mindennemű támogatása, ezért figyelemre méltónak találom, hogy nem szerepel az elnökség kiemelt céljai között – fogalmazott Jessica Rosencrantz svéd miniszter. Dace Melbarde lett külügyi államtitkár elfogadhatatlannak minősítette, hogy az ukrajnai háború „háttérbe szorul az elnökség napirendjén”. Hozzájuk hasonlóan sokan kiemelték, hogy az orosz agresszió áldozatául esett ország megsegítése továbbra is az Unió első számú prioritása marad. Ezzel kapcsolatban legalább négyen kifogásolták, hogy Budapest blokkolja a Kijevnek fegyvereket szállító tagállamoknak járó kifizetéseket az Európai Békekeret nevű pénzügyi alapból. – Mikor fogják jóváhagyni az ezzel kapcsolatos döntéseket? – tette fel a kérdést Simonas Satunas litván miniszterhelyettes.

FOTÓ: SIERAKOWSKI FREDERIC

Bóka János a mikrofonnal. Sok bírálatot kapott

Finoman utaltak Orbán Viktor „békemissziójára”, amikor egyeztetés nélkül tárgyalt az orosz és kínai elnökkel.

Bóka János sajtótájékoztatóján a Népszava kérdésre azt mondta, hogy a közeljövőben két nagyköveti ülésen is napirendre fogják tűzni Ukrajna pénzügyi és energetikai támogatását, ami szerinte annak a jele, hogy a magyar elnökség figyelembe veszi a tanácskozáson elhangzott kritikát.

A miniszteri eszmecserén több résztvevő jelezte, hogy a soros EU-elnöknek tisztességes közvetítőként és a tagállamok közötti őszinte együttműködés szellemében kell eljárnia. Finom utalás volt ez Orbán Viktor júliusi „békemissziójára”, amikor a miniszterelnök az európai partnerekkel történt egyeztetés nélkül, de az Unió képviseletében ült tárgyalóasztalhoz az orosz és a kínai elnökkel. – Olyan soros elnökre van szükségünk, aki konstruktívan beszél és cselekszik – figyelmeztetett a svéd miniszter.

A jogállamiság általános helyzetéről szóló eszmecserén a résztvevők többsége rámutatott: az uniós értékek tiszteletben tartása az EU működésének alapja és kulcsfontosságú a belső piacot megalapozó kölcsönös bizalom fenntartásához is. Fernando Sampedro Marcos spanyol államtitkár javasolta, hogy a következő hónapokban tartsanak vitát a magyarországi jogállamiság helyzetről a hetes cikkelyes eljárás keretében, ami egyébként nem szerepel a magyar uniós elnökség prioritásai között. Néhány tagállam – például Dánia, Írország, Németország és a balti államok képviselője – támogatásáról biztosította a lapunk által ismertetett finn és svéd javaslatot, amely szerint meg kell vizsgálni, hogy lehetséges-e a közösségi pénzügyi források szélesebb körének odaítélését függővé tenni egy-egy tagország demokratikus teljesítményétől.

LÉT

JESSICA ROSENCRANTZ: Európa számára létkérdés Ukrajna mindennemű támogatása

Ellentmondásokkal közelít az új ügyelet a fővárosban

ALAPELLÁTÁS Hat nap múlva jön a nagy váltás Budapesten, de a mentőszolgálat és az orvosi kamara álláspontja közötti eltérések azt jelzik, még mindig vannak tisztázatlan kérdések.

BODA ANDRÁS, DANÓ ANNA

Jövő kedden indul Budapesten az új, már az Országos Mentőszolgálat (OMSZ) által irányított alapellátási ügyeleti rendszer. Ugyanakkor az OMSZ és a Magyar Orvosi Kamara (MOK) közlései közötti differenciák arra engednek következtetni, hogy az új modell működtetésének továbbra is vannak még nem kellően tisztázott pontjai.

Mint arról többször írtunk, az egészségügyi kormányzat szerint szervezettebb és magasabb színvonalú, a korábbiaknál jóval biztonságosabb szolgáltatást kapnak a budapestiek október 1-jétől. Attól kezdve az alapellátási ügyeletet 15 helyszínen 28 felnőtt- és 3 gyermekellátó helyen, továbbá 14 mobil ügyeleti egységgel biztosítják. Az új rendszert és az abban hangsúlyos feladatot kapó háziorvosok alkalmazásának módját kritikával illette a MOK.

Az orvosi kamara titkára, Keczéry Attila – aki maga is háziorvosként dolgozik – legutóbb, múlt vasárnap lapunknak nyilatkozva azt tette szóvá: több kerület háziorvosa a mai napig nem kapott „behívót”, szerződéstervezetet a mentőszolgálattól. Azaz ha akarnának, sem tudnának szerződni az orvosok, hiszen meg sem kereste őket az OMSZ.

Keczéry Attila állítását visszautasította a mentőszolgálat a lapunknak küldött hétfői közleményében. „A valóság ezzel szemben az, hogy valamennyi háziorvos kapott megkeresést, továbbá részletes tájékoztatást a teendőiről” – állította az OMSZ.

A mentőszolgálat jelzése miatt megkerestük Keczéry Attilát, fenntartja-e állítását. Kedd reggel azt közölte lapunkkal: „Zuglóban egyetlen, felnőtteket ellátó háziorvos sem kapott a mostani percig az OMSZ ügyeletszervezőjétől sem behívót, sem szerződéstervezetet. A házi gyermekorvosok szombaton megkapták azt, azonban a felnőtteket ellátók nem. Én sem kaptam megkeresést a területet szervező OMSZ-ügyeletszervezőtől.” Később viszont jelezte lapunknak: Zuglóba kedd délután érkeztek meg a „behívók.” Vagyis egy nappal azután, hogy az OMSZ azt állította, már mindenki megkapta azt.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Csató Gábor, az OMSZ főigazgatója és Takács Péter államtitkár. Rövid idő van a bevezetésig

339 orvos jelentkezett be az ügyeleti rendszerbe szeptember 20-ig, és számuk napról napra nő az OMSZ szerint

Az OMSZ és a MOK a már munkára jelentkezett orvosok számát is másként látja. Keczéry Attila a múlt hétvégén lapunknak nyilatkozva felelevenítette: az új ügyeletet bemutató, szeptember 13-ai kormányzati sajtótájékoztatón elhangzott, hogy addig 261 háziorvos jelentkezett. Holott a MOK titkára szerint az új rendszer zavartalan működtetéséhez minimálisan 675 felnőttet ellátó és 135 gyermekorvosra volna szükség. (A főváros 906 felnőttpraxisából 100, a gyermekeket ellátó 297 körzet közül 28 betöltetlen.)

Az Országos Mentőszolgálat közleményében azt írta, hogy az ügyeleti rendszerhez csatlakozó orvosok száma napról napra nő, szeptember 20-án már 339-en jelentkeztek be. Az OMSZ állítja: így „az ügyeleti sorok kiállíthatók”. Noha az OMSZ azt nem közölte, mennyi orvosra lenne szükség ideális esetben, azt nem vitatta, hogy a jelenleginél többre. Mert úgy fogalmaztak: „Azért van szükség valamennyi háziorvos szerepvállalására, hogy így az egy főre jutó »terhelés« a lehető legkisebb legyen, vagyis a feladat igazságosan és egyenlően kerüljön elosztásra az orvosok, de legfőképpen a betegek érdekében.”

IDŐZÍTÉS

KECZÉRY ATTILA a Magyar Orvosi Kamara titkára állítja, kedden jutottak el a zuglói doktorokhoz azok a „behívók”, amikről a mentőszolgálat hétfőn állította, már megkapták.

Vitás pont a háziorvosok munkarendje is. A MOK titkára szerint lehet olyan eset, amikor napi 14 órát kellene dolgoznia egy-egy, ügyeletet is vállaló orvosnak. Ez következhet Takács Péter egészségügyi államtitkár egyik kijelentéséből, miszerint az új rendszerben minden háziorvos a saját területéért lesz felelős. Keczéry Attila szerint ez azt jelenti: aki megtartja az eddigi esti rendeléseit is, azokon a napokon 12 órán át az ő feladata az alapellátás biztosítása. Azaz ha például valaki délután 4-től este 8-ig rendel, akkor reggel 8 és 16 óra között is övé az ellátási kötelezettség, hiszen az egységes ügyeleti rendszer csak délután 16 órától indul. Ez önmagában nehézséget okozna, de további gond az, hogy a fővárosban sok orvos este nyolcig rendel.

Az OMSZ szerint azonban nem kell aggódniuk a doktoroknak. Azt írták: „Az új ügyeleti rendszer egyáltalán nem változtatja meg a háziorvos felelősségi körét és munkaidejét. A háziorvos eddig is felelős volt körzetének a betegeiért, munkaideje pedig eddig is és ezután is munkanapi 8 óra, ami rendelési és gondozási időszakra oszlik. A háziorvos a havonta egy vagy két alkalommal teljesítendő ügyeletének napját az egyéb elfoglaltságaira figyelemmel maga választhatja meg úgy, hogy az a délutáni rendelési idejét sem befolyásolja. Az ország más területein már másfél éve működik az egységes ügyeleti rendszer, így biztosan állítható, hogy a háziorvosok alapfeladatának megfelelő ellátását az ügyeleti szerepvállalás semmiben sem nehezíti, hátráltatja.”

A Kúria lépett, de a kikötő csaknem felépült

PART Helyt adott a Mosolygó Balatonföldvár Egyesület kérelmének a Kúria, és – a Pécsi Törvényszék ítéletével ellentétben – megsemmisítette a veszprémi kormányhivatalnak a balatonföldvári Nyugati strandon épülő kikötőre kiadott engedélyét. Mindez azt jelenti, hogy hiába épül jelenleg is gőzerővel a strand közepén a 175 férőhelyes kikötő, a létesítménynek jelenleg nincs érvényes engedélye.

A Kúria a civileknek igazat adva ismét új eljárásra kötelezte a kormányhivatalt.

Két hete még úgy tűnt, a kikötőépítés ellen öt éve küzdő, a beruházás engedélyeit a bíróságon rendre megtámadó civil szervezet halasztást kér az eljárásban: az egyesület elnöke, Herényi Károly Facebook-posztjában bejelentette, megegyezett a kikötőt építő Balabo Kft.-vel, hogy bizonyos összegű alapítványi támogatásért cserébe visszavonják a keresetüket, s míg az alku feltételeit tisztázzák, a per négy hónapos szüneteltetését kérik. Herényi úgy érvelt, be kell látni, a kikötő olyan állapotban van, hogy a megépülését már nem tudják megakadályozni, maximum a befejezést tudják késleltetni, ezzel viszont az önkormányzatot fosztják meg a majdani bevételeitől, illetve nagy eséllyel egy kártérítési pert is indíthat a Balabo, melynek vége akár százmilliós összegre is rúghat.

Az egyesület elnökének bejelentését sokan megalkuvásként, a szavazók arculcsapásaként értékelték, s az elégedetlenséget csak növelte, hogy egyes hírek szerint októbertől Herényi lesz Földvár alpolgármestere, vagyis többen úgy vélték, „megvette a rendszer”. A bejegyzés megjelenése után több egyesületi tag is jelezte, ha megvalósul a megállapodás a Balabóval, kilépnek a szervezetből, ám a tagság néhány nappal később a per folytatása mellett döntött, s ezt elnök is elfogadta. Így a Kúria az eredeti időpontban tárgyalta az egyesület kérelmét, s a civileknek igazat adva ismét új eljárásra kötelezte a kormányhivatalt. A „Mosolygók” bizakodnak, ugyanis az indoklásban elhangzottak alapján elvileg nem épülhet kikötő a strand területére.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Megelőzte a munka a jogi harcokat Balatonföldváron

Mint arról a Népszava folyamatosan beszámolt, a balatoni kisváros fideszes többségű képviselő-testülete a 2019-es önkormányzati választások után vette napirendjére az e-kikötő ügyét, majd a Covid miatt elrendelt rendkívüli jogrendnek köszönhetően Holovits Huba kormánypárti polgármester ki is írta a pályázatot, amelyen csak a nem sokkal korábban az e-kikötő létesítésére 897 millió forintos állami támogatást nyert Balabo Kft. indult. A civil tiltakozások ellenére a kormányhivatal környezetvédelmi főosztálya szabad utat adott a projektnek, mely a Fejér megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságtól a megfelelő vízjogi engedélyeket is beszerezte. A civilek nyertes pereikkel többször is megakasztották az építkezést, amelyre a bírósági verdiktek ellenére a kormányhivatal rendre újabb engedélyeket adott ki. Ennek köszönhetően, noha engedéllyel most sem rendelkezik, az évek során a kikötő olyan készültségi fokot ért el, hogy nehéz elképzelni, hogy visszaállítható lenne az eredeti állapot.

VAS ANDRÁS

€/HUF 394,45 ↓ –0,09% | $/HUF 353,48 ↓ –0,54% | CHF/HUF 418,29 ↓ –0,22%

LAPSZÉL

A digitalizáció kifehéríti a kkv-kat

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A vállalkozások szerint az elmúlt 10 évben közel felére, 20 százalékról 10 százalék körülire csökkent a be nem jelentett bevételek aránya – derül ki a K&H kkv-bizalmi indexének eredményeiből. Ebben nagy szerepe van a 2021-től kötelező online számlázásnak. Jelenleg a kimenő számlák adatait kötelező jelenteni az adóhatóság felé. A következő lendületet az adhatja, ha érvénybe lép az Unió jogalkotási csomagja, a ViDA (VAT in the Digital Age – áfaszabályok a digitális korban), amely a bejövő számlákra vonatkozó szabályozást módosítaná. NÉPSZAVA

Japán engedély Richter-tablettának

A Richter Gedeon Nyrt. partnere, a Fuji Pharma Co., Ltd. megkapta a Japánban kifejlesztett Alyssa kombinált tabletta forgalomba hozatali engedélyét. A fájdalmas, görcsös menstruáció kezelésére szolgáló gyógyszer jóváhagyása 10 millió eurós növekedést jelenthet a Richter-leány Estetra SRL számára – jelentette be a Richter kedden a Budapesti Értéktőzsde honlapján. NÉPSZAVA-MTI

A pénzügyi siker fontos a fiataloknak

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A fiatalok számára a hosszú távú sikerek közül a pénzügyi (38 százalék) a legfontosabb, de azzal az állítással, hogy siker pénzben mérhető, nem teljesen értenek egyet – derül ki az OTP Bank kutatásából. A pénzügyi siker a fiatalok számára elsősorban a függetlenséget, a tartozások, elmaradások hiányát, a stabil jövedelmet, a megtakarítási képességet és a nagyobb vásárlások finanszírozásának a képességét jelenti. Kevésbé jelentős tényező a pénzügyi siker kapcsán a magabiztosság a pénzügyi döntésekben, valamint a nyugdíj-előtakarékosság. A fiatalok negyede éli meg sikerként, ha pont annyit keres, amennyire szüksége van. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
73 557,89	↑	+0,68%
Mol		
2 668 Ft	↑	+1,29%
MTelekom		
1 046 Ft	↑	+0,58%
OTP		
18 725 Ft	↑	+1,16%
Richter		
10 770 Ft	↓	–0,74%

Visszakapcsolás ár után

KÖZMŰ Az árvíz miatt több mint 2200 fogyasztó áramszolgáltatását függesztették fel. A hálózatfelmérés folyamatos.

MARNITZ ISTVÁN

Az árvíz miatt kikapcsolt ügyfelek csaknem felénél az E.ON Hungária Csoport már visszaállította az áramszolgáltatást – közölték megkeresésünkre a német hátterű energiacsoportnál. A Dunántúl, Pest vármegye és Budapest áramhálózatának üzemeltetéséért felelős cégnek összesen több mint 220 helyen kellett biztonsági okokból kikapcsolnia az áramszolgáltatást. Ez több mint 2200 ügyfelet érintett. Az árvíz által veszélyeztetett települések szinte mindegyikén, így Esztergomban, Kisorosziban, Nagymaroson, Pilismaróton, Szentendrén, Budakalászon és Budapest több kerületében is be kellett avatkozniuk. Azokon a területeken, ahol az árvíz kárt tehetett volna elektromos berendezésekben, vagy a feszültség alatt álló villamos hálózat balesetveszélyes helyzetet idézhetett volna elő, a kikapcsolásokat óvintézkedésként, az érintett hatóságokkal egyeztetve, élet- és vagyonvédelmi okokból hajtották végre. Gázhálózati korlátozásra E.ON-os területen nem került sor. (Megjegyzendő: ilyen helyzet értelemszerűen az E.ON-nak a folyóval határos dél-dunántúli gázhálózatán merülhetett volna fel.) Az áradás így elektromos vagy akár gázhálózati hibát sehol sem okozott. Az E.ON szakemberei folyamatosan figyelik a folyó apadását, és ahol a vízállás már lehetővé teszi az elektromos berendezések biztonságos beindítását, ott tisztítás és műszaki ellenőrzés után visszaállítják az áramszolgáltatást. A visszakapcsolás a legtöbb esetben automatikus. Ahol viszont az árvíz érintette az ingatlan belső hálózatát is, a szolgáltatás újraindításához a tulajdonos együttműködése szükséges – tették hozzá. A cégnél a jelenleg is zajló munkálatokra hivatkozva egyelőre nem kívánták megbecsülni sem vállalatuk, sem az ingatlantulajdonosok közműkárát.

FOTÓ: ZAGYI TIBOR

Az ingatlanok belső hálózatán a szolgáltatás újraindításához a tulajdonos együttműködése is szükséges

Az MVM áram- és gázhálózati területén több településrészt is érintett az árvíz – közölték az állami energiacsoportnál. Szakembereik az árvízi védekezést irányító hatóságokkal, a helyi önkormányzatokkal és a katasztrófavédelemmel együttműködve kezelik a kialakult krízishelyzetet, illetve határozták meg azokat a helyszíneket, ahol gáz- vagy áramhálózati beavatkozás, illetve biztonsági kikapcsolás vált szükségessé. Az MVM Égáz–Dégáz, illetve a fővárosban az MVM Főgáz hálózati területén, ott, ahol esélyesnek látszott, hogy a Duna ellepi a gázmérőket és a nyomásszabályozókat, azokat leszerelték. Győrben, Esztergomban, Komáromban, Neszmélyen, Nyergesújfalun és Baja területén, illetve Budapest több kerületében is történtek ilyen intézkedések. Az áramszolgáltatást az MVM Démász Duna menti szolgáltatási területén a magas vízszint miatt Baja, Sükösd, Érsekcsanád, Szeremle, Harta, Ordas, Dunafalva, Újmohács és Foktő árterében kell, illetve kellett ideiglenesen szüneteltetni. Az időben végrehajtott, szakszerű előkészületeknek és munkálatoknak köszönhetően az árvíz miatt sem gázelosztási, sem áramhálózati hiba nem fordult elő. Az árhullám levonulása után az érintett hálózatokon rendkívüli ellenőrzést hajtanak végre, a gázrendszereken pedig visszaszerelik a mérőket és a nyomásszabályozókat. Az elárasztott területeken az áramellátás csak akkor kapcsolható vissza, ha az árvíz levonultával mind az MVM hálózatán, mind az ügyfeleknél adottak a hálózatüzemeltetés biztonságos feltételei. A jelenleg megközelíthetetlen helyszíneken drónokkal mérik fel a hálózatot, hol dőltek esetleg fák a vezetékekre. Ott, ahol levonult az ár, néhány érintett ügyfelet már visszakapcsoltak. A többi helyszínen zajlik a kármentesítés és a fertőtlenítés. Az áradás levonultát követő, rendkívüli hálózat-ellenőrzés után mindenütt a lehető leghamarabb visszaállítják az energiaellátást – szögezték le az MVM-nél.

40 településen, mintegy 2200 fogyasztási helyen kellett az áramellátást átmenetileg kikapcsolni

Megoszlik a felelősség

Az árvízveszélynek közvetlenül kitett egyes Duna menti területeken, vagyis Budapest érintett kerületei mellett több mint 40 településen biztonsági okokból mintegy 2200 fogyasztási helyen kellett az ingatlanok villamosenergia-ellátását átmenetileg kikapcsolni – közölték lapunkkal a védekezést irányító Belügyminisztériumnál (BM). Az árvíz levonultával az áramszolgáltató, ha a műszaki feltételek lehetővé teszik, illetve áramütés vagy más baleset kockázata már nem áll fenn, folyamatosan végzi a visszakapcsolásokat. Az ideiglenes védművek elbontását az állami védvonalakon a vízügy végzi, az önkormányzatiakon pedig a helyhatóságok. A közutakat a Közút, a települési utakat pedig a polgármesteri hivatalok takarítják, szükség szerint fertőtlenítik – fűzték hozzá a BM-nél.

A kontárok óriási károkat okoznak

ÉPÍTŐIPAR Átlagosan a 800 ezer forintot is meghaladja az az összeg, amelyet az építőiparban egyetlen kontár munkával a kivitelező okoz a megbízójának. Tetemes tételről van szó, amelyet egyetlen építtető vagy lakásfelújító sem lát szívesen a költségei között – derül ki az 1400 ember válaszai alapján képzett Építőipari Bizalmi Indexből (ÉBI). A friss kutatás során a megbízó és a kivitelező közötti viszonyt, ezen belül a kontár munkák arányát és értékét vizsgálták – magyarázta Markovich Béla, a Mapei Kft. ügyvezetője.

Az összeg nagyságrendjén túl további gondot jelent, hogy ez a tavalyi eredményekhez képest mindössze 5400 forintos csökkenést takar. Az építtetők negyede (23 százalék) belefutott már ilyen minősíthetetlen munkába, ami megegyezik az elmúlt évivel. Az országos megoszlást vizsgálva az esetek aránya Budapesten kiemelkedő, 35 százalék, míg a legalacsonyabb a délkeleti országrészben, ahol „csupán” 20 százalék. A kontár munkák okozta kár is évek óta a fővárosban a legnagyobb: az idén ez átlagosan 961 000 forintot meghaladó tétel volt, ami drámai, közel 260 000 forintos növekedés a 2023. évivel összevetve. A többi országrészben – néhány kivételtől eltekintve – ennél alacsonyabb összeget mértek.

A kutatás a megbízó és a kivitelező közötti kapcsolatra is kitért, azaz, hogy milyen bizalom épül fel a felek között. Az ÉBI az idén 3,6 pontra emelkedett az 1–5-ös skálán, ami kismértékű előrelépés a tavalyi 3,35 pont után – emelte ki a Mapei Kft. vezetője. Az egész szektort illetően akkor lehetne némi elégedettséget elkönyvelni, ha ez 4 pont fölé tudna kúszni. A javulás mögött a szakember döntően azt nevezte meg, hogy a kivitelezési munkák száma az elmúlt időszakban érdemben visszaesett. Így pedig az építtetők több szakember közül a számukra a megfelelőbbet, jobbat tudják kiválasztani. Általánossá vált, hogy legalább három munkát be kell mutatni. Emellett a videós anyagok is egyre inkább elvárásként jelennek meg az ingatlantulajdonosok részéről.

ÁBRAHÁM AMBRUS

FOTÓ: NÉPSZAVA

A kivitelezési munkák száma visszaesett, így több szakember közül lehet választani

Átjutni a tű fokán

HAJSZÁL Évtizedek óta a legszorosabb választási párharc jöhet az USA-ban. Harris sikeres vitaszereplése és a Trump elleni újabb merényletkísérlet sem változtatott az erőviszonyokon.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

FOTÓK: AFP/JIM WATSON

Az augusztusban megválasztott demokrata elnökjelölt, Kamala Harris a hétfőn közzétett CBS News Poll tanúsága szerint már 52:48 százalék arányban vezet országosan Donald Trump republikánus elnökjelölttel szemben. Az elnökválasztás elektori mandátumokra épülő lebonyolítása miatt azonban ez nem több egy vállveregetésnél a demokrata kampány számára, hiszen a 4 százalékpontos előny még éppen kevés lehet az elektori rendszer ellensúlyozására. A biztos demokrata és republikánus bázisnak számító államok helyett így minden szakértő figyelme a hét billegő államra szegeződik.

Az elektori kollégium szövevényes működésének kibontása nélkül itt elegendő annyit jeleznünk, hogy a rendszer a republikánus jelöltnek kedvez, így csak az 5 százalékpontos vagy azt meghaladó előny jelent biztos vezetést a demokraták számára. Klasszikus példa erre a 39 millió lakosú, stabilan demokrata Kalifornia állam, amely a legtöbb, 54 elektori mandátumot (és nem többet) hozza a győztesnek. Ezt a sikert már egy szavazat különbséggel is ki lehet vívni. Mit is jelent ez? A 2016-ban vesztes Hillary Clintonra hiába szavazott országosan bő 4 millióval több választó, ezt a különbséget nem tudta további mandátumokra váltani. Az elnökség sorsa tehát idén is a billegő államokban fog eldőlni: a demokraták pártszíne után „Kék Falnak” nevezett, az északi (és hanyatló) iparvidéket magában foglaló Wisconsin, Michigan, Pennsylvania, valamint a Sun-Beltként (Napfény-övezet) emlegetett Nevada, Arizona, Georgia, Észak-Karolina államokban.

Ám nézzük a friss közvélemény-kutatások számait, amelyek – fontos kiemelni – csupán a választók pillanatnyi hangulatát tükrözik, és nem tesznek kísérletet voksolás kimenetelének megjósolására. A The New York Times/Siena College által közzétett felmérés szerint Trump támogatottsága nőtt az említett Sun-Belt három államában. Arizonában 5, Georgiában 4, Észak-Karolinában 3 ponttal vezet Harris előtt, utóbbi eredmények azonban hibahatáron belül mozognak. Az elmozdulás a déli államokban meghatározó számban élő spanyol ajkú szavazóknak köszönhető, akik számára a választás alapján a gazdaság/infláció (31 százalék) és az illegális migráció (16 százalék) jelentik a két legfontosabb választói aggodalmat. A két téma a Trump-kampány által képviselt legfontosabb ügyek közé tartozik, így a növekedést mutató eredmények nem meglepők. A spanyol ajkú választókról egyelőre annyit szögezhetünk le, hogy etnikailag nem homogén csoportról van szó, és különböző generációik más-más pártpolitikai preferenciákkal rendelkeznek.

Trump számára győztes variáció lehet a déli Georgia és Észak-Karolina államok, valamint Pennsylvania elhozása

Elemzésében a Washington Post nyolc különböző, a győzelemhez vezető „útvonalat” is felvázolt a jelöltek előtt.

Hétfőn a Washington Post 137 különböző közvélemény-kutatás összesített eredményeit tette közzé. Ezek alapján Harris a Demokrata Párt hagyományos bázisának számító Wisconsin, Michigan, Pennsylvania államokban 2-3-3 százalékponttal vezet Trump előtt. Az eredmény hibahatáron belül mozog.

Elemző írásában a Post nyolc különböző „útvonalat” is felvázolt a jelöltek előtt, amely a győzelemhez szükséges 270 elektori mandátum megszerzéséhez vezethet. Az alábbiakban a teljesség igénye nélkül mutatjuk be a legérdekesebb forgatókönyveket.

Harris számára a legtisztább út a sikerhez az említett Kék Falat alkotó államok, azaz Wisconsin, Michigan, Pennsylvania behúzása, különös tekintettel az utóbbi, 19 elektori mandátummal kecsegtető „Keystone State”-re. Trump számára győztes variáció lehet a déli Georgia és Észak-Karolina államok, valamint Pennsylvania mandátumainak elhozása.

Harris megismételhetné Biden elnök 2020-as győzelmét is, amikor Nevada, Arizona, Georgia mellett a Kék Fal mindhárom államát is sikerült megnyernie. Ha azonban Trump továbbra is jól teljesít a Sun-Belt négy államában, északról elegendő lenne csupán a 10 elektori szavazatot jelentő Wisconsint elhoznia a sikerhez.

Trump is megismételheti saját, 2016-ban nagy meglepetést hozó sikerét, amikor Arizona, Georgia, Észak-Karolina mellett (republikánus jelöltként 2000 után először) sikerült a Kék Falat is „ledöntenie”. Így hajszállal ugyan, de Wisconsin, Michigan és Pennsylvania lakóinak többsége is rá szavazott.

A választási matematikával érzéki viszonyban lévő elemzők egy olyan forgatókönyvet is felvázoltak, amelynek megvalósulására ugyan kevés az esély, ám az idei kampány fordulatai ismeretében butaság lenne kizárnunk. Egy 269-269 mandátumos holtverseny is előállhat a jelöltek között, mégpedig Maine és Nebraska állam eltérő választási szabályainak köszönhetően. A két államot kivéve mindenütt a „győztes mindent visz” elv érvényesül, azaz a győztes a szavazatok többségével együtt a jelölt az összes elektori voksot is megszerzi, tekintet nélkül győzelme mértékére. Maine és Nebraska törvényhozói azonban az elektori szavazatok arányosabb elosztása mellett döntöttek. Így az északkeleti Maine négy mandátumából kettő az államszerte győztes jelöltnek jár, míg a másik kettő a két kongresszusi választókerületben győztes jelölthöz vándorol. A közép-nyugati Nebraskában öt mandátumból három sorsa dől el a három választókerületen belül. Utóbbiakból Omaha kerület Obama óta stabilan nyerhető a demokraták számára.

Harris számára a legtisztább út a sikerhez az említett Kék Falat alkotó államok, azaz Wisconsin, Michigan és Pennsylvania behúzása

Harrist a fekete és a női szavazók, Trumpot a spanyol ajkú, valamint a 29 év alatti és 65 év feletti fehér férfiak többsége támogatja.

Ha tehát Harris megnyeri Wisconsin, Michigan, Pennsylvania államokat, de elveszíti az omahai kerületet, akkor 269 mandátummal végezhet. Ugyanígy járhat Trump, ha Georgia, Észak-Karolina, Pennsylvania elhozása után elveszíti a maine-i 2-es választókerület egyetlen mandátumát. Holtverseny esetén a képviselőház az egyes államokból érkező képviselők csoportjainak szavazása alapján dönt a győztesről, ami viszont valószínűleg Trumpot juttatná vissza a Fehér Házba.

Újabb pofont kaphat Moszkva

GEOPOLITIKA Október 20-án elnökválasztást és alkotmánymódosító népszavazást is rendeznek a Moldovai Köztársaságban, a kampány szeptember 20-án kezdődött. A 3 millió lakosú tenyérnyi kis ország, Európa egyik legszegényebb állama az ukrajnai háború kirobbantása óta a térség egyik „legkelendőbb” országa lett, Moszkva és a Nyugat vetekszik érte, így választási kampányát is kiemelt nemzetközi figyelem övezi.

A háború kezdete óta számtalanszor elhangzott, hogy Moldova lehet az orosz agresszió következő célpontja. És ezt rendre alá is támasztja az orosz vezetés: aktívan beavatkozik a moldovai belpolitikába, mindent megtesz, hogy befolyása alatt tartsa az országot, de egyelőre kevés sikerrel. Hiába állomásoznak „orosz békefenntartók” a szakadár Dnyeszteren túli területen, Moldova egyre jobban – immár gazdasági és energetikai vonalon is – leválik Oroszországról, és egyre szorosabban kapcsolódik a nyugati struktúrákhoz. Az október 20-i elnökválasztásnak és referendumnak így is nagy a tétje, és nem csak Chisinau számára.

A háború kezdetén, amikor Odessza bevétele Putyin haderejének még egyik fő célkitűzése volt, nagy volt az aggodalom, hogy ha az orosz erők beveszik a fekete-tengeri ukrán kikötővárost, azzal szárazföldi korridor nyílik meg előttük az eleve megszálltnak tekinthető szakadár moldovai területig, Transznisztriáig. Ezt a nagyorosz álmot egyelőre meghiúsította a harctéri valóság, de a putyini Oroszország nem adja fel könnyen, a Kreml most chisinaui politikai bábjain keresztül próbálja „visszaszerezni” Moldovát.

A román többségű posztszovjet ország ugyanis nem is olyan rég kezdett el távolodni Moszkvától, csak a jelenlegi elnök, Maia Sandu és pártja, az Akció és Szolidaritás (PAS) hatalomra jutása után fordult egyértelműen az európai integráció irányába. Sandu először 2019-ben lett Moldova miniszterelnöke, de öt hónap után lemondásra kényszerült. 2020-ban viszont már megnyerte az államfőválasztást, a PAS a 2021-es parlamenti választás győzteseként került kormányra. Bár Moldova uniós tagjelöltsége főként az ukrajnai háború nyomán létrejött új geopolitikai helyzetnek köszönhető, az ország, Grúziával ellentétben, példás éltanulóként teljesít. Az Oroszországhoz való lakossági viszonyulás ambivalens, sokan nem szeretnék felégetni a Moszkvához fűződő hagyományos szálakat, de felmérések szerint ha ez az egyetlen útja az európai integrációnak, akkor akár erre is hajlandók.

A NATO-csatlakozás viszont már nem ennyire népszerű gondolat. Sandu tavaly februárban az orosz katonai fenyegetettség árnyékában vetette fel, hogy a köztársaság feladhatja alkotmányos semlegességét, és csatlakozhat a NATO-hoz. Hangsúlyozta: ezt a döntést az állampolgároknak népszavazás útján kell meghozniuk. Felvetése nem kapott többségi támogatást. Egy akkori felmérés szerint közel 56 százalék elutasította a nyugati katonai tömbhöz való tartozást (ugyanennyien a Romániával való egyesülést is elutasították). Míg az uniós tagjelölti státus elnyerése nem keltett nagy vihart Moszkvában, Sandu felvetésére azonnal idegesen reagált a Kreml, nem is akármilyen szinten. Szergej Lavrov külügyminiszter a RIA Novosztyi hírügynökségnek adott interjújában azt állította, hogy a Nyugat egy „új Ukrajna” szerepét szánja Moldovának. Hangsúlyozta, hogy a román állampolgársággal rendelkező elnök a Romániával való egyesülésre és más, a moldovai állampolgárok számára népszerűtlen lépések meghozatalára is kész.

FOTÓ: AFP/ELENA COVALENCO

Az EU-integráció kétharmados támogatottságot élvez Moldovában

A mostani referendum kapcsán ugyanez az érv került felszínre; az oroszpárti ellenzék szerint az EU-csatlakozás a gyakorlatban azt jelentené, hogy Románia bekebelezi Moldovát. A referendumon ugyanis arról döntenek majd, foglalják alkotmányba, hogy az EU-csatlakozás az ország stratégiai célja. Az érvényességhez 30 százalék fölötti részvétel kell, ami minden előrejelzés szerint könnyedén meglesz, annak ellenére, hogy a nagy oroszpárti ellenzéki formációk bojkottot hirdettek. Az EU-integráció támogatottsága kétharmados többséget élvez, előrejelzések szerint 67 százalékos részvétel várható.

Az elnökválasztás sem ígér meglepetést, Maia Sandu győzelmét egyelőre egyetlen ellenjelöltje sem fenyegeti.

GÁL MÁRIA

Guterres: Nem mehetünk így tovább

VILÁGSZERVEZET A büntetlenség, az egyenlőtlenség és a bizonytalanság a modern civilizációt „a világot elnyelő puskaporos hordó” felé sodorja – figyelmeztetett Antonio Guterres tegnap, az ENSZ-közgyűlés 79. ülésszakának általános vitáját megnyitva. „Nem mehetünk így tovább” – mondta a főtitkár, aki szerint a világ soha nem látott kihívásokkal néz szembe: a geopolitikai ellentétek egyre mélyülnek, a bolygó felmelegszik, a Közel-Keleten, Ukrajnában, Szudánban és másutt háborúk dúlnak, amelyek nem tudni, hogyan érhetnek véget.

Joe Biden amerikai elnök, mintegy lezárva több évtizedes politikai pályafutását, beszédében kijelentette: „Sokan úgy tekintenek a mai világra, hogy csak nehézségeket látnak, és kétségbeesetten reagálnak. De én nem fogom ezt tenni.” Biden számos külpolitikai témát érintve arra intette a világ vezetőit, hogy ne feledjék, „vannak dolgok, amelyek fontosabbak, mint a hatalomban maradás”.

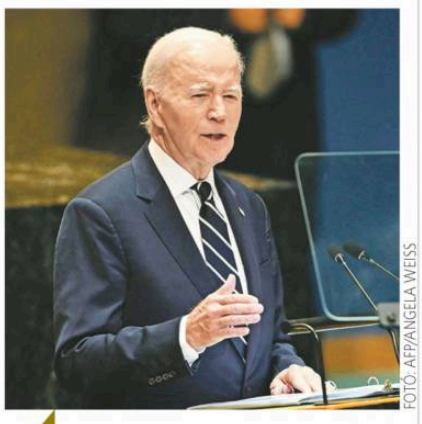

FOTÓ: AFP/ANGELA WEISS

Joe Biden amerikai elnök arra intette a világ vezetőit, hogy ne feledjék, „vannak dolgok, amelyek fontosabbak, mint a hatalomban maradás”

Recep Tayyip Erdogan török elnök beszédében azt hangoztatta, hogy az ENSZ rendszerének és a nyugati világnak az értékei haldokolnak Gázában az ott folytatódó háború miatt, és „az emberiség összefogását” követelte Izrael hadjáratának megállítására. Egyúttal bírálta a nyugati országokat az Izraelnek nyújtott katonai támogatásuk miatt.

A gázai háborúhoz kapcsolódott a katari emír beszéde is. Tamim sejk elítélte a Hamász politikai vezetője, Iszmail Haníje ellen elkövetett gyilkos izraeli merényletet, s kijelentette: Katar minden kihívás ellenére „folytatja közvetítői erőfeszítéseit a viták békés úton történő rendezése érdekében”. „Ezt a célt csak egy komoly partnerrel fogjuk elérni, aki tudatában van annak: fontos lemondani erről a háborúról, véget vetni a megszállásnak és az agresszió minden formájának, hogy közösen elérhessük a kívánt békét a Közel-Keleten” – mondta Tamim sejk. HARSÁNYI GYÖRGY

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

KÖNYVEK, könyvtárak, teljes hagyaték vétele készpénzért. 06-20/937-8592.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Győzelmi terv kételyekkel

PERSPEKTÍVÁK Zelenszkij elnök azt kéri, erősítsék meg Ukrajnát a háború mielőbbi lezárása érdekében. Tekintélyes politikusok szerint azonban aligha lehet szó az elvesztett területek visszaszerzéséről vagy valamiféle gyors győzelemről.

HARSÁNYI GYÖRGY

Az Oroszországgal vívott háború közelebb van a befejezéshez, mint azt sokan gondolnák – mondta Volodimir Zelenszkij az ABC News amerikai hírtelevíziónak. A tegnap adásba került interjúban az ukrán hadsereg megerősítésére szólította fel a szövetségeseket.

Zelenszkij vasárnap kezdte meg egyesült államokbeli látogatását, miközben a világ vezetői New Yorkban gyűltek össze az ENSZ-közgyűlés 79. ülésszakának általános vitájára. Ő pedig kihasználja az alkalmat, hogy minél többeket vegyen rá Ukrajna és az általa szervezett második globális békecsúcs támogatására. Az interjúban az ukrán elnök nem volt hajlandó részleteket közölni a tervről, mielőtt azt a héten Joe Biden amerikai elnök elé terjesztené, de világossá tette: a terv célja Ukrajna megerősítése annak érdekében, hogy az orosz elnököt tisztességes tárgyalásokra kényszerítse.

Egy Zelenszkijhez közel álló forrás az ABC Newsnak elmondta: a terv öt pontból áll, s a magja konkrét számadatokat tartalmaz, valamint az Ukrajna által kért katonai segítség összegét, továbbá diplomáciai és politikai lépéseket. Nem tartalmaz ugyanakkor semmilyen javasolt engedményt Oroszországnak. Az ukrán elnök szavai szerint a megvalósítás „sürgős”, és célja a háború gyors befejezése, nem pedig annak „egy, két vagy három évvel való meghosszabbítása”. Úgy véli, még az ősszel eldől, mi lesz a háború további menete.

Korábbi nyilatkozatai alapján a kért támogatásoknak része lenne a szövetségesek, főként az USA hozzájárulása ahhoz, hogy a tőlük kapott nagy hatótávolságú fegyverekkel az ukrán erők Oroszországon belüli kulcsfontosságú célpontokat támadhassanak. Hétfőn Zelenszkij mások mellett Olaf Scholz német kancellárral találkozott, aki azonban már előzetesen újságíróknak kijelentette: Berlin nem ad ilyen engedélyt Kijevnek.

Az ukrán elnök láthatóan minden követ megmozgat, hogy minél többeket rávegyen Ukrajna álláspontjának támogatására. Elképzeléseinek a realitását azonban a napokban két tekintélyes politikus is megkérdőjelezte. Petr Pavel cseh elnök, Ukrajna egyik leghatározottabb támogatója a The New York Timesnak adott hétfői nyilatkozatában úgy vélekedett: Kijevnek el kell fogadnia, hogy bizonyos körzetei, legalábbis átmenetileg, orosz uralom alatt maradnak, még ha ez akár hosszú éveket is jelenthet.

FOTÓ: AFP/YASUSHI KANEKO

Az ENSZ "Jövő Csúcs-értekezletén" is felszólaló ukrán elnök az ABC Newsnak adott interjújában azt mondta: győzelmi tervének célja a háború gyors befejezése

A volt vezérkari főnök, a NATO Katonai Bizottságának egykori elnöke egyebek közt azzal érvelt, hogy számolva az európai egységet a háború ügyében megbontó Orbán Viktor magyar kormányfőhöz hasonló populista vezetőkkel, valamint a 31 hónapja tartó konfliktus okozta, fokozódó háborús fáradtsággal, Ukrajnának „reálisan kell látnia” az Oroszország által megszállt területek visszaszerzésének perspektíváit.

> Carl Bildt volt svéd miniszterelnök úgy látja, hogy a béke csak évek múlva, Putyin bukásával köszönhet be Ukrajnában, valamiféle átmeneti megállapodással.

Hasonlóan gondolja ezt Carl Bildt volt svéd miniszterelnök is, bár szerinte a béke csak évek múlva, Putyin bukásával köszönhet be. Ukrajna biztonságának garantálásához ezért a nyugati katonai támogatások növelésére lesz szükség. „A dolgok jelenlegi állása szerint úgy tűnik, hogy az ukrán hadseregnek kevés esélye van az Oroszország által elfoglalt összes terület visszafoglalására, és az orosz fegyveres erők nincsenek abban a helyzetben, hogy elérjék Vlagyimir Putyin háborús célkitűzését” – írta Bildt a Project Syndicate nemzetközi médiaszervezet portálján múlt pénteken közölt cikkében.

„Amíg Putyin és belső köre úgy gondolja, hogy le tudják gyűrni az ukránok és nyugati támogatóik akaratát, addig folytatják a háborút. De amikor rájönnek, hogy ez nem fog megtörténni, és hogy Oroszország az egyre gyorsabb hanyatlás útjára lép, a dolgok megváltoznak. (...) Akkor talán elképzelhető valamiféle átmeneti megállapodás, amely véget vet a harcoknak, bár anélkül, hogy bármelyik fél számára győzelmet hozna” – jósolta a volt svéd kormányfő.

Záporoznak Észak Nyilai

354. NAP Szünet nélkül támadták tegnap is az izraeli légierő vadászgépei a Hezbollah síita terrorcsoport libanoni állásait. A múlt csütörtökön kezdett hadművelet, amelyet a libanoni miniszterelnök már Izrael harmadik Libanon elleni háborújának nevezett, tegnapra kódnevet is kapott – Észak Nyilai, így hivatkozik rá az izraeli hadsereg.

Izrael és a Hezbollah 2006-os háborúja óta ez a legsúlyosabb támadás Dél- és Kelet-Libanon, illetve a főváros, Bejrút ellen. A hétfői, példátlanul intenzív légicsapások után tegnap lapzártánkig három hullámban támadott az izraeli légierő. Firasz Abiad libanoni egészségügyi miniszter tegnap déli közlése szerint, amit az al-Dzsazíra katari hírtelevízió idézett, a halálos áldozatok száma 558-ra emelkedett; közöttük 50 gyerek és 94 nő is található, a sérültek száma 1835 volt. Az izraeli hadsereg (IDF) összegzése szerint tegnap is mintegy 1600 Hezbollah-célpontot semmisítettek meg Dél-Libanonban és a Bekaa-völgyben.

Tegnap reggeli tájékoztatóján Herci Halevi izraeli vezérkari főnök kijelentette: a Hezbollahnak nem jár szünet, az IDF fel fogja gyorsítani a terrorcsoport elleni akcióit. A The Times of Israel portálnak ugyanakkor egy név nélkül nyilatkozó magas rangú tisztségviselő azt mondta: ha a Hezbollah hajlandóságot mutat az észak-izraeli települések elleni rakéta- és dróntámadások beszüntetésére, Izrael is leállítja a műveletet.

Miután pénteken az IDF likvidálta a Hezbollah elitegységének vezérkarát, hétfőn pedig a terrorcsoport déli frontjának parancsnokát, Ali Karakit is megölte egy célzott légicsapással, tegnap délután Bejrút Dahieh kerületében a Hezbollah rakétarészlegének a parancsnokát, Ibrahim Kubaiszit iktatták ki, több más beosztottjával egyetemben.

Az IDF továbbra is szórólapokon szólította fel a libanoniakat, hogy maradjanak legalább egy kilométer távolságra minden épülettől, amelyben a Hezbollah fegyvereket tárol. A menekülés így továbbra is óriási káoszt okoz Libanonban. Az izraeli vezetők hangsúlyozzák: nem Libanon, nem az ország népe, hanem a Hezbollah ellen háborúznak, ugyanakkor azt is egyértelművé tették, hogy minden civil ingatlant, lakóházat lebombáznak, ahová a terrorcsoport fegyvereket telepített, vagy amelyek alá alagutat ástak.

A Hezbollah válasza sem maradt el, a heves izraeli légicsapások ellenére a libanoni terrorcsoport tegnap is több száz rakétát lőtt ki Észak-Izraelre. Támadásai egyre nagyobb hatókörűek. A 12-es csatornán egy ismert izraeli elemző, Ehud Ja'ar azt mondta, hogy Haszszán Naszrallah Hezbollah-vezetőt és iráni támogatóit dilemma elé állítja, miképp válaszoljanak az izraeli légicsapásokra. Ja'ar szerint Iránban egyes hangok ellenzik a Hezbollah jelentős válaszát, egyenesen azt sürgetik, hogy álljon le Izrael rakétázásával. GÁL MÁRIA

FOTÓ: AFP/ANWAR AMRO

Tegnap Bejrút Dahieh kerületében a Hezbollah rakétarészlegének a parancsnokát, Ibrahim Kubaiszit iktatták ki, több más beosztottjával egyetemben

Pótkormány

HARGITAI MIKLÓS

Amikor ennek a cikknek a megírására készültünk, végeztünk egy alaposabb kutatást arról, jellemző-e, hogy a Magyarországnál valamivel jobban működő országokban miniszterelnökök zsákolnak-lapátolnak-motorcsónakáznak árvízkor a gátak körül. Svédországban, ahol egyébként ritka a nagy áradat, de azért például 1993-ban előfordult, ott élő ismerősünk eleinte a kérdést sem igazán értette. Náluk ugyanis mindenki a maga munkáját végzi: van, aki a gátakat tartja rendben (nemcsak árvízkor, hanem folyamatosan), és van, aki a kormányt irányítja. A svéd emberek nem azt várják a kormányfőtől, hogy lapátoljon, mert tudják – ez a kulcsszó: bíznak benne –, hogy akinek a lapátolás a dolga, az időben, jó minőségben megcsinálja, tehát nem történhet katasztrófa. Nálunk viszont olyan rendszert sikerült felépíteni (ne legyünk igazságtalanok: nem az elmúlt 15 év alatt, de 2010 óta ezt is a csúcsra járattuk), ahol az ember leginkább abban lehet biztos, hogy az a munka, amihez a kormánynak köze van, nincs jól elvégezve: sem a kórházakban, sem a vasút háza táján, sem az árvízvédelemben. És ha jön a córesz, azért akarjuk a politikusainkat gumicsizmában, lapátnyéllel a kézben a gátakon látni, hogy legalább ezekben a kiélezett helyzetekben megdolgozzanak a fizetésükért, és ha már ott vannak, legalább ilyenkor jusson pénz-paripa-fegyver meg elegendő közfigyelem arra, amit egyébként, amikor éppen nincs a nyakunkon a baj, a választópolgárok hallgatólagos tudomásulvételével nem csinál meg senki.

Amit árvíz, Covid, infláció, háború, menekültválság stb. idején látunk, az tipikus pótkormányzás: az ország irányításának mímelése olyankor, amikor nincs mit irányítani, mert egyértelmű a teendő – leginkább annak a kampányszerű pótlása, amit a megelőző esztendőkben elmulasztottak. Színház: jelmez, díszlet, eltúlzott gesztusok, irodalmi igénnyel előre megírt mondatok. A nemzeti pótkormányban eleve mindenki azért kerül a posztjára, mert ő tudja a leghitelesebben elbábozni, hogy mekkora katona/paraszt/kultúrhérosz, és addig marad ott, tekintet nélkül a közjó érdekében szerzett vagy nem szerzett érdemeire, amíg jól játssza a szerepét. Emlékezzünk Kásler Miklósra: nem a Holdról is látszóan félrekezelt járványkezelésbe bukott bele, hanem abba, hogy amikor komolyra fordult a dolog, hirtelen látványossá vált az addig is meglévő, de egy legyintéssel vagy káromkodással elintézett inkompetenciája. (A tényleges utódja, Pintér Sándor sem ért jobban az egészségügyhöz – sőt –, csak éppen nem tűnik annyira bántóan amatőrnek.) Vagy Nagy Istvánra: sosem dolgozott a mezőgazdaságban, az oktatásból érkezett a politikába, ráadásul a fennhatósága alatt olyan mélyre került a magyar agrárágazat versenyképességben, termelékenységben, eltartóképességben, ami történelmileg és regionális összehasonlításban is példátlan, mégis ciklusok óta kirobbanthatatlan a posztjáról, mert olyan meggyőzően adja elő a sokadik generációs kisgazdát, ami még Torgyán Józsefnek sem sikerült. Kultúra? Ha Demeter Szilárdot megnyúznák, alighanem akkor sem tudna egyetlen mondatnyit sem mondani az Orbán-kormányok maradandó kulturális örökségéről, de Csák Jánost nem ezért léptették le, hanem mert nem tudta produkálni a látszatot, hogy a kultúrharc a válság alatt is változatlan eredménnyel folytatódik.

> Nálunk viszont olyan rendszert sikerült felépíteni, ahol az ember leginkább abban lehet biztos, hogy az a munka, amihez a kormánynak köze van, nincs jól elvégezve: sem a kórházakban, sem a vasút háza táján, sem az árvízvédelemben.

Ez a fajta alibizés azonban egy dologra biztosan nem alkalmas: arra, hogy a szakpolitikákban (bármelyikben) és ezáltal országként is előrébb lépjünk. Akinek vannak fideszes barátai, kérdezze meg tőlük: tudnak-e egyetlen területet említeni – közoktatás, közegészségügy, szociális ellátás, idősgondozás, közösségi közlekedés, lakhatás vagy bármi –, amiről nyugodt lelkiismerettel ki merik jelenteni, hogy most, 15 évnyi kétharmad és a kilencedik éve tartó rendeleti kormányzás után egyértelműen jobb helyzetben van, mint amikor Orbánék átvették. Nem fognak ilyet mondani, de nem is várják el: nekik elég, ha néha, amikor épp összecsapnak a fejünk fölött a hullámok, a fekete neoprén kabátos, gumicsizmás ember kiáll a gátra, és megnyugtatóan a kamerába mondja, hogy a kormány a helyén van.

Két világ közt

GÁL MÁRIA

Megnyugodtam, humanitárius támogatást kaphatok Oroszországtól, ha bajba kerülök, mert Magyarországnak a Kreml értékelése szerint megfelelőek a szellemi és erkölcsi értékei. Az „orosz szellemi és erkölcsi értékekkel ellentétes, destruktív magatartást tanúsító” 47 országot felölelő új moszkvai listát a hagyományos szellemi és erkölcsi értékeket valló külföldieknek nyújtott humanitárius támogatásról szóló elnöki rendeletnek megfelelően hagyták jóvá, és Magyarország nincs rajta.

Noha elméletileg mi, magyarok mind átmegyünk a Kreml szűrőjén, azért akad néhány tisztázni való részletkérdés. Ha bajba kerülök ugyebár, akkor a saját hazámban kerülök bajba, azzal a hatalommal (kormányzattal) gyűlik meg a bajom, melynek értékelése alapján Magyarország megszerezte e piros pontot a Kremltől. Vagyis talán mégsem kaphatnék humanitárius segítséget Moszkvától, hiszen lista ide vagy oda, aligha egyezne a szellemi és erkölcsi értékrendünk. Nagy rajongója vagyok ugyan az orosz kultúrának, Szvetlana Ulickajáéval, Vlagyimir Kara-Murzáéval és igen sok száműzött vagy szibériai büntetőlágerben raboskodó oroszéval azonos is az értékrendem, de ők is mind egy másik listán – a külföldi ügynökök és/vagy a terroristák és szélsőségesek listáján – szerepelnek.

Van azonban itt egy másik gubanc is. E moszkvai listázás szerint is Magyarország „szellemi és erkölcsi értékei” beilleszkednek a hagyományos orosz – értsd: putyini – értékrendbe, az európaiból viszont teljességgel kilógnak. Az Európai Unió egészében rajta van a feketelistán, két tagországa – mi és a szlovákok – kivételével.

Ez a lista az utóbbi idők egyik legbeszédesebb figyelmeztetése, hogy megtörténhet, ami ép ésszel elképzelhetetlen: pártunk és kormányunk igenis kivezetheti hazánkat a nyugati civilizációból. Bár inkább csak formálisan, még az EU része vagyunk. De mi a garancia arra, hogy az is maradunk?

> Megtörténhet, ami ép ésszel elképzelhetetlen: pártunk és kormányunk igenis kivezetheti hazánkat a nyugati civilizációból.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

III/III

Egy zseni koporsói

ORWELL VILÁGA

BÁRTFAI GERGELY

Amfetaminnal megvadított csörgőkígyók marnak halálra egy gyanútlanul kocsiba ülő házaspárt – így kezdődik a lélegzetelállító bűnügyi történet az amerikai középnyugaton a hetvenes években. Azután a tettes további öt embert öl meg változatosan perverz módszerekkel. Előzőleg lefotózza leendő áldozatait, és a lesipuskásképeket fenyegetően elküldi nekik házilag barkácsolt kicsi koporsóban. Innen a cím: Faragott koporsók.

Truman Capote (1924–84) utolsó kisregényének alcíme: Hiteles beszámoló egy amerikai gyilkosságsorozatról. A gyanúsított Bob Quinn nagygazda, akinek elterelték a farmját öntözővízzel ellátó folyót. Ám a háborús veterán eszelős bosszújára nincs bizonyíték, mellette áll a seriff és a kisvárosi közhangulat. Pimasz magabiztossággal sakkozni hívja a nyomozót, hogy megmutassa: mindig egy lépéssel előtte jár. Nem is tudják lebuktatni.

Ellentétben a krimiíróval. Capote halála után nyolc évvel a londoni The Sunday Times riportere, Peter Gillman a helyszínen kutatta a hátborzongató sorozatgyilkosság utóéletét. És mire jutott? Hogy a leírtak meg sem történtek. Van némi valóságalap, de... Nem kígyók végeztek a két áldozattal, az öt másik hulla és a farmerhez elvezető kalandos oknyomozás pedig mindenestül a fantázia szüleménye – beleértve a címadó koporsókat is.

A leleplezés nem volt egészen váratlan. Gerald Clarke Capote-életrajzában például már az áll, hogy a kisregény „nagyrészt fikció”. Egy kritikus szerint épeszű olvasó el sem hitte volna, hogy „hiteles beszámoló”, ha a kiadó elé nem biggyeszti a hatásvadász alcímet. Óvatos a magyar szerkesztő is: „a Hidegvérrel világhírű írója, Truman Capote ezúttal is a tényekből merít inspirációt” (Európa, 1986, fordította Osztovits Levente).

Annak a hírhedt kansasi bűnesetnek az aprólékos rekonstrukciója óriási siker lett (1965). Az új irodalmi csillag New Yorkból a kaliforniai Palm Springsbe költözött, hogy megírja gazdagokról szóló regényét Meghallgatott imák címmel. Ám megszokott nagyvárosi közegéből kiszakadva elakadt a munkával. Görcsös akarás bénította. Szorongását vodkával, kokainnal kúrálta. Tizennégy év alkotói kényszerszünet következett, magány és májzsugor. Így faragta a saját koporsóját.

„Ha valakinek tehetséget ad az Isten, korbácsot is ad hozzá, és a korbácsot kizárólag önostorozásra szánja” – vallotta az elnémult író. Kétségbeesésében visszatért a Hidegvérrel régi helyszínére, hogy újabb feldolgozható bűnügyet keressen, de egyik sem volt neki eléggé drámai. Súlyos alkoholista lévén amúgy sem győzte volna már a fáradságos tényfeltáró munkát: utolsó sztorijáért az íróasztalnál kínlódott meg.

> Pimasz magabiztossággal sakkozni hívja a nyomozót, hogy megmutassa: mindig egy lépéssel előtte jár.

A száz éve, New Orleansban született Truman Capote kisgyerek korától híres író akart lenni. Zseninek nevezte magát. Valóban remek elbeszélő volt, ugyanakkor extravagáns, betegesen hiú, hisztériára hajlamos személyiség. A hatvanat sem érte meg. A Faragott koporsókat, ezt a kitűnő, ízig-vérig vidéki amerikai krimit búcsúzóul még egyszer fellobbanó képzelete teremtette. Ne haragudjunk ezért rá, a bizarr mesemondóra.

President Harris?

DOBOZI ISTVÁN,
a Világbank volt vezető közgazdásza

Talán az újjáéledt főnixmadár metaforájával jellemezhetők az éles fordulatok, amelyeket Kamala Harris alelnök az amerikai elnökválasztási harcban az utóbbi hónapokban átélt. Joe Biden elnök mély árnyékában Harris páratlanul népszerűtlen volt. A november 5-i voksoláson – Biden alelnökjelölttársaként – biztos vereség várt rá is a Donald Trump–J. D. Vance republikánus kettős ellen. De a június végi, végzetes Biden–Trump televíziós vita mindent felülírt.

A demokraták kulcsfigurái heteken belül megpuccsolták Bident, és az elnökjelöltségtől való visszalépésre kényszerítették, három és fél hónappal az elnökválasztás előtt. A főnixmadár ekkor támadt föl a hamvaiból: Harris azon melegében Biden helyébe ugrott, a bideni előválasztási küldöttek pedig távszavazással villámgyorsan a Demokrata Párt hivatalos elnökjelöltjévé nevezték ki. Augusztus derekán a chicagói elnökjelölt-állító gyűlésen formálisan is Harris fejére helyezték a koronát.

A jelöltcsere erősen felvillanyozta a letört választási sereget, a demokraták ma már nem vereséget várnak, hanem egyre magabiztosabban Trump legyőzésében reménykednek. Az országos felmérésekben Biden Trumppal szembeni korábbi hátrányát Harris kisebb fölényre változtatta, amely azonban még a statisztikai hibahatáron belül van. Gyakorlatilag holtverseny alakult ki, a Harris–Trump-meccs továbbra is nyílt. (Figyelembe kell venni, hogy Trumpot néhány százalékponttal rendszeresen alulmérik.)

Harris váratlan választási áttörése fölöttébb felkészületlenül érte a Trump-stábot, amely kampánystratégiáját a meggyöngült Bidenre alapozta. Jól látható volt ez a Harris–Trump televíziós vitában is, ahol a volt elnök nem tudott politikai fogást találni a riválisán. Pedig lett volna mit számonkérni az alelnökön, különösen a választókat legjobban foglalkoztató kérdések kapcsán, mint például a magas infláció által előidézett megélhetési válság. Hiába mutat újabban az inflációs ráta csökkenő irányzatot, az amerikaiak közel negyven százaléka (!) számára továbbra is nehézségbe ütközik a szokásos havi kiadások fizetése a magas és tovább emelkedő árak miatt. A lakosság csak alig ötöde érzi úgy, hogy ma jobban él, mint Trump elnöksége alatt.

Ott van továbbá a közvéleményt erősen nyugtalanító migrációs válság, a közel tízmillió főre rúgó illegális bevándorló az utóbbi három és fél évben. A Biden/Harris-kormány ebben a kérdésben – a Demokrata Párt progresszív szárnyának nyomására – a republikánusok által élesen bírált „nyitott határok" politikáját követte, s csupán ezen a nyáron hozott határozott intézkedéseket a mexikói határon elviselhetetlenné fajult migrációs káosz csillapítására. Harris eddig a kormány de facto „bevándorlási cárja" volt, ám ebben a minőségében semmilyen kézzelfogható eredményt nem tud fölmutatni.

Ez az elnökválasztás a korábbiaknál is szorosabb lesz, amelyben minden egyes szavazat számítani fog. Elképzelhető, hogy a féltucatnyi bizonytalan kimenetelű, középnyugati és déli „billegő" államban (Michigan, Pennsylvania, Georgia, Arizona stb.) néhány tízezer szavazat dönti majd el a végleges kimenetelt. Már csak kevesebb mint másfél hónap maradt a választásokig, a véghajrában még sok minden történhet. Mit kell Harrisnek tennie annak érdekében, hogy az utóbbi hónapok kedvező politikai hullámát meglovagolva november 5-én történelmet csináljon, Amerika első női elnöke legyen, és egyúttal megakadályozza az autokratikus, megosztó hajlamú Donald Trump visszatérését a Fehér Házba?

Ez idáig mindkét jelölt adós maradt átfogó kormányzati program felvázolásával. Úgy tűnik, hogy ebből a választásból a magasröptű víziók és programok versengése helyett inkább a kontrasztos politikai személyiségek viadala lehet.

Harrisnek mindenekelőtt vissza kell építenie Biden 2020-ban győztes antitrumpista választási koalícióját, amely az elnök politikai gyöngesége miatt szétesett. Különösen a döntő fontosságú fekete és latino kisebbség, valamint a fiatal szavazók körében történt leépülés. Tim Walz, a minnesotai alelnökjelölt új választókat hozhat a közép-nyugati rozsdaövezetből, de a „vidéki Amerikából" is, ahol a demokraták roppant gyöngék.

Az utóbbi évtizedekben mindegyik szoros elnökválasztást a bizonytalan voksolók döntötték el. A nyerő politikai recept annak a jelöltnek a kezében van, aki a hátralévő hetekben a maga javára tudja mozgósítani az ingadozó szavazókat a billegő államokban. A bizonytalanok súlya az összes szavazó tíz százalékára becsülhető, hozzávetőleg tizenötmillió embert jelent.

Kikből tevődik össze a bizonytalanok tábora? Vegyes a kép, de alapvetően fiatal, kevésbé iskolázott, alacsony jövedelmű, viszonylag apolitikus személyekről van szó. Számukra a gazdasági kérdések, az infláció, a megélhetési költségek és a bevándorlás a fő prioritás, amelyek kezelésére Trumpot Harrisnél alkalmasabbnak tartják. Az alelnököt viszont más kérdésekben látják jobbnak: egészségügy, abortusz, LGBTQ, környezetvédelem.

Az alelnök eddig nem sokat hozott nyilvánosságra kormányzati programjáról. A hivatalban lévő elnök népszerűtlensége miatt a Harris-terv még csak említést sem tesz az eddig szupersikeresnek reklámozott Bidenomicsról. Helyette az opportunity economy (lehetőségek gazdasága) meglehetősen elnagyolt, propagandisztikus vízióját vázolja fel, amely azonban ténylegesen a Bidenomics továbbvitelét ígéri olyan területeken, mint például a gyermekek utáni adókedvezmények növelése, az orvosi adósságok eltörlése, bőkezű önrészesedési támogatás az első lakást vásárlóknak, adóemelés a gazdagok és a nagyvállalatok számára. (Ezzel szemben Trump elsősorban az adócsökkentés, a szoros határvédelem és a magas védővámok szükségességét hangsúlyozza.)

Különösen nagy figyelmet kapott a Harris-tervben a magas fogyasztói árak miatti megélhetési és lakhatási nehézségek leküzdésére kilátásba helyezett hatósági árellenőrzés, amely – szövetségi szinten – törvényileg tiltaná és büntetné a költségek által nem indokolt „árfelhajtást" az élelmiszerek, gyógyszerek és a lakásszolgáltatások körében.

A tervet éles kritika érte, mivel állami beavatkozással és pénzügyi támogatással akar minden jelentős problémát megoldani, miközben az esetleges Harris-kormány eleve fönntarthatatlan fiskális bajokat örökölne a jelenlegi adminisztrációtól (tavaly 7 százalékos volt a költségvetés hiánya, a GDP-arányos adósság pedig 123 százalék). Nyitott kérdés, hogy gazdasági tervével Harris magához tudja-e édesgetni

FOTÓ: AFP/KENA BETANCUR

Harrist sok bizonytalan szavazó túl liberálisnak tartja. Ezért megnyerésükre az alelnöknek akkor van esélye, ha végképp felhagy radikális elvei hangoztatásával, és elmozdul a politikai centrum felé. Már több fontos kérdésben bizonyította, hogy megvan benne a szükséges politikai rugalmasság. Lemondott például az illegális határátlépés dekriminalizálásáról, az egészségbiztosítás teljes államosításáról, a rendőrség finanszírozásának korlátozásáról. A Kaliforniában radikális progreszszívként elhíresült Harrisből a kampány eddigi szakaszában pragmatikus progresszív lett, esetleges elnökként pedig – Bidenhez hasonlóan – balközépen kormányozna egy alapvetően jobbközép beállítottságú országban.

The Economy, Stupid – hangzik a közismert washingtoni kampánybölcsesség. Ezt a választást is várhatóan gazdasági kérdések döntik majd el. Milyen konkrét gazdasági elképzelésekkel készül Harris az elnökségre?

a bizonytalanok kritikus tömegét a 93 elektori szavazatot birtokló hét ingadozó államban, amelyek többségében győznie kell, hogy begyűjthesse az elnökséghez minimálisan szükséges 270 elektort.

Ez idáig mindkét jelölt adós maradt átfogó kormányzati program felvázolásával, csak programrészletek láttak napvilágot. Úgy tűnik, hogy ebből a választásból a magasröptű víziók és programok versengése helyett inkább a kontrasztos politikai személyiségek viadala lehet. Ha valóban így lesz, akkor a szavazók többségénél Harrisnek áll a zászló. A személyes „kedvelhetőség" mutatóit (jellem, empátia, vérmérséklet, szavahihetőség) illetően Harris utcahosszal vezet az exelnök előtt. Trump démonizáló, durván személyeskedő, a politikai infantilizmusba hajló kirohanásai (a legújabb címkéje: Kamala Kaméleon) valójában Harris javára válnak, és egy rendkívül szoros választáson könnyen eldönthetik a végső kimenetelt.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Árvíz

A jelenlegi árvízi helyzetről és a védekezés szakmai hátteréről egész oldalas, korrekt interjút adott Droppa György. A visszás a dologban az, hogy ő is azok között volt, akik 34 évvel ezelőtt kiverték a „karmesteri pálcát" a vízügyesek, a kormányok kezéből a bős–nagymarosi komplex folyamszabályozási rendszer megvalósításának megakadályozásával. Ma a tervezett rendszer lényegesen kisebb költséggel, ráfordítással, kárral biztosíthatta volna a nagy víz szabályozott levezetését.

KÓCZÁN JÁNOS

Zenél

Nemrég átadtak a 21-es főúton Hatvan és Lőrinci között egy 550 méter hosszú, zenélő útszakaszt. 80 kilométeres sebesség mellett egy a hatalom által kedvelt dalt hallhat az autós. Az átadást Szabó Zsolt országgyűlési képviselő egy olyan ritka napnak nevezte, amikor 15 millió magyar szíve egyszerre dobban. Felvetődik a kérdés, a dal hallatán egyszerre dobban-e a Nógrád és a Heves megyei lakosok szíve: az előbbiek 35-40, míg az utóbbiak 24-44 százaléka él súlyos anyagi deprivációban. Vajon ez a milliárdos beruházás volt-e a legfontosabb számukra?

DR. JÓKAI OSZKÁR

Nevelőszülők

A kegyelmi botrány után a kormány bekeményített, hogy ő majd megvédi a gyerekeket az esetleges nevelőszülői bántalmazástól. Kanyarított egy 500 kérdéses, irreleváns tudakozódásokkal teli kérdőívet, amit a nevelőszülőknek kellene kitölteni. Szerintem egy jól végrehajtott környezettanulmány – nem házkutatás – többet elárul a gyerek, a család helyzetéről, mint az a kérdőív. A bábolnai csibenevelő vezetője is azt nyilatkozta egyszer, hogy megnézi, hogyan viselkednek a csibék, amikor bemegy az istállóba. Ha hozzáfutnak a várható etetés reményében, minden rendben, ha fejvesztve menekülnek, akkor bizony nagy baj van a gondozóval. Egy gyakorlott családlátogató hasonló jelekből meg tudja ítélni, hogy rendben mennek-e a dolgok a meglátogatott családnál.

ÁBRAHÁM ZOLTÁN

Utazás

A minap a fehérvári vonalon Budapest felé utaztam a délelőtti órákban. Félúton jártunk, amikor felszállt két-három fiatal, a következő kisebb állomáson még néhány haverjuk is csatlakozott hozzájuk. Zene, harsány kurjongatás. Aztán megjelent mellettük egy valóságos tündér, egy kedves kalauz hölgy. Okos szóval, türelmesen lecsendesítette őket, majd elmagyarázta, hogyan, melyik vonattal tudnak továbbutazni Kelenföldről. Mindvégig a közelükben maradt. Békésen utazhattunk, én pedig arra gondoltam, amikor nem lesznek ilyen angyalok mellettünk, vajon milyen élményekben lesz részünk? Ha renitens, agresszív utasok terrorizálják a többieket, vajon felhívhatjuk Lázár miniszter úr számát?

SZEBENYI JÓZSEF

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

Jubileumi koncert

Hetvenéves évfordulóját ünnepli a Szent István Filharmonikusok szombaton a Zeneakadémián. Az ünnepi koncert műsorán Bartók Béla, Kodály Zoltán, Erkel Ferenc, Liszt Ferenc, Mosonyi Mihály művei szerepelnek, a zenekart Horváth Gábor, Ménesi Gábor és Záborszky Kálmán vezényli egymást váltva. NÉPSZAVA

Új Cure-dal

Több mint másfél évtized után ad ki új zenét a The Cure: az Alone című számuk csütörtökön jelenik meg. A közösségi oldalaikon közzétett ízelítőből ítélve az Alone egy szimfonikus ballada lesz. Hivatalos bejelentés még nincs, de egy plakát arról árulkodik, hogy novemberben új albummal jelentkezik a brit zenekar. HVG

Tangófesztivál

Csütörtökön kezdődik és vasárnapig tart a IV. Pécsi Nemzetközi Tangó Ünnep. A város több helyszínén táncelőadások mellett oktatás, flashmob, utcabál, kiállítás, táncjáték, dokumentumfilm, verses improvizáció kapcsolódik a szenvedélyes latin tánchoz. NÉPSZAVA

Az író legfontosabb testrésze

RIPORT Darvasi László nem csak felnőtteknek szokott beszélni a könyveiről, alsó tagozatos gyerekeknek is tart előadást. Például arról, hogy mit jelent az irodalom vagy a regény. Ezúttal mi is elkísértük a szerzőt Martfűre, két előadására.

P. SZABÓ DÉNES

Szerintetek mi egy író legfontosabb testrésze? – kérdezte Darvasi László egy osztálynyi gyerektől Martfűn, a művelődési központ könyvtárában. Egy fiú azt mondta, hogy a keze, hiszen az író azzal ír. Darvasi ezt nem fogadta el, mire érkezett a következő válasz: az agya, mert azzal írja a mesét. – Előveszi az agyát, és azzal írja? – kérdezett vissza, mire a gyerekek nevetni kezdtek, majd korrigáltak. Az író az agyával találja ki a mesét. Darvasi ezt sem fogadta el, újabb válaszok érkeztek. A szeme? Az ujja? A szája? A füle? Vagy mindene?

Ám egyik sem stimmelt, így Darvasi elárulta a megoldást. Azt mondta, csinál most valamit, amiből a gyerekek rájönnek a lényegre. Leült egy székre, mire a hallgatóság kuncogni kezdett. – Pontosan az a megoldás, amire gondoltok – mondta Darvasi. – Az író legfontosabb testrésze a feneke, hiszen azzal ül az asztalhoz, hogy írjon. Ezzel azt akartam érzékeltetni, hogy nagyon sokat kell ülni, amikor az ember dolgozik, ír. Mert történeteket ki lehet találni sétálás közben is, a folyóparton meg a focipálya mellett, de amikor írni kell, akkor leülsz. Akkor is, ha süt a nap, ha jó az idő, ha esik, ha nem esik, és ha minden barátod játszik odakinn, vagy szórakozik. Az író nem mehet el hozzájuk, mert éppen történetet ír.

Darvasi László az írás mellett örömmel ad elő diákoknak. Ezen a beszélgetésen szóba került az is, hogy mit jelent az irodalom vagy a regény, illetve, hogy a meséket írhatják gyerekeknek és felnőtteknek is. – Az ilyen előadások előtt mindig úgy izgulok, mint aki először lép fel. Mert amikor az ember gyerekek elé kerül, akkor tulajdonképpen újratanul írni, olvasni, gondolkodni és élni. Nekem meg kell tanulnom az ő észjárásukat. Én legalábbis ezt érzem, hiába van tanári diplomám és rutinom. Talán azért izgulok, mert a gyereknek sokkal több szabadsága van.

FOTÓK: FARBAKY TAMÁS

„Amikor az ember gyerekek elé kerül, akkor tulajdonképpen újratanul írni, olvasni, gondolkodni és élni"

Egy felnőtt megtanulja a világ törvényeit, de egy gyerek még nem lát át mindent, és nem is fog konformista módon viselkedni – mondta lapunknak az író. Darvasi szerint a gyerekek kérdéseire – például, hogy mi a mese és mi a valóság – nem lehet előre felkészülni, az előadónak spontánnak kell lennie.

És hogy miért Martfűn adott elő? Mert a közelben, Törökszentmiklóson született, és turnéján meglátogatja a szülővárosát, illetve Martfűt és Szolnokot is, hogy bemutassa az idén megjelent Neandervölgyiek című regényfolyamát, melyben számos figurán keresztül meséli el a huszadik század történetét. Martfűn a múlt héten a Kulturális Örökség Napjai keretében az egykori Tisza Cipőgyár irodaházában is járt, ahol felolvasta Az év légiutas-kísérője című tavalyi novelláskötetéből az Apokalipszis, 67595 című történetét, mely ugyanitt játszódik. Ebben egy hölgy vesz részt egy az épületben tartott idegenvezetésen, azzal a céllal, hogy egy kulccsal kinyissa a halott édesanyja volt asztalfiókját, ami egy titkot rejt. Darvasi a novellában úgy írja le a helyszínt, mintha az Csernobil lenne, ahol „minden úgy maradt". Amikor Martfűn jártunk, mi is azt tapasztaltuk, hogy megállt az idő, mintha a rendszerváltás óta nem változott volna itt semmi. A bútorokat, az íróasztalt, a Robotron írógépet, a papírokat és a telefont por lepte, a növények évtizedek óta nem láttak vizet, az egyik szobában pedig ott díszelgett a cég logója, a nagy T betű fából kivágva, mellette két polcon lábbelik.

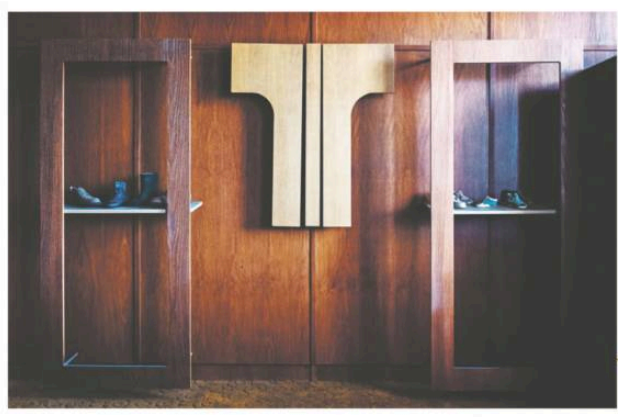

Martfűn mintha a rendszerváltás óta nem változott volna semmi

A vezérigazgatói titkárság szobájában máig ott díszeleg az ikonikus T betű

Délután Darvasi már felnőtt közönségnek beszélt a Neandervölgyiekről, de ezen is felidézte a gyerekeknek szóló előadását. – Nagyon sok rendhagyó irodalmi órát tartok, és mindig felmerül, hogy miért mesélünk, miért mondunk el valamit, illetve, hogy a mesével szemben mi áll. Ma az egyik kisgyerek kimondta, hogy az a valóság. Ez számomra egyszerre volt érdekes és drámai. Hiszen nagyon nehezen tudjuk elmesélni az életünket. És nagyon nehezen tudjuk értelmezni, hogy mi is az, amiben élünk, hogy mi a sorsunk és a feladatunk. Ez pedig mind az irodalom alapját képezi – mondta Darvasi. Szerinte amikor az ember mesélni kezd vagy emberi sorsokról ír, akkor valójában ezzel a nehézséggel szembesül, ahogy ő is, miközben írta a Neandervölgyieket. – Amikor a regényen dolgoztam, azt gondoltam, hogy „beköltözöm" egy Tesz-vesz városba, ami a múlt, és akkor azt megnézem jobbról, balról, alulról, felülről és mindenünnen. És addig beszélek róla, amíg csak tudok.

Az egykori cipőgyár

A Tisza Cipő története 1941-ig nyúlik vissza: ekkor jött létre Martfűn a Cikta Rt., amelyet 1949-ben államosítottak, majd a Tisza Cipőgyár Nemzeti Vállalat nevet kapta. 1971-ig kidolgozták a mára ikonikussá vált, T betűt ábrázoló logót, s elkezdődött a sportcipők tervezése és gyártása. Rengeteg színvariációban lehetett kapni, széles körben terjedt a fiatalok között. A rendszerváltás után a tradicionális tornacipőket már nem gyártották, de 2003-tól Vidák László vállalkozó újraélesztette a márkát. Miután átnézték a régi terveket, fotókat és kaptafákat, a gyártás újra elindult, mára pedig ismét rendkívül divatos lett – köszönhetően annak is, hogy a Tisza és Azahriah közös kollekciót adott ki, mely tartalmaz az énekes logójával ellátott cipőt, zoknit, hosszú ujjú tréningfelsőt és rövid ujjú mezt is. Azahriahhal együtt is terveztek cipőt.

Minket figyelő tárgyak

TÁRLAT Az elmúlás tárgyakon keresztül való ábrázolását mutatja Beatriz Ruibal elismert vizuális művész és filmrendező tárlata a budapesti Cervantes Intézetben. Ruibal nem ismeretlen a nemzetközi művészeti színtéren. Műveit olyan rangos helyszíneken állították ki, mint a római Spanyol Királyi Akadémia vagy a havannai Nemzeti Szépművészeti Múzeum. Egyedülálló stílusa a személyes élmények és a tágabb kulturális kontextus összefonódásában gyökerezik.

Ruibal édesanyja 2010-ben hunyt el. A házát lezárták, és a művész is a lezárásra törekedett. Elhatárolódva

FOTÓ: INSTITUTO CERVANTES BP.

A spanyol kultúra meghatározó szereplői idéződnek meg

a valóság légüres fájdalmától, anyja otthonában tett utolsó látogatásai során olyan tárgyait fotózta le, melyekben jelenlétét érezte. Képekbe zárta őt, a tárgyiból visszatükröződő, veszteséggel átitatott emlékeket. Ebből született a Madre (Anya) fotósorozat, amely Ruibal melankolikus visszhangot idéző konceptuális szándékát megalapozta.

Ennek az alkotásnak a csírájából nőtt ki a most részben itthon is megtekinthető Leltár, amely már a személyes érzelmi viszonyon túlmutat, a kulturális, történelmi és kollektív emlékezetbe nyúl vissza. A spanyol irodalom, filozófia és filmművészet prominens alakjait, többek között Federico García Lorcát, a XX. századi spanyol költészet és drámairodalom egyik legnagyobb alakját, Juan Ramón Jiménezt, a Nobel-díjas spanyol költőt vagy María Zambrano neves filozófust és esszéistát idézi közénk szuggesztív tárgyaikon keresztül. Szervező elem mindannyiuk fasizmus elleni küzdelme, a háború és az igazságért folytatott harc, melyek lenyomatai a zsigeri ellenállásnak otthont adó miliő darabjaiban érhetők tetten.

INFÓ

Beatriz Ruibal: Leltár
Budapesti Cervantes Intézet
Nyitva: október 30-ig

Az alkotás a spanyol értelmiségiek törékeny emlékére a személyes kis kincseik, ruháik, eszközeik metaforájával reflektál. A Leltár lelkét Ruibal close-upjai fotográfiai szubjektummá alakítják, teret adva a látogatók személyes viszonyulásának a történelemhez. Vágyat ébreszt arra, hogy megismerjük az apró rózsaszín kréta vagy a malachitból készült levélbontó kés tulajdonosát.

A képek melletti rövid szövegek keretet adnak az emlékezésnek, a tárlatot igényes ismeretterjesztő réteggel mélyítve. Ablakot tárva a spanyol kultúra és történelem egy meghatározó korszakára. RÓNAY LILI

FOTÓ: AFP/PAUL FAITH

Patrick Duffyt aggasztja a világ állapota

„Máig úgy ismernek, mint Bobbyt”

VILÁGSZTÁR Patrick Duffy amerikai színész nemrég Budapesten járt, a Lepattanó című film sajtóbemutatója után készítettünk vele a mobil Népszava YouTube-csatornán látható videóinterjút.

Rejtély számára, hogyan lett a texasi olajmilliomos családról szóló szappanopera ennyi országban, ilyen sokféle társadalmi rétegben népszerű, de a mai napig hálás a Dallas sorozatnak. Most is ha bemegy egy kávézóba, vagy sétál az utcán, úgy ismerik meg, mint a híres Bobbyt. Egy évet hagyott ki a szériából, majd a tévétörténelem egyik legmeglepőbb visszatérésével „feltámadt” és visszatért a híres zuhanyzós jelenetben, amely az egyik producer ötlete volt, mesélte lapunknak.

A 75 éves Patrick Duffy a Lepattanó című, a mozikban e héttől látható magyar romantikus vígjátékban játszotta el a titokzatos mecénást.

Buddhistaként az élete immár ötven éve a reggeli és az esti imaszertartás körül rendeződik el, ilyenkor az egész emberiségért végzi a kántálást. A világ állapota aggasztja, de reménykedik, hogy a sok gyűlölet és ellenségeskedés egyszer visszafordul békésebb irányba.

Liberális érzelmű, vállaltan demokrataként az elnökválasztásról sem rejtette véka alá véleményét. „Egy hónappal ezelőtt még féltem, most már reményteljes vagyok” – utalt arra, hogy Joe Biden helyett végül Kamala Harrist indította elnökjelöltnek a Demokrata Párt. Trump hajmeresztő kijelentéseire így reagált: „Az az oldal, ami azt terjeszti, hogy a bevándorlók macskákat és kutyákat esznek, nem tud semmi mást felmutatni egy vitában, hogy megalapozza az álláspontját. Ez csak egy pánikreakció a változásra, amit ők is éreznek.” BÁLINT ORSOLYA

Turné, Insta-poszt Harris mellett

KULTÚRKAMPÁNY Egyre bővül a demokratákat támogató híresség listája, de persze akadnak Trumpért rajongó sztárok is.

Stevie Wonder célja a béke terjesztése a megosztott országban

FOTÓ: AFP /CHARLY TRIBALLEAU

ROSZNÁKY EMMA

Az amerikai híresség jelentős szerepet játszanak az USA politikai életében, különösen a választások idején, jelenleg úgy tűnik, inkább a Demokrata Párt, és a színeiben induló Kamala Harris felé terelik a szavazókat. Taylor Swift mellett Stevie Wonder, Robert De Niro, Billie Eilish és Oprah Winfrey is ilyen-olyan módon beszállt a kampányba, van, aki Harris mellett, van, aki Trump ellen beszél.

FOTÓ: AFP /CHARLY TRIBALLEAU

Robert De Niro aggasztó párhuzamokat lát a diktátorok felemelkedése és Trump között

Stevie Wonder nemrég a novemberi választások előtti tízállomásos amerikai turnét jelentett be. A „Sing Your Song! As We Fix Our Nation’s Broken Heart” című turnéval a huszonötszörös Grammy-győztes előadó számos csatatérállamban, köztük Pennsylvaniában, Michiganben, Wisconsinban és Észak-Karolinában is föl fog lépni. Wonder szavai szerint a turné célja a remény, öröm és béke terjesztése egy olyan időszakban, amikor az országban nagy a feszültség és a megosztottság. Az énekes a múlt hónapban a Demokraták Nemzeti Konvencióján is fellépett, ahol hangsúlyozta a cselekvés fontosságát a politikai életben. Beszédében különösen arra összpontosított, hogy meg kell nyerni az összetört szíveket és a kiábrándult embereket.

Robert De Niro nem először kritizálta Donald Trumpot. A Deadline cikke szerint Francis Ford Coppola új filmje, a Megalopolis premierjén tartott beszélgetésen a színészlegenda a kérdésre, hogy mit gondol a filmművészet jövőjéről, inkább politikai irányba terelte a dolgokat, amit Coppola a civilizációk hanyatlásáról és a diktátorok felemelkedéséről szóló elmélkedései motiváltak. – Aggódom – mondta De Niro –, látom Francis filmjében az ezzel kapcsolatos párhuzamokat. Számomra nincs vége, amíg nincs vége, és teljes szívvel kell nekimennünk, hogy legyőzzük a republikánusokat, őket, akik nem igazi republikánusok, le kell győznünk Trumpot. Ez ilyen egyszerű – mondta. De Niro szerint a Trump által képviselt politika káros az ország számára, kiemelte, hogy a választás tétje rendkívül magas, és mindenkinek el kell mennie szavazni. Spike Lee, aki szintén részt vett a beszélgetésen, egyetértett De Niróval, és hangsúlyozta a választói részvétel fontosságát. Lee szerint a választás nagyon szoros lesz, és minden egyes szavazat számít.

FOTÓ: AFP/SAUL LOEB

Oprah Winfrey, az amerikai televíziós műsorvezetők egyik legismertebb alakja most újra színre lépett Kamala Harris, az első női és színes bőrű elnökjelölt támogatására

Oprah Winfrey, az amerikai televíziós műsorvezetők egyik legismertebb alakja most újra színre lépett Kamala Harris, az első női és színes bőrű elnökjelölt támogatására. Nemcsak személyes megjelenésével, hanem online platformjain keresztül is buzdította a szavazókat. Egy virtuális kampánygyűlésen olyan híresség gekkel vett részt, mint Julia Roberts, Meryl Streep, Chris Rock és Ben Stiller és még sok más kedvelt színész. Donald Trump a saját közösségi platformján, a Truth Socialon reagált Winfrey szereplésére, és bírálta őt a Harris melletti kiállása miatt. Trump posztjában felidézte korábbi kapcsolatait Winfrey-vel, de hangsúlyozta, hogy az az Oprah, akit ő ismert, már nem ugyanaz az ember, és most helytelen politikai álláspontot képvisel. Winfrey támogatása nem szimbolikus, hiszen hatalmas követőtáborral rendelkezik, és jelentős befolyással bír a közvéleményre.

> Az énekes beszédében különösen arra összpontosított, hogy meg kell nyerni az összetört szíveket és a kiábrándult embereket.

Ám jelenleg az USA-ban szinte senki nem bír akkora véleményformáló erővel, mint Taylor Swift. A popénekes az elnöki vita után 283 millió követőjével osztotta meg Instagram-oldalán, hogy Harrisre fog szavazni. A fiatalok körében szintén népszerű Billie Eilish is a demokraták mellett tette le a voksát. De persze vannak trumpista híresség gek is, így Kid Rock zenész vagy James Woods színész, akik mindig is a republikánus egykori elnököt és jelenlegi elnökjelöltet támogatták.

LAPSZÉL

Johnny Depp életműdíja

FOTÓ: AFP/VALERY HACHE

Az októberben kezdődő Római Filmfesztiválon életműdíjat kap Johnny Depp. A szemlén az amerikai színész legújabb, Modi – Three Days on the Wings of Madness című rendezését is levetítik, amelyet részben Magyarországon forgatott. FIDELIO

Három nap jazz Újbudán

Szeptember 26–28. között idén is belakja a Fonót és az A38 Hajót az Újbuda Jazz Fesztivál, ami a műfaj széles spektrumából válogat. Különleges zenei élményt kínál Kézdy Luca, a Kerub trió, a Dresch Misi Alternatív Kvartett, a Borbély Mihály Balkán Jazz Projekt, valamint a Subtones és a Mandaan. NÉPSZAVA

Összetört Ai Weiwei-szobor

VANDALIZMUS Kék-fehér törmelék a földön. Ennyi maradt Ai Weiwei Porcelán kockájából, amelyet egy látogató szándékosan tönkretett pénteken a Bolognában található Palazzo Fava múzeumban – írta meg a Liberation a múzeum bejelentésére hivatkozva. Az alkotás a világhírű kínai művész Ki vagyok én című kiállításának egy darabja volt. Az elkövetőt, a cseh Vaclav Pisvejcet letartóztatta a rendőrség. A rongáló ismert művészeti körökben: „Sajnos ismerem ennek a meggondolatlan gesztusnak a szerzőjét egy sor hasonló epizód miatt, amelyek az évek során különböző kiállításokon és különféle intézményekben fordultak elő Olaszországban” – mondta Arturo Galansino, a kiállítás kurátora az AFP-nek. Pisvejc 2018 szeptemberében Marina Abramovic fején törte el a művész egy festményét.

A bolognai tárlat kurátora hozzátette, hogy Ai Weiwei „aggódott amiatt, hogy nem sérült-e meg valaki, és kérte, hogy vigyék el munkája maradványait.” Az Artnet információi szerint a művész kívánságának megfelelően a töredékeket egy ruhával letakarták és eltávolították. Helyükre hamarosan a mű életnagyságú lenyomata és egy, a történteket magyarázó címke kerül.

Ai Weiwei kitért a mű létrejöttére: „A Jingdezhenből származó legkiválóbb kék-fehér qinghua porcelán technikával készült, számos próbálkozásra és rengeteg kísérletezésre volt szükség az elkészítéséhez.” Az egyedi darab elkészítése több mint egy évig tartott. „Csak a Yuan- és Ming-dinasztia porcelánjának igazi ismerői tudják értékelni a mögötte rejlő erőfeszítést és stílust” – mondta Ai, hozzátéve, hogy nem hajlik arra, hogy megpróbálkozzon a pótlásával, és hogy az ilyen jellegű incidensek „a megosztott társadalom valóságának” részei – idézi őt az Artnet. NÉPSZAVA

FOTÓ: AI WEIWEI

A Porcelán kocka rombolása a megosztott társadalom tanúja

A LELKED ÖRÖK

A tudomány segítségével a tested is az lehet?

Kiderítjük az MVM Future Talks-on, október 11-én. Nézd élőben a talk show-t online, vagy streameld október 25-ig!

mvmfuturetalks.hu

MVM FUTURE TALKS

LAPSZÉL

Viníciusé az Aranylabda?

FOTÓ: AFP/ALBERTO GARDIN

A Real Madrid támadója, Vinícius Júnior kapja a 2023/24-es labdarúgószezon legjobbját megillető Aranylabdát – értesült a spanyol Marca című sportlap. A sportág legjelentősebb egyéni elismerését, a France Football alapította díjat az idén október 28-án adják át Párizsban. Ha a Marca híre igaz, a királyi gárda 24 éves szélsője lesz – Ronaldo (1997, 2002), Rivaldo (1999), Ronaldinho (2005) és Kaká (2007) után – az ötödik brazil, aki a díjat megkapja. NÉPSZAVA

Költözik a BL-döntő

Az Európai Labdarúgó-szövetség megfosztotta Milánót a 2027-es Bajnokok Ligája döntőjének megrendezési jogától. Az UEFA azért határozott így, mert a lombardiai város nem tudta garantálni, hogy a finálé ideje alatt nem lesznek munkálatok az arénában. A 80 ezer férőhelyes San Siro (avagy Giuseppe Meazza) Stadion „nem felel meg a modern kor igényeinek”, így lehet, hogy akkor épp átépítik. Az új helyszínről az idény végéig határoznak. NÉPSZAVA

Dárdai is jelölt a Schalke kispadjára

FOTÓ: AFP/SOEREN STACHE

Dárdai Pál az egyik jelölt a jelenleg a német labdarúgó másodosztályban érdekelt Schalke 04 vezetőedzői posztjára. Legalábbis helyi sajtóhírek szerint az ország egyik legfontosabb klubjánál imponálónak találják, hogy a magyar szakember többször jókora bajok közepette szedte ráncba a Herthát. A gelsenkircheni gárda az előző idényben épp bennmaradt a Bundesliga II-ben, a mostaniban hat meccsből egyet nyert meg, a 18 együttest számláló tabellán a 16. NÉPSZAVA

Cilic 777-es sikere

Marin Cilic rekordot döntött azzal, hogy 7:6, 7:6-ra legyőzte a kínai Csang Cse-csenget a hangcsoui, 1 millió dollár összdíjazású kemény pályás torna döntőjében: az ATP 1990 óta íródó történetében soha senki nem nyert tornát olyan alacsony világbajnoki rangsorból, mint most a 35 éves horvát. Jelenleg a 777. a listán. A US Open 2014-es bajnoka legutóbb 2021 októberében triumfált. Az eddigi rekordot az ausztrál Lleyton Hewitt tartotta, aki az 550. volt, amikor 1998-ban Adelaide-ben nyert. NÉPSZAVA

ELrajtol a Ferencváros

EURÓPA LIGA Hiába belgák, s hiába nyeretlenek szeptemberben, korántsem balgák, az Anderlecht kemény ellenfele lesz a Ferencvárosnak. Bár annak tűnt 1995-ben is...

NÉPSZAVA

Régi ismerőssel szemben kezdi meg szereplését a labdarúgó EL főtábláján a Ferencváros. A zöld-fehérek legutóbb csaknem 30 éve csaptak össze legutóbb az Anderlechttel, ám azóta sem feledhető az a párharc. A Zoran Kuntics brüsszeli góljával elért 1-0-s siker, majd a visszavágón kiharcolt 1-1 (a magyarok gólszerzője Goran Kopunović volt) azt jelentette, hogy az FTC első magyar csapatként ott lehet az átalakított Bajnokok Ligája főtábláján.

A mostani szereposztásban mindkét fél főtáblás, a második számú európai klubtorna csoportköre kezdődik. A találkozó előtt Pascal Jansen vezetőedző leszögezte, nem számít, hogy riválisuk jó néhány kulcsjátékos kiesése miatt megtépázott állapotban van, legutóbbi négy meccséből egyet sem volt képes megnyerni.

„Európa második legnagyobb színpadán szerepelhetünk, egy erős ligából érkező, komoly játékerőt képviselő ellenféllel szemben. Az, hogy a vendéglátónknál nemrégiben edzőcsere történt, azt jelzi számunkra, hogy miden eshetőségre fel kell készülni. Az Anderlecht Charleroi elleni mérkőzését láttuk, amelyen már az új tréner irányította a csapatot – tette hozzá Pascal Jansen.

FOTÓ: MTI/KOVÁCS TAMÁS

A holland Pascal Jansen remélhetőleg tudja, mit kell tennie a játékosainak a siker érdekében

A meccset fölvezető tegnapi sajtótájékoztató másik FTC-szereplője természetesen a belga Philippe Rommens volt, aki korábban az Anderlechtben is megfordult.

„Örülök a hazatérésnek, még akkor is, ha ez lesz az első olyan mecscsem, amit ellenfélként vívok a házamban. Kemény meccs lesz, de majd a pályán derül ki, az edzőcsere miként hatott riválisunkra. Belgium legnagyobb múltú csapata ellen lépünk majd pályára, nagyon várom az összecsapást. Nekünk játékosoknak, és az edzőnek is különleges motivációt jelent a szezon első főtáblás európai kupameccse” – nyilatkozta a játékos, akinek tetszik a sorozat új lebonyolítási rendszere, hiszen nyolc meccset tudnak játszani az alapszakaszban.

A találkozón telt ház ugyan nem várható, de 16-17 ezer drukkerre számítanak a szervezők.

A találkozó 21 órakor az osztrák Julian Weinberger sípjelére kezdődik, a mérkőzést az M4 Sport közvetíti.

Számít az idegenben lőtt gól is

SORREND Ismét van jelentősége az idegenben szerzett góloknak is az európai labdarúgókupák átalakított lebonyolításában. A kontinentális szövetség (UEFA) közzétette, hogy milyen szempontok alapján állapítja meg a sorrendet a tabellán, ha a záró forduló után többen ugyananynyi pontot szereztek.

Pontegyenlőség esetén először az összesített gólkülönbség határozza meg a rangsort, ha ez egyezik, akkor a több szerzett gól. Amennyiben itt sincs különbség, akkor az a gárda kerül előrébb, amelyik idegenben többször vette be az ellenfelek kapuját. Ha ez sem elég a sorrend eldöntéséhez, akkor a több győzelemmel rendelkező együttes kerül előrébb, ezt követően a több idegenbeli siker jelent előnyt. Ezután azt nézik meg, hogy az ellenfelek közül – melyek ellen pályára léptek az egyforma mutatóval álló együttesek – melyek zártak több ponttal az összesített rangsorban. Ha még mindig nem lehet dönteni, akkor ezeknek a riválisoknak az összesített gólkülönbségét hasonlítják össze, majd a szerzett góljaik számát.

Ha az a valószerűtlen helyzet állna elő, hogy még mindig nem lehet megállapítani a sorrendet, akkor a büntetőpontokat vizsgálják meg. A sárga lapért 1 büntetőpont, a két sárgáért kapott kiállításért vagy az azonnali pirosért 3 pont jár. Ha ez sem oldja meg a sorrend megállapításának kérdését, akkor az UEFA-együttható dönt. B. P.

HIRDETÉS

Tisztelt Partnerünk!

Ezúton tájékoztatjuk, hogy a Budapest Környéki Törvényszék a 3.Cspk.3/2024/9. számú végzésében kérelmünkre elrendelte Társaságunk csődeljárását a fizetőképesség helyreállítása, illetve megőrzése érdekében.

A végzés közzétételétől az adóst fizetési moratórium illeti meg a vele szemben a fizetési haladék kezdő időpontját megelőzően, vagy az azt követően esedékesé váló pénzkövetelések vonatkozásában.

Fennálló követeléseiket a csődeljárás elrendeléséről szóló végzés közzétételétől (2024. szeptember 11.) számított 30 napon belül – a csődeljárás kezdő időpontját követően keletkező követeléseiket pedig 8 munkanapon belül – jelentsék be az adósnak és a vagyonfelügyelőnek, a követelés nyilvántartásba vételéért fizetendő díjat ezzel egyidejűleg fizessék be a vagyonfelügyelő alábbi, közzétett pénzforgalmi bankszámlájára: LAPIDIUM Reorg Kft. MBH Bank Nyrt.-nél vezetett 10103661-51436800-02005004 számú bankszámlája.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a bejelentést Részünkre (Swedsteel-Metecno Kft. „cs. a.” - 2365 Inárcs, Szent György utca 0172/12. hrsz.) és a vagyonfelügyelő (LAPIDIUM Reorg Kft. - 1135 Budapest, Csata utca 25. Fsz., elektronikus levelezési cím: lapidiumreorg@gmail.com) részére is meg kell tenni.

A követeléseiket megalapozó okiratokat kérjük nyújtsák be és csatolják, azzal, hogy a határidő elmulasztása esetén a követelés nyilvántartásba vételére nem kerül sor.

A követelésbejelentési határidő elmulasztása esetén igazolásnak nincs helye. Adós felhívja az esetlegesen külföldi székhelyű, illetve külföldi lakóhellyel rendelkező hitelezőit kézbesítési megbízott igénybevételére.

Az 1991. évi XLIX. törvény (továbbiakban: Cstv.) 11. § (1) bekezdése szerinti követeléseket, a 3. § (1) bekezdés g) pont szerinti függő követeléseket, továbbá – a folyamatban lévő peres és nemperes eljárásokban, közigazgatási hatósági eljárásokban az adóssal szemben támasztott igényeket kivéve – az adós számviteli törvény szerinti függő kötelezettségeivel összefüggő azon igényeket, amelyekkel összefüggésben jövőbeli eseménytől függ, hogy keletkezik az adós számára fizetési kötelezettség, még nem kell bejelenteni.

A követelés nyilvántartásba vételének feltétele az is, hogy a hitelező annak 1%-át, de legalább 10 000 forintot és legfeljebb 200 000 forintot nyilvántartásba-vételi díjként befizessen a vagyonfelügyelő pénzforgalmi számlájára, aki az így beérkezett összeget elkülönítetten köteles kezelni, és azt kizárólag számlával igazolt költségeinek megtérítésére és díjának kiegyenlítésére használhatja fel.

Az első egyezségi tárgyalás tervezett időpontja: 2024. december 3. 10:00.

Az egyezségi javaslat, a Cstv. 8. § (2) bekezdésében és a 17. § (1) bekezdésében felsorolt iratok öt munkanappal a tárgyalást megelőzően megtekinthetők a társaság székhelyén előzetesen egyeztetett időpontban. Az egyezségi tárgyalásra vonatkozó meghívót és annak kötelező törvényi mellékleteit a Cstv. 17. §-ának (1) bekezdése alapján a tárgyalást megelőző 8 munkanappal az adós megküldi a nyilvántartásba vett hitelezői részére.

Swedsteel-Metecno Kft. „cs. a.”
2365 Inárcs, Szent György utca 0172/12. hrsz.
adószám: 25133619-2-13
Inárcs, 2024. szeptember 11.
Alyyan Nabeel - ügyvezető igazgató

NÉPSZAVA

Fizessen elő!

Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY a bolti árhoz képest

3 hónapra: ~~41 695 Ft~~ helyett 25 350 Ft (ez 16 345 Ft megtakarítás)

6 hónapra: ~~83 390 Ft~~ helyett 49 800 Ft (ez 33 590 Ft megtakarítás)

12 hónapra: ~~166 780 Ft~~ helyett 97 800 Ft (ez 68 980 Ft megtakarítás)

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

300 lépés előre

András Csaba 301 helyet javítva a 158. az asztaliteniszezők legfrissebb világranglistáján. Ezzel ő a legjobb magyar férfi játékos (a nőknél Póta Georgina a 64). A Németországban légióskodó 22 éves András a múlt héten – három kínai kiejtésével – döntőbe jutott a svédországi WTT-tornán. MTI

Yaakobishvili a felnőtteknél

Marc-André ter Stegen térdsérülése miatt felkerült a Barcelona felnőtt-futballcsapatához a 18 éves, magyar utánpótlás-válogatott kapus, Yaakobishvili Áron. Ma (tv: Spíler2, 21 óra) a Getafe ellen ott ülhet a kispadon. MTI

Hibáztunk – vallotta meg az UEFA

Az UEFA játékvezetői bizottsága szerint büntetőt kellett volna ítélni az idei labdarúgó Eb német–spanyol negyeddöntőjében, amikor a hosszabbításban, 1-1-es állásánál Marc Cucurella kezét érte a labda, ám Anthony Taylor sípja néma maradt. A meccset – miként később a tornát – a spanyolok nyerték. MTI

Magunktól szerettük a sakkot

FEHÉR ÉS FEKETE Hozta a férfi- és a női válogatott a papírformát, de bravúrra semelyik nem volt képes – értékelte a budapesti sakkolimpiát Verőci Zsuzsa nemzetközi nagymester, olimpiai ezüstérmes, aki a legmagasabban jegyzett magyar bíró, ám mégsem jutott neki szerep a viadalon.

VINCZE ATTILA

FOTÓ: MTI/ ILLYÉS TIBOR

Rapport első táblásként 10 megszerezhető pontból 6,5-et gyűjtött

Nem vagyok elégedett, jobbat vártam, pláne, hogy a férfiak az olimpia egyik szakaszában Üzbegisztánnal egyforma meccsponttal a 2-3. helyen álltak – kezdte nagy beleéléssel az értékelést lapunk korábbi szakírója. – A döntő pillanat a 9. fordulóban az amerikaiak elleni mérkőzésen jött el, vesztettünk 2,5-1,5-re. És ami sajnos a svájci rendszer sajátja, hogy egy-egy vereségnek, különösen a hajrában, nagyon nagy ára van. Végül 16 pontunk lett, 17 ponttal érmesek lehettünk volna.

Az realitás lett volna? Vagy a 11. helyezés az?

A csapat végig ott volt az élmezőnyben vagy annak közelében. A finis azonban nem sikerült, az utolsó három fordulóban a lehetséges hat meccsből csak kettőt sikerült begyűjteni. De így sem volt rettenetesen messze a jó szereplés: ha megverjük a spanyolokat, 17 ponttal benne vagyunk ebben a nagy-nagy holtversenyben, és teljesen más lett volna az olimpia összképe. Ács Péter kapitány az első tízbe várta a csapatot, tizenegyedik lett, elmaradt a minimális célkitűzéstől.

Mentálisan vagy szakmailag volt inkább sérülékeny a válogatott?

Ezt nehéz eldönteni, de az árnyalja a képet, hogy a svájci rendszer sok buktatóval jár. A párosításnak meg a színelosztásnak óriási jelentősége van. Persze ez az egész mezőnyre érvényes. Ettől még fontos kérdés: a játszmákban a versenyzőnek mekkora veszélyt kell fölvállalnia, mennyit szabad kockáztatnia a nyerés érdekében? Ebben a tekintetben az indiaiak fantasztikusak voltak, óriási magabiztossággal játszottak, készek voltak a legnagyobb csatákra. Mentálisan is nagyon együtt volt a csapatuk. Annak idején az Aranycsapat kapitánya, Navarovszky László mondta: „Csak senki ne veszítsen, valaki majdcsak nyer!" Neki ez volt az aranymondása. Ebből nekünk a vereségek most megvoltak, a győzelem volt kevés. A végső győztes India ellen 3-1-re ki lehet kapni, abban semmi tragédia nincs, egyértelműen jobb, erősebb.

Mitől? Jó, jó, majdnem másfél milliárdos tömegből merítenek, de mi is voltunk olimpiai aranyérmesek, pedig csak tízmillióan vagyunk.

Az indiai siker első számú letéteményese Viswanathan Anand, az ötszörös világbajnok. Varázslatosan terelte a fiatalokat a sakk felé. Amikor 2009-ben Miskolcon Lékó Péterrel játszott rapid meccset, interjút készítettem vele. Korábbról ismertem, sőt bíráskodtam is a versenyén. Megkérdeztem, miként áll Indiában a sakkozás? Szerényen válaszolta: ötezer Anand-sakk-klub működik. Most az olimpián volt szerencsém Vishyvel újra beszélgetni, s kérdeztem: hány sakkiskola van most Indiában? Azt mondta, egy kicsivel több. Na de mennyivel, mi a pontos szám? Erre csak nevetett... Leírhatatlan a hatása a sportágra. Ömlenek a fiatalok, az indiai válogatottban 18, 19, 21 éves gyerekek ülnek asztalhoz. Azt mondta a nagymestereikre, hogy rendkívül ambiciózusak, és persze nagyon-nagyon tehetségesek. Azt már én mondom, hogy világosan kiderült: jó versenyzők is. Arról, hogy Indiában hányan nézték az interneten az olimpiát, nincs egzakt szám, de az biztos, hogy hősként fogadták őket. Fantasztikus siker a férfi- és női aranyérem, és hát különösen a férfiaké lenyűgöző: négy ponttal előzték meg a mezőnyt. A világbajnoki kihívó, a 17 éves Dommaraju Gukesh első táblásként tízből kilenc pontot szerzett, ilyen még nem volt az olimpiák történetében.

És akkor a magyarok: Rapport Richárd a sakk Milák Kristófja, tervezett romániai zászlóváltása nagyon megosztotta a szurkolókat, és a félig visszavonult Lékó Péter felkészülése sem mondható ideálisnak. Ezek mennyiben lehettek hátráltató tényezők?

Rapport tartotta az első táblát, 10-ből 6,5 pont egyértelműen jó eredmény, de biztos, hogy a huzavona hatott a felkészülésére. Lehet, kicsit meg is haragudott rám, amiért elég élesen fogalmaztam, amint felvetődött, hogy elhagyja a magyar színeket. Örülök, hogy visszajött, a csapat magja ugyanaz maradt. Lékó a második táblán öt év után tért vissza. Küzdött, de hiányoztak ezek az – idézőjelben mondom – elvesztett évek. Kilencből öt pont a mérlege. Garri Kaszparov egyszer 11 hónapos önkéntes száműzetésbe vonult, és utána sorban nyerte a versenyeket. De öt év nagyon sok, még ha nyilvánvalóan nem élt sakk nélkül: a legsikeresebb német versenyző edzője, a nagy tornákon kommentál a Chess 24-en, mégpedig szenzációsan, imádják a nézők. A nőket se hagynám ki, bár úgy érzem, itthon mostohagyermek a szakág: 14. lett a csapat, a 17 éves Gaál Zsóka játszott az első táblán. Nagy felelősség ez, de kitűnően helytállt. Ugyanaz mondható el róluk, mint a férfiakról: a papírforma megvolt, a bravúr nem.

Adhat valamit, s ha igen, mit az olimpiarendezés a magyar sakknak?

Amikor hazánkban nagy sportesemény rendeztek, utána mindig megnőtt annak a sportágnak a népszerűsége, ezt remélem most is. Mi modern sportág vagyunk, az interneten zajlik a partik jelentős része. De el kell gondolkodni, hogy vajon rendben van-e az edzőképzés, hogy a trénerek mennyire tudják magukkal ragadni a tanítványokat, és nagyobb munkára ösztönözni őket. Emlékszem Adorján András ismert mondására, aki azt hirdette, mi nem a szüleinktől tanultuk meg, hogy szeretünk sakkozni. Mi magunktól szerettük a sakkot.

NEM HÍVTÁK

VERŐCI ZSUZSA

A nemzetközi nagymester a legkvalifikáltabb versenybíróként fájlalja, hogy nem kapott feladatot a sakkolimpián

Meg sem kérdezték

„Érthetetlen, hogy Magyarország legmagasabban kvalifikált versenybírójaként nem kaptam feladatot az olimpián – mondta Verőci. – Februárban volt egy térdprotézisműtétem, de áprilisban már mankó nélkül közlekedtem. Dr. Hidas Péter révén kitűnően sikerült az operációm, és fantasztikus gyógytornászom és gyógymasszőröm volt. Arra készültem, hogy ott lehetek az olimpián. Szívesen segítettem volna bíróként vagy akár a kommentálásban. Megkérdezhettek volna, mit tudok vállalni, de ez nem történt meg. Pedig tíz olimpián játszottam, kilencen bíráskodtam."

Elkel az Everton?

FOTÓ: AFP/FABRIZIO CORRADETTI

Dan Friedkin az AS Roma és a Cannes után újabb klubot vásárol

ÉDES ÉLET Történelmi pillanatnak bizonyulhat, hogy Dan Friedkin megállapodott a nyolcvanas évek angol sikercsapatának tulajdonosával a klub többségi részesedésének felvásárlásáról. Júliusban óriási csalódást okozott az érintetteknek, amikor abbamaradtak a tárgyalások az Evertont 94,1 százalékban birtokló brit-iráni üzletember, Farhad Moshiri és a texasi milliárdos Dan Friedkin vállalata között. Leginkább a Moshiriból régen kiábrándult szurkolóknak, akik nehezen bocsátják meg a Premier League-érában bukdácsoló „tejkaramellások" hanyatlását. Az elmúlt szezonban az 1878-ban alapított csapatot, amely minden más angol riválisánál több időt töltött az élvonalban, csak egy paraszthajszál mentette meg a kieséstől.

Most azonban felcsillant a remény: megállapodás született a klub átvételéről! Becslések szerint kezdetben 500 millió font értékben. Dan Friedkin júniusban, az exkluzivitási szerződés megkötése idején 200 millió fontos hitelben részesítette, és csak a bonyolult adósságok miatt adta fel (átmenetileg) vételi szándékát. A The Friedkin Group (TFG) első embere színes személyiség, képzett pilóta, maga vezette saját Spitfire vadászrepülőgépét Christopher Nolan második világháborús filmje, a Dunkirk zárójelenetében. A futball iránti vonzalmát jelzi, hogy a Roma és a Cannes tulajdonosa, s közben kereste az angol lehetőségeket is. Két éve közel járt a West Ham megszerzéséhez. Ha a formaságoknak tűnő hátralévő kérdések megoldódnak, a fiatalabb Friedkin, Ryan juthat főszerephez az Evertonnál. Róla az „i" napilap úgy tudja, valójában Chelsea-drukker.

A 69 éves Moshiri nem fogja visszanyerni az Evertonból a teljes, 750 millió fontos befektetését, de a brit média szerint „nem is távozik üres kézzel". Jó szándékú, de turbulens nyolcéves regnálásának látványos emléke a következő szezonkezdésre elkészülő, csaknem 53 ezres stadion, amely megsokszorozhatja a klub eddigi bevételeit. A gárda menedzserét, Sean Dyche-ot aggodalommal töltheti el a gyatra szezonkezdet (1 döntetlen, 4 vereség), de legalább az adósságterhek eltűnnek, így a télen lehetősége lesz a keret megújítására is.

R. HAHN VERONIKA (LONDON)

Újabb Nazca-vonalat fedeztek fel

Több száz újabb talajrajzot fedeztek fel a régészek a mesterséges intelligencia segítségével a perui Nazca-sivatagban. A 2000 éves Nazca-vonalak óriási rajzok, amelyek növényeket és állatokat ábrázolnak. A kutatók szerint további csaknem ezer talajrajzot kell még a terepen megvizsgálniuk. NÉPSZAVA

Szinte semmit nem érnek a multivitaminok

Egy amerikai tanulmány szerint nincs bizonyíték arra, hogy a multivitamin rendszeres szedése hozzájárulna az egészséges felnőttek életének meghosszabbításához. De nem zárható ki, hogy rendszeres fogyasztása összefügghet az öregedéssel kapcsolatos egészségügyi hatásokkal. PLAYER

Olyan, mint a libamáj

A párizsi székhelyű, laboratóriumban előállított élelmiszerekre szakosodott vállalat (Gourmey) a libamáját utánzó, mesterséges körülmények között előállított termékének forgalomba hozatal előtti engedélyezését kérelmezte, az Európai Unió hatóságánál. PIACESPROFIT

Titokzatos gyémánt nyakéket árvereznek el

FOTÓ: INSTAGRAM

Nem lehet tudni, hogy ki tervezte, és kinek a megrendelésére készült

ÉKSZER Egy XVIII. századi, a kor tudásbeli technikáját messze meghaladó, titokzatos eredetű gyémánt nyakéket árverez el a Sotheby's. Az ázsiai magángyűjteményből származó ékszer november 11-én kerül kalapács alá Genfben. Az online licitálás október 25-én kezdődik az árverési ház honlapján. A három sor gyémántból álló, a két oldalán gyémántokból kialakított bojtokban végződő nyakék – amelynek értékét 1,8 és 2,8 millió dollár (640-995,6 millió forint) közé becsülik – ötven év óta most kerül először a nagyközönség elé.

Az ékszer családról családra szállt. A XX. század első felében az Anglesey márkik gyűjteményének része volt. Az arisztokrata család tagjai két alkalommal viselték nyilvánosan az ékszert: VI. György 1937-es és II. Erzsébet 1953-as koronázásakor. Ezen kívül azonban nem sokat tudni az ékszerről. Azt sem lehet tudni, hogy ki tervezte és kinek a megrendelésére készült.

Feltételezések szerint az ékszer egyes gyémántjai a „királyné nyakékeként" elhíresült ékszerből származhatnak. A „királyné nyakéke" ügy egy nagy formátumú szélhámossági bűneset volt XVI. Lajos francia király udvarában, amely 1785-ben, alig néhány évvel a francia forradalom kitörése előtt került nyilvánosságra. MTI

Az árverési ház szerint egy ilyen figyelemreméltó ékszer csak királyi család számára készülhetett, feltehetően a francia forradalmat megelőző évtizedben.

Nem létező cég vert át befektetőket

AUSZTRIA Csalásra figyelmeztetnek a helyi hatóságok, több befektetőt megtévesztett az Agrarvis nevű vállalkozás profin szerkesztett honlapja.

FOTÓ: AFP

A kamucégek felkapott témában szólítják meg a jó szándékú befektetőket

BERNAU PÉTER

A klímaváltozás káros hatásainak megfékezése érdekében facsemetéket kínál eladásra kedvező feltételekkel az Agrarvis nevet fölvett cég hivatalos honlapja. A látványos külső és a hangzatos ígéretek – Németországból, Skóciából, Finnországból beszerzett extra jó minőségű, kedvező áron beszerezhető facsemeték – több befektető érdeklődését fölkeltették. Az Agrarvis azt állítja magáról, hogy hat éve folytatja tevékenységét jelenlegi formájában, eddig 2,5 millió fát ültetett el több mint 8000 hektárnyi területen. „Ezen a területen a fák olyan mennyiségű szén-dioxidot nyeltek el, hogy azzal egy évig biztosítani lehet a klímasemlegességet egy 125 ezer lakosú városban – olvasható a kamucég honlapján. – A facsemeték értékesítése és erdészet területén az évek során piacvezető pozícióba kerültünk."

A lehetséges befektetőknek a cég szerint azért érdemes beszállni ebbe a projektbe, mert az olcsón beszerzett facsemeték többszörös haszonnal értékesíthetők, amikor már erdővé nőtték ki magukat, a környezetvédelmi beruházásokra ezen kívül is lehet központi támogatást igényelni. Az Agrarvis azt állítja, hogy kizárólag hatóságilag ellenőrzött és jóváhagyott termékeket, illetve szolgáltatást értékesít, ezért semmit sem kockáztat, aki ebbe fekteti a pénzét.

Az Osztrák Piaci és Pénzügyi Felügyelet (FMA) közleményt adott ki, amelyben azt írta, hogy a honlap szerint bécsi székhellyel rendelkező Agrarvis nem létezik. „Az Agrarvis nem szerepel az osztrák cégnyilvántartásban, helyszíni szemle során megállapítottuk, hogy a cég honlapján megadott bécsi címen nem található meg a vállalkozás" – írja az FMA. Több befektetőjelölt fizetett már az Agrarvis honlapján található számlaszámra, esetükben elképzelhető, hogy a befizetett összeget nem kapják vissza. Az FMA azt kéri, jelentkezzen mindenki, aki befektetési céllal utalt pénzt a cégnek.

Szervezetek szakosodtak a jó szándékú befektetők átverésére. A módszerük ilyen esetben ugyanaz. Felkapott témában szólítják meg az embereket, kommunikációjukban visszatérő elem a gyors megtérülés, a kockázatmentesség és a nemes cél. A törvényességi aggályokra általában az a válasz, hogy mivel friss területről van szó, a jogszabályi háttér még alakul, ezért azt ajánlják, hogy addig fektessen be az érdeklődő, amíg ez könnyen lehetséges, és nem kell jogi akadályokat leküzdeni.

Az FMA szerint jelenleg a klímaváltozás és a környezetvédelem uralja a közbeszédet, és bár a befektetők általában érzelemmentesen, kizárólag üzleti megfontolások alapján döntenek, többen akadnak, akiknek az érzelmeire is lehet hatni azzal, ha azt hiszik, tehetnek valami hasznosat a jövő generációiért.

Csalásgyanú az idősotthonban

Az eisenstadti ügyészség vizsgálatot indított a Rosengarten (Rózsakert) nevű mattersburgi idősotthon csődje ügyében. Az intézet fenntartója a pénzügyi beszámolók szerint tavaly októberben 2,3 millió eurós osztalékot fizetett ki a tulajdonosi kör tagjainak, idén nyáron pedig bejelentette, hogy anyagi gondok miatt bezár. Az ügyészség közleménye szerint azt nem vizsgálja a hatóság, hogy a nonprofit szervezetként bejegyzett fenntartó hogyan tett szert ekkora haszonra, a kifizetés törvényszerűségével fölmerült aggályok azonban indokolják a nyomozás elindítását. „Az idősek ellátása és gondozása nem üzleti vállalkozás, hanem társadalmi kötelesség, ezért a hatóságoknak kötelességük kivizsgálni ezt az esetet, ha pedig bűncselekmény történt, akkor a vétkeseket felelősségre kell vonni – jelentette ki Leonhard Schneemann, a Szociáldemokrata Párt (SPÖ) politikusa. – Ez olyan területe az életünknek, ahol nincs helye üzleti megfontolásoknak."

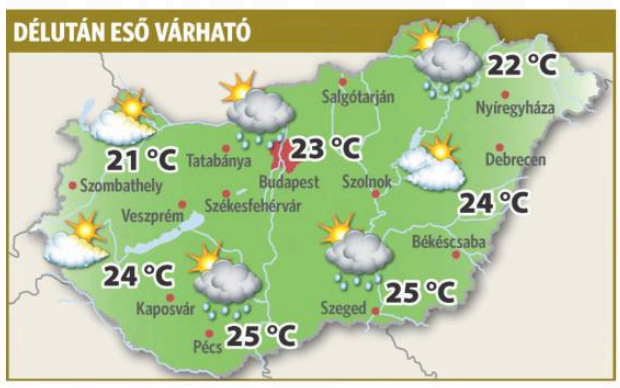

Boldog névnapot, Kende!

A Kende férfinév a régi magyar Kündü személynévből jött létre, ami egy ótörök méltóságnévből származik.

KENÓ – Szeptember 24.

6	7	9	15	19	21	22	24	26	29
31	39	40	41	42	44	47	60	64	75

Megöltek egy 12 éves kislányt

TRAGÉDIA Emberölés bűntett megalapozott gyanújával hallgatták ki a Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Rendőr-főkapitányságon a 32 éves gávavencsellői férfit, B. D.-t, akit a rendőrség őrizetbe vett azután, hogy eltűnt egy 12 éves lány – írja a police.hu.

A lány eltűnéséről még szeptember 22-én vasárnap tett bejelentést az egyik családtagja. Elmondta, hogy a lány előző nap otthonában megsérült, a család egy férfi ismerőse kísérte orvosi ellátásra Nyíregyházára, ahonnan egyikük sem tért vissza. A rendőrök haladéktalanul, nagy erőkkel kezdték meg az adatgyűjtést az eltűnt lány felkutatása érdekében. Néhány órán belül megtalálták a lányt korábban elkísérő férfit. B. D. a nyomozóknak elmondta, hogy a fiatal lánnyal „szerelmi kapcsolatban" álltak, és az orvosi ellátás után Nyíregyházán sétálni indultak. Egy erdős területre mentek, ahol összeveszték, ő pedig a vita hevében megfojtotta és otthagyta.

FOTÓ: POLICE.HU

Egy erdő szélén fojtotta meg a lányt

A nyomozók a férfi által megjelölt helyszínen megtalálták a lány holttestét. B. D.-t őrizetbe vették, kezdeményezik a letartóztatását. NÉPSZAVA

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap 2024. szeptember 26., csütörtök 152. évfolyam, 225. szám Ára: 540 forint

AJÁNLÓ

Kormányátalakításról szivárogtatnak

Miközben a kormány illetékesei cáfolnak, kitartóan tartják magukat azok a fideszes körökből származó információk, hogy jelentős átalakítások várhatók a kormányban. Eszerint Gulyás Gergely helyére például Szijjártó Péter kerülne, aki egyúttal miniszterelnök-helyettesi titulust is kapna, a külügyet pedig Orbán Balázs, a kormányfő politikai igazgatója vezetné a továbbiakban. **3. oldal**

Szigorúbb szigetelési szabályok

Megszűnhetnek vagy kedvezőtlenebbé válhatnak az utóbbi időben gombamód szaporodó, ingyenes födémszigetelési programok, miután a Magyar Közlönyben megjelent új közműhivatali rendelet szigorított az ilyen akciók feltételein. **6. oldal**

Légicsapások után szárazföldi offenzíva

Szárazföldi offenzívára készül az izraeli hadsereg a libanoni Hezbollah ellen. Tegnap a légi háború folytatódott, az elmúlt két napban végrehajtott libanoni légicsapások a legkiterjedtebbek, amelyeket az izraeli légierő valaha is végrehajtott története során. A több mint 250 vadászgép mintegy 2000 bombát dobott le. **8. oldal**

Autóipari vészvillogók

KRÍZIS Vesztésre állnak az európai járműgyárak a kínai márkákkal szemben. Elbocsátások, költségcsökkentések Magyarországon is várhatók.

BOROS JENŐ, ÁBRAHÁM AMBRUS

Óriási leépítésekre készül a német Volkswagen-csoport piacvesztés miatt, de a kényszerű költségcsökkentés minden bizonnyal nem áll meg a határoknál. Az autóiparhoz köthető magyarországi multik a takarékoskodás jegyében már jelezték a szakszervezeteknek, hogy a jövő évi béremeléseket nem januártól, hanem csak áprilistól vezetik be. A bizonytalanság kezd eluralkodni az ágazatban. A cégek szigorítják a létszámgazdálkodást is, a fölöslegessé váló munkásoktól – a csoportos leépítést elkerülve – a legkülönfélébb módon igyekeznek megszabadulni.

Az autóipari krízis kiváltó oka messzebb, Kínában keresendő. Az autógyártást egykor az oda kitelepülő európai multiktól eltanuló kínai cégek mára exportőrökké váltak, és különösen az elektromos autók piacán alacsony áraikkal tarolnak is.

Az európai gyárak jó része – készülve a belső égésű motorok forgalomba állításának 2035-ös korlátozására – fejlesztette elektromos autógyártó kapacitását, ám a vevők számára továbbra sem a környezettudatosság, hanem az ár a meghatározó, amiben a kínaiak a büntetővámok ellenére is jobbak. A mintegy 150 ezer embernek munkát adó hazai autóipar is szenved, a válságból való kilábalásra egyelőre nincs jó megoldás. Az eladások tovább esnek, az elektromos autókra támogatás híján korlátozott a kereslet, a gyárak profitja két számjeggyel csökken. Rossz jel, hogy már a befektetési alapok kezelői is szabadulnak az autóipari részvényektől.

REFLEKTOR A 2. OLDALON

FOTÓ: AFP/DPA/LARS PENNING

Eladásra váró kínai autók a brémai kikötőben

Orbán „semlegesen” akar eladósodni

FOTÓ: MTI/KOSZTICSÁK SZILÁRD

A miniszterelnöknek terv helyett inkább csak laza elképzelései vannak

VÍZIÓ Az Európai Unió versenyképessége olyan mértékben romlik, amit a magyar gazdaság egyszerűen nem bír ki – ezt a meglepő kijelentést tette Orbán Viktor tegnap egy konferencián. A miniszterelnök úgy véli, ezért van szükség az általa az elmúlt napokban feltalált „gazdasági semlegességre”. A semlegesség szerinte azt jelenti, hogy a magyar gazdaság 3-6 százalékos növekedéséhez szükséges hiteleket, tőkét, technológiát bármely országtól be lehet és kell szerezni, nem csak a nyugati partnerektől. A miniszterelnök, ha lehet, még nagyobb zavart okozva azt is elmondta, hogy szerinte a gazdasági semlegesség része, hogy jövőre megduplázzák a családi adókedvezményeket.

Marhaság – tömören így értékelte a miniszterelnök eszmefuttatását a Népszavának Molnár László, a GKI Gazdaságkutató Zrt. vezérigazgatója. Szerinte a kormányfő egyszerűen csak megmagyarázni akarja az uniós pénzek elvesztését.

RÉSZLETEK A 6. OLDALON

A magyar gazdaság 1990 óta egyetlen évben sem tudott 6 százalékkal nőni.

Politikai bosszút sejt a többség

IVÁNYI-ÜGY A kérdezettek kétharmada nem ért egyet azzal, hogy kormányhivatalok bezáratták az Iványi Gábor-féle Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség több iskoláját – áll a Publicus Intézet Népszava megbízásából készült felmérésében. A többség úgy gondolja, hogy Iványi Gábor lelkész elleni politikai bosszú áll az iskolák bezárásának hátterében. A megkérdezettek 48 százaléka „nagyon valószínűnek”, 11 százaléka „inkább valószínűnek” tartja ezt a lehetőséget (összesen 59 százalék). Mindössze 13 százalékot tesznek ki azok, akik nem adnak hitelt ennek a magyarázatnak (közülük 10 százalék a „nem valószínű”, 3 százalék az „inkább nem valószínű” választ jelölte meg, miközben 28 százalékról nem derült ki, mit gondol).

A magyarok háromnegyede hallott a MET által fenntartott iskolák bezáratásáról.

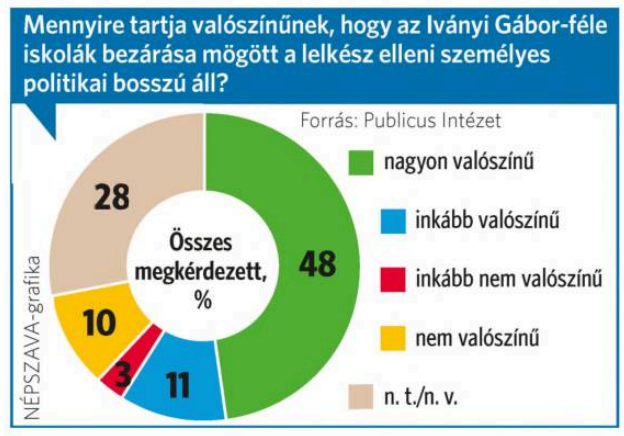

Emlékezetes, az illetékes kormányhivatalok pár nappal a tanév kezdete előtt döntöttek az iskolabezárásokról, emiatt közel ötszáz gyerek sorsa vált bizonytalanná. Többségüknek mára lett helye, de főleg Szegedről, az SNI-s gyerekek helyzetéről rossz hírek érkeznek: nem kapják meg a nekik járó fejlesztéseket.

CIKKÜNK A 4. OLDALON

Népszerűtlen „magyar Erasmus”

TANULMÁNYÚT Jelentősen alulmúlja a kormányzati várakozásokat az uniós Erasmus+ oktatási csereprogram kiváltására létrehozott Pannónia program népszerűsége: a helyek 10 százaléka kelt csak el eddig. A kormányzat korábban arra számított, hogy a Pannónia programban idén 8 ezer fő vehet részt. Csakhogy a Tempus Közalapítvány lapunk érdeklődésére azt közölte: eddig összesen mintegy 700 magyar egyetemi hallgató kelt útra a program keretében, hogy „meghódítsa a világot” és nemzetközi tapasztalatokra, ismeretekre tegyen szert.

A Pannónia program azt követően jött létre, hogy az EU Tanács 2022 decemberében kizárta az uniós finanszírozású Erasmus+ csereprogramból és a Horizont Európa kutatási-fejlesztési programból azt a 21 magyarországi egyetemet, amelyek az elmúlt években „modellváltáson” estek át.

ÍRÁSUNK A 3. OLDALON.

Lefulladás után ráindítás

JOGOSÍTVÁNY Se előzetes tájékoztatást nem kaptak, se a következő lépéseket nem látják a lapunknak nyilatkozó pedagógus-érdekképviseletek, illetve az Autósiskolák Vezetőinek Országos Szervezete azután, hogy késéssel ugyan, de elindult a végzős középiskolásoknak az ingyenes elméleti képzés a jogosítványszerzéshez. Az ingyenes csomagban az online KRESZ-, valamint az online elsősegélynyújtás-tanfolyam és vizsgalehetőség szerepel, de a PDSZ választmányi tagja, Pál Alexandra szerint nem tudják például, miként fogják létrehozni a délutáni kötelező idősávot az oktatáshoz a tanulók számára. Az is kérdés, hogyan oldják meg a felügyeletet a vizsgáztatásnál.

BŐVEBBEN AZ 5. OLDALON

A gyakorlati oktatást továbbra is a diákok és szüleik fizetik

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Eltanulták a járműgyártást, aztán megelőzték a mestereiket

AUTÓVILÁG Növekvő árak, csökkenő eladások után akciózás a magyar piacon, miközben az EU-ban állami támogatásokra várnak a gyártók és vevők. A gyártói kapacitások meghaladják a vásárlói igényeket. Az autógyárakban és beszállítóiknál is elkezdődtek a leépítések.

BOROS JENŐ
ÍRÁSA A NÉPSZAVÁNAK

Egyre több autógyári vezető használja a „lábon lőttük magunkat az európai piacon” című kifejezést, és joggal, mert miközben nem tudnak megfelelni az EU által kiírt határidős előírásoknak, a magasabb vámtételekkel sem lehet kivédeni a kínaiak támadását. Ráadásul a kínai márkák is legalább akkora kapacitásfelesleggel rendelkeznek, mint európai és észak-amerikai versenytársaik, így számukra létkérdés az új piacok meghódítása.

Napjainkban éppen azok a német és francia cégek sínylik meg leginkább a kínai villanyautó-offenzívát, amelyek egykor vegyesvállalatokkal próbáltak áttörni a nagy falat a piaci lehetőségek reményében. A sors keserű fintora, hogy éppen az a német konszern, a Volkswagen AG kényszerül hamarosan óriási leépítésekre, mely egykor belekezdett a kínai piac meghódításába.

A kínaiak azonban gyorsan tanultak és megszerezték a fejlett technológiákat, miközben kiépítették saját járműiparukat. Napjainkban száznál több kínai márka ontja a többségében elektromos és hibrid modelleket. A piac szűkülésével csökkent a külföldi tőkebeáramlás, amit a kormányzat enyhítéssel próbált ösztönözni: 2020-tól külföldi cég is lehetett többségi, akár 100 százalékos tulajdonos autóipari vállalatban.

Közben a piac telítettsége miatt megindult a kínai exportoffenzíva, ami az elektromos modelleknél komoly csapás az európai és amerikai márkáknak, amelyek a hibrideknél is alaposan lemaradtak a kínaiak, a koreaiak és a japánok mögött. A hátrány egyik magyarázata, hogy az európai oktatásban visszafejlesztették az akkumulátorral kapcsolatos oktatást, amiben a távol-keletiek napjainkban is élen járnak.

> Az autóvásárlóknál nem a környezettudatosság, hanem az ár élvez prioritást, amiben pedig a távol-keleti gyártók verhetetlenek

A belső égésű motorok gyártásának, pontosabban forgalomba állításának 2035-ös korlátozására nem készültek fel a gyártók, amelyik pedig időben megtette, az hatalmas pofont kapott a vevőktől, akiknél továbbra sem a környezettudatosság, hanem az ár élvez prioritást, amiben pedig a távol-keletiek verhetetlenek.

Mindegyik globális gyártó előállt már elektromos modellel, ám azok magas ára és korlátozott hatótávja, valamint a ritkább töltési lehetőség miatt a vevői igények messze elmaradtak a felfuttatott gyártói kapacitásoktól. Ráadásul sorra szűntek meg a központi vásárlási támogatások, ennek is köszönhető, hogy csökkentették a műszakokat a Fiat szalagjain, pedig éppen a márkatulajdonos Stellantis-konszern elnöke hangoztatta, hogy az európai márkáknak volt idejük felkészülni az elektrifikációra, ezért az EU-ban nem kellene magasabb vámtarifákkal sújtani a kínai modelleket.

Miközben a németek kínai üzemeikben is leépítenek, a kapacitásfelesleg egyelőre nem érinti a VW-konszernhez tartozó Audi Hungáriát, bár rosszul indult 2024. Az első negyedévében 13 százalékkal csökkent a győri termelés, melyet beszállítói gondokkal magyaráztak.

Szeptemberben viszont elindult legújabb modelljük, a cégtestvér SEAT sportos márkája, a Cupra Terramar sorozatgyártása. A jövőben évente 170 ezer Audi Q3 és Q3 Sportback modellt, valamint Cupra Terramart gyártanak Győrben. A 31 éves Audi Hungaria jelenleg 12 ezer munkatársat foglalkoztat.

A 4477 főt foglalkoztató Mercedes-Benz Manufacturing Hungary kecskeméti telephelyén a frissített EQB modellekkel tavaly 174 ezer jármű gördült le a sorról.

A Magyar Suzukinál tavaly 160 338 ezer autó készült, többségében már hibrid S-Cross és Vitara.

A Debrecenben épülő BMW-gyárban ezerötszáz új munkahely jön létre, és az elektromos Neue Klasse modellek sorozatgyártása 2025-ben indul.

FOTÓ: AFP

Beszűkült a piac

2024. I–VIII. hónapjában közel 80 ezer új személykocsit regisztráltak, ami 8,2 százalékos növekedést jelent, ám az utolsó nyári hónapon megfordult a trend. A kínaiaknak is köszönhetően a magyar újautó-piac kínálata rohamosan bővül, ám ez nem járt együtt az eladások számának növekedésével, az augusztusban eladott 8111 autó már 9,4 százalékkal kevesebb az előző évinél.

Ennél rosszabb adatokat közölt az ACEA: az EU-piacokon augusztusban 18 százalékkal estek az eladások, ezen belül az elektromosokból a tavalyi 165 ezer helyett 92,6 ezer kelt el, ami 43 százalékos elmaradás, ezzel az EV autók piaci részesedése egy év alatt 18 százalékról 8,4-re esett. Éves szinten az elektromosok tortaszelete 21-ről 14,4 százalékra csökkent.

Az európai kormányok még csak ígérik az újautó-vásárlásra ösztönző programokat, egyelőre csak a kereskedők próbálkoznak. A magyar piacon is egyre gyakoribbak a milliós, olykor ötmillió forintos árengedmények, ám a vevők inkább a használtak iránt érdeklődnek, mert a Covid óta olykor másfélszeresére drágult modelleket kevesen engedhetik meg maguknak. A Használtautó.hu portálon az idei 400 ezer telefonos érdeklődésből a tíz legkeresettebb személyautó vételára 1 millió forint alatti volt, ezek többnyire olyan alsó-középkategóriás autók, amiknek új ára napjainkban már 10 millió forint fölött van.

A pénzpiacon már bóvli az európai autóipar

Nem elég az európai autógyáraknak, hogy az eladásaik visszaesésének nehézségeit nyögik, a kiábrándító piaci helyzet következtében a részvényeik megítélése is a mélybe esett. A szektor vállalatainak papírjai ugyanis annyira népszerűtlenek, hogy a befektetők folyamatosan csökkentik kitettségüket, azaz a kialakított portfólión belül egyre mérséklik az autóipari vállalatok súlyát. Ez mostanra rekordalacsony szintre esett – hívta fel a figyelmet a Reuters. Ennek egyik magyarázata, hogy az európai kontinens iparát leképező, és ezáltal irányadónak tekintett indexen, a Stoxx Europe 600-on belül az autóipari „szekció” idén messze a legrosszabbul teljesítő alegység. Pedig ebben olyan patinás vállalatok lelhetők fel, mint a Mercedes, a BMW, a Volkswagen, a Stellantis, vagy akár a Ferrari. A borúlátás nem véletlen, az elemzők az idei évre az európai autóipari szektor esetében 13,6 százalékos nyereségcsökkenést jósolnak. A kínai gyártók által gerjesztett éles versenyben a nagymértékű költségcsökkentés elkerülhetetlen. Az igencsak árérzékennyé vált fogyasztók mindemellett határozottan kevesebb autóra tartanak igényt a korábbi árakon. Így a Bank of America friss felmérése szerint a 284 milliárd dollárt felügyelő, európai régióra koncentráló alapkezelők körében az autóipar jelenleg a leginkább alulsúlyozott szektor.

„A kínai kihívások, a rekordokról visszaesett fogyasztói árak, az értékesítési növekedések általános elmaradása és a növekvő munkaerőköltségek mérgező koktélt jelentenek. Még az is a lapok között van, hogy egyes márkák esetében a mostanihoz képest is további 10-20 százalékos árfolyamcsökkenés történik, ha a helyzet még jobban elmérgesedik” – fogalmazott a svájci pénzintézet, a UBS európai részvényekért felelős vezetője. ÁBRAHÁM AMBRUS

> Az autóiparban már az alapkezelők sem bíznak, sorra csökkentik ebbéli kitettségüket.

A hazai gyárakban is tapintható a bizonytalanság

LEÉPÍTÉSEK A bértárgyalások részeként már több multinacionális vállalat is „üzent” a munkavállalói érdekképviseleteknek, hogy a jövő évi béremelést nem januártól, hanem csak áprilistól hajtják végre a társaságok, ami azt jelenti, hogy 4 hónap azonnal kiesik a magasabb bérből a dolgozók számára – nyilatkozta lapunknak a Vasas Szakszervezeti Szövetség alelnöke. László Zoltán arra a kérdésünkre reagált, hogy a hazai jármű- és a gépipar beszállítói cégeknél érezhetők-e annak hatásai, hogy a nyugat-európai autóipari konszernek egyre-másra költségcsökkentési programokat jelentenek be, vagy helyeznek kilátásba helyi gyáraikban. Általánossá vált az alkalmazottak körében a bizonytalanság. Ennek egyebek mellett az is a háttere, hogy általánosságban már nincs létszámigény, sőt,

László Zoltán: Nagyszámú munkaerőtől válnak meg a beszállítói lánc egyes vállalatai

inkább felesleg jelenik meg. Akad ugyan néhány terület, ahol komoly túlórák vannak, ám a termelési vonalak döntő részén nincs elegendő projekt – folytatta. Így a túlórapénzek is eltűntek, ami az alkalmazottak egy részénél fizetéscsökkentésként jelenik meg. Nagyon sokan elkezdtek új munkát keresni, vagy alkalmi munkákkal próbálják fizetésüket kiegészíteni. Mindennek tetejébe azt is tapasztalják – mondta a Vasas alelnöke –, hogy bár nincsenek bejelentett csoportos létszámleépítések, ezzel együtt nagyszámú munkaerőtől válnak meg a beszállítói lánc egyes vállalatai.

Ezen felül az is érzékelhető trend, hogy különböző „kártyákat” vesznek elő a cégek, hogy a jelenleg fölösleges munkaerőt leépítsék. Így számos olyan helyzetről tudnak, ahol soron kívüli egészségügyi vizsgálatokat írtak ki – erről a Népszava is beszámolt –, s azokat, akik ezeken fennakadtak, azonnal elküldték a vállalattól. Ezen felül a szabályok betartását is hirtelen nagyon komolyan kezdték kezelni egyes társaságok. Ennek egyik extrém példája volt egy dunántúli vállalatnál, ahol drónokkal figyelték a dolgozókat, hol dohányoznak. Akik vétettek az aktuális szabályok ellen – még akkor is, ha ezek a gyárkapun kívül voltak –, azoktól szintén a lehető leggyorsabb módon megváltak. Ezek alapján egyértelműen igen feszült a feldolgozóipari vállalatoknál a hangulat – tette hozzá László Zoltán.

Á. A.

Eddig nem túl népszerű a „magyar Erasmus”

TANULMÁNYÚT Jelentősen alulmúlja a korábbi kormányzati várakozásokat a Pannónia program népszerűsége: a helyek 10 százaléka kelt csak el eddig, alig 700 hallgató utazik külföldre tanulni.

JUHÁSZ DÁNIEL, HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

Idén augusztusban több mint 200, szeptemberben pedig több mint 500 magyar egyetemi hallgató kelt útra a Pannónia program keretében, hogy „meghódítsák a világot”, és nemzetközi tapasztalatokra, ismeretekre tegyenek szert – tudtuk meg a programot kezelő Tempus Közalapítványtól. A résztvevők száma egyelőre jócskán elmarad a kormány várakozásaitól.

A Pannónia program azt követően jött létre, hogy az uniós kormányok képviselőiből álló EU Tanács hozott egy határozatot, amely felfüggesztett 6,3 milliárd eurót a Magyarországnak megítélt fejlesztési forrásokból a közösségi pénzekkel elkövetett rendszerszintű korrupció miatt. Egyúttal – miként arról lapunk elsőként beszámolt – úgy döntött, hogy hasonló okok miatt megfosztja a közérdekű alapítványok által fenntartott egyetemeket az európai finanszírozástól mindaddig, amíg a magyar kormány nem orvosolja a határozatban azonosított problémákat. 21 felsőoktatási intézményről van szó, amelyek 2022. december 15-e óta nem vehetnek részt az EU által finanszírozott Horizont Európa kutatás-fejlesztési programban, és amelyeket elvágtak az Erasmus+ oktatási csereprogramban való részvételtől is. Brüsszel összeférhetetlennek minősítette, hogy az irányító testületeiket ellepő fideszes vagy kormányközeli politikusok és üzletemberek dönthetnek uniós támogatások felhasználásáról is. Az Orbán-kormány az eltelt bő másfél évben tett néhány lépést a vita rendezésére, de a jelek szerint még nem teljesített minden elvárást: az idei tanévtől az érintett 21 egyetem hallgatói már egyáltalán nem vehetnek részt az Erasmus programban.

FOTÓ: MTI/BALOGH ZOLTÁN

Pannónia-ösztöndíjasokkal pózoló kormányzati képviselők. Nincsenek elegen, az Erasmus jobban futott

LÉTSZÁM

BUDAI MARCELL
A HÖOK szóvivője is meglepően alacsonynak tartja a Pannónia programban részt vevők számát

A kormányzat erre készülhetett is, hiszen az Erasmust helyettesítő Pannónia program indulását már 2023 decemberében bejelentették, 10 milliárd forintos keretösszeggel. Hankó Balázs kultúráért és innovációért felelős miniszter – akkor még felsőoktatási államtitkárként – azt várta, a Pannónia programban idén 8 ezer fő vehet részt, ám a Tempus által közölt számok alapján ennek eddig még a 10 százalékát sem sikerült elérni.

Az alacsony számok azért is meglepők, mert a Tempus Közalapítvány lapunknak küldött tájékoztatása szerint a Pannónia program keretében már több mint négyezer egyetemközi együttműködés jött létre a hazai modellváltó egyetemek és külföldi intézmények között. A program weboldalán több mint száz célország van megjelölve az Egyesült Királyságtól kezdve Dél-Koreáig, vagyis a lehetőség elvben adott, hogy a magyar hallgatók részt vegyenek a programban.

21 egyetem
hallgatói egyáltalán nem vehetnek részt az Erasmus programban az idei tanévtől

Az Erasmus+ programban tavaly még mintegy 10 ezer magyar hallgató vett részt. A Tempustól szerettük volna megtudni, idén mennyi magyar egyetemista tanulhat külföldön Erasmusszal – a nem modellváltó egyetemek számára ugyanis továbbra is elérhető az uniós program –, de erre a kérdésünkre nem kaptunk választ. A Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájának szóvivője, Budai Marcell sem tudott adatokat mondani, állítása szerint a pontos számok csak később lesznek elérhetők. A Pannónia programban részt vevők számát ugyanakkor ő is meglepően alacsonynak tartja.

Uniós adok-kapok: magyar térfélen a labda

Hankó Balázs miniszter nemrég azt nyilatkozta, év végéig megoldást kell találni arra, hogy a 21 modellváltó egyetem hallgatói, oktatói és kutatói ismét részt vehessenek az uniós programokban, ám úgy tűnik, továbbra is csak az egymásra mutogatás megy. A Tempus Közalapítvány lapunkkal azt is közölte, a magyar kormány már több mint tíz hónapja megküldte szabályozási javaslatát az Európai Bizottság részére, amelyre azóta sem érkezett válasz, annak ellenére sem, hogy a kormány „folyamatosan jelzi ennek szükségességét”.

Az Európai Bizottság szóvivője, Ujvári Balázs érdeklődésünkre egy korábbi nyilatkozatára utalt, amelyben leszögezte: a 2022. december 15-én hozott tanácsi határozat óta a brüsszeli testület rendkívül átláthatóan és egyértelműen elmondta, hogy mit vár Magyarországtól, mi jelentené a megoldást az Erasmus-problémára. A magyar illetékesekkel folyamatos kapcsolatban állt, és tájékoztatta őket az elvárásokról. A labda egy ideje Magyarország térfelén van, mert amíg a kormány nem tesz megfelelő javaslatokat és lépéseket, addig az emlegetett intézkedések érvényben maradnak – húzta alá Ujvári.

Szivárogtatás és cáfolat is jön a kormányátalakításról

CSERÉK „Nem” – ezt válaszolta tömören még hétfő délután Havasi Bertalan, Orbán Viktor miniszterelnök sajtófőnöke, illetve a Kormányzati Tájékoztatási Központ a kérdésünkre: igazak-e lapunk fideszes körökből származó, több helyről is megerősített információi, mely szerint komoly kormányátalakítás várható. Nem ez az első cáfolat, hiszen két hete Gulyás Gergely a kormányinfón is arról beszélt, hogy nem várható kormányátalakítás. Az ügy közben mégis érdekes, hiszen kitartóan tartják magukat azok az információk is, miszerint lesznek változások.

> Több forrásunk azt is állította, kitelt Hankó Balázs kulturális és innovációs miniszter ideje is.

A várható kabinetátalakításról először két hete kaptunk információkat, amelyeket aztán kormánypárti körökben próbáltunk igazoltatni. Természetesen száz százalékban senki sem erősítette meg értesüléseinket, mondván, hogy a végső döntés Orbán Viktoré, ő pedig eddig konkrétan nem jelentette be a változtatásokat. A kormányfő csak azt tette egyértelművé szeptember eleji, a kötcsei polgári pikniken elhangzott beszédét követően, hogy amikor jövő tavasszal lejár a Magyar Nemzeti Bank elnökének, Matolcsy Györgynek a mandátuma, a poszton váltás lesz. A hírek arról szóltak, hogy a korábbi gazdasági minisztert Varga Mihály pénzügyminiszter követheti a jegybank vezetői székében. Arra is akadtak utalások, hogy ebben az esetben megszűnne az önálló Pénzügyminisztérium: a majdani gazdasági csúcstárcához kerülne, melyet Nagy Márton jelenlegi nemzetgazdasági miniszter vezetne.

Kabinetülés a Karmelitában. Talán nem mindenkinek biztos a széke

FOTÓ: ORBÁN VIKTOR FACEBOOK-OLDALA

Fideszes belső körökből ezek után – a kitartóan ismételgetett kormányzati cáfolatokkal párhuzamosan – értesültünk úgy, hogy ezek mellett is várhatók változások a kormányban. Forrásaink szerint ugyan a miniszterelnök elégedett Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter munkájával, ám a tárcavezető terhelhetősége magánéleti okok – betegség – miatt behatárolt, emiatt kikerülne a kormányból, s valamelyik külképviselet – több informátorunk a berlinit említette – vezetését venné át. (Ezt amúgy Gulyás szintén tagadta.) Gulyás Gergely helyére Szijjártó Péter kerülne, aki egyúttal miniszterelnök-helyettesi titulust is kapna, a külügyet pedig Orbán Balázs, a kormányfő politikai igazgatója vezetné a továbbiakban, egyúttal a Külgazdasági és Külügyminisztériumból a külgazdaság átkerülne az új gazdasági csúcstárcához, Nagy Márton irányítása alá. Több forrásunk azt is állította, kitelt Hankó Balázs kulturális és innovációs miniszter ideje is – az is elhangzott, nem váltotta be a hozzá fűzött reményeket, s amúgy eredendően is csak ideiglenes megoldásnak szánták –, s ezt kulturális körökből is megerősítették, jelezve, hallottak a tervezett miniszterváltásról.

Ezek után kerestük meg a kormányfőt, a Miniszterelnöki Kabinetirodát, a Miniszterelnökséget, a Külgazdasági és Külügyminisztériumot, a Pénzügyminisztériumot és a nemzetgazdasági tárcát, igazak-e értesüléseink, valósak-e az általunk hallott személycserék. Arra is rákérdeztünk, ha Szijjártó Péter miniszterelnök-helyettes is lesz, mi lesz a sorsa Semjén Zsolt jelenlegi miniszterelnök-helyettesnek, melyik külképviselet vezetését veheti át Gulyás Gergely, ki kerülhet Orbán Balázs helyére politikai igazgatónak, miért választják ismét külön a külgazdaságot a külügytől, s egyáltalán, mi indokolja az esetleges változtatásokat, illetve mikor kerülhet rájuk sor.

Erre érkezett a már említett minimalista válasz két helyről is – persze azt lett volna a meglepő, ha a kormány éppen a Népszavának ismeri el a tervezett változásokat, amelyekről egyébként a Szabad Európa is értesült és beszámolt.

VAS ANDRÁS

LAPSZÉL

Fideszes vendégek R. Gáboréknál

Egy volt fideszes képviselő, Rónaszékiné Keresztes Monika sógora az a pap, R. Gábor, akit kiskorúak megrontásával vádolnak, és a napokban kezdődött a büntetőpere – írta a Válasz Online. A lap szerint néhány éve R. Gábort még a legbefolyásosabb magyar egyházi személyiségek közé sorolták: ő volt a budapesti Központi Papnevelő Intézet rektorhelyettese, prefektusa. Felettese Kuminetz Géza, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem jelenlegi rektora volt, és mint írták, a két pap közös „relaxációs” tanyát tartott fenn Jánoshalma határában, ahol fideszes politikusok is megfordultak; állítólag Semjén Zsolt is a vendégek között volt. A Pázmány rektora ezt megerősítette, hozzátéve, hogy R.-rel már nem közös a tanyájuk, illetve a vendégek nem politikusként voltak ott. A lap kitér arra is, hogy a szintén pedofíliáért eljárás alá volt H. Róbert is kiterjedt kormánypárti kapcsolatokkal rendelkezett. NÉPSZAVA

Olimpiás népszavazást akar a Momentum

FOTÓ: FARBAKY TAMÁS

Az emberek megkérdezése nélkül ne lehessen olimpiát rendezni Magyarországon – erről adott be népszavazási kérdést Tompos Márton, a Momentum elnöke. „Azt szeretnénk, ha bármilyen olimpiai pályázatot szeretne az ország beadni, akkor előtte népszavazást kelljen kiírni” – írta közösségi oldalán, jelezve: amíg nincs az országban elég orvos és tanár, vagy amíg kínai hitelből kell fenntartani a hétköznapokat, addig teljes tévút olimpiarendezésről álmodozni. A párt 2017-ben egy népszavazási kezdeményezéssel robbant be a hazai politikába, eredményes aláírásgyűjtésük után vonta vissza a Fidesz a 2024-es olimpia megrendezésére vonatkozó terveket. NÉPSZAVA

Elhagyta a Duna tetőzése az országot

A Duna tetőzése elhagyta Magyarországot, azonban a készültségi fokozatokat szombat délutánig fenntartják – mondta Rétvári Bence, a Belügyminisztérium parlamenti államtitkára az árvízvédelmi operatív törzs szerda reggeli ülése után tartott budapesti sajtótájékoztatón. Közölte: Magyarország teljes szakaszán apad a Duna vízszintje, azonban 29 állami és 41 önkormányzati helyszínen zajlik még árvízi védekezés. Ismertetése szerint elsőfokú készültség 73 kilométeren, másodfokú 47 kilométeren, harmadfokú készültség 180 kilométeren van. A katasztrófavédelem még három vármegyében – Bács-Kiskun, Tolna és Baranya – van jelen, és ellátják a szükséges feladatokat. Rétvári Bence hozzátette: a segítő katonák száma 80 főre, a katasztrófavédőké 347-re, a rendőröké pedig 63-ra csökkent. Beszámolt arról, hogy a levonuló víz után a fertőtlenítés mindenhol megkezdődött. NÉPSZAVA

Iványi-ügy: politikai bosszút sejt a többség

KUTATÁS A kérdezettek kétharmada nem ért egyet azzal, hogy kormányhivatalok bezáratták a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség több iskoláját – áll a Publicus felmérésében.

CZENE GÁBOR

„Ön egyetért azzal, hogy az Iványi Gábor-féle Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség több iskoláját is bezáratta az illetékes kormányhivatal az adósságaik miatt, azzal az indokkal, hogy ez veszélyezteti a gyerekeket?” Erre a kérdésre csak 11 százalék felelt igennel, míg 66 százalék nemmel a Publicus Intézet – a Népszava megbízásából, ezer fő megkérdezésével készült, életkor, nem és iskolázottság szerint a felnőtt népességre reprezentatív – felmérése során. A kérdésre 23 százalék nem tudott vagy nem akart válaszolni. Az ellenzékkel és a Tisza Párttal rokonszenvezők körében alig kimutatható a bezárásokkal egyetértők aránya (2-2 százalék), a fideszesek esetében ez a szám jóval magasabb: 39 százalék. A kormánypártiak közül azok voltak a legtöbben, akik nem feleltek a kérdésre (41 százalék), fennmaradó 20 százalékuk nem értett egyet az iskolabezárásokkal.

Az egyetértőkre szűkítve a kört a Publicus Intézet azt is megkérdezte, hogy akkor is helyeslik-e az iskolák bezárását, ha figyelembe veszszük: Iványiék azért halmoztak fel adósságokat, mert egyházukat az állam megfosztotta eredeti státuszától és az azzal járó költségvetési források jó részétől. Az egyetértők 60 százaléka ennek tudatában is kitartott álláspontja mellett, ugyanakkor 26 százalékuk elbizonytalanodott és nem válaszolt, 14 százalék pedig azt mondta, hogy így már nem ért egyet a bezárásokkal.

Mint arról többször beszámoltunk, az illetékes kormányhivatalok pár nappal a tanév kezdete előtt döntöttek az iskolabezárásokról, ami miatt közel ötszáz gyerek sorsa vált bizonytalanná. Az egyháztól kapott tájékoztatás szerint néhányuknak még mindig nem találtak másik iskolát, a túlnyomó többségnek lett ugyan helye, de attól a diákok nem lettek boldogabbak. Főleg Szegedről, a saját nevelési igényű gyerekek helyzetéről érkeznek rossz hírek:

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A felmérés alapján az iskolák bezárása elleni tiltakozások csak a jéghegy csúcsát jelentik: nagyon sokan értenek egyet a demonstrálókkal

nem kapják meg a nekik kötelezően járó fejlesztéseket.

Közben a MET józsefvárosi központját az a veszély fenyegeti, hogy a közműcég elzárja a gázszolgáltatást. A tartozások az állami támogatások elvonása miatt keletkeztek. Az egyház részletfizetési kérelmet nyújtott be, és abban bízik, hogy a számukra adott több mint 1 milliárd forintos egyszázalékos felajánlás – amit majd később folyósít a költségvetés – megfelelő fedezetet jelent a törlesztéshez. A MET az adóhatósággal is tárgyalásokat kezdeményezett az inkasszált számlák és a végrehajtások felfüggesztése ügyében.

A Publicus adatai szerint a többség úgy gondolja, hogy Iványi Gábor elleni politikai bosszú áll az iskolák bezárásának hátterében. A megkérdezettek 48 százaléka „nagyon valószínűnek”, további 11 százaléka „inkább valószínűnek” tartja ezt a lehetőséget (összesen 59 százalék). Mindössze 13 százalékot tesznek ki azok, akik nem adnak hitelt ennek a magyarázatnak (közülük 10 százalék a „nem valószínű”, 3 százalék az „inkább nem valószínű” választ jelölte meg, miközben 28 százalékról nem derült ki, mit gondol). Politikai bosszúra a fideszeseknek csak a 19 százaléka gyanakszik, viszont az ellenzék és a Tisza Párt támogatóinak nagy többsége (84, illetve 90 százalék) ezen a véleményen van, ahogyan a pártnélküliek 56 százaléka is.

> A vizsgálat azt is feltárta, hogy a kormánypártiakhoz jóval kisebb arányban jutott el az iskolabezárások híre.

A magyar társadalom csaknem háromnegyede (74 százalék) hallott arról, hogy az illetékes kormányhivatalok bezárattak a MET fenntartásába tartozó több iskolát adósságok miatt. A vizsgálat ugyanakkor azt is feltárta, hogy a kormánypártiakhoz jóval kisebb arányban jutott el a hír (59 százalék), mint a külön mért ellenzéki szavazókhoz és a Tisza Párt szimpatizánsaihoz (90-90 százalék). A pártnélküliek 71 százaléka értesült a történtekről.

Egyetért azzal, hogy Iványi Gábor-féle iskolákat zártak be kormányhivatalok az adósságaikra hivatkozva?

Forrás: Publicus Intézet — NÉPSZAVA-grafika

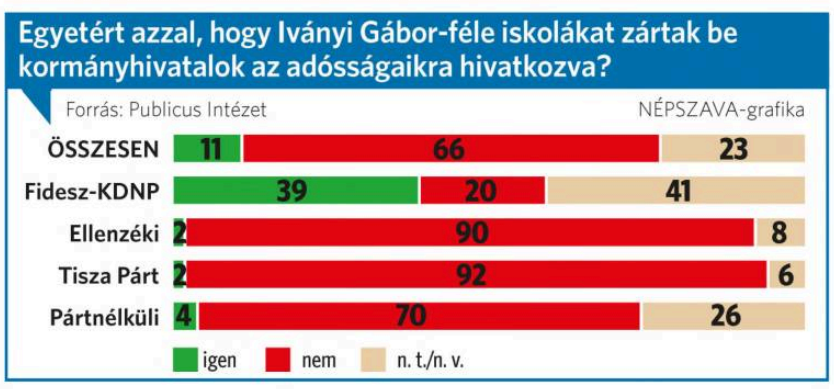

Exbarátnői tűzben a tüntetni készülő Magyar Péter

TISZA „Október 5-én találkozunk a közmédiának csúfolt propagandagyár előtt!” – újabb demonstráció meghirdetésével reagált Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke arra, hogy egykori barátnője számos, főként a magánéletüket érintő kritikát fogalmazott meg vele szemben a kormányközeli Indexnek adott nyilatkozatában. Vagyis a jelek szerint a politikus nem tart attól, hogy sebet ejthetnének táborán Vogel Evelin állításai.

Vogel arról beszélt, hogy Magyar „nem az az ember, akinek mutatja magát”, és – megemlítve egy esetet, amikor kiabált vele az utcán – közölte: félelmet keltett benne. A nő szerint Magyar „alapvetően nem bátor ember”, és szükségét érezte elmesélni: Magyar úgy látja, „mindenki, aki neki dolgozik, rossz, rosszul végzi a dolgát, mindenki hülye, mindenki agyhalott. Nagyon sokszor ezt mondta, és valójában az én munkámat is leszarozta.” Vogel állította azt is, hogy az ő kapcsolatrendszere segítette Magyar Pétert. A konkrétumokat nélkülöző „interjú” furcsasága többek között, hogy nem került szóba például az: amikor Vogel és Magyar még egy párt alkotott, a NER-média – így az Index is – hangoztatta, hogy a nő anyja négyéves börtönbüntetést kapott csalásért.

Magyar Péter úgy vélte, a nyilatkozat egy politikai játszma része. Azt állította, hogy miután szakítottak, Vogel – aki, mint utóbb megtudta, felvételeket készített több megbeszéléséről – zsarolni próbálta őt. Mivel nem járt sikerrel, felvette a kapcsolatot a Fidesz alelnökével, Kubatov Gáborral, és alkut kötött a párttal: „Havi 5 millió forintos és egyéb juttatásokért cserébe elvállalta az Indexen megjelent hazug propagandainterjút.” Magyar közölte, feljelentést tesz zsarolás bűntette miatt.

„Ha az exem tényleg beváltja a fenyegetését, és feljelent, akkor nem fogok tudni mást tenni, mint megvédeni magam, a nyilvánosság előtt, egyedül, nőként. Erőből, indulatból erőszakosan elnyomni valakit, mint ahogy most velem teszi, abból semmi építő nem születik” – reagált Vogel, de azt nem fejtette ki, Magyar reakciójának melyik részét találja erőszakosnak. NÉPSZAVA

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Szerelem, lehallgatás, zsarolás, besározás – Vogel és Magyar kapcsolata viharosnak mondható

Lefulladás után gyors ráindítás

RAJT Ha némi késéssel is, de elindult a végzős középiskolásoknak az ingyenes elméleti képzés a jogosítványszerzéshez. A szakszervezetek szerint egyelőre több a kérdés, mint a válasz.

FRANK ZSÓFIA

Sem a Pedagógusok Szakszervezete (PSZ), sem a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezete (PDSZ) nem tud róla, hogy előre tájékoztatták volna az iskolákat arról, miként zajlik majd az ingyenes jogosítványszerzés, pontosabban annak elméleti része a középiskolákban. A PDSZ mindössze egyetlen iskolától kapott jelzést, hogy náluk volt valamiféle vezetőségi tájékoztató a témában, és talán elindult valami „mozgolódás". Lapunk úgy tudja, az autósiskolák sem tudják, milyen adminisztrációval veszik át majd a tanulókat az elméleti képzés után.

Noha a kormány eredetileg szeptember elsejei kezdéssel ígérte az „ingyenes jogosítványszerzés" elindítását a középiskolásoknak, ez végül mostanra csúszott, és kiderült, hogy csak a végzősökre vonatkozik. Maruzsa Zoltán köznevelésért felelős államtitkár épp tegnap számolt be arról, hogy kedden elindult a KRÉTA rendszerben a végzős tanulók számára az az ingyenes jogosítványcsomag, amely tartalmazza az online KRESZ-, valamint az online elsősegélynyújtás-tanfolyamot és a vizsgalehetőséget is. Ezenfelül az Országos Mentőszolgálat tart majd egy 4 órás „elsősegély-demonstrációt" az iskolákban. A vizsgákat iskolai keretek között novembertől lehet majd megszervezni, 3-3 vizsgaalkalom az ingyenes csomag része. Nincs benne ugyanakkor az egészségügyi alkalmassági vizsgálat, illetve a jogosítványszerzésben legnagyobb anyagi tételt jelentő gyakorlati képzés, vagyis a vezetés. Ezt – egy kísérleti programot kivéve – továbbra is az autósiskoláknál lehet majd elvégezni.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Itt már fizetni kell, és nem tudni, hányan ragadnak bent a rendszerben

A most ismertetett feltételekhez érdemes felidézni: még márciusban Tuzson Bence igazságügyi miniszter posztolt arról, hogy szeptember elsejétől „az állam ingyenesen biztosítja a jogosítványt a középiskolásoknak. Ebbe beletartoznak a jogosítvány megszerzéséhez szükséges elméleti és gyakorlati órák, vizsgák is". Alig fél nappal később viszont új bejegyzésben már arról írt, hogy „2024. szeptember elsejétől a középiskolai oktatás részévé válik a KRESZ- és az egészségügyi oktatás, a kormány pedig pilot jelleggel elindítja a gyakorlati oktatás ingyenes megszervezését". Vagyis itt már csak az elméleti rész általános ingyenességéről volt szó.

Egy sor kérdésre ugyanakkor még mindig nincs válasz, hiába lehet jelentkezni a KRÉTA rendszerében. A nyáron módosítottak a köznevelési és a szakképzési jogszabályokon, amelyben kitértek arra, hogy az iskoláknak a tanítási napon, délután kell olyan idősávot biztosítaniuk a tanulók számára, „melynek ideje alatt tanórai vagy egyéb foglalkozás nem szervezhető a gépjárművezetői elméleti tanfolyamon részt vevő tanulóknak". Pál Alexandra, a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének országos választmányi tagja erről a Népszavának azt mondta, hogy egyelőre „nagy a csend", és az említett egyetlen iskolán kívül semmiféle tájékoztatást nem kaptak. Azt sem tudják például, miként fogják létrehozni a délutáni kötelező sávot a tanulók számára. Pál Alexandra „bűvészmutatványnak" nevezte ezt, mert már így is annyira terheltek az iskolák.

SORREND

TOTYIK TAMÁS: Most kisebb gondjuk is nagyobb az iskoláknak ennél, hiszen van, ahol még az órarendet sem sikerült kialakítani

Totyik Tamás, a Pedagógusok Szakszervezetének (PSZ) elnöke szintén arról számolt be a Népszavának: eddig nem kaptak olyan visszajelzést, hogy az iskolák bármiféle tájékoztatást kaptak volna, akár csak arról, miként történjen a vizsgáztatás, hiszen ott például felügyeletet kell biztosítani. – Úgy vélem, most kisebb gondjuk is nagyobb ennél az iskoláknak, hiszen van, ahol még az órarendet sem sikerült kialakítani. „Én ezt a kezdeményezést egyébként jónak tartom, de a kivitelezés pocsék. Arra például egyáltalán nem tudjuk a választ, hogy lesz-e az elsősegélyvizsgának gyakorlati része, és ha igen, azt miként kell megszervezni" – említett újabb példát lapunknak.

A jogszabály-módosításból az is kiolvasható, nemcsak a vizsgákat szervezhetik az iskolák, hanem ők állíthatják ki a tanúsítványokat is. Hoffmann Csaba, az Autósiskolák Vezetőinek Országos Szervezete (AVOSZ) alelnöke elmondta, az autósiskolák sem tudják, hogy ezeket a tanúsítványokat ők miként fogadhatják el. Őket sem vonták be semmilyen egyeztetésbe.

Maruzsa Zoltán a szerdai tájékoztatón azt is elmondta, a tanfolyamok, a vizsgák, az eJogsi funkciók a KRÉTA Digitális Kollaborációs Tér (DKT) moduljában érhetők el. Szerda délelőtt közlése szerint már száz felett volt a jelentkező középiskolások száma.

A drága része zsebből megy

A gyakorlati órákat – a kísérleti programban részt vevő szolnoki iskolákat leszámítva – továbbra is a tanulóknak kell fizetniük. Márpedig ez nem olcsó. Budapesten 8 és 13 ezer forint között mozognak az árak, mármint óránként. A vizsgára jelentkezés feltétele a 30 óra vezetés, plusz meg kell lennie az 580 kilométernek. Az a tapasztalat, hogy a tanulók többsége pótórákat is vesz. A 8000 forintos óradíjjal számolva is 240 ezer forint jön ki, de az oktatók általában 40–50 közé teszik az átlagos óraszámot, ami után vizsgára küldenek egy diákot. Ez pedig már 320-400 ezer közötti összeg a legalacsonyabb óradíjjal számolva.

Hét baranyai falu, a jegyző meg a jogi diploma

VÉGZETTSÉG Nem láthatná el hivatalát a nagydobszai jegyző a lapunkhoz elküldött dokumentum alapján. A jegyző viszont azt mondja, hogy legfeljebb egy év múlva lehet felmenteni őt, most nem. Majd akkor kérdezzük őt, addig ne!

Másfél évvel ezelőtt – bizalomvesztésre hivatkozva – felmentették a Nagydobszai Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjét, Fitos Harri Gábort. A hivatalhoz tartozó hét baranyai falu, Nagydobsza, Kistamási, Merenye, Molvány, Nemeske, Pettend és Tótszentgyörgy pályázattal keresett új jegyzőt. Az állásra öten jelentkeztek, az aspiránsok közül négynek volt jogi diplomája, egy pályázónak, a dobszai hivatalban adminisztrátorként dolgozó Jandó Edinának viszont nem. Mégis ő nyerte el az állást. Jandót azzal a feltétellel nevezték ki 2023. október 1-jétől, hogy két éven belül megszerzi a szükséges végzettséget a jegyzői munkához. Hogy ez reálisan megtörténhet, annak bizonyítására Jandó hozott egy igazolást, ami szerint a Pécsi Tudományegyetem jogi karára jár.

Fitos Harri Gábor viszont úgy tudta, hogy utódjának nincs esélye két éven belül megszerezni az előírt végzettséget, hisz Jandó – amíg az ő beosztottja volt, vagyis 2023 közepéig – nem járt olyan képzésre, amelyen a jegyzői álláshoz szükséges diplomát adnak (ehhez a jogi karon öt évig, a közszolgálati egyetemen pedig minimum három évig kell tanulni). Ezért Fitos hivatali visszaélés és csalás gyanújával feljelentést tett a rendőrségen, mivel szerinte Jandó valótlan igazolás alapján, jogtalanul lett kinevezve. Ám a rendőrség lezárta a nyomozást, ugyanis a Baranya Vármegyei Kormányhivatal szerint Jandó a „tanulmányainak megkezdését hitelt érdemlően igazolta".

Fitos Harri Gábor azonban a közelmúltban – egy bírósági per részeseként – hozzájutott egy olyan dokumentumhoz, amely egyértelműen kimondja, hogy Jandó Edina 2023 őszén kezdte tanulmányait a pécsi jogi karon, így leghamarabb 2028 derekán juthat diplomához. Fitos ezzel kereste meg szerkesztőségünket. Ezt követően felhívtuk Jandó Edinát, és szembesítettük ezzel a papírral, aki így reagált:

– Két évet kaptam arra, hogy megszerezzem a jegyzői álláshoz szükséges végzettséget, az még nem telt le.

– De a papír szerint nincs esélye megszerezni ennyi idő alatt a szükséges diplomát – jegyeztem meg.

– Ha nem tudom megszerezni, akkor felmentenek az állásomból.

FOTÓ: GOOGLE STREET VIEW

A Nagydobszai Közös Önkormányzati Hivatal jegyzőjéhez hét baranyai falu, Nagydobsza, Kistamási, Merenye, Molvány, Nemeske, Pettend és Tótszentgyörgy tartozik

– Van értelme így folytatni? Hisz nem lesz jövőre jogi diplomája.

– Más végzettség is megfelelő, s ahhoz elég lesz az idő.

– Hol lehet még megfelelő diplomát szerezni?

– Például a közszolgálati egyetemen.

– Ezek szerint oda jár?

– Mindegy.

– De a pécsi egyetemet adta meg, hogy ott diplomázik majd.

– Csak azt igazoltam, hogy oda járok, nem azt, hogy ott diplomázom. És vállaltam, hogy két éven belül meglesz a megfelelő végzettségem.

– Hol és mikor szerzi meg?

– Ezt ön milyen jogon kérdezi?

– Az olvasókat képviselő újságíró egészséges kíváncsiságával.

– Kérdezze meg egy év múlva.

– Nem most kellene válaszoljon? Ha esélye sincs betartani vállalását, akkor a következő évben jogtalanul látja el a hivatalát.

– Egy év múlva kiderül.

Mivel nem jutottunk tovább, lezártuk a beszélgetést. Kerestem az ügyben Nagydobsza polgármesterét is. Kovács János, a posztját 1998 óta betöltő faluvezető azonban a kérdéseket meg se várva azt hajtogatta, hogy az újságírók mind hazudnak, ezért nem nyilatkozik, és már bontotta is vonalat. Kovács októbertől már nem polgármester, így utódjára és a közös önkormányzati hivatalhoz tartozó hét falu első emberére marad, hogy tisztázzák: Jandó Edina jogszerűen tölti-e be hivatalát. Az általunk megkérdezett jogászok szerint a polgármestereknek – cikkünk nyomán – kötelességük vizsgálatot indítani az ügyben, amiképp a kormányhivatalnak is, ha ezt nem teszik meg, bűncselekményt követnek el. Amennyiben a vizsgálat megállapítja, hogy Jandó a jegyzői álláshoz szükséges végzettséget ígérő igazolással félrevezette őket, akkor feljelentést kell tenniük. Amennyiben kiderül, hogy Jandó jogszerűtlenül nyerte el hivatalát, akkor felmerül az a kérdés, hogy a hivatal jegyző által aláírt szerződései érvényesek-e.

Ám ha Jandó Edinának van esélye időben megszerezni az állásához szükséges végzettséget, akkor semmi baj. Az a kérdés viszont akkor is megmarad, hogy miért nem árulja el: hol és mikor diplomázik.

UNGÁR TAMÁS

€/HUF 395,40 ↑ +0,27% | $/HUF 355,11 ↑ +0,69% | CHF/HUF 417,87 ↓ -0,07%

LAPSZÉL

Erősödik a szlovákiai bevásárlóturizmus

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

Már forintban is kiírják az árakat a határ menti szlovákiai városokban, miután egyre több magyar jár át a szomszédos országba élelmiszerért. A tapasztalatok szerint leginkább tejtermékeket, sajtokat, húsokat és zöldségeket, illetve alkoholt vásárolnak a magyarok – derült ki az rtl.hu riportjából. Korábban a szlovákok jártak át Magyarországra, ám az ottani élelmiszerárak rendre alacsonyabbak a hazai boltokénál, így a magyar vásárló potenciális célcsoport lett több nagyáruház számára. Kifejezetten a magyarországi vásárlók átcsábítására online szórólapok is készülnek, melyeken euróban és forintban is közlik az árakat. NÉPSZAVA

Tovább emelkedik az üzemanyagár

Csütörtöktől tovább emelkedhet a gázolaj ára, a benzin beszerzési ára most nem változik – közölte a holtankoljak.hu. A gázolajat bruttó 4 forinttal drágábban kapják a kereskedők, a kiskereskedelmi árak ettől eltérően változhatnak. Szerdán a 95-ös benzin literjét átlagosan 588 forintért, a gázolajét 589 forintért mérték a kutakon. NÉPSZAVA

Nyerni lehet az állampapírokkal

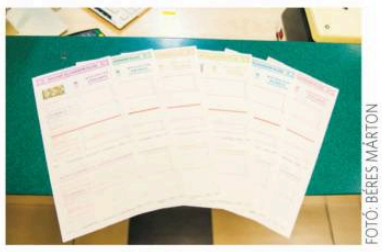

FOTÓ: BERES MÁRTON

Nyereményjátékot hirdetett szeptember 23. és november 30. között egymillió forintos fődíjjal a Magyar Államkincstár (MÁK). Az akció célja az öngondoskodás és az állampapír-vásárlások erősítése – közölte a MÁK. A részvételhez a régi és az új értékpapírszámlát, vagy gyermeküknek Start-számlát nyitó ügyfeleknek november végéig legalább 100 ezer forintot kell fektetni állampapírba. Idén a családok 9 hónap alatt 100 ezer új kincstári számlát nyitottak és 115 milliárd forintnyi értékpapírt vásároltak. A lakosság összesen 14 582 milliárd forintot tart állampapírban. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
74 378,07	↑	+1,12%
Mol		
2676 Ft	↑	+0,30%
MTelekom		
1 048 Ft	↑	+0,19%
OTP		
18 950 Ft	↑	+1,20%
Richter		
10 990 Ft	↑	+2,04%

Fordulás Keletnek

STRATÉGIA Az Orbán Viktor által tegnap ismertetett gazdasági semlegességen azt kell érteni, hogy a kormány kiszolgálja a kínai érdekeket.

PAPP ZSOLT

Orbán Viktor miniszterelnök szerint az Európai Unió versenyképességi válságba jutott, ezt támasztja alá az Európai Bizottság számára készült jelentés is, amit Mario Draghi, az Európai Központi Bank volt elnöke készített. A miniszterelnök a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tartott előadásában kifejtette, hogy az EU ebből nem tud kimászni, ezért kell Magyarországnak a gazdasági semlegesség jegyében folytatnia gazdaságpolitikáját. Orbán Viktor korábban kijelentette, neki van egy terve az Unió versenyképességének emelésére, illetve a magyar gazdasági semlegességre.

A tegnapi előadásból aztán kiderült, hogy terv ugyan nincs, csak laza elképzelések. Orbán szerint a gazdasági semlegesség azt jelenti, hogy (1) „mi döntjük el, hogy kivel üzletelünk", (2) „azzal üzletelünk, akivel a legjobban megéri üzletelni", (3) „csak a saját értékeink alapján tárgyalunk", illetve (4) „minden égtáj felé tájékozódni kell". Orbán szerint amikor ő gazdasági semlegességről beszél, akkor finanszírozási semlegességet is ért alatta, vagyis, hogy a jól bevált piacok mellett kínai és katari hiteleket is felvesz, de a beruházási semlegesség is hasonlóan fontos számára, vagyis, hogy nem kell megkülönböztetni az országba beruházókat kultúrájuk és nemzetiségük alapján.

A miniszterelnök szerint az Unió 0-3 százalékos növekedésével szemben a magyar gazdaság 3-6 százalékkal is növekedni tudna akár már 2025–2026-ban is. (Apró megjegyzés: a magyar gazdaság 1990 óta egyetlen évben sem tudott hat százalékkal nőni.) Orbán tett egy zavarba ejtő megjegyzést is: nem csúszhatunk vissza az adósrabszolgaságba, amely szerinte a 90 százalék feletti GDP-arányos államadósságot jelenti. A magyar államadósság ma a GDP 76,1 százaléka, ami a fejlettségünkhöz képest magas, s bár a 90 százalék említése emelkedést sejtet, Orbán hozzátette, hogy a jelenlegi szintet is csökkenteni kell. Ha lehet, ezután még tovább fokozta Orbán a fogalmi zavarokat, mert rátért a választási ígéreteire. Szerinte a gazdasági semlegesség jegyében van szükség a kkv-k már beígért tőkejuttatására, a családi adókedvezmény duplázására, illetve a „munkáshitel" bevezetésére.

FOTÓ: MTI/KOSZTICSÁK SZILÁRD

Orbán Viktor az európai versenyképesség javításához ígért megoldókulcsot, de a hazai gazdaság kilábalásáról nem ejtett szót

BENÉZTE

MOLNÁR LÁSZLÓ:

Orbán úgy próbálja beállítani Kínát, mintha pótolná az EU-t hazánk számára, megfeledkezve arról, hogy a kínai gazdaság épp transzformációs válságban van

Nemcsak Orbán Viktornak, de jól láthatóan az egész kormányban egyetlen embernek sincs bármi terve a magyar gazdaság problémáinak megoldására, a miniszterelnök által fejtegetett gazdasági semlegesség pedig nettó marhaság – értékelte a miniszterelnöki beszédet Molnár László. Ha osztályozni kellene Orbán beszédét, akkor gyenge kettes, valójában egyes, de átengedjük, mert jogászról beszélünk, nem kell hogy értsen a közgazdasághoz – tette hozzá a GKI Gazdaságkutató Zrt. vezérigazgatója. A kutató rámutatott a beszéd ellentmondásaira: Magyarország az exportjának 80 százalékát az EU tagállamaival bonyolítja, ezzel szemben Kínába az export 2 százaléka megy, ez jól mutatja, hogy a kormány felnagyítja Kína szerepét a magyar gazdaságban. Valahogy el kell fedni azt a kellemetlen tényt, hogy az Uniótól lassan már egy fillért sem kapunk, ezért takaródznak Kínával, a kínai befektetésekkel, hitelekkel. Ráadásul a kínai gazdaság épp transzformációs válságban van: nő a fiatal munkanélküliség, az amerikai szankciók hatása nem elhanyagolható, az ingatlanpiac összeomlóban van, az egykézés miatt nincs munkaerő-utánpótlás – azaz a kínai gyors növekedés korszaka épp véget ért.

3-6 százalék
a miniszterelnök által elvárt gazdasági növekedés, ami aligha teljesül

A kutató szerint az EU-ból Orbán nem fogja az országot kiléptetni, mert csak addig vagyunk érdekesek Kína, Dél-Korea és más ország számára, amíg tagjai vagyunk az Uniónak, de az igazi megoldás az lenne, ha a kormány végre elfogadná, hogy ennek a kis országnak egyetlen erőforrása van, a nem olcsó, ám képzett humán tőke. Ennek a fejlesztését viszont nem hajlandók támogatni, mert kiművelt választók nem fogadnák el ezeket a magyarázatokat .

A miniszterelnök bajban van...

Gyurcsány Ferenc közleményében az orbáni bejelentést a gazdasági semlegességről Magyarország elárulásának nevezte. Minden ígérettel szemben az idei évben lassan annak is örülni kell, ha egy százalékkal bővül a gazdaság. A DK elnöke szerint a miniszterelnök bajban van, ilyenkor mindig azt csinálja, hogy az EU-ra tolja a felelősséget, előad egy nagy világmegváltó elképzelést, és a jövőről meg az azt követő évekről beszél, merthogy nincsen semmi a kezében. Valójában szövegeléssel leplezi azt, hogy nem tud olyan gazdaságpolitikát alkalmazni az országban, ami növekedést és jobb életet hozna – írta a DK elnöke.

Szigorított szigetelési szabályok

HATÉKONYSÁG Megszűnhetnek vagy kedvezőtlenebbé válhatnak az utóbbi időben gombamód szaporodó, ingyenes födémszigetelési programok, miután a Magyar Közlönyben megjelent új közműhivatali rendelet szigorított az ilyen akciók feltételein – írja közleményében Juhász Attila, az Építési Vállalkozók Országos Szakszövetsége építőanyag-kereskedelmi tagozatának elnöke.

A módosítást megelőzően több lap is felhívta a figyelmet a lehetőségre. Eszerint az ilyen beruházásokkal megszerezhető, úgynevezett „hitelesített energiamegtakarítási tanúsítványok" az uniós előírások szerint, három éve nálunk is bevezetett, úgynevezett Energiahatékonysági Kötelezettségi Rendszer piacterén ma a födémszigetelési költségeknél jóval drágábban értékesíthetők. Mivel egy jól felszerelt brigád, megfelelő előkészítéssel, naponta akár három hagyományos családi ház – úgynevezett Kádár-kocka – födémjét is képes leszigetelni, a kiállított tanúsítványok piaci értékesítésével egy építési vállalkozó naponta akár félmillió forint tiszta nyereségre is szert tehet. Ráadásul mindez a családi ház tulajdonosának egy fillérjébe se került. A Portfolio ugyanakkor felhívta a figyelmet a kialakult vadhajtásokra is: eszerint, a hatósági ellenőrzés hiányosságait kihasználva, egyes brigádok a szigetelőanyagot csak az elszámoláshoz szükséges fotó elkészültéig terítették le, majd azt már vitték is tovább. Mindazonáltal nehéz tagadni, hogy az ösztönzőrendszer alapjaiban nagyon is illeszkedik a rendkívül elavult, pazarló hazai lakásállomány energiafogyasztás-csökkentési céljához. Az elmúlt hónapok során a kivitelezések hatékonyságát és hitelességét a polgármesteri hivatalok bekapcsolódása is növelte – írta minderről Juhász Attila. Igaz, a jelenség ellátási zavarokat és némi áremelkedést is okozott az üveggyapotpiacon.

A múlt héten ugyanakkor a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal, saját közleménye

Juhász Attila: Az ingyenessége szinte bizonyosan megszűnik, de még így is megérheti

megfogalmazása szerint, „a gyakorlati tapasztalatokhoz igazodva módosította" a feltételeket. A szorzószámok csökkentésével 8 százalékkal mérsékelték az elérhető beviteleket – írja a tagozati elnök. Az üveggyapot vastagságának mostantól nem 25, hanem 30 centimétert kell elérnie. Ez száz négyzetméterre vetítve 50 ezer forint többletköltség. A hatóság mostantól a szigetelés alatt egy párazáró, felette pedig egy porosodásgátló, légáteresztő fólia felhelyezését is kötelezővé tette. Juhász Attila szerint ez 100 négyzetméter esetén újabb 50 ezer forint. Mostantól a hitelesítő szervezetnek minden tizedik épületet a helyszínen kell leellenőriznie, ami szintén többletköltség.

A feltételek módosításával a tagozati elnök szerint az ingyenesség szinte bizonyosan megszűnik, de az ajánlatok a jövőben is igen kedvezőek lehetnek. Ez kiegyensúlyozza a piacot és a minőségi elvárásokat is fokozza, ami kirostálhatja a kóklereket – véli Juhász Attila. M. I.

Felemás munkáspárti optimizmus

ŐSZINTESÉG Nemzeti megújulást, a befektetések növekedését és nehézségeket is ígértek a párt vezetői a brit baloldal liverpooli kongresszusán. Starmer népszerűsége már a mélyponton.

R. HAHN VERONIKA
LONDON

Tizenöt év után az első munkáspárti kormánynak a zavaros nyitánya után indokolt volt az aggodalom, hogy eufória helyett borús hangulatban zajlik le az őszi dzsembori. Olyan csalódások kísérték a tory zűrzavart feledtetni készülő munkáspárti kormány indulását, mint a southporti késelések utáni országos zavargások, az első női pénzügyminiszter téli fűtési támogatást érintő megszorító intézkedése, valamint a konferencia felvezetése alatt kipattant botrány, miszerint a Starmer házaspár, illetve a miniszterelnök-helyettes, Angela Rayner és Rachel Reeves pénzügyminiszter százezer fontos ruhapénzt fogadott el egy főrendi lordtól.

Hétfőn Reeves, kedd délutáni programbeszédében pedig már Sir Keir Starmer igyekezett lelkesedést önteni a párt tagjaiba. A fiskális ügyek felelőse, aki az angol jegybankban töltött évei alatt tett szert imponáló szakértelemre, ígéretet tett, hogy a tory párt után maradt 22 milliárd fontos „fekete lyuk" ellenére a Munkáspárt nyitott az infrastrukturális beruházásokhoz szükséges hitelfelvételekre, hiszen „nem lehet állandóan nemet mondani az üzleti életből érkező új javaslatokra".

Reeves a gazdaság „aktív stimulálására" készül a korábbi felfogás helyett, amely szerint a felül megvalósuló vagyonteremtés fokozatosan szivárog át a gazdaságba, és előbb-utóbb mindenki számára kedvező helyzetet teremt. A pénzügyek irányítója szót ejtett a fűtési támogatás megszüntetése miatti országos elégedetlenségről is. A támogatás megvonását helybenhagyta, ennek finomítására legfeljebb október 30-án, az új kormány első költségvetésének ismertetésekor kerülhet sor.

Reeves a gazdaság „aktív stimulálására" készül a korábbi felfogás helyett, amely szerint a felül megvalósuló vagyonteremtés fokozatosan szivárog át a gazdaságba, és előbb-utóbb mindenki számára kedvező helyzetet teremt.

FOTÓ: AFP/OLI SCARFF

Sir Keir Starmer hivatalba lépése után azonnal válságkezelésbe kezdett

A nehéz szociális helyzetben lévő családokra tekintettel jövő áprilistól 750 állami általános iskolában vezetik be az ingyenes reggelivel járó klubokat. Ezt illetően a 45 éves politikus kijelentette, „akkor fogja sikerként értékelni hivatali tevékenységét, ha annak lezárultakor a szerény háttérrel induló gyerekek tartalmasabb életet élhetnek, képesek lesznek kiteljesedni és sikereket elérni".

Szerencsétlen időzítéssel éppen a pénzügyminiszteri beszéd közben érkezett a hír, hogy a nővérek nem fogadták el a kormány következő évre ígért 5,5 százalékos bérfejlesztési ajánlatát. Az viszont már senkit nem lepett meg, hogy az államkincstár felelősének és a kormányfőnek a beszédét tüntetők szakították félbe. Reeves beszéde alatt egy klímavédelmi mozgalom, a Climate Resistance nevében felszólaló személy okozott fennakadást, aki tiltakozását fejezte ki az ellen, hogy a kormány összejátszik a fosszilis tüzelőanyagra épülő iparral, illetve fegyvereket szállít Izraelnek. Sir Keirt pedig egy palesztinpárti aktivista állította meg, akit a végül a biztonságiak vezettek el a helyszínről.

Sir Keirt pedig egy palesztinpárti aktivista állította meg, akit a végül a biztonságiak vezettek el a helyszínről.

A kormányfő megjegyezte, hogy „ez az ember nyilván a 2019-es konferenciára kapott belépőt. Miközben ő protestált, mi megváltoztattuk a Munkáspártot" – jegyezte meg, utalva szélsőbalos, palesztinpárti elődjére, Jeremy Corbynra.

Sir Keir egyórás beszédének második felére lendült bele igazán. Miközben olyan hangzatos ígéretekkel rukkolt elő, mint a „nemzeti megújulás" és egy „időtálló Nagy-Britannia", azt is elismerte, hogy kemény kihívások várnak a szigetországra. „Bár látszik az alagút vége" – fogalmazott. Bejelentette, hogy a kormány csökkenteni fogja a bevándorlási számokat, és hogy az ország változatlanul rászorul a külföldi munkaerőre. A jövőben a munkavállalási vízum feltételeit megszegő vállalatokat eltiltják attól, hogy más országokból hívjanak be dolgozókat. Sir Keir készül a gyakornoki szisztéma reformjára, amelyet az első lépésnek tekint egyrészt a fiatalok munkanélküliségének megszüntetése, másrészt a külföldi munkaerő foglalkoztatásának visszaszorítása felé. A munkáspárti frontember hangsúlyozta, hogy „nem akar belemenni a bevándorlás értékéről szóló mérgező vitába, ezen az országnak túl kell magát tennie".

Sir Keir Starmer beszéde nem tartalmazott nagyszabású politikai víziót. A bejelentett tervek közül említésre méltó a táppénzzel kapcsolatos csalásokkal szembeni szigorú fellépés. Egy új törvény lehetővé fogja tenni, hogy ellenőrök hozzáférjenek gyanús körülmények között szociális segélyben részesülők betétszámláihoz, és amennyiben visszaélést tapasztalnak, jogosultak visszakövetelni a túlfizetést.

Sir Keirnek és beszédének fogadtatása pozitív volt. Többször is visszatért arra, hogy „hosszú távú küldetését nem adja fel rövid távú felvillanásokért, apró sikerekért". Ami viszont feltűnő, hogy az Opinium közvélemény-kutató intézet friss jelentése szerint a július 5-i kormányalakítás óta 45 ponttal zuhant a kormányfő értékelési mutatója. Ez az eredmény pedig azt jelenti, hogy ha csak egyetlen ponttal is, de Starmer már népszerűtlenebb, mint elődje, Rishi Sunak.

Damoklesz kardja a Scholz-kormány felett

SZAKÍTÓPRÓBA Minden jel szerint drámai hatást gyakorol a német kormánykoalícióra a három szeptemberi, kelet-németországi tartományi választás. Miután a berlini kabinet legkisebb tömörülése, az FDP mind Türingiában, mind Szászországban, mind pedig a vasárnapi voksolást követően Brandenburgban nemcsak kiszorult a tartományi parlamentből, hanem rendkívül gyenge eredményt ért el, egyre többen követelik a liberálisoktól a szövetségi koalícióból való kilépést. Az FDP-nél sokan úgy gondolják: ez az egyedüli esély arra, hogy az FDP ne szoruljon ki a Bundestagból a következő parlamenti választást követően.

Először, még vasárnap este, Wolfgang Kubicki, az FDP frakcióvezető-helyettese nevezte lehetségesnek, hogy a hárompárti koalíció hamarosan megbukik, egyúttal ultimátumot intézett a kormány felé. „A döntések ősszel születnek meg", fogalmazott, hozzátéve: nem hiszi, hogy Olaf Scholz kormánya kihúzza karácsonyig. Mindezt azután jelentette be, hogy az FDP Brandenburgban még az egy százalékot sem érte el.

FOTÓ: AFP/ANNA ROSS

Christian Dürr liberális frakcióvezető még várna a kilépéssel

A liberálisoknál azóta is napról napra nő az elégedetlenség, és a párt mind több tagja vélekedik úgy, hogy fel kell robbantani Olaf Scholz koalícióját. A Bild napilap úgy értesült, hogy az FDP vezető testületei már a konkrét kilépési forgatókönyvről tárgyalnak. Minden november 14-én múlhat. Ezen a napon kívánják véglegesíteni a kormánykoalíció pártjai a jövő évi költségvetést, ami állandó vitatéma a szociáldemokraták, a környezetvédők és a liberálisok között. Ha sikerülne egyezségre jutni a büdzséről, akkor az FDP esetleges kilépése is okafogyottá válna. Ez azonban nem lesz egyszerű. Még mindig több millió euró megtakarításra lenne szükség a költségvetésben. A szociális kiadások emeléséhez új hitelek felvételére lenne szükség, ami az alkotmányban is rögzített adósságfék felfüggesztését jelentené. Ez azonban vörös vonal az FDP számára.

Christian Dürr, a liberális párt frakcióvezetője a Neue Osnabrücker Zeitungnak adott interjújában nem válaszolt a koalíció jövőjét firtató kérdésre. „Én most nem a következő szövetségi választások utáni koalíciókötésekre gondolok, hanem az előttünk álló problémákra és kihívásokra, valamint arra, hogy hogyan akarjuk azokat megoldani", fogalmazott. Mint mondta, tisztában van azzal, hogy a jelenlegi kormányzat nem népszerű. „De ez volt az egyetlen stabil konstelláció 2021-ben. A CDU/CSU akkor nem volt alkalmas a kormányzásra" – magyarázta Dürr.

A kilépés mellett foglalt állást Bijan Djir-Sarai, az FDP főtitkára. Szerinte „a migrációs politika teljes megváltoztatására van szükség". Szavaiból az derül ki, hogy a liberálisok nem elégednek meg a költségvetés elfogadásával sem, hanem keményebb bevándorlási politikát követelnek. Ez azonban elfogadhatatlan a Zöldek és az SPD baloldali szárnya számára.

Gerhart Baum volt szövetségi belügyminiszter szerint hiba lenne a kormányból való kilépés. A Rheinische Post című lapnak elmondta, ez politikai öngyilkossággal érne fel. Rámutatott, hogy az FDP új választások esetén már nem biztos, hogy bejutna a Bundestagba. Ráadásul ez nem a megfelelő időpont egy előre hozott választási kampányra, amely minden rendelkezésre álló erőforrást felemésztene. „Országunk és a világ sokkal nagyobb kihívásokkal néz szembe. Ha az FDP kilép a koalícióból, az a felelősségből való kivonulás jele lenne. Ha Djir-Sarai főtitkár távozni akar, akkor tegye meg", jelentette ki.

A liberálisoknál azóta is napról napra nő az elégedetlenség, és a párt mind több tagja vélekedik úgy, hogy fel kell robbantani Olaf Scholz koalícióját.

RÓNAY TAMÁS

Fordulat jöhet a libanoni háborúban

355. NAP Szárazföldi offenzívára készül az izraeli hadsereg (IDF) a libanoni Hezbollah ellen – jelentette be tegnap Herzi Halevi izraeli vezérkari főnök. A nemzetközi sajtóban már kora délután felvetődött a kérdés, miután az IDF két tartalékos dandárt hívott be az északi frontra. A vezérkari főnök azt nem közölte, mikor indul a szárazföldi offenzíva, de a libanoni terrorcsoport ellen immár hetedik napja tartó háború intenzitása alapján ítélve, rövidesen.

Tegnap még a légi háború folytatódott, az elmúlt két nap során végrehajtott libanoni légicsapások a legkiterjedtebbek, amelyeket az izraeli légierő valaha is végrehajtott története során. Több mint 250 vadászgép vesz részt a támadásokban, és eddig mintegy 2000 bombát dobtak le. Az IDF több mint 1500 Hezbollah-célpontot támadott Libanon 200 különböző területén. A légicsapások többsége olyan lakóházakra irányult, ahol a Hezbollah lőszert tárolt. A libanoni egészségügyi hatóságok szerint eddig 600 emberéletet követeltek az izraeli támadások.

A Hezbollah az infrastruktúrájára mért heves csapások ellenére képes egyre mélyebben belőni Izrael területére. Tegnap reggel közepes hatótávolságú föld-föld rakétával támadta Tel-Avivot. A terrorcsoport közlése szerint a

FOTÓ: AFP/RABIH DAHER

Az izraeli légicsapások lakóházakban lévő lőszerraktárakat céloztak

Moszad, az izraeli külföldi hírszerzés székházát célozták. Lapzártánkig több mint 300 rakétát lőttek ki észak-izraeli települések ellen.

A fokozódó regionális feszültségre való tekintettel Lloyd Austin amerikai védelmi miniszter telefonon tárgyalt izraeli kollégájával, Joáv Galanttal. Az amerikai tárcavezető világossá tette, „hogy az Egyesült Államok továbbra is készenlétben áll, és eltökélt szándéka a regionális szereplők elrettentése a helyzet kihasználásától vagy a konfliktus kiterjesztésétől” – írta a The Times of Israel.

A konfliktus azonban máris kiterjedt, egy szárazföldi offenzívával még inkább eszkalálódhat. A Hezbollah ugyanis a térség legerősebb fegyveres milíciája, szakértők szerint katonai ereje meghaladja a libanoni reguláris hadsereg erejét, és élvezi Irán támogatását. Bár a Reuters hírügynökség információi szerint a csipogók és walkie-talkiek felrobbantásával 1500 terrorista kiesett, de a szervezet mintegy százezer harcossal rendelkezik.

A ynetnews portál tegnap olyan információt közölt, miszerint Izrael is elkerülné a totális háborút. Ennek érdekében Benjámin Netanjahu miniszterelnök „zöld utat” adott, hogy az Egyesült Államok közvetítésével tárgyalások kezdődjenek a Hezbollahhal a libanoni konfliktus esetleges átmeneti leállításáról, ami lehetővé tenné a tűzszünetről szóló tárgyalásokat.

GÁL MÁRIA

Trump kétes békét ígér

945. NAP Az amerikai republikánus elnökjelölt ismét csak magát ajánlotta az orosz–ukrán konfliktus megoldására, említést sem téve Ukrajna saját „győzelmi tervéről”.

HARSÁNYI GYÖRGY

Nincs tervbe véve találkozó erre a hétre Donald Trump és Volodimir Zelenszkij ukrán elnök között – jelentette az AP hírügynökség tegnap a volt amerikai elnök kampányának egy meg nem nevezett tisztviselőjére hivatkozva. A hírt Kijev nem kommentálta. Az amerikai látogatáson tartózkodó Zelenszkij csütörtökön találkozik Joe Biden elnökkel, hogy bemutassa „győzelmi tervét” a Fehér Házban, s a múlt héten arról beszélt, hogy a háború mielőbbi lezárását célzó tervet a republikánus és a demokrata elnökjelölttel is meg akarja vitatni.

Előzőleg Trump egy keddi atlantai nagygyűlésen bírálta az Egyesült Államok részvételét az ukrajnai háborúban, mondván, hogy Biden és Kamala Harris alelnök miatt az ország „beleragadt” a háborúba, és onnan csak ő tudja „kihúzni”, ha ismét elnökké választják. „Én elintézem” – mondta. Trump esetleges visszatérése a Fehér Házba aggodalmat kelt Ukrajnában és Washington szövetségesei között. A Republikánus Párt Trump-párti szárnya tavaly ősztől fél éven át blokkolta az Ukrajnának szánt újabb segélycsomag kongresszusi elfogadását, ami aláásta a fronton harcoló ukrán erők helyzetét, és hozzájárult a kulcsfontosságú Avgyijivka város elvesztéséhez.

Zelenszkij kedden az ENSZ Biztonsági Tanácsában kijelentette, a békét nem lehet csak tárgyalások útján, egy Putyin orosz elnökkel kötött alku révén elérni. Egyúttal elutasította az ukrán területek átengedésével kalkuláló rendezési javaslatokat. „Oroszországot csak rákényszeríteni lehet a békére (...), mint a háború egyetlen agresszorát, az ENSZ Alapokmányának egyetlen megsértőjét” – hangsúlyozta.

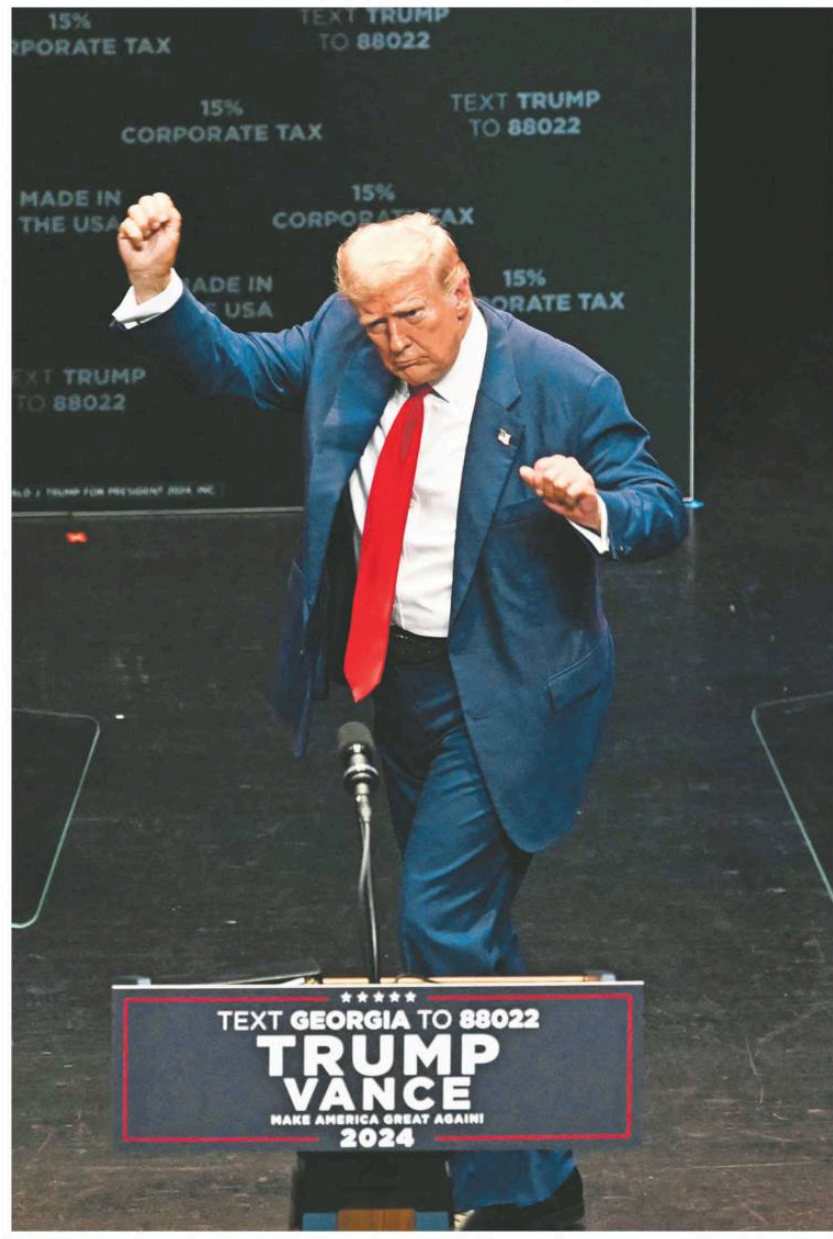

FOTÓ: AFP/CHANDAN KHANNA

Donald Trump béketerve minden bizonnyal nagy áldozatokat követelne Ukrajnától

Reagálásában a Kreml „fatális tévedésnek” nevezte szavait. „Oroszországot nem lehet a békére rákényszeríteni. Oroszország a béke mellett van, de azzal a feltétellel, hogy megteremti biztonságának alapjait és eléri az SZVO (ukrajnai »különleges katonai műveletének«) célkitűzéseit” – hangoztatta Dmitrij Peszkov elnöki szóvivő.

Trump esetleges visszatérése aggodalmat kelt Ukrajnában és Washington szövetségeseiben.

Közben folytatódtak a heves harcok a háború donyecki frontján. Az ukrán médiában több szakértő is úgy nyilatkozott, hogy az orosz erők hamarosan elfoglalják az utóbbi hetekben legintenzívebben támadott Vuhledart, fel kell készülni a város feladására. Szerhij Zgurec, a Defense Express tanácsadó cég vezetője ugyanakkor úgy vélte, hogy bár a városban a helyzet nem az ukrán erőknek kedvez, egyelőre nincs szó bekerítésről. Moszkva korábban az északabbra lévő Pokrovszkra és Kurahovéra összpontosította erőit. Ezek elestével megnőne az esély az orosz előrenyomulásra más donyecki városok felé. A Harkiv megyei Vovcsanszkért vívott csatában az ukrán erők tegnap visszafoglaltak egy kavicsfeldolgozót, ahol közlésük szerint több tucat orosz katonát megöltek, 24-et pedig foglyul ejtettek.

Ukrajna visszautasította a cseh elnök felvetését

Volodimir Zelenszkij békeformulájának egyik elengedhetetlen pontja az orosz megszálló csapatok kivonása Ukrajna szuverén területéről – reagált az ukrán külügy tegnap a cseh államfő New York Timesnak (NYT) adott minapi nyilatkozatára. Petr Pavel abban egyebek közt azt mondta, reálisan szemlélve a kialakult helyzetet, a már megszállt ukrán területekről valószínűleg le kell mondani a háború lezárása érdekében.

Ukrajna pozícióinak gyengüléséért a cseh elnök részben az Orbán Viktor magyar kormányfőhöz hasonló, Európa egységét megbontó populista vezetőket tette felelőssé. Egyúttal „abszurdnak” minősítette felhívásaikat, hogy Ukrajna gyorsan kérjen békét, és ne szívja el az európai belföldi szükségletekre jobban használható forrásokat.

Orbán Viktorról, aki szerinte saját NATO-szövetségeseit többször is háborús uszítókként ítélte el, és egy rosszul értelmezett békepolitikához igyekezett támogatást gyűjteni, Petr Pavel azt mondta, „valószínűleg ő az európai populizmus prototípusa”.

Gyanakodnak a levélszavazatokra

VOKS Mississippi szövetségi bírósága vizsgálta meg kedden a Republikánus Párt által benyújtott keresetet az állam választójogi törvényének módosítása tárgyában. A „rubintvörös” konzervatív állam hatályos választójogi törvénye értelmében a levélszavazat érvényes, amennyiben az legkésőbb a választás napját követő ötödik napon beérkezik a szavazókörbe, a borítékon elhelyezett bélyegen pedig a választás napja, vagy annál korábbi dátum szerepel.

A biztos republikánus bázisnak számító államban a fent említett időkeret korlátozása nem hozna politikai hasznot republikánus jelöltnek, ám egy szövetségi szintű hasonló változás már igen. Mississippin kívül még tizenhét államban és Washington D. C.-ben van hatályban hasonló szabályozás a levélszavazásra vonatkozóan, a konzervatív pártnak pedig világos szándéka az ügyet a szövetségi legfelsőbb bíróságig vinni. Egy levélszavazás időtartamának korlátozását hozó szövetségi ítélet nagy előnyhöz juttatná a konzervatív pártot, hiszen még a saját

FOTÓ: AFP/TAYFUN COSKUN

A levélszavazás intézménye a demokrata elnökjelöltnek kedvezhet

szavazóik jellemzően személyesen és a választás napján adják le voksukat, addig a Demokrata Párt szavazói előszeretettel veszik igénybe az előszavazás és a levélben szavazás lehetőségét.

Ezzel kapcsolatos a szakértők körében csak „vörös délibábnak” nevezett jelenség, amely a szavazatszámlálás kezdetén tapasztalt republikánus fölényre utal. A mérleg azonban már többször átbillent a demokraták oldalára a levélszavazatoknak köszönhetően.

A Republikánus Párt más frontokon is támadja a levélszavazás intézményét. A legfontosabb billegő államnak számító Pennsylvaniában a Republikánus Párt Országos Bizottsága keresetet nyújtott be annak elérésére, hogy a levélben szavazók utólag ne javíthassák ki a tévesen kitöltött szavazólapjaikat. A javítás lehetőségének megszüntetésével az államban szavazók tízezreinek voksa veszne el.

A levélszavazással szembeni gyanakvás és a 2020-as választás elcsalásának mítosza továbbra is tartja magát Donald Trump hívei és az interneten aktív szélsőjobboldali influenszerek körében. Az összeesküvés-elméletről könyv készült és „dokumentumfilmet” is forgattak „2000 mules” (2000 öszvér) címmel. Öszvérnek azokat az aktivistákat nevezték, akik az elmélet szerint a 2020-as választáskor a billegő államok szavazókörei között ingázva többször is leszavaztak a demokrata Joe Bidenre.

A levélszavazás korlátozása csupán a választás befolyásolásának egyik eleme. A Trump-kampány aktivistái a voksok hitelesítését végző állami bizottságokat is a maguk oldalára kívánják majd állítani.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Tévedésre vágyva

HOMPOLA KRISZTINA

Egy ukrán és egy orosz diákot rendelt egy csoportba a tudásvágy és a sors kegye a társadalomtudományokkal foglalkozó nemzetközi egyetemen. Utóbbi régóta, előbbi néhány hónapja szülőhazáján kívül él. Mindennapjaikban – konfliktuskerülés ide, apolitikus attitűd oda – megkerülhetetlen kérdés kettejük együttműködésének a lehetősége, avagy lehetetlensége. Az előbbit választották, hadiárkot áthidalva tudnak együtt dolgozni a közös projekteken. Az ukrán diák elfogadja orosz társát, elég nyitott ahhoz, hogy ne higgyen a kollektív bűnösségben. Azt azonban nem tudja elképzelni, hogy valaha mély barátság alakuljon ki közöttük.

A Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál vendége két orosz kulturális szereplő, akik nemhogy nem hagyták el hazájukat – mint azok, akik féltve alkotói szabadságukat, egzisztenciájukat, netán az életüket, erre kényszerültek –, hanem Putyin rendszerének támogatottjai és támogatói. A rendezvény vendégei ukrán szerzők is, akik szintén nem hagyták el hazájukat, vagy visszatértek háború sújtotta országukba, oda, ahol nap mint nap kockáztatják nemcsak az egzisztenciájukat, hanem az életüket is.

Tudjuk, érheti bántódás a mai Oroszországban azt, aki ellenáll, és csak halvány fogalmaink lehetnek arról, milyen morális dilemmákkal kell megküzdeniük azoknak, akik a három T „megtűrt” kategóriájába tartoznak. Nem tudhatjuk, hogy a támogatók valóban támogatják-e a különleges hadműveletnek nevezett háborút, vagy megfelelési kényszerből állnak diktátoruk mellé. Nem is feladatunk eldönteni, milyen árat fizetnek a szabadságukért, hogyan tudnak túlélni és mit kell tenniük.

Nem feladata ez egyetlen kulturális rendezvénynek, így a könyvfesztiválnak sem. Ahogy az ítélkezés és a „pedigrék” ellenőrzése sem.

Kilépve az irodalmi buborékból, a fesztiválszervezőknek, kiadóvezetőknek ugyanakkor érdemes lenne figyelembe venniük a közeget, amelyben élnek-élünk; tekintettel lenni az érzékenységekre, amelyek kit jellemeznének inkább, mint az alkotóművészeket, írókat, költőket; és nem emlegetni hídszerepet ott, ahol a politikusok meghamisították e kifejezés jelentését.

Magyarország az az ország, melynek kormánya a leginkább hajlamos árnyalni, hogy ki az agresszor és ki az áldozat, amelynek a vezetői a leginkább hajlamosak arra, hogy hadiárkok betemetéséről papolva sikerrel szítsanak gyűlöletet egy nép – az ukrán – iránt, és békemissziót mímelve barátkozzanak a bűnössel. Ebbe az országba meghívni Putyin mellett kiálló vendégeket egészen más, mint a szervező által hivatkozott Németországba, amely velünk ellentétben igazán megtanult szembenézni a bűnnel.

Így válhat az Orbán Viktor által teremtett világ áldozatává a legjobb szándékú kezdeményezés is. A könyvfesztiválon közel esnek majd egymáshoz a háborúban álló két nemzet standjai. Adja ész és szív, hogy az ukrán vendégek el tudják fogadni orosz társaikat, legyenek elég nyitottak ahhoz, hogy ne higgyenek a kollektív bűnösségben. Azt azonban nehéz elképzelni, hogy a jelenben vagy a közeljövőben mély barátság alakul ki közöttük. De nagyon jó lenne tévedni.

JEGYZET

Bonta Miklós

Brutális?

A világgazdaság növekedési gondokkal küzd, de megjósolható, hogy 2024 úgy múlik majd el, hogy – a klímaváltozás és a nagy méretű helyi háborúk egyáltalán nem lebecsülhető negatív hatásai ellenére – egy szürke esztendőnek bizonyul. (Amit az idén még az amerikai elnökválasztás bármilyen kimenetele sem befolyásol majd érdemben.) Mégis, ha beütjük a hírgyűjtő portálok keresőjébe a „brutális” szót, s leszűkítjük a gazdaságra, szép számmal bukkanhatunk e szinte fokozhatatlan jelzőre, pedig napjainkat nem jellemzi válság, de a közeledő recesszió árnya sem. Sokkal inkább a küszködés.

Ezért is csínján kell bánni az olyan megállapításokkal, hogy „küszöbön a brutál árrobbanás a magyar benzinkutakon”. Ha ennek csak a fele is igaz, akkor az esztendő hátralévő hónapjait aligha úszhatjuk meg a kormányzat által már „letepertnek” tekintett infláció növekedése nélkül. Az MNB mint a pénzügyi stabilitás megőrzésének őre, „elsősorban a pénzügyi tranzakciós illeték emelésének fogyasztói árakba való begyűrűzésének” korábban nem tervezett hatásával számol, de nem huny szemet a versenyszférát jellemző, a termelékenység növekedésének mértékét meghaladó béremelések felett sem. Vagyis egyértelművé teszik: az esztendő hátralévő hónapjaiban ismét a növekvő pénzromlás időszaka köszönt ránk, így 2024-ben az átlagos infláció 4 százalék körül alakulhat. Ilyenkor, ha a jegybank következetesen ragaszkodik a 2021 második felétől alkalmazott és bevált kamatpolitikájához, akkor megáll a kamatvágásokkal, és nem csökkenti 6,5 százalékra a rátát. Ők azonban a Fed és az EKB hasonló lépéseit tekintették irányadónak, ami kétségtelenül meghatározó, ám a magyar infláció mértéke – most már ugyan nem látványosan – még mindig gyakorta kilóg a sorból. A jegybank ezúttal ugyan nem brutálisan, de közeledett a kormány narratívájához. A változás szele?

PÁPAI GÁBOR RAJZA

KELETI NYITÁS

Védvonalak

NÉZELŐDŐ

FRISS RÓBERT

Múlt csütörtökön az X-en tett közzé posztot Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke: bejelentette, hogy a Szolidaritási Alapból tízmilliárd eurót is képes folyósítani az Európai Unió, hogy támogassa a kelet-európai országokat az árvízi védekezésben és az újjáépítésben. Emojikkal jelölte meg Lengyelországot, Csehországot, Szlovákiát, Ausztriát és Romániát – Magyarországnak nem jutott hely a posztban. Az ATV megkérdezte minderről Orbán Viktort a legutóbbi Árvízinfón. A miniszterelnök ironizálva előbb azt mondta, elképzelhető, hogy Von der Leyen a nyugati országokhoz sorolta hazánkat, később viszont úgy fogalmazott: a történelmi tapasztalatok azt mutatják, hogy a bajban Magyarország mindig csak magára számíthat. Az Európai Uniótól, illetve annak Bizottságától érkező pénzt pedig egyébként is bizonytalan dolognak tartja.

– Hogy aztán majd valamikor, valaki, valahonnan, egy Ursula nevű hölgy, valami Európai Unió meg a Bizottság küld-e nekünk pénzt vagy segítséget, hát az olyan, mint a kutya vacsorája – fogalmazott a miniszterelnök, majd úgy folytatta: ha jön segítség, azt szívesen fogadjuk, de egyébként megvagyunk anélkül is, ha jön pénz, ha nem, az ország védve lesz. Nem javaslom, hogy valami nyomorult koldus testtartásával kalapozzunk. Komoly ország vagyunk, elvégeztük a munkát – hangsúlyozta Orbán, kiemelve, hogy nálunk a párbeszéd „hamuzsákokról” és az élő erőről szól, nem arról, hogy külső segítségre várunk – utalva ezzel az osztrák és lengyel támogatási várakozásokra. Mint látható, a kormányfő egy percet sem pihen, ha csak alkalmat lel, belerúg az Unióba, ha kell, ha nem.

> A kormányfő egy percet sem pihen, ha csak alkalmat lel, belerúg az Unióba, ha kell, ha nem.

Droppa Györggyel, a Duna Kör és az Ister Kelet-európai Környezetvédelmi Kutatóintézet volt vezetőjével készített interjút a Népszava. Droppa szerint az elmúlt évtizedekben teljesen leépítették Magyarországon a vízügyet. Úgy gondolja, hogy ami ma a vízügyben történik, az jó esetben a XIX. század ismeretszintjét képviseli, az elmúlt húsz évben pedig egyetlen olyan döntés sem született, amely reagálna a klímaválságra. „Mára teljesen szétverték a magyar vízügyet” – mondta.

Arról a javaslatról, hogy árvíz idején a vizet szükségtározókba engednék, elmondta: több problémát generálna, mint amennyit megoldana. Ha áradás van, a víz egy részét ki kell engedni a töltések közül – de nem vésztározókba, hanem mélyen fekvő területekre, ahova magától is menne, ha nem lennének töltések – magyarázta. Droppa arról is beszélt, hogy a Tisza mentén a Dunáénál is súlyosabb a helyzet, de szerinte ezért csak mi vagyunk a felelősek. Úgy gondolja, a Tiszának nem az ereje túl nagy, hanem a döntéshozók tudása túl kicsi. Azt is elmondta, hogy az elmúlt évtizedekben egyetlen olyan döntés sem született a magyar vízgazdálkodásban, amely reagálna a klímaválságra. Miközben az éghajlatváltozás egyre szélsőségesebb időjárást és egyre nagyobb árhullámokat hoz, a védekezés ma arra épül, hogy Orbán Viktor gumicsizmában kiáll a gátra, és ettől a víz apadni kezd. Szerinte azonban a magyar árvízvédelemben nem is az árhullám a legnagyobb veszély, hanem a jég. Ha egy százméteres jégsziget megindul, derékvastagságú fákat, házfalakat is simán szétnyír. Emlékeztetett, hogy régen 12 nagy hajóból álló jégtörőflottánk volt, ma talán kettő-három van meg, azokon sincs vizsga, mozdíthatatlanok.

BALASSA TAMÁS

Szexképmutatás

Nem elég, hogy internet nélkül maradtak egy már nem is létező országban, a tetejébe most már nem is szexelnek: rájár a rúd a németekre. De miután ennek a rúdnak Schmidt Mária, a NER egyik ideológiai gyönyörfokozója fogja a végét, még ne kezdjük el temetni az egyik legerősebb, legszolidárisabb és legtehetősebb európai társadalmat. A kormányközeli ingatlanfejlesztésbe belegazdagodott kurzustörténész, és úgy általában a (harácsolásban) gondolkodó fideszes elit régóta ki van bukva a németekre (nota bene: azokra, akiktől a tolvajrezsim-fenntartó növekedés garmadája érkezik). Már a saját pártcsaládjukban politizáló kereszténydemokrata kancellár, Angela Merkel is szembement az orbáni bevándorlás- és civilellenes politikával, és persze helytelenítette a jogállamisági pillérek hátrafelé nyilazó oldalba csinálását. Merkel örökösei pedig páros lábbal rúgták ki az európai keresztény és konzervatív világból Orbánékat. Nevezettek mára egy kínos szélsőjobboldali EP-gruppenpartiban kötöttek ki, és van egy fogadásunk, hogy e helyt hamarosan a villany felkapcsolásáért fognak proklamálni erőteljesen.

> Merkel örökösei páros lábbal rúgták ki az európai keresztény és konzervatív világból Orbánékat. Nevezettek mára egy kínos szélsőjobboldali EP-gruppenpartiban kötöttek ki.

Schmidt Máriát magyarra fordítani amúgy bajos, de azért tennénk egy próbát. Az Identitás mint politikai fegyver című konferencián elmondott beszédében a Nyugatot vette össztűz alá, ahol a szexuális forradalom nyertesei a felső osztálybeli férfiak és nők, a lejjebb lévő férfiak nem jutnak nőhöz, a nők férfihoz, a feministák elérték céljukat, de nem állnak le, és a Fidesz családforgalma nap nap után támadás alatt áll. És miután Németország nem pucsít be Putyinnak (oda sem férne Orbántól), ezért a komplett magyar szőrén lovagló besenyőpolitika szerint háborúpárti. Háborúzz, ne szeretkezz! – találta meg a németek jelszavát Schmidt. Szertelenül fickándozó gondolatmenetében egy jó dolog van: nem adja fel, folytatja, mondja. A nevetés fiatalít.

Amúgy a szex és az orosz latrok megvetése amerikai–európai fegyveres támogatás mellett sem zárja ki egymást. Érdemes lenne kipróbálni a szexképmutatóknak is.

Merre tovább?

HEGYI GYULA
publicista, szocialista politikus

Parlamentáris rendszerekben gyakran előfordul, hogy a kormány két választás között elveszti a többségét a T. Házban. Ilyenkor többnyire kisebbségi kormánnyal vagy a koalíció kibővítésével igyekeznek elevickélni a ciklus végéig. És ha egyik sem sikerül, akkor előrehozott választások következnek. Arra azonban nemigen tudnék nemzetközi példát mondani, hogy egy parlamentben nem a kormány, hanem az ellenzéke gyengül meg, veszíti el társadalmi támogatását.

A magyar parlament azonban úgy kezd bele őszi ülésszakába, hogy az ellenzéki pártok támogatottsága a tavaszi EP-választáson vészesen meggyengült, mostanra pedig a közvélemény-kutatások szerint lényegében összeomlott. Ha most lennének a választások, nagy valószínűséggel egyikük sem jutna vissza a Házba, de néhány képviselő kínkeserves bejuttatása sem lenne túl fényes eredmény. Mindeközben egy parlamenten kívüli párt folyamatosan erősödik, jó EP- és önkormányzati voksolási eredményei után népszerűségben lassan beérni látszik a Fideszt.

Izgalmas kérdés, hogy a társadalmi elégedetlenség miért nem a kormánypártot, hanem a parlamenti ellenzéket roncsolja szét. Az okok nyilván sokfélék és meg-

> Talán még rosszabb megoldás a Tisza Párt és annak vezetője elleni folyamatos támadás. Ez óhatatlanul azt a látszatot keltheti, mintha a parlamenti ellenzék nem is a Fideszt, hanem a Tiszát akarná leváltani.

nevezésük komoly önkritikát igényelne a parlamenti ellenzék politikusaitól és az ellenzéki médiától.

Az ilyen elméleti munkán túl azonban az is fontos, hogy a társadalmi támogatottságában meggyengült, de még a parlamentben ülő ellenzék méltóságát megőrizve reagáljon erre a helyzetre. Magam két szélsőséges viselkedésformáról szeretném lebeszélni a demokratikus ellenzék pártjait. Az egyik a „business as usual”, azaz szorgos parlamenti munkálkodással azt sugallni, mintha a parlamenti ellenzék magabiztosan készülne a kormány leváltására, tudomást sem véve a T. Házon kívüli ellenzéki mozgolódásról. A másik, talán még rosszabb megoldás a Tisza Párt és annak vezetője elleni folyamatos támadás. Ez óhatatlanul azt a látszatot keltheti, mintha a parlamenti ellenzék nem is a Fideszt, hanem a Tiszát akarná leváltani.

Egy klasszikus demokráciában valószínűleg az előrehozott választások kiírása lenne a legtisztább megoldás. De ez itt és most pusztító hatású lenne a demokratikus ellenzékre, kockázatos a Fideszre és korai a Tisza számára. Ráadásul 1990 óta Magyarországon minden választást a törvények előírta időben tartottak meg, sohasem volt előrehozott voksolás, és ez egyike rendszerünk kevéske pozitív elemének.

Kétségkívül keskeny út az, amelyen az ellenzéki pártoknak végig kell menniük a következő másfél esztendőben ahhoz, hogy az átrendeződő politikai térben is megmaradhassanak tényezőnek. A parlamenti munka technikai részét akkor is el kell végezniük, ha sok politikai haszonnal nem jár. A bojkott kérdése eldőlt abban a pillanatban, amikor a fideszes kétharmad ellenére beültek a parlamentbe, az elveszett ártatlanságot már nem lehet visszaszerezni. Nyilván kiemelt figyelmet kell fordítani az elnyert egyéni körzetekre és a demokratikus vezetésű önkormányzatokra. Ezeket meg kell őrizni, jórészt a civil szervezetek segítségével.

A legnehezebb kérdés a Fidesz-rezsim leváltása és az új politikai rendszerben betöltött szerepünk. Számomra bevallottan az MSZP megmaradása a prioritás. Minden vaskalapot vállalva is hiszem, hogy az egyetlen marxista gyökerű, 134 év történelmi tapasztalatát tovább örökítő, a nemzetközi szocialista mozgalomba beágyazott párt nélkül szegényebb lenne a magyar demokrácia.

A szocialistáknak ezért a következő másfél évben merész, de nem irreális célt kell maguk elé kitűzniük. Mai tudásunk szerint a Tisza Párt nélkül a Fideszt nem lehet leváltani. Azt azonban nem tudjuk, hogy a Tisza ezt egyedül, a mai ellenzéki pártokkal, netán a Fidesz disszidenseivel együtt akarja végrehajtani. Nevetséges lenne, ha az MSZP felkérés nélkül maga jelentkezne be ilyesfajta szerepre. A reális cél 2026 tavaszára az ötszázalékos parlamenti küszöb elérése, az önálló szocialista párt megmaradása lehet. Ehhez nem annyira miniszterelnök-jelöltre, kormányprogramra, mint inkább a néhány éve még aktív törzsszavazók visszanyerésére, a romjaiban meglevő bázisok megerősítésére és a baloldali civilekkel való együttműködésre van szükség. Minden fiatalt aligha lehet megnyerni, de a szabad piacban való csalódás utat nyithat sok kritikus elméhez. Nem kell félni a radikálisan balos gondolatoktól sem, amíg azok az alkotmányos kereteken belül maradnak.

Az MSZP az elmúlt másfél évtizedben nemcsak kétmillió szavazót, hanem több tízezer becsületes aktivistát, párttagot is elvesztett. Előbb közülük kell minél többet visszaszerezni ahhoz, hogy a saját közegükben ismét hitelesnek látszódjon a párt. Ehhez önkritika és empátia is kell. Aki például azért távozott, mert nem akart jobbikos vagy momentumos „közös jelöltre” szavazni, annak bizonyosan helye lehet egy önálló és öntudatos szocialista pártban.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Az erdélyi zokniárus

UJLAKY ISTVÁN
tanár

Az erdélyi zokniárus nem egyetlen személy. Lehet férfi vagy nő, fiatalabb és idősebb. Nejlonszatyrában gyári csomagolású zoknik, sok. Valószínűtlenül olcsón adja őket, még akkor is, ha ezek a darabok, hm, nem mondhatók márkásnak. Mégis, ennyire olcsón akkor lehet árulni, ha kiraboltak egy balesetet szenvedett, felborult kamiont, vagy ha sikerült mindenféle adót, vámot kikerülni. Olykor mást is árusítanak, lepedőt, nadrágszíjat, kést. Ám biztosra csak a zoknikínálat vehető. A lepedő lenvászon, erős és természetes anyag, de piszkosfehér színű, jó árnyalattal sötétebb, mint nálunk kapható társa. A bőröv másodosztályú, nem az öröklétnek készült. A kések készletet alkotnak, érthetetlenül olcsó az egész pakk.

Az erdélyi zokniárus rámenős, már-már erőszakos. Mindenesetre nem adja fel egykönnyen. Számára a „nem” nem azt jelenti, hogy nem, hanem csak azt, még dolgozni kell az ügyön. Néha olyan agresszívek, hogy az emberben felötlik, vajon ha nagyobb címlettel fizetek, megkapom-e

> Az erdélyi zokniárus a koldus, a fekete kiskereskedő és az útonálló sajátos elegye, némi ösztönös pszichológiai érzékkel.

a visszajárót. Tudnak esdekelni, szinte könyörögni, nem mulasztják el megemlíteni, hogy erdélyiek (amiről a magyar igazolvánnyal a kezében, az SZTK előtt kéregető bácsi vagy a piaci koldus jut az eszembe, akinek a legfőbb érve szintén az erdélyiség).

Van néhány jól betanult szövegük. Például, negyven perc múlva indul a vonatom, ezek a zoknik a nyakamon maradtak. Adok önnek egy párat ingyen. Azzal a kezembe nyomja. Az ember ösztönösen megfogja, ne essen le a földre. Mennyit ad érte? – kérdezi rögtön. Ha nem adom vissza abban a pillanatban a zoknit, és lépek odébb tiltakozva, veszítettem. Mert bármekkora összeget mondok, innentől már alkuszunk. Máskor a buszmegállóban ülő, gyanútlan öregúrnak szinte az ölébe dobják, öt pár, összekötve. Megint az ösztönös mozdulat, elkapja, és ha már a kezében van, mentális vesztes. Az erdélyi zokniárus a koldus, a fekete kiskereskedő és az útonálló sajátos elegye, némi ösztönös pszichológiai érzékkel.

Hanem egyszer, a buszmegállóban elbeszélgettem az egyikükkel. Valójában jobbára ő beszélt, én csak a legelején kérdeztem valamit, aztán jószerével hallgattam. Meséli, egy hetet töltenek Magyarországon, egy hetet odahaza. Ha jönnek, este indulnak, hajnalban érkeznek. Van állandó szállásuk a városban. Most is, a két gyerek a vasútállomáson, ők a feleségével árulnak. A gyerekekre nem vigyáz senki. Lelkükre kötötték, innen ne mozduljanak. Egy-egy kiflit adtak a kezükbe, mert több forintjuk nincs is, el kell adni, hogy valami rendes étket adhassanak a gyerekeknek. Miközben mesél, nem nyom zoknit a kezembe, sőt az övében sincs. Pihen, talán több óra ácsorgás után. Ez nem betanult szöveg, nem látszik annak, kiszakadt belőle. Mekkorák a gyerekek? Hat és kilenc. A kisebb lány, a nagyobb gyerek.

Épp a minap jutott eszembe, régen láttam erdélyi zokniárust. Öt éve? Hét? Tíz? Vajon mi lett velük? Románia elhagyta Magyarországot az egy főre jutó GDP-ben, a minimálbér vagy a pedagógusbér magasabb, mint itt. Lehet, hogy Erdélyben már senki sem szorul rá arra, hogy éjjel utazzon, gyereket vasútállomáson hagyjon, koldulva-erőszakoskodva árusítson? Vagy csak, ó jaj, a hatóságok léptek fel, itt vagy ott, keményebben és sikeresebben a gazdasági bűnözés, a fekete kereskedelem ellen?

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Kiváló

Olvasom, hogy Lánczi Tamás „meg van győződve arról, hogy a volt III/III-as ügynök Horváth József kiváló szolgálatot fog tenni” neki és persze hazánknak. Hogy a Szuverenitásvédelmi Hivatalnak, az tuti. A hazánknak, az már szégyen lenne, mindannyiunk szégyene. Horváth nem buta, csak a jelek szerint haszonleső. 1990 előtt ez jó karriernek ígérkezett. Aztán kiesett a pikszisből, de idővel megkereste a helyét a jobboldalnál. Mondta is Lánczi, hogy őt nem érdekli, mivel foglalkozott Horváth, neki csak a tapasztalatára van szüksége. De eszerint Lánczit nagyon is érdekli, miket és hogyan művelt Horváth, vagyis hogy hogyan lehet azokat, akik nem a hatalommal értenek egyet lejáratni, elűzni. Elvégre a III/III osztály a belföldi ellenzékkel foglalkozott, „szuverenitásunk” védelmében, ahogy most Lánczi is. „Szuboptimális dolog, ha egy volt operatív tiszt a politikai államtitkár, hiszen a kommunista rendszer – többek között – a III/II-es osztály miatt volt velejéig romlott, rohadt, büdös diktatúra.” Az idézet Deutsch Tamástól, Lánczi párttársától származik, aki jogosan akadt ki – ezt idézte a Népszabadság 2014. június 26-án –, amikor Tasnádi Lászlót hivatásos hírszerzői múltja ellenére rendészeti államtitkárrá nevezték ki. Ez már a harmadik Orbán-kormány idején történt, az első alatt Tasnádi még APEH-vezetőként dolgozott. Vagyis akkor még voltak fideszesek, akik – habár Brüsszelből – nyilvánosan kritizáltak egy kormánydöntést. Most csend van.

BÁNDY SÁNDOR

Rövidítés

A Szuverenitásvédelmi Hivatalon belül megalakult a Szuverenitásvédelmi Kutatóintézet, melynek feladata lesz többek között az is, hogy a külföldről irányított, de magyarországi kapcsolatokkal rendelkező szervezetek, érdekcsoportok tevékenységét figyelje, kutassa. A cég nevének rövidítése, a SZUKI meglepetést okoz. Talán nem volt kellően átgondolt, hiszen oroszul szukákat jelent, és a szó egyik második jelentése – a ringyók – sajátos asszociációkat kelthet. Reméljük, a cég logóján nem ezt tüntetik fel, és így nem sugall félreérthető utalást a hivatal tevékenységére.

LADÁNYI ANDRÁS

Menetrend

Közeleg az a nap, amikor nem tudunk majd felszállni autóbuszra. Mert a magyar kormány Brüsszelbe irányítja őket, méghozzá migránsokkal megtöltve. Abba most ne menjünk bele, hogy a menekülteknek lesz-e érvényes jegyük vagy bérletük a járatokra. Mindenesetre ez az újabb ötlet már egyfajta kórképet is takar. Nevezetesen azt, amikor a valóság és a képzelet helyet cserél. Aztán az utóbbi olyannyira megerősödik, hogy mindenképpen segítségre van szükség a rendbetételhez. Na már most, bízzunk benne, honfitársaim, hogy erre a feladatra lesz elegendő terapeuta az országban.

SPÁNYIK MIKLÓS

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

Maszatolásnak nincs helye

HEIL PÉTER
a DK külügyi titkára

Az újonnan megválasztott Európai Parlament múlt héten újabb határozatban ítélte el Oroszország ukrajnai rablóháborúját. Sürgette a tagállamokat, folytassák a hősiesen védekező ukránok támogatását. Az Unió vezetőitől pedig azt kérte: tegyenek meg mindent az igazságos és tartós béke eléréséért. Az indítványt a parlament háromnegyedes többséggel hagyta jóvá. A magyarok közül csak a Demokratikus Koalíció képviselői szavaztak igennel. A Fidesz és a Mi Hazánk leszavazta az indítványt, a Tisza tartózkodott.

De létezik-e kétféle igazság Ukrajna ügyében? Lehet-e, kell-e mást mondani magyar szemmel, mint az Európai Parlament? Nem, nem lehet, nem is szabad. Mert gyilkosok közt cinkos, aki néma.

Vlagyimir Putyin két és fél éve gyilkolja halomra nemcsak az ukrán katonákat, hanem a civileket is. Köztük kárpátaljai magyarokat. Munkácstól Donyeckig, Kijevtől Odesszáig senki és semmi nincs biztonságban. A megszálló nem tesz különbséget tankok, lövészárkok, laktanyák és lakótelepek, kórházak, iskolák, üzletközpontok, folyami gátak és erőművek között. Zaporizzsjánál egyenesen atomkatasztrófával játszik. Súlyos bizonyíték van rá: az orosz hadsereg a háborús bűnöktől sem riad vissza.

Aki változást akar Magyarországon, annak egyértelműen szakítania kell tudni Orbán külpolitikájával is. Egyszerűen azért, mert az ellentétes hazánk alapvető érdekeivel.

FOTÓ: AFP/GENYA SAVILOV

Százezrek haltak meg, az anyagi kár sok százmilliárd euróra tehető.

Ha egyszer vége lesz az öldöklésnek, az újjáépítés évtizedekig fog tartani. A sebek, amelyet az aljas támadás az emberi lelkekben okoz, még ennél is tovább maradnak velünk. Oroszország háborúját a nemzetközi közösség döntő többsége is mélyen elítéli. A kereskedelmi kapcsolatok, amelyek a szankciók nyomán most megsemmisültek, talán soha nem állnak helyre. Akárhol húzódjon is a front, amikor a fegyverek elhallgatnak, ennek a háborúnak nem lesznek nyertesei.

A helyzet Magyarország számára is egyértelmű. Túl azon, hogy az orosz támadás sem erkölcsileg, sem jogilag nem védhető, Putyin a mi biztonságunkat is közvetlenül fenyegeti. Végtelenül szomorú, hogy az Európai Bizottság elnökének, Ursula von der Leyennek kellett emlékeztetnie Orbán Viktort: Putyin háborúja lényegében nem különbözik az 1956-os magyar forradalmat leverő orosz támadástól. Hihetetlen, de igaz: Orbán, aki évtizedek óta – jogtalanul – azzal kérkedik a világban, hogy '89-ben ő érte el az orosz tankok távozását Magyarországról, most de facto azon ügyködik, hogy ugyanazok a tankok bevonulhassanak Ukrajnába.

A Fidesz „békepártinak" mondja magát. Tetteik fényében ez nagyjából annyira hiteles, mint mikor Putyin hullajt krokodilkönnyeket a nemzetközi biztonságért. Orbánék, ahol csak lehet, az oroszok szekerét tolják. Az EU-ban minden lehetséges eszközzel szabotálják Ukrajna támogatását. Közben – bár a szankciós döntéseket Orbán mindig megszavazta – folyamatosan uszítanak az Unió és a NATO ellen. Pedig nem is olyan rég Orbán saját külpolitikusa, Németh Zsolt mondta egy konferencián: ha nem lennénk a NATO tagjai, az oroszok a magyar határon állnának. Szövetségeseink, az EU-tag Finnország, Svédország, Észtország, Lettország és Litvánia, valamint Lengyelország esetében ez már ma is így van.

Amikor Orbán Viktor – kezdete pillanatában lenullázva az Unió magyar soros elnökségét – senkivel sem egyeztetett „békemisszióra" indult Putyinhoz, pontosan azt tette, amit az Adolf Hitlert bármi áron megbékíteni akaró brit miniszterelnök 1938-ban. Chamberlain praktikusnak látszó, bár mélyen erkölcstelen engedményekkel próbálta rábírni az agresszort arra, hogy legalább őket ne támadja meg. Az eredmény ismert, a történelem ítélete egyértelmű. A Westminster tövében Churchill szobra áll. Putyinnak most kell megálljt parancsolni. Az appeasement, a békítés eredménye ma sem lehetne más, mint újabb háborúk – szerte a világban, alighanem Európában is, akár még a mi életünkben. Putyin még csak nem is titkolja, hogy fél szemmel már a Baltikumra, Moldovára, Georgiára, Azerbajdzsánra és Örményországra sandít.

Európában nincs olyan politikai erő, amely a háború folytatását akarná. Mindenki békét szeretne – de egyáltalán nem ugyanazt a békét. Putyin békéje az ököljog korszakát hozná el, amelyben annak van igaza, akinek nagyobb a katonai ereje. Ahol semmilyen megállapodás, törvény, nemzetközi szerződés nem jelent semmit, ha az erősebbnek éppen más áll az érdekében. Egy ilyen világban Magyarország kicsi, gyenge és magányos lenne. Ha Ukrajna magára maradna és elbukna, Putyin nemcsak területeit venné el, hanem a függetlenségét is. Magyarország pedig egy Oroszországtól függő bábállammal lenne határos.

Független, gyarapodó Magyarország csak erős nyugati szövetség, a NATO és az EU keretein belül létezhet. Létérdekünk az, hogy a világ sorsát ne a fegyverek, hanem a nemzetközi jog határozza meg. Magyarország ma biztonságban van, háborús konfliktus nem fenyegeti, és az összes többi EU-tagállamhoz hasonlóan megvan a lehetősége, hogy leépítse az Oroszországtól való egyoldalú, veszélyes függést. Az EU semmi olyanra nem kényszerítette rá, ami érdekeivel ellentétes lenne. Éppen ellenkezőleg.

A magyar ellenzéknek ebben a helyzetben két választása van. Vagy Orbán és Putyin, vagy az Unió és Ukrajna mellé áll. Választ kell adnia a kérdésre: Oroszország vagy Európa békéjét akarja? Felült volna-e Orbán repülőjére, hogy Kijevben az orosz „béketervet", Ukrajna megcsonkítását reklámozza Zelenszkij elnöknek? Elfogadná-e, hogy Magyarország külpolitikáját a jövőben fél szemmel mindig Moszkvára figyelve kelljen alakítani? Szeretné-e, hogy a magyar gazdaságot, a magyar otthonokat időtlen időkig az orosz fosszilis energia fűtse? A cseh képviselők, illetve a szlovák ellenzék – ez az a két ország, amelyeket az orosz energiafüggés hozzánk hasonlóan érint – egyöntetűen igennel szavaztak. Ha máshonnan nem, hát ebből világosnak kellene lennie: Ukrajna ügye alapvető kérdés, amelyben Európa mérvadó politikai erői között teljes egyetértés uralkodik. Maszatolásnak, lavírozásnak sem értelme, sem helye nincs.

Aki változást akar Magyarországon, annak egyértelműen szakítania kell tudni Orbán külpolitikájával is. Egyszerűen azért, mert az ellentétes hazánk alapvető érdekeivel. Aki erre nem képes, annak hogyan is hihetnénk el, hogy más alapvető konfliktusokban majd szembe mer fordulni Orbán világával? Hogyan gondolhatnánk, hogy képes lesz helyreállítani hazánk nemzetközi tekintélyét?

A Tiszának eddig két lehetősége volt arra, hogy az Európai Parlamentben Orbán ellen szavazzon. Júliusban és szeptemberben is csak tartózkodásra futotta. Márpedig az ilyen maszatolás azt üzeni: Magyarország Orbán után is megbízhatatlan partner lenne, amely vonakodik kiállni a közös európai külpolitika, a többi tagállam biztonsága mellett. Otthonra pedig azt, hogy éles helyzetben az Orbán és Európa közötti választás sem lenne egyértelmű. Szomorú, hogy a jelek szerint ezt csak a DK értette meg.

Nem lehet folyton a halált várni

VALENTINI ZSUZSA
tanár, író

Az Avignoni Fesztiválon – írta néhány héttel ezelőtt a Népszava – előadtak egy rendhagyó darabot, amelynek témája az egyik öregkori tabu volt: szerelem két ember között időskorban. Ez indította meg bennem a következő gondolatsort.

Az emberiség első feltételezése lehetett önmagáról, hogy az élet évtizedei nem tökéletesen múlnak. Túl sok bennük a keserűség, a betegség, a rossz élmények, és ráadásul ott a végén a legyőzhetetlen halál. Mit tehetett az ember? Önvédelemből ösztönösen, majd tudatosan tabusította ezeket, mert komfortosan akart élni. De ez mivel járt? Ki kellett dolgoznia magában az ibseni élethazugságokat, hogy el tudja viselni, ami rá várhat az életben.

Korunk fő tabui közé tartozik a halál kérdése. E tabu alá esett az eutanázia is, amit még az Európai Unió Bírósága is elutasított Karsai Dániel indítványa nyomán – őszinte döbbenetemre. De tabusítottnak mutatkozik a súlyos, halálos betegség, a saját halál s nota bene az öregkor szépséges szerelmi történetei is. (Vajon miért nem tabu a háború? Ez az egyik megválaszolhatatlan, örök kérdése a történelemnek.)

Az öregkori szerelemről szeretnék írni, letörölni róla a tabu bélyeget. Elég idős vagyok ahhoz, hogy számos tapasztalattal rendelkezzem. Láttam hetven körüli emberek házasságba torkolló kapcsolatát, akikkel öröm egy társaságban lenni, mert sugárzik róluk az életöröm, az újra megtalált boldogság. Láttam ugyancsak hetveneseket véletlenül, társkeresőn találkozni, és bimbózó szerelmüket is végignézhettem.

Mi a baj velük? Sok! A fiatalok irigyek rájuk, mondván, miért jut nekik, ha én nem vagyok boldog? A gyerekek irigyek rájuk, mert mi lesz az örökséggel? Próbálják őket szétválasztani, nehogy útban legyenek. De legfőképp irigyek – és ez a legszomorúbb –, mert ők egyedül senyvednek.

Mindegyik hozzáállás igazságtalan és méltánytalan. Mégis, ezekben a történetekben, a „fordított" Rómeó és Júlia históriákban előfordul öngyilkosság is. Nemcsak a „színpadon", hanem a valóságban is.

Pedig van itt egy nagyon-nagyon fontos, de elfelejtett érv. Az idős ember jó esetben nem folyvást a halálra készül, hiszen van az életében egy „időrés", amelyben még nem beteg, sőt teljes életet tud élni. És ide bőven befér az új szerelem is a megfelelő korú partnerrel. Miért baj ez? Azért, mert iszonyú előítéletek foglyai vagyunk, és nem vagyunk hajlandók elfogadni az új kor (a megnövekedett élettartam miatt eleve) megváltozott szabályait. Pedig mennyivel boldogabbak lehetnénk, ha nem szólnánk bele minden téren mások életébe!

Az idős ember életében van egy „időrés", amelyben még nem beteg, sőt teljes életet tud élni. És ide bőven befér az új szerelem is a megfelelő korú partnerrel.

S most jöjjön az én igaz történetem, mert igazolásul szolgál arra, hogy időskorban is van élet. Csak jól kell csinálni!

Hetvenöt éves voltam, amikor megismerkedtem életem igazi, nagy szerelmével, aki nyolcvanéves volt akkor. Mindketten özvegyek voltunk, így egyenlő feltételekkel indultunk. Sok-sok különbség ellenére remekül élünk együtt ötödik éve. S a kezdet? Két ötvenes fia és az én ötvenes lányom volt érdekelt új életünkben. Az elfogadásunk igen komoly kihívást jelentett számukra. Talán fájt nekik, hogy elhalt apjuk, anyjuk emléke megkopik, talán még az anyagi kérdések is megfordultak a fejükben, habár gyorsan kijelentettem, hogy semmire nem tartok igényt, tőlem nem kell félni. De az érzelmi alapú ellenállást sokkal nehezebb legyőzni, még akkor is, ha egy értelmes ember tudja, hogy anyja-apja élete így jobb, érdemes tehát a helyzetet vita nélkül elfogadni.

Író vagyok, olyan izgalmasnak éreztem a témát, hogy párom beleegyezésével megírtam kisregényben a történetünket. Kritikusaim szerint tabut döntöttem, de nem baj, sőt! A világtörténelem legnagyobb alakjai mindig is tabut törtek. Jézus Krisztus és Luther Márton volt szerintem ebben a legnagyobb, és hatásuk máig él.

Tudom, lassan forognak az idő kerekei, még nincs készen az emberiség az időskor átértékelésére. De segíteni kell a gondolkodásmód lassú változtatásában. Eljön majd az öregkori szerelem elfogadásának pillanata is!

Végezetül egy aranyos történet. Amikor írtam a kisregényt, örök szerkesztőm mesélt róla két harmincas fiának. Azok döbbenten kérdezték: „És az öreg test?" Nosza felbuzdultam, és írtam erről is: ez a probléma nem létezik! Ha szeretsz valakit, mindenestől szereted. És ha vannak is hibáink, azokat korrigálja az érzelem.

LAPSZÉL

Zsidó Kulturális Napok Óbudán

Hegedűs D. Géza, Molnár Piroska, Nógrádi Gergely és Bíró Eszter is fellép a Zsidó Kulturális Napok eseménysorozatában az Óbudai Társaskörben. Október 3-tól 6-ig flódnival és színes kínálattal, tizenegy programmal, köztük könyvbemutatókkal, zenés felolvasóestekkel és koncertekkel várják a közönséget. NÉPSZAVA

Szerelem és tánc

FOTÓ: VÉGH TAMÁS

Mindennapjaink éltető eleme, a mindent felülíró érzés, a szerelem a központi témája a Duna Művészegyüttes legújabb előadásának, amelyet október 3-án mutatnak be a Nemzeti Táncszínházban. A Szerelemkert című produkció válogatást nyújt neves koreográfusok rég nem látott, szerelemhez kapcsolódó műveiből, kiegészülve az együttes jelenlegi repertoárján lévő koreográfiáival. NÉPSZAVA

Duplázik az Iron Maiden

A nagy érdeklődésre való tekintettel az Iron Maiden egy második koncertet is meghirdetett Budapesten, így az eredetileg bejelentett május 27-i, turnéindító buli mellett május 28-án is látható lesz a Budapest Arénában a metálegyüttes. NÉPSZAVA

Duna menti filmek

FOTÓ: ÖSTBLICK GESBR

Október 1. és 5. között rendezik a VII. Blue Danube Nemzetközi Filmfesztivált három országban: Ausztriában, Magyarországon és Szlovákiában várja a közönséget. A fesztivál idén 63 filmet mutat be 30 országból, a Duna menti országok alkotásaira fókuszálva. A hazai közösség először láthatja Jasmin Baumgartnernek a Sundance-en bemutatott Bye Bye Browserét (képünkön). A filmben egy fiatal punkénekesnek elege lesz a saját kis őrült világából, és szerenádot ír egy építkezésen kiszemelt munkásnak, ami némi káoszhoz vezet. Látható lesz Hilke Rönnfeldt A study of Empathy (Egy kutatás az empátiáról), Locarnóban bemutatott filmje és Kühnel Szabó Anita Apád című animációja is. A fesztivál megnyitója október 1-jén a bécsi Collegium Hungaricumban lesz. Ez egyben kiállításmegnyitó is: A dicsőség ösvényei középpontjában magyar filmesek bécsi alkotásai állnak. A fesztivál nyitófilmje a Bécsben élő ukrán Alekszandra Dzsinganszkaja animációja, az Under The Endless Sky (A végtelen ég alatt). NÉPSZAVA

„Európa pusztulása felé”?

KÖNYV Lehetséges-e sorscsapások között is megőrizni a méltóságot? – ezt firtatja a provokatív szerző, Houellebecq hitelességében és szerkezetében is megbicsaklott regényében, amelyben eljut az errefelé már jól ismert brüsszelezésig is.

BALOGH ERNŐ

„A november végi-december eleji hétfőkön néha olyan érzése támad az embernek, főleg, ha egyedülálló, hogy a halál felé vezető folyosóba érkezett” – olvashatjuk a nyitómondatban, s a mulandóság metaforája a regény lényegét vetíti előre (a magyar fordítás Tótfalusi Ágnes munkája). A Goncourt-díjas francia szerző ugyanis a veszendőséget állította új műve középpontjába – méghozzá többféle értelemben.

A cselekmény elsődlegesen persze az emberi élet törékenységét emeli ki. A kulcsszereplők – egy család tagjai – közül többen is drámai váratlansággal kénytelenek önnön végességükkel szembesülni: életük az egyik nap még a megszokott menetrend szerint zajlik, ambiciózus terveket szőnek, majd hirtelen kiderül, nincs tovább. A tudatosulás pillanatától minden másképp lesz, az addigiakhoz többé nincs visszatérés. A sorscsapások közepette szinte az egyedüli lehetőség a személyiség méltóságának megőrzése. A regény tükrében ez minden, csak nem könnyű.

A regény szellemi horizontja éppoly ellentmondásos, mint a szerző publicisztikájának eszmevilága

FOTÓ: AFP/JOEL SAGET

A veszendőség okozta egyéni tragédiákat át- meg átszövi egy egészen más típusú pusztulás/pusztítás: a regény cselekményében szinte az utolsó fejezetig nagy hangsúlyt kap egy rejtélyes – és egyre brutálisabbá váló – merényletsorozat, melynek elkövetői a titkosszolgálatok erőfeszítései ellenére mindvégig homályban maradnak. A téma jelentőségét fokozza, hogy a szöveg rendre közli azokat a fura jeleket és ikonokat, melyek a terroristák üzeneteit közvetítik. Az értelmük, a címzettek kiléte mindvégig megfejtetlen marad. Mindenki a sötétben tapogatózik – az olvasó is.

A családtörténeti és a bűnügyi/társadalmi szálak közötti összefüggést azonban Houellebecq megoldatlanul hagyja, a mű szerkezeti problémái mindenekelőtt ebből fakadnak. A terroristaszál ugyanis – középponti szerepe ellenére – egyszer csak váratlanul és érthetetlenül megszakad, a regény utolsó részeiben már egy szó sem esik róla. Mintha a szerző menet közben módosította volna a regény alapkoncepcióját, ám az új mellett a régi is megmaradt, a kettő pedig sehogyan sem illeszkedik.

A narrátor szemléletmódjának tanúsága szerint a pusztulásmotívum a legtágabb jelentéskörében a nyugati civilizáció, értékrend – egyáltalán a liberális demokrácia – megállíthatatlan hanyatlását példázza. Se szeri, se száma az olyan utalásoknak, melyek szerint az élet a cselekmény fő helyszíneit alkotó Franciaországban mind elviselhetetlenebbé válik: a biztonság romlik, egyes vidékeken „az afrikai országok szintjére süllyedtek a közszolgáltatások és az egészségügyi ellátás”, kultúrára a kormány a kevésnél kevesebbet fordít, a roppant értékű műemlékek egyre lepusztultabbak lesznek.

A szerző provokatív hanyatlásmániája olykor ad absurdum fokozódik: az egyik mellékszereplő, a frissen bevándorolt fiatal afrikai nő, aki segédápoló lesz a műbeli francia egészségügyi intézményben, a színvonal miatti csalódottságában visszamegy szülőhazájába, Beninbe – azaz a világ egyik legszegényebb országába. A tagadás attitűdje olykor a „minden úgy rossz, ahogy van” – szellemi/művészi szempontból nem túl izgalmas – végletessége felé viszi a művet: a főszereplő meditációja szerint például ha a terroristák elpusztítanák a „modern világot”, nem lenne kár érte.

INFÓ

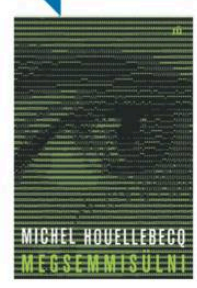

Michel Houellebecq: Megsemmisülni
Magvető, 2023

> A narrátor szemléletmódjának tanúsága szerint a pusztulásmotívum a legtágabb jelentéskörében a nyugati civilizáció, értékrend – egyáltalán a liberális demokrácia – megállíthatatlan hanyatlását példázza.

Műfaja szerint a regény disztópia, melynek cselekménye 2027-ben játszódik. A megírás és az események ideje között tehát mindössze néhány év van, de még ennyire rövid távon sem mindig sikerült megteremteni a valóság és az elképzelt jövő nélkülözhetetlen koherenciáját. Azt tehát, ami garantálhatta volna a mű világának hitelességét. – A negatív utópia kedvelésével a szerző korunk irodalmi divatját követi (részben teremti is). Olvasónaplójában Heller Ágnes megalapozottan utal arra, hogy „a siker titka korunk csepülése” lett, a „Nyugat alkonya” slágertémának számít.

Az elbeszélésmód gyakran mértéktelenül bőbeszédűvé válik, a narrátor előszeretettel halmozza a funkció nélküli műveltségelemeket. A cselekmény fősodra szempontjából jelentéktelen epizódok egyikében például váratlanul a következő információfolyam zúdul ránk: „Aurélien meghívta ebédelni az egyik kolléganőjét, aki nemrég került az osztályra, és együtt dolgozott vele a Szent Péter megtagadásán. Az étterem magában a kastélyban volt, Francois Vatel hajdani konyhájában – Vatel Condé hercegének háznagya volt, és valószínűleg kiváló szakács, az utókor mégis az öngyilkossága miatt emlékezik rá” – tudjuk meg egy szuszra, és persze itt fölöslegesen.

A regény szellemi horizontja éppoly ellentmondásos, mint a szerző publicisztikájának eszmevilága (vö. Intervenciók 2020, Tótfalusi Ágnes fordítása, Magvető, 2021). Miközben a mű lépten-nyomon Franciaország (és általában a Nyugat) végromlását vizionálja, az ide-oda utazgató hősök elégedetten nyugtázzák a háromszáz kilométer per órás sebességgel száguldó TGV-k szuper szolgáltatásait, a műbeli gazdasági miniszter pedig sikert sikerre halmoz, minden mutató az egekben szárnyal, még egy parányi válságnak sincs semmilyen jele. Igaz, ezt a csodát a szerző csúcsvezetője jórészt az Európai Unió intencióinak fölényes és folyamatos elutasításával vitte végbe. Az olvasó tehát, ha még vágyna rá, bónuszként egy jó kis „brüsszelezést” is kaphat.

Rendőrségi eljárás a plakátrongálás után

KULTÚRHARC Rongálás miatt indított eljárást a rendőrség Dúró Dóra és a Mi Hazánk Mozgalom aktivistái ellen. Ahogy azt korábban megírtuk, az országgyűlési képviselő és a Mi Hazánk néhány szimpatizánsa új feliratokat ragasztgatott Keczeli-Strausz Éva Anya vagy, ne panaszkodj!, az ARC-kiállításon szereplő egyik plakátjára. Bakos Gábor, az esemény szervezője feljelentést tett az ügyben, így a rendőrség rongálás miatt indított eljárást. Ígéretei szerint a plakátot hamarosan az eredeti állapotába állítják vissza.

A Bikás parkban rendezett kiállítás fő témaköre a család, a nevezett plakáton pedig olyan szavakkal mutatták be az anyaságot, mint „lebutulás”, „aranyér” vagy „kimerültség”. Dúró Dóra azzal vádolja az alkotást, hogy deviáns propagandának ad teret, és a gyermekvállalás ellen kampányol. Habár a párt akciójáról nem akart nyilatkozni, az RTL Híradó úgy tudja, a képpel az anyasággal járó nehézségeket akarta ábrázolni az alkotó.

Dúró Dórának nem ez az első akciója, hogy fellép egy művészeti alkotás ellen: 2020-ban a Meseország mindenkié című kötetet tépte darabokra és egy iratmegsemmisítő segítségével darálta le, mert a kötetet „a homoszexualizmus propagandájának” tekintette. 2023-ban pedig a miniszterhez fordult a Nemzeti Múzeumban rendezett Nemzetközi Sajtófotó-kiállításán (World Press Photo) Hannah Reyes Morales Melegek idősotthona című alkotása miatt. A Mi Hazánk kezdeményezése nyomán 18 év alattiak nem látogathatták tovább a Magyar Nemzeti Múzeum kiállítását, mert az sértette a gyermekvédelmi törvényt, ám a múzeum nem tartatta be a rendelkezést. Ezt követően Csák János egykori kulturális és innovációs miniszter azonnali hatállyal menesztette a L. Simon Lászlót, a Magyar Nemzeti Múzeum akkori vezetőjét. NÉPSZAVA

FOTÓ: DÚRÓ DÓRA FACEBOOK OLDALA

Dúró Dórának nem ez az első fellépése egy művészeti alkotás ellen

Üvöltő szelek-film

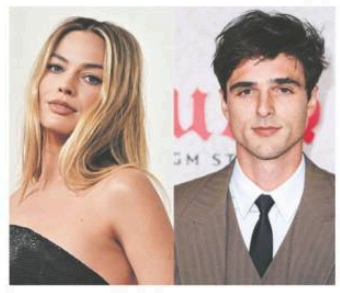

Margot Robbie és Jacob Elordi főszereplésével készül Emily Brontë angol írónő egyetlen regénye, az Üvöltő szelek legújabb feldolgozása. Az adaptációt pedig a tavalyi Saltburnt is jegyző Oscar-díjas rendező és forgatókönyvíró, Emerald Fennell készíti. A forgatás a tervek szerint 2025-ben indul. 24.HU

Hajnali koncertre hív a Soharóza

Napfelkeltébe vezető koncertsétákat tart a Soharóza kórus Budapest három közkedvelt kilátójánál. Szeptember 28-án a Naplás-tónál, 29-én a Róka-hegyen, október 12-én a Hármashatár-hegyen keresztezik a klasszikus túrázást és a koncertperformance-t. FIDELIO

Újra megjelenik Taylor Swift könyve

Taylor Swift gyerekeknek szóló életrajza átdolgozott formában jelenik meg újra, mert a tavaly májusi megjelenés óta sok minden történt az énekesnővel. Az első kiadásból több mint kétmillió példány kelt el. A Taylor Swift: A Little Golden Book Biography (Taylor Swift: Kis aranykönyv életrajz) című kötet 22 oldallal bővül. KÖNYVESMAGAZIN.HU

Művészet egy tető alatt

VÁSÁR Ma nyílik a Budapest Contemporary Képzőművészeti Vásár, melyen az idén nemzetközi stand is várja a látogatókat.

FOTÓK: PAVEL BOGOLEPOV

P. SZABÓ DÉNES

A magyar kortárs művészet legjavát és számos külföldi művészt mutat be a Budapest Contemporary Képzőművészeti Vásár (BCT) a Budapest Bálnában, ahol huszonkilenc hazai és tizenkét nemzetközi galéria művészeinek munkáit láthatjuk. Az esemény célja, hogy platformot biztosítson a magasan jegyzett kortárs galériáknak és alkotóknak, illetve népszerűsítse a hazai képzőművészet legjavát idehaza és külföldön is. – Tavaly rendeztük meg először a Budapest Contemporary vásárt, s hamar rádöbbentünk, hogy mekkora igény mutatkozik egy ilyen találkozóra. Ezúttal is szakmai bizottság választotta ki azokat a galériákat, amelyek megjelennek az eseményen, valamint elhozzuk az európai kortárs művészetek legjavát – mondta Tausz Ádám fő szervező a BCT sajtótájékoztatóján.

– Egy művészeti vásárnak mindig nagyon fontos szerepe van egy kortárs művészeti színtéren, hiszen mind a gyűjtők, mind a nagyközönség számára olyan alkalom, amikor egy légtérben, egy tető alatt és néhány óra alatt teljes képet lehet kapni a magyar kortárs képzőművészetről, annak legfontosabb irányzatairól, és nemcsak a művészekkel, de a galeristákkal is lehet találkozni – mondta az esemény fővédnöke, Spengler Katalin. A műgyűjtő Nemes Márton képzőművésszel az idén úgy döntött, hogy a BCT-n rendez egy olyan külföldi művészeket bemutató standot, mellyel nemzetközi kontextust adnak a magyar galériák kiállításainak. – Úgy gondoljuk, hogy a magyar piac és a magyar közönség nagyon is megérett erre. Azt érzékeljük, hogy a kortárs képzőművészet iránti érdeklődés egyre növekszik Magyarországon – tette hozzá Spengler Katalin. A nemzetközi szekcióban a műgyűjtő és Nemes Márton olyan művészeket válogatott, akiket fontosnak látnak az európai képzőművészeti színtéren és világszinten is, akiknek a fejlődése, a múzeumi jelenléte és a szakmai súlya egyre nagyobb. – Azok a galériák, melyeket megkerestünk, hogy a művészeiktől műtárgyakat kérjünk, elég nyitottak voltak. Biztosították számunkra nemcsak azt, hogy a művészeiket idehozzuk, hanem majdnem minden esetben több műtárgy közül választhattuk ki azokat a műveket, amelyek itt láthatók – fűzte hozzá Spengler Katalin.

KÖZEG

NEMES MÁRTON

A kiállított munkák nemzetközi kontextusba helyezik a hazaiak művészetét

A nemzetközi szekcióba olyan művészeket válogattak, akiket fontosnak látnak

Nemes Márton a nemzetközi standon tárlatvezetést is tartott a sajtó képviselőinek, és arra világított rá, hogy a kiállított munkák segítik a magyar közönséget, hogy a hazai alkotók művészetét nemzetközi kontextusba helyezzék. Példának hozta fel Kristína Bukovčáková szlovák művész egy festményét, melyen egy borús, apokaliptikus tájból egy emberi kéz emelkedik ki, melynek ujjaiból növények sarjadnak tovább. Nemes szerint a képet nézve gondolhatunk akár Keresztesi Botond biomorf alakjaira vagy Keresztes Zsófia hússzerű szobraira is, ami jól mutatja, hogy a fiatal képzőművészek látják egymást és hatnak egymásra, illetve kimondva-kimondatlanul érzik, hogy mi is a zeitgeist, a korszellem.

És hogy mi várható még a Budapest Contemporaryn? Bada Éva, a KÉPEZŐ Galéria tulajdonosa elmondta, hogy a vásáron iskolás-csoportoknak interaktív tanórán fogják a műtárgypiac működését bemutatni, míg a felnőtteknek művészettörténészek tartanak majd tárlatvezetést, azt remélve, hogy az segít a küszöbfélelem legyőzésében és a művek értő befogadásában. Emellett a családokra is gondoltak, így a tárlatvezetésekkel egy időben a gyerekeket múzeumpedagógusok vezetik körbe a vásáron, a program végén pedig a fiatalok egy alkotófoglalkozáson vehetnek részt.

Spengler Katalin műgyűjtő, a vásár fővédnöke szerint a kortárs képzőművészet iránti érdeklődés egyre növekszik Magyarországon

INFÓ

Budapest Contemporary Képzőművészeti Vásár
Bálna Budapest
Megtekinthető: szeptember 29-ig

A BCT-n ezenkívül pénteken konferenciát rendeznek az Art is Business szervezésében. Az eseményen a hazai és nemzetközi vállalati gyűjtemények s azok működtetői mutatkoznak be. Többek között Spanyolországból, Hollandiából és Ausztriából érkeznek szakértők, akik jó példával járnak elöl, miért is érdemes ma cégeknek értékalapon képzőművészeti gyűjteményeket építeni és működtetni. Mellettük magyar vállalati és művészeti szereplők beszélnek majd olyan témákban, mint a művészeti tanácsadás szerepe, a jogi és finanszírozási háttér lehetőségei, a magángyűjtemények szerepe az irodákban, illetve a képzőművészetnek a vállalati kultúrában és rendezvényeken betöltött jelentősége.

A vásáron az Autistic Art is képviselteti magát: a szervezet által támogatott lakóotthonokban művészeti foglalkozásokat tartanak, melyeken autista fiatalok festhetnek, rajzolhatnak, a kész művekkel pedig üzenhetnek a nem autista társadalom felé. A BCT-n mi is megnézhetünk egy művet, illetve egy autót, melyre az adott alkotás felnagyítva rákerült.

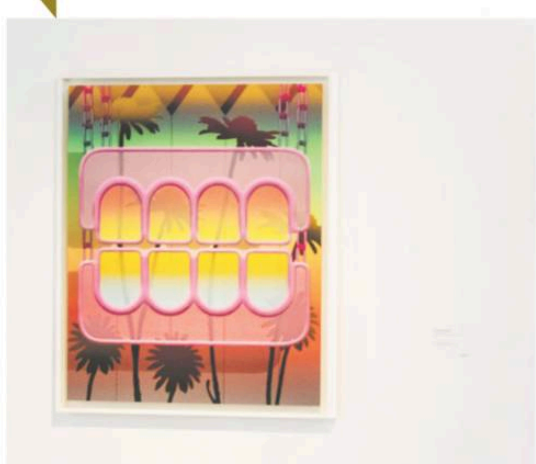

Nem lehet elég korán kezdeni

EDUKATÍV Kisgyermekeknek szóló pénzügyi tanító mesekönyvet jelentet meg a Pagony Kiadóval közösen az Erste. A Cserebere az erdőben az erdei állatok „pénzügyeibe” nyújt játékos betekintést: négy évszakon át követhetjük az életüket, miközben ők különféle dolgokat csereberélnek vagy adnak kölcsön egymásnak. Így anélkül mutatják meg a gyerekeknek, mit jelent az eltérő érték, a kölcsön vagy a kamat fogalma, hogy ezekkel a bonyolult kifejezésekkel meg kelljen ismerkedniük. A mesekönyv végén a szülők játékos feladatokat találnak: ezek segítenek abban, hogy a gyerekekkel együtt mélyíthessék el a megszerzett tudást, és elkezdjenek beszélni a kérdésről. Az egyik feladatban például különböző befőttesüvegekbe kell elosztani egy összeget az „azonnal elköltöm” feliratútól a „félreteszem a legnagyobb vágyamra”, valamint a „rászorulóknak adományozom” feliratúig. A Szert-Szabó Dorottya illusztrációival színesített Cserebere az erdőben a tudatos vásárlásra is megtanít, felfedi, milyen szlogenek, marketingfogások csaphatják be a gyanútlan vásárlót. A könyvet jegyző Czernák Eszternek már van gyakorlata a játékos oktatás terén: ő írta az óvodai beilleszkedést segítő mesekönyvsorozatot, a Sárkányovit is.

FOTÓ: ERSTE

Szert-Szabó Dorottya illusztrátor, Czernák Eszter szerző, Sárdi Dóra, a Pagony társalapítója, Murányi Linda, az Erste PR- és belső kommunikációs vezetője, Farkasházi Réka színésznő és Pálosi Márta szenior kommunikációs szakértő

– Úgy látjuk az Erstében, hogy a pénzügyi ismeretekről való beszélgetést nem lehet elég korán elkezdeni, hiszen a már egészen kicsi gyerekeket is foglalkoztatja a téma. És mégis volt egy nagy űr, sok szülő eszköztelen volt abban, hogyan beszéljen róla, hogyan formáljon egy pénzügyileg egészséges szemléletet már a kezdetektől. Erre nyújt megoldást a most megjelent mesekönyv – emelte ki Murányi Linda, az Erste PR- és belső kommunikációs vezetője. A Cserebere az erdőben-t szerdán ismertették a Bartók Pagonyban. Az eseményen Sárdi Dóra, a Pagony társalapítója hangsúlyozta: az együttműködés nagyon építő volt, mert annak ellenére, hogy féltek attól, hogy egy kötet megrendelésre jön létre, a közös munka példaértékűen és szabadon zajlott.

A Cserebere az erdőben 3-tól 6 éves korig ajánlott, felolvasásra szánt mű, tehát a szülő aktív részvételét igényli, de az olvasni már tudó kicsik akár egyedül is kézbe vehetik. A könyv 2025 nyaráig megérkezik a könyvesboltokba is, de azok, akik Erste Cseperedő Bankszámlát nyitnak gyermeküknek, már most kapnak ajándékba egy példányt. A kötetből jut a hátrányos helyzetű családoknak és a pénzintézet gyermekbarát bankfiókjaiba is, ahol a Cserebere az erdőben színezővel foglalhatják le magukat a legkisebbek. Emellett még idén jön a nagyobb gyerekeknek és fiataloknak a George Junior. A bank nemcsak termékekkel, de hasznos és praktikus tippekkel is rendszeresen támogatja a szülőket és a gyerekeket. NÉPSZAVA

INFÓ

Czernák Eszter: Cserebere az erdőben
A Pagony és az Erste kiadványa

LAPSZÉL

Berúgott, ugrott a jogsija

Súlyosan ittas állapotban állították meg vasárnap éjjel Münchenben a rendőrök Jens Lehmannt, a német válogatottban 1998 és 2008 között összesen 61 alkalommal szerepelt kapust, aki az Oktoberfesten mulatott, ám igazoltatásakor olyannyira részeg volt, hogy a szondát sem tudta megfújni, ezért bevitték a rendőrőrsre. Az alkoholszagú és felettébb bizonytalan járású exkapustól az őrsön vért vettek, a jogosítványát pedig azonnal elkobozták. NSO

Görbiczet választották

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

A női kézilabda NB I-ben érdekelt Győri Audi ETO KC a hivatalos honlapján közölte, hogy Görbicz Anita újabb három évig a klub elnöke lesz. A 41 éves sportvezető 2022 áprilisa óta áll a BL-címvédő élén. „Megtisztelő, és hatalmas büszkeséggel tölt el, hogy újból a klub elnökének választottak. Nagyon örülök, hogy folytathatom a megkezdett munkát. Akárcsak eddig, a folytatásban is szeretnénk a legjobb teljesítményt nyújtani és a legjobb eredményeket elérni" – nyilatkozta. NÉPSZAVA

85 század másodperc

Az ausztrálok nyerték meg 85 századmásodperces előnnyel a vegyes csapatidőfutamot az országúti kerékpárosok zürichi világbajnokságán. Az 53,7 kilométeres távon az ausztrál hatos mögött a németek végeztek a második, az olaszok pedig a harmadik helyen. MTI

Hangáék pontjai

FOTÓ: AFP/ALTAN GOCHER

Maronka Zsombor 11, Hanga Ádám (képünkön) kilenc pontot szerzett a férfikosárlabda EuroKupa-csoportkörének első fordulójában. Maronka 16 percet kapott a Veolia Towers Hamburg hazai mérkőzésén, amit csapata 100-80-ra elveszített a francia Jeunesse Laïque de Bourgen-Bresse együttesével szemben. Hanga 21 percet játszott a spanyol Joventut Badalonában, amely otthon 78-75-re nyert az izraeli Hapoel Tel-Aviv ellen. MTI

Aranyember, Aranylabda

PECH Hosszú időre elveszítette Rodriként ismert sztárját a Manchester City – siránkoznak a kékek, Madridban pedig elkezdhetik ünnepelni a klub újabb aranylabdását: állítólag Vinícius Júnior lesz az idén a befutó.

NÉPSZAVA

Sajtóhírek szerint elszakadt a keresztszalag Rodrigo Hernández Cascante térdében – a Rodriként ismert futballista vasárnap, az Arsenal ellen 2-2-es döntetlenre végződött bajnoki rangadón sérült meg, és bár a 21. percben a saját lábán hagyta el a pályát, Josep Guardiola vezetőedző szerint az Európa-bajnok spanyol válogatott középpályást hosszú időre elvesztette. A tréner nem konkretizálta a diagnózist, de az ilyen ügyekben felettébb jól értesült angol sajtó egyhangúan azt írta: a játékosnak elszakadt a keresztszalagja, így ebben a szezonban már nem léphet pályára az angol bajnoki címvédőben. A 28 éves játékos az egyik legjobbja volt a Manchester Citynek és a spanyol válogatottnak is, és olyannyira jó évet futott, hogy az Aranylabda egyik – nem is olyan titkos – esélyeseként emlegették.

FOTÓ: PROFIMEDIA

Rodri az Arsenal ellen sérült meg, elszakadt a keresztszalagja

Sérülése után ez a cím az idén aligha kerül hozzá, és a legnépszerűbb spanyol sportnapilap, a Marca már tudja is, hogy ki lesz a befutó: a lap holtbiztos abban, hogy a Real Madrid brazil támadója, Vinícius Júnior kapja a 2023–2024-es labdarúgóidény legjobbját megillető Aranylabdát.

FOTÓ: AFP/JAVIER SORIANO

Vinícius Júnior a Real Madriddal aratott a szezonban, a Marca tudni véli, ő kapja idén a legrangosabb díjat

A 24 éves Vinícius Júnior 2018 óta játszik a Real Madridban, amelyhez a brazil Flamengóból érkezett. A királyi gárdával eddig kétszer lett a Bajnokok Ligája, a klubvilágbajnokság és az európai Szuperkupa győztese, háromszor nyerte meg a spanyol bajnokságot és az ottani szuperkupát, egyszer a Király-kupát. Az Aranylabdát 1956 óta ítélik oda, a rekorder az argentin Lionel Messi, aki ebben is szinte utolérhetetlen, nyolcszoros nyertese a díjnak, viszont az argentin zseni idén már nincs ott a jelöltek között. A világ labdarúgásának legnagyobb presztízsű egyéni díját október 28-án adják át Párizsban, a hagyományos Aranylabda-gálán, és a Marca szerint az idei nyertes a dél-amerikai játékos lesz, akit állítólag a France Football magazin már értesített is a diadaláról, a Nike pedig különleges arany lábbelit készít a brazil csatár tiszteletére.

Magyar a Barca keretében

Marc-André ter Stegen súlyos térdsérülése miatt Yaakobishvili Áront harmadik számú kapusként nevezte Hansi Flick vezetőedző a Getafe elleni szerdai (lapzártánk utáni) bajnokira. A spanyol első osztályú labdarúgó-bajnokságot (La Liga) vezető katalán klub hivatalos X-csatornáján tegnap délután közölte, hogy a 18 éves magyar játékos bekerült a katalánok keretébe. Yaakobishvili – aki hivatalosan a Barca UEFA Ifjúsági Ligában is érdekelt U19-es csapatához tartozik, de a mostani idényben a második számú együttesnek számító Barcelona Atlètic meccsein is rendre ott van a kispadon – harmadik számú kapusként készül az FC Barcelona edzésein, miután a német válogatott Marc-André ter Stegen súlyos térdsérülést szenvedett, míg a tartalékcsapatban védő, amerikai–perui kettős állampolgárságú Diego Kochen ugyancsak sérült. Hansi Flick nem először döntött így, a magyar fiatal az előző idényben több alkalommal is ott ülhetett a nagy Barca kispadján. NÉPSZAVA

Kevesebb külföldi pattogtat nálunk

DÖNTÉS Adminisztratív eszközökkel ugyan, de mégis kikényszerítette a csapatoktól a Magyar Kosárlabdázók Országos Szövetsége (MKOSZ), hogy több magyar játékos szerepeljen az első osztályú csapatokban. Bodnár Péter főtitkár az MKOSZ honlapján a pénteken rajtoló idényről elmondta, hogy a férfiaknál 14, a nőknél 12 csapat indul a legfelsőbb osztályban.

A férfiaknál ugyanakkor már nem lesz kötelező az U23-as sportolók szerepeltetése a mérkőzések első félidejében, a jegyzőkönyvbe viszont legfeljebb 4 nem hazai nevelésű sportoló írható be csapatonként, azaz legalább egy hazai nevelésű sportoló a mérkőzés teljes időtartama alatt a pályán tartózkodik majd. „Ez a mai adatok alapján mintegy 15 százalékkal csökkentette az ideigazolt külföldiek létszámát az előző évihez képest. Ami a közönséget illeti, januárban a teremcsapatsportágak bajnoki nézettségi sorrendjében az első 12 helyezésből 8-at a férfi élvonalbeli helyszínek foglaltak el, és az első helyezést is a mi sportágunk szerezte meg a szombathelyi Arena Savaria révén. Ha bizonytalan a mérkőzések kimenetele, vagyis bárki nyerhet bárki ellen, akkor nagy számban mennek ki a nézők. Minél kevesebb csapat rendelkezik kimagasló vagy túl alacsony költségvetéssel a többiekhez képest, annál nagyobb az esélye, hogy kiegyenlített küzdelmeket lássunk a pályán. Az általunk kialakított támogatási rendszer éppen a versenyhelyzet fokozását segíti elő, bizonyos szegmensben ezért annál több támogatást kap egy csapat, minél kisebb a költségvetése" – sorolta a labdajátékok terén forradalmi változásokat a főtitkár, aki egyben elmondta: saját platform fejlesztésére költöttek, az élvonalbeli streamek a hunbasket.tv oldalra költöznek, ahol eddig az NB I-es összefoglalók és az alsóbb osztályú bajnokik voltak. „Csak a tesztidőszak letelte után indul az előfizetéses rendszer" – jelentette be a főtitkár.

A szokásos Falco-mámor: zsinórban ötször volt bajnok a szombathelyi csapat

FOTÓ: MTI/KOSZTICSÁK SZILÁRD

A férfiaknál a Falco a legesélyesebb a bajnoki címre, tekintve, hogy a szombathelyi címvédő zsinórban ötször volt bajnok, míg a nőknél a papírforma alapján Diósgyőr–Győr–Sopron–Szekszárd-versenyfutás várható. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

KÖNYVEK, könyvtárak, teljes hagyaték vétele készpénzért. 06-20/937-8592.

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük,
hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy
írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Lelép a maraton bajnoka

Eliud Kipchoge, a maratonfutás kétszeres olimpiai bajnoka a 2028-as nyári játékokon már biztosan nem fog versenyezni. A 39 éves kenyai sztár, aki elsőként futotta le 2 órán belül a 42,195 kilométeres klasszikus távot, azt mondta: ott lesz Los Angelesben, de már nem versenyzőként, hanem azért, hogy futásra biztassa a helyieket. MTI

Egy nagy bravúr

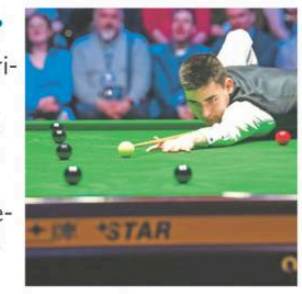

Kiesett Révész Bulcsú a British Open főtáblájának 1. fordulójában, miután 4-0-ra kikapott Stuart Binghamtől. A magyar sznúkerjátékos a selejtezőben óriási bravúrral búcsúztatta a világranglista 11. helyezettjét, Ali Cartert, aki korábban kétszer is világbajnoki döntőbe jutott. MTI

Nyitókörös búcsú Pekingben

A világranglistán 143. Gálfi Dalma a nyitó körben búcsúzott a 8,96 millió dollár összdíjazású pekingi női tenisztornán, miután az amerikai Katie Volynets 7:5, 6:1-re legyőzte a 26 éves magyart. Bondár Anna a nyitókörben a román Jaqueline Cristiannal (80.) játszik majd. MTI

Elkerülik a magánfelajánlások, az állam önti a pénzt Felcsútra

ADOMÁNYOK Mindössze 43 honfitársunk gondolta úgy, hogy a Mészáros Lőrinc elnökölte felcsúti Puskás Akadémiának ajánlja fel adója egy százalékát, de az állam szerencsére nem ilyen szűkkeblű.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Szép homlokzat, az ország szabad akaratából építette nekik, a miniszterelnök nagy-nagy örömére: magyar focista azonban nemigen jut szóhoz a felcsúti kezdőben

KOROM MILÁN, VINCZE ATTILA

Megfejthetetlen az a gazdasági modell, amelyben nemhogy nem kérdőjeleződik meg a felcsúti akadémia életképessége, hanem egyenesen az ország legjobban fialó sportvállalkozásként tudja magát pozicionálni. A taotámogatások szupersztárja a piaci alapon szerzett bevételekre is nagyon büszke, már amennyiben piaci alapon működő cégnek lehet tekinteni a javarészt állami gigaberuházásokon felhizlalt Mészáros és Mészáros Kft.-t vagy a felcsúti pénzügyi guru bankholdingját. Ugyanakkor erős állami elköteleződés és jelenlét érződik az akadémia honlapjának szponzorfalán is, a hivatalos oldal impresszumában feltűnik a Szerencsejáték Zrt., illetve a tulajdonosi szerkezetében a kormányelittel összefonódott Mol is mint támogató. A patronálásért láthatóan versengő cégek közül azonban a Vál-völgyi Kisvasút a legbizarrabb, tudniillik úgy lép a támogatók közé, hogy már a léte is világbotrány, és utas híján nagyon nagy képzelőerő kell ahhoz, hogy elhiggye az ember: annyi nyereséget termel, hogy ebből még a felcsúti akadémia megsegítésére is futja. Lehetne hosszasan sorolni az egymás sarkát taposó szponzorok nevét, majd ezeket párba állítani az állami megrendelések győzteseinek névsorával, de ez nyilvánvalóan tévút. Itt nyilván mind az 56 (!!!) a saját szabad akaratából utal a kasszába. Mindazonáltal magánadományokból a hideg vízre sem futná, mindössze 43 ember akadt az országban, aki adója egy százalékát Felcsútra postázta...

Azért a nyilvános adatbázisokból kinyert forintokat igyekeztünk összeadni: a Fidesz-kormány 2011-ben indította el a taoprogramot, azóta több mint ezer milliárd forinttól esett el a központi költségvetés, hiszen a támogatások a központi büdzsé helyett a sportszervezetekhez kerültek. Ebből az irdatlan összegből az elmúlt bő egy évtizedben 40 milliárd forintot hasított ki taotámogatásként a felcsúti akadémia, amely a rendszer fő kedvezményezettje. A Felcsúti Utánpótlás Neveléséért Alapítvány kezdetben évente 1,5-3 milliárd forintot gründolt így össze, a 2017/18-as szezonban ez az összeg ellenben 10 milliárd forint fölé kúszott. Érdekesség, a rendszer fennállása óta a legutóbbi idényben érkezett a legkevesebb taotámogatás Felcsútra, 600 millió forint értékben.

Nagy titok övezi, hogy mire költik a milliárdokat, a Demokratikus Koalíció 2015-ben indított jogi eljárást, miután a felcsútiak nem válaszoltak a hivatalos adatigénylésre; 2017-ben a Kúria hatályában fenntartotta a Főváros Ítélőtábla jogerős ítéletét, amelyben kötelezte a Felcsúti Utánpótlás Neveléséért Alapítványt, hogy adja ki, mire költötte a 2013. január 1. és 2015. november 26. között kapott taopénzeket. Mészáros Lőrinc ezt követően levélben tájékoztatta a DK politikusait, miszerint az alapítvány „önhibáján kívüli okból nem tud eleget tenni" az ítéletben szereplő kötelezettségének, ugyanis a papírok az Emberi Erőforrások Minisztériumánál vannak, mivel a minisztérium utóellenőrzést rendelt el az alapítványnál, „figyelemmel arra, hogy a támogatás felhasználásának jogcíme vonatkozásában a finanszírozási források tekintetében adódhat átfedés".

A DK több politikusa ezután az Emmi épületéhez láncolta magát, miszerint csak időhúzásról van szó. A hosszú éveken át húzódó ügy 2020 januárjában vett újabb fordulatot, akkor két DK-s politikus: Földi Judit és Varju László személyesen látogatott el a Felcsúti Utánpótlás Neveléséért Alapítvány irodájába, ám azt a tájékoztatást kapták, hogy a papírok egy budaörsi végrehajtó irodához kerültek. Később az Emberi Erőforrások Minisztériumától egy használhatatlan pendrive-ot kaptak. Majd 2020 októberében a DK közleményben tudatta: a 2011-es évből hozzájutott három hónapnyi számlákhoz, amelyek szerint a felcsúti akadémia ez idő alatt 7000 darab Túró Rudit vásárolt, egymillió forintért vett harcsát, több százezret költött gyógyszerre, szintén ilyen összegben vett WC-papírt. Félmilliót költött sütéményre, és brutális összegért vett több tízezer kilogramm Fornettit, valamint 30 000 darab tojást.

Egy biztos: keveseknek fontos Orbán Viktor szívügye, mindössze 43-an voltak hajlandók támogatni adójuk egy százalékával a Felcsúton folyó utánpótlás-nevelést. Az alapítvány ebből a forrásból csupán 721 ezer forinttal gyarapodott.

Az akadémia legutóbbi NB I-es mérkőzésén egyetlen, Magyarországon született játékos (összesen két magyar állampolgár) volt a kezdő tizenegyben.

A Felcsúti Utánpótlás Neveléséért Alapítvány taotámogatása

Szezononként, milliárd forint

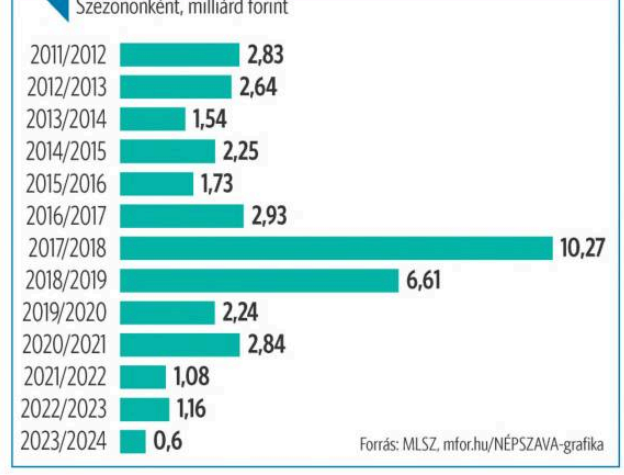

Forrás: MLSZ, mfor.hu/NÉPSZAVA-grafika

Csere: Csoboth. Gól: Csoboth!

BEUGRÓ Folytatja haladó hagyományait a magyar válogatott Csoboth Kevin, aki megint cseréként beugorva szerzett gólt. Az Újpestben védjegyévé vált sikeres beszállást pedig új, svájci csapatában is elővezette: a St. Gallen 4-1-re legyőzte az FC Zürichet a svájci Szuperliga 5. fordulójából bepótolt keddi mérkőzésen. A győztesek magyar válogatott légiósa, Csoboth Kevin a hajrában szerzett gólt: a 72. percben állt be a korábbi FTC-tréner Ricardo Moniz irányította FC Zürich elleni bajnokin. A tizenkétszeres magyar válogatott támadó hét perc elteltével kiváló labdát kapott Felix Mambibitől, majd laposan a kapuba lőtt, 3-1-re módosítva az állást. Végül 4-1-re nyert csapata, amely az eddig lejátszott hét mérkőzésén négyszer győzött, egyszer döntetlenezett, és kétszer kapott ki. Csoboth itthoni csillaga akkor emelkedett a sztratoszférába, amikor a nyári Eb-n a skótok elleni mérkőzés 101. percében szerzett góljával 1-0-ra verte riválisát a válogatott. Ez volt a magyar válogatott egyetlen győzelme Németországban, a csoportkörből való továbbjutáshoz azonban ez sem volt elég. NÉPSZAVA

Cserekirály lett belőle: király dolog őt becserélni

FOTÓ: FC ST.GALLEN 1879

Kihagyták Sallai Rolandot a Galatasaray EL-keretéből

OKKAL A Sallai Rolandot foglalkoztató török Galatasaray tegnapi lapzártánk után a görög PAOK ellen kezdett a labdarúgó Európa-ligában. A magyar válogatott játékosa ugyanakkor nem léphet pályára a sorozat alapszakaszában.

Sallai Roland a Freiburgtól a Törökországban szeptember 13-ig tartó átigazolási időszak utolsó napján szerződtette a Galatasaray. Ez már azután történt, hogy a klubnak le kellett adnia az Európai Labdarúgó-szövetségnek a nemzetközi kupameccsekre nevezett keretet, ezért a magyar válogatott játkosnak mind a nyolc alapszakasz-mérkőzést ki kell hagynia az Európa-ligában – írta a sportnapilap. Amennyiben a gárda továbbjut, a rájátszásba már benevezhető. A Galatasaray keretét olyan komoly nevek alkotják, mint Hakim Zijes, Mauro Icardi, Dries Mertens, Michy Batshuayi vagy Victor Osimhen. NÉPSZAVA

Sallai Roland. A klubnak érkezése előtt le kellett adnia az EL-be nevezett keretet

A trükkös polipok

Korábban úgy gondolták, hogy a polip magányosan szerzi meg a zsákmányát, most azonban több mint százórányi videófelvétel igazolja, hogy hajlandó összefogni a környék halaival a siker érdekében. Az ilyen alkalmi vadászcsapatok vezetését is a polipok látják el. Van, amikor a prédát megállásra kényszerítik, máskor mintegy zsákutcába kergetik, mielőtt elkapnák. QUBIT

Mégsem kérnek a kínai pandákból a finnek

A helsinki Ähtäri magánállatkert a nagy fenntartási költségekre hivatkozva nyolc évvel hamarabb visszaküldi két óriáspandáját Kínába. A két bambuszevő tartóhelyének építésére eddig 8 millió eurót költöttek, éves eltartásukra 1,5 milliót. CNN

Kokain fagyasztott gyümölcsben

Kokainnal átitatott, 16 tonnányi fagyasztott-gyümölcs-szállítmányt foglaltak le a román hatóságok Nagylaknál. A 33 és 36 éves gyanúsítottak szeptember 18-án vették át az Ecuadorból importált árut a konstancai kikötőben. A műanyag hordók jó részét kamionra rakták és útnak indították Hollandia felé. MTI

A NAP KÉPE

KIHIRDETTÉK 2024 LEGJOBB MADÁRFOTÓIT

Több mint 23 ezren pályáztak az idei Bird Photographer of the Year (Az év madárfotósa) versenyre, melynek győzteseit kedden hirdették ki a szervezők. A fődíjas képet a kanadai Patricia Homonylo készítette. Felvételén négyezer, torontói ablaknak ütközött és elpusztult madár teteme látható. A magyar versenyzők közül a nemzetközileg is elismert Máté Bence a portfólió kategóriát megnyerte a vízparton élő madarakról készített fotóival (képünkön). Mellette Szűcs Boldizsár érdemelt ki előkelő második helyet a városi madarak kategóriában.

Csúszik a Kádár Étkezde újranyitása

MEGÚJULÁS Eredetileg szeptemberre tervezték a megnyitót, de még nem kapták meg a szükséges önkormányzati engedélyeket, onnantól körülbelül két hónapot vesz igénybe az átalakítás – nyilatkozta a vg.hu-nak Gerendai Károly tulajdonos. Hozzátette: reális esély azonban már csak az év végi nyitópartira lehet. Gerendai Károly, a Sziget Fesztivál egyik alapítója, a Costes éttermek tulajdonosa nyár elején vásárolta meg a 2020-ban bezárt helyet, egyszerre az ingatlant és a brandet. Ígérete szerint a kockás abroszos, ikonikus Klauzál téri helyet eredeti hangulatában és ízeivel, bár kissé szűkített étlappal, valamint a korabelihez hasonlóan jó ár-érték arányú kínálattal akarja megújítani.

A kockás abroszos, ikonikus helyet eredeti hangulatában és ízeivel, valamint a korabelihez hasonlóan jó ár-érték arányú kínálattal újítják meg.

NÉPSZAVA

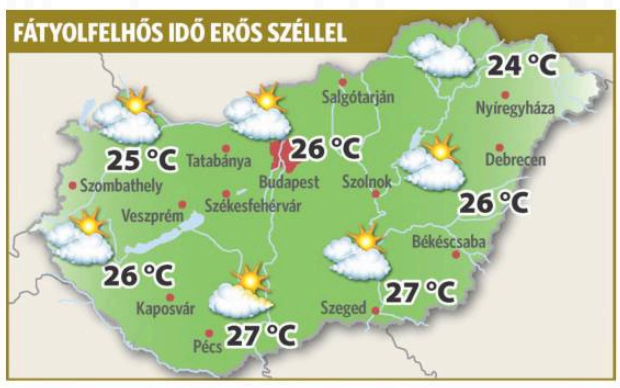

Boldog névnapot, Jusztina!

A Jusztina a latin Justinus női párja. A Jusztin latin eredetű férfinév, jelentése: igazságos, igaz (ember).

KENÓ — Szeptember 25.

4	9	11	15	16	17	19	28	32	37
40	42	43	45	52	56	61	66	73	80

Minek ment oda...

MOTIVÁCIÓ Suhajda Szilárd tragikus történetével indul egy új sorozat egy ismeretterjesztő csatornán, amely hat legendás magyar expedíciós hegymászó életét mutatja be.

KUKLAI KATALIN

A premier előtti sajtóvetítésen az alkotók beismerték: a cím megosztó, és több, a sorozat elkészítésében részt vevő alkotó, közreműködő berzenkedett ellene. Azonban mégis erre esett a választás, épp azért, mert figyelemfelkeltőnek találták, és azt is remélik, hogy a sorozat megtekintése után a laikusok is választ kapnak a címben feltett kérdésre, amit a tragikus balesetek után cinikusan szegeznek az érintettek hozzátartozóinak.

Suhajda Szilárd élettörténetével és tragédiájával indul október 6-án a Spektrum új sorozata, a Minek ment oda, amely arra keresi a választ, mi motiválja a hegymászókat, hogy oxigénpalack nélkül vágjanak neki a nyolcezres csúcsoknak. Mint ismert, 2023. május 24-én, a Mount Everest csúcstámadása közben megszakadt a rádiókapcsolat Suhajdával. A hátércsapat a május 25-i esti órákban – miután információt kaptak arról, hogy a hegymászó 8780 méter magasan, az úgynevezett Hillary-lépcső aljában fekszik eszméletlenül, fagyási sérülésekkel és a magashegyi agyödémára utaló jelekkel – megállapodott az expedíciót biztosító nepáli ügynökséggel abban, hogy 26-án reggel megkísérelnek helikopterrel feljutni olyan magasságba, ahonnan láthatják Suhajdát, ezzel egy időben pedig serpákat indítanak a hegymászóért, akik a remény szerint még aznap, a késői órákban felérhetnek hozzá. Május 27-én a mentőcsapat nem találta meg, és mivel a körülményeket figyelembe véve nem láttak esélyt arra, hogy életben találják, a keresést befejezték.

FOTÓ: SUHAJDA SZILÁRD FACEBOOK-OLDALA

A Spektrum új sorozata, a Minek ment oda arra keresi a választ, mi motiválja a hegymászókat, hogy oxigénpalack nélkül vágjanak neki a nyolcezres csúcsoknak

Suhajda Szilárd eltűnését és a megtalálására indított mentőakciót azok is aggódva és reménykedve követték nyomon, akik korábban semmilyen, a hegymászással kapcsolatos tudással vagy tapasztalattal nem rendelkeztek. A hegymászó tragédiáját követő médiavisszhang és a többségében együtt érző, néhány esetben azonban fájdalmasan érzéketlen véleménynyilvánítás nemcsak széles körű társadalmi érdeklődésről, hanem egyfajta értetlenségről is árulkodott. A Spektrum legújabb saját gyártású műsora, a Minek ment oda betekintést nyújt a „tiszta” – oxigénpalackra nem támaszkodó – expedíciós hegymászás világába, valamint elbeszéli a Himalája koronája magyar teljesítésének történetét hat legendás magyar hegymászó életútján keresztül. A drámai, gyakran szívmelengető, bizonyos esetekben megrázó epizódok főszereplői – Ács Zoltán, Erőss Zsolt, Klein Dávid, Nedeczky Júlia, Suhajda Szilárd és Várkonyi László – a hazai expedíciós hegymászás meghatározó alakjai, akik mérföldkőnek számító első magyar csúcsmászásokat hajtottak végre.

A Minek ment oda epizódjai nemcsak sikeres nyolcezres-csúcs-mászásokat és három tragédiával végződő expedíciót járnak körbe, a készítők megszólaltatják a hegymászókat, családtagjaikat, barátaikat és alpinistakollégáikat, a hegymászást minél több aspektusból bemutatva. Arra keresik a választ, mi hajtja a magas hegyek megszállottjait, dacolva az élet elvesztésének lehetőségével, hátrahagyva családjukat. A sorozatnak köszönhetően a nézők közelebb kerülhetnek a hegymászók motivációinak megértéséhez, betekintést nyerhetnek a sportolók életébe, és többet tudhatnak meg a hegymászás értelméről, alpinistáink rendkívüli eredményeiről.

A forgatás hét országban, 25 helyszínen zajlott, Marokkótól Pakisztánon át az olyan közeli hegyekig, mint az osztrák Alpok vagy a szlovák Magas-Tátra. A hat főszereplőről szóló epizódokban összesen 51 szakértő, hegymászó, családtag szólal meg.

A gyorsaság legyőzte a minőséget

BOEING Az amerikai repülésügyi hatóság (FAA) hat hétig tartó vizsgálatainak eredményeit ismertették, miközben 33 ezer Boeing-dolgozó sztrájkol szeptember 13. óta, tizenhat év után először, mert 40 százalékkal magasabb fizetést követelnek, valamint a teljesítménybónusz visszaállítását. A vizsgálatokra azután került sor, hogy januárban egy 737 MAX ajtajának a helyére illesztett panel felszállás közben elrepült a gépről, aminek a következtében szerencsére senkinek sem esett baja. Kiderült: a balesetet négy csavar hiánya okozta, ami a felújítás során a munkavégző csoportok közötti nem megfelelő kommunikáció miatt hiányzott az ajtót helyettesítő panelből. „A vizsgálati eredményekből kitűnnek a zavaró gyártási folyamatok, beleértve a Boeingnak azt a küzdelmét, hogy megfelelően kiképezze és felszerelje a munkásokat, hogy alaposan dokumentálja a nem megfelelő alkatrészeket, és hogy kielégítő minőség-ellenőrzést folytasson” – áll a jelentésben. Az FAA igazgatója, Mike Whitaker júniusban egy szenátusi meghallgatáson már beismerte, hogy túl lazán kezelték a Boeing megregulázását, és az új jelentésben sem fukarkodnak annak megvilágításával, milyen szerepük lehet a cég kudarcaiban.

FOTÓ: AFP/NTSB

Januárban egy 737 MAX ajtajának a helyére illesztett panel felszállás közben elrepült a gépről

A mostani jelentés bemutatja, hogy az FAA folyamatosan küzdött azért, hogy a repülőgyár megfeleljen a legmagasabb minőségi követelményeknek. A dokumentum bemutatja, hogy a dolgozók gyakran kihagytak vagy hanyagul végeztek el biztonsági ellenőrzési munkafolyamatokat. Az egyik legelképesztőbb példa a nemtörődömségükre az volt, hogy egyikük egy olyan szerszámot használt a rések mérésére, ami nem volt hitelesítve, jelzéssel ellátva, leltározva, és a szerelő beismerte, hogy legalább három évig használta, ráadásul szerinte a többi ajtószerelő is hasonló módon dolgozott.

VARGA PÉTER

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), SZABÓ BRIGITTA (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, CSÁKVÁRI GÉZA, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 8600 Ft, negyedévre 25 350 Ft, fél évre 49 800 Ft, egy évre 97 800 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 • ISSN Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. szeptember 27., péntek | 152. évfolyam, 226. szám | Ára: 560 forint

4 OLDALAS
MELLÉKLET A MAI LAPSZÁMUNKBAN

AJÁNLÓ

Miniállam Tiranában

A Vatikánhoz hasonló, de annál is sokkal kisebb szuverén vallási államot kap Tiranában az iszlám extra mérsékelt irányzatát képviselő bektasi ág. A szúfi iszlám egyik leghíresebb alakja a Budán eltemetett Gül Baba. **7. oldal**

Bakui biznisz

A határ átlépésétől a horvátországi büntetőeljárások miatt évek óta tartózkodó Hernádi Zsolt úgy tárgyalt Azerbajdzsánban, mintha mi sem történt volna. **6. oldal**

Nem börtön a nagy könyv

Ha valamit tenni szeretnénk a jövő generációjáért, olvassunk nekik – mondta Orvos-Tóth Noémi pszichológus és író. A Millenárison elstartolt a könyvfesztivál, vasárnapig 150 kiállító várja az érdeklődőket. **11. oldal**

Szelet vetett Orbán embere

BOTRÁNY Ukrajna a hibás, ’56 tanulsága, hogy az oroszok ellen nem kell küzdeni – meghökkentette a világot a kormányfő politikai igazgatója.

NÉPSZAVA

Ezzel a gondolkodással Orbán Balázs egy platformra helyezte magát Gerő Ernővel, a rákosista miniszterelnök Hegedüs Andrással vagy az 1956. november 4. utáni Kádár Jánossal. Ők tartották ugyanis hibának a szovjetekkel szembeni fegyveres ellenállást, és végeztek ki emiatt több száz felkelőt – mondta a Népszavának Rainer M. János. Az 56-os Intézet egykori főigazgatója, történészprofesszor Orbán Balázs megdöbbenést és nagy vitát kiváltó nyilatkozatáról beszélt. Orbán gyakorlatilag elítélte az ukránok védekezését, s kijelentette: az 1956-os forradalom és szabadságharc tanulsága: ha Magyarországot orosz agresszió éri, akkor nem helyes védekezni a támadással szemben.

„Orbán Balázs Vlagyimir Putyin történelemszemléletét követi – ezt már Jeszenszky Géza nyilatkozta a Népszavának. A volt külügyminiszter biztos abban, hogy külföldön is szenzáció lesz az idézett megközelítés. „A magyar miniszterelnök politikai igazgatója valójában Putyin embere – vélik majd” – állította.

A hazai felháborodás után Orbán Balázs szavai a nyugati médiumokban azonnal visszaszálltak Orbán Viktor kormányfőre. A politikai igazgató sajátosan reagált: előbb visszautasította, hogy 1956 magyar hőseit a mostani magyar állásponttal állítja szembe a „külföldi finanszírozású propagandasajtó”. Délután közzétett videójában már arról beszélt, „hogy megpróbálják az ember szavait kiforgatni”.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

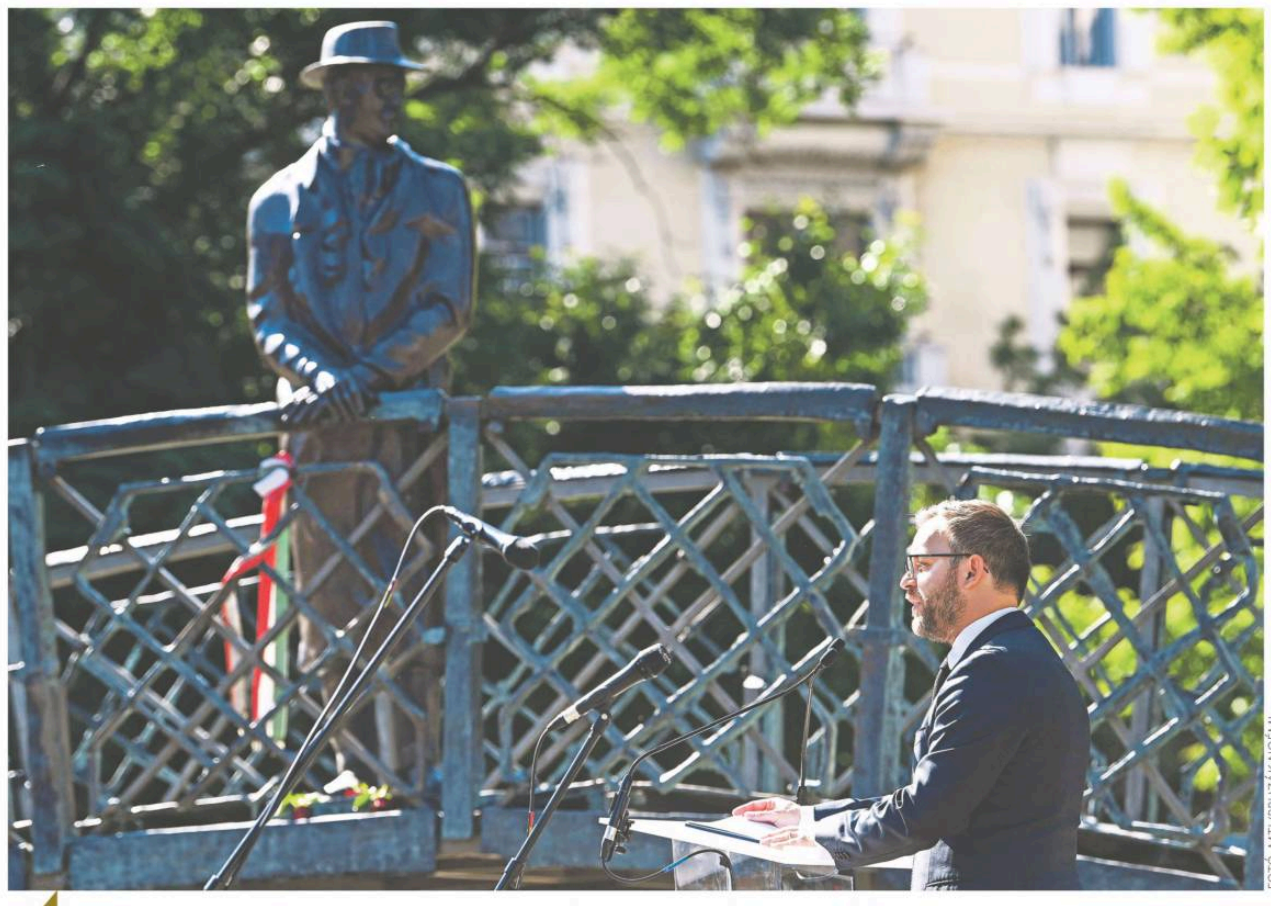

FOTÓ: MTI/BRUZÁK NOÉMI

2021: Orbán Balázs szónokol Nagy Imre szobránál

Trump is Ukrajnát vádolja

HÁBORÚ Miközben Ukrajna támogatásának a felgyorsításán dolgoznak az ENSZ Közgyűlésén részt vevő demokratikus országok vezetői, Donald Trump republikánus elnökjelölt egyre hevesebben támadja Volodimir Zelenszkij ukrán elnököt, és már az orosz harci sikereket dicséri.

A volt amerikai elnök érvelése kísértetiesen egybecseng Orbán Balázsnak, a magyar miniszterelnök politikai igazgatójának szavaival. Trump durván támadta Zelenszkijt, aki „nem hajlandó alkut kötni” Oroszországgal. A republikánus elnökjelölt szerint Ukrajnának engedményeket kellett volna tennie Vlagyimir Putyinnak még az 2022. februári orosz inváziót előtti hónapokban, mivel még „a legroszszabb alku is jobb lett volna, mint ami most van”.

CIKKÜNK A 8. OLDALON

FOTÓ: AFP/ANDREAS ARNOLD/DPA

Volodimir Zelenszkij sikerként könyvelheti el az új katonai segélyt

Államilag korlátozott múlt az MTI-nél

HÍRZÁRLAT Megújult a Magyar Távirati Iroda (MTI), ám a nagy reform árnyékában az állami hírügynökség kicsit tovább szűkítette a nyilvánosságot. Módosult az archívum elérhetősége: eddig ingyen lehetett kutatni az MTI utóbbi tíz évben kiadott hírei között, a megújulás után azonban már fizetni kell ezért. Így azok a kutatók, újságírók, akiknek nincs pénzük előfizetésre, az MTI alapján már nem tudják például szembesíteni a politikusokat korábbi kijelentéseikkel. Az állami szervezet lapunk kérdésére nem fejtette ki, miért lett fizetős ez a szolgáltatás, és miért épp a NER-korszak nagy részét lefedő tudósítások elérhetőségét szűkítették.

ÍRÁSUNK A 4. OLDALON

A kétszer ellopott pécsi disznó esete

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Mázsás rejtély. Lehet, hogy mi megtaláltuk a tettest

COCA Fél évig gondoztak a pécsi ebtelepen egy gazdátlan sertést, de a coca egyszer csak eltűnt. A kormánypárti sajtó és fideszes politikusok szerint az ellenzéki összefogás egyik képviselője vitte el. Az érintett állította, még csak nem is látta a malacot. Lapunknak az egyik gyepmester elismerte, ő a tettes. Ezt Hári József kormánypárti exképviselő vitatta, szerinte majd a rendőrség megtalálja, ki vitte el a disznót. Az abszurd történet felvet számos kérdést. Olvasóink pedig megkérdezhetik: miért foglalkozunk ilyen piti, 80 ezer forintos üggyel egy olyan országban, ahol naponta milliárdokat lopnak el? Azért, mert a történet valahogy nagyon jellemző szép hazánkra. Ha a kormánypártok felől jövő vádnak alapja van, az lesújtó. Ha nincs, akkor is, hisz egy filléres, alaptalan váddal tönkre lehet vágni valakit, akár egy életre.

RIPORT AZ 5. OLDALON

Nyugdíjreform durván hangzó javaslatokkal

ÁTALAKÍTÁS A nyugdíjrendszer finanszírozhatóságának érdekében fokozatosan emelni kellene a jelenleg 65 éves nyugdíjkorhatárt. Az elképzelések szerinti modell alapján így 2045-re 67, míg 2070-re 69 évre emelkedne a nyugállományba vonulás ideje. Egyebek mellett ezt tartalmazza az az OECD-javaslatcsomag, amelyet a szervezet készített a magyar kormány számára. Az anyag nem a semmiből érkezett. A kabinetnek az Európai Bizottság felé tett vállalásai szerint ez év március 31-ig kellett volna társadalmi egyeztetésre bocsátania a nyugdíjreform kereteit. Ehhez a munkához készítette az OECD a tanulmányt. Ebben egyébként szerepel a Nők40 program szigorítása is. Így az alsó korhatárt érdemes lenne 60 évre emelni, de azt is felvetik, hogy fokozatosan az egész rendszert vezesse ki a kabinet.

BŐVEBBEN A 6. OLDALON

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A finanszírozhatóság érdekében számos dolgon változtatni kellene

Fél évig gondozták a pécsi ebtelepen a gazdátlan sertést, de a coca egyszer csak eltűnt.

Dollárok szárnyán a Fehér Házig

KÖLTSÉGVETÉS Az amerikai elnökválasztáson induló jelöltek kampányait a magánszemélyek mellett vállalatok, szakszervezetek és politikai alapítványok is finanszírozhatják. Az adományok útja sokszor szövevényes és nehezen átlátható.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Az Óz a csodák csodája című regényben Dorothyt a sárga köves út vezette el Smaragdvárosba, a nagy hatalmú varázslóhoz. Az elnökjelölteket azonban zöld bankókkal kirakott út vezeti el az áhított Fehér Házig. A pénz megszerzése ellenben nem könnyű feladat, hiszen erről az adománygyűjtő kampány keretében maguknak kell gondoskodniuk.

Ennek oka, hogy a Demokrata Párt és a Republikánus Párt elnökjelöltje az alsóbb szintű szövetségi és állami jelöltekhez hasonlóan kizárólag magánforrásokból érkező pénzeszközöket használhat fel politikai kampánya finanszírozására, az Egyesült Államokban ugyanis a politikai pártoknak nem áll rendelkezésére állami támogatás.

Átláthatóság szerint a kampánypénzeket ún. hard (kemény) és soft (puha) pénzek típusú támogatásra osztjuk. Az előbbi mértékét törvényileg korlátozza és ellenőrzi a Szövetségi Választási Bizottság, amelyet az 1974-ben elfogadott Federal Election Commitee Act hozott létre. Kemény pénznek minősül minden adomány, amelyet magánszemélyek vagy a jelölti kampányok támogatására létrehozott ún. PAC alapítványok közvetlenül a jelölt kampányának juttatnak. Ez alapján a 2023–2024-es kampányciklusban egy magánszemély jelölti kampánytámogatása nem haladhatja meg a 3300 dollárt, míg a PAC alapítványnak adott összeg az 5000 dollárt.

A fentebbi adománytípussal szemben a puha pénzek sokáig teljesen mentes volt a törvényi korlátozástól. Az ilyen támogatást a pártok a pártszervezet építésére, valamint a pártok által képviselt ügyek általános népszerűsítésére költötték, Ezek az adományok a magánszemélyeken kívül már vállalatoktól, érdekcsoportoktól, szakszervezetektől, PAC alapítványoktól is érkezhetnek, és a szövetségi törvények nem korlátozzák az összegüket, ameddig nincs közvetlen koordináció a jelölt kampánya és támogatás elköltése között.

Érthető módon, a puha pénzben érkező támogatást kritika érte amiatt, hogy a pártok a szervezetük bővítésének és népszerűsítésének leple alatt valójában a jelöltjük kampányának szekerét tolják. Az átláthatóság hiánya miatt sokak szerint félő (volt), hogy a demokratikus kísérletére oly büszke USA politikai jelöltjei a népakarat szolgálata helyett vagyonos plutokraták bábjaivá válnak. Ennek orvoslására fogadták el 2002-ben a Bipartisan Campaign Reform Act-et, amelynek egyik szerzője a néhai republikánus szenátor és elnökjelölt, John McCain volt. A törvény elérte, hogy a pártoktól érkező „általános szervezetépítést" szolgáló költések is hard money kategóriába kerüljenek, illetve a vállalatok és szakszervezetek sem költhettek a számukra szimpatikus közösségi ügyek népszerűsítésére a választás évében. A tapasztalat ugyanis az volt, hogy ezek az államon kívüli aktorok tudatosan kampányoltak a saját tevékenységükre nézve előnyös politikai változás mellett. Amelyik jelölt az ügyüket képviselte, annak a kampányát – főként az előválasztási szakaszban – közvetett módon tudták segíteni.

3300 dollár
Maximum ennyit adományozhat egy magánszemély az elnökjelöltek kampányfinanszírozására

> Az Egyesült Államokban a politikai pártoknak nem áll rendelkezésére állami támogatás.

PAC vs. Super PAC

A PAC (Political Action Commitee) egy olyan 1943 óta fennálló nonprofit szervezeti forma, amelyet bizonyos politikai üzenetek hirdetésére hoznak létre magáncégek, szakszervezetek vagy egyéb érdekcsoportok. Támogatást előbbiektől nem fogadhat el, ellenben a cégek vagy szakszervezetek tagjaitól évente maximum 5.000 dolláros hozzájárulást kaphat. A kiadásaikat tekintve évente 5-10-15 ezer dollár maximumot állapít meg a jogszabály, amelyet az elnökjelöltek kampányára, az előválasztásra vagy az országos pártbizottságok támogatására fordíthat. A Super PAC története azonban nem régi, egy 2010-es legfelsőbb bírósági döntés eredménye. Egy Super PAC korlátlan összegű adományt fogadhat el a természetes vagy jogi személy felajánlóktól, és a költéseit sem korlátozza jogszabály. Ez a mentesség mindaddig fennáll, amíg a támogatás nem vándorol közvetlenül a jelöltekhez vagy pártokhoz, illetve nincs közvetlen együttműködés a jelölt csapata és a Super PAC között.

Ezt a tilalmat lazította fel a legfelsőbb bíróság 2010-es Citizens United kontra FEC című mérföldkőnek számító ítélete. A Citizens United egy konzervatív nonprofit politikai szervezet, amely 2008-ban dokumentumfilmet jelentetett meg Hillary Clintonról, aki akkor a Demokrata Párt előválasztásán mérette meg magát. A szövetségi választási bizottság álláspontja szerint a film negatív színben tüntette fel Clintont, így ha közvetett módon is, de kampánytevékenységnek minősül, amely tilos a nonprofit szervezetek számára az elnökválasztás évében. A bíróság azonban szorosan, 5-4 arányban a Citizens Unitednek adott igazat, hiszen ellenkező döntés esetén sérült volna a szabad véleménynyilvánítás jogát tartalmazó első alkotmánykiegészítés. A bíróság érvelése szerint ameddig nincs közvetlen koordináció a megjelent film és a jelölt kampánystábja között, addig a szervezetek a választás évében is korlátlanul kifejezhetik politikai véleményüket. A döntés így gyakorlatilag kiüresítette a nyolc évvel ezelőtti törvényt, amely éppen a pártokon átfolyatott obskúrus kampánytámogatások mértékét igyekezett csökkenteni.

A pártok tehát rájöttek, hogy szabad a pálya: létrehozhatnak tőlük függetlennek nevezett szervezeteket, amelyek a koordináció hiányában korlátlan mennyiségű támogatást kaphatnak nemcsak magánszemélyektől, de cégektől és szakszervezetektől is. A kapott adományok mértéke mellett ugyanakkor a költéseiket sem korlátozza semmilyen szövetségi törvény, így elméletben végtelen mennyiségű dollárt költhetnek a velük szövetséges jelöltnek kedvező ügyek támogatására. Ezeket a donorokat nevezzük Super PAC szervezeteknek.

Kamala Harris kampánya nem szűkölködik anyagiakban. A demokrata párti elnökjelölt megörökölhette a Biden-kampány által összegyűjtött mintegy 95 millió dollárt is

FOTÓ: AFP/STEPHANIE SCARBROUGH

A kincsesládikákon is múlik a siker

NETTÓ A 2024-es kampányt is markánsan meghatározza a jelöltek rendelkezésére álló „warchest" (kincsesládika), amelyből költhetnek a november 5-i választásig. Joe Biden elnök júliusi visszalépésének bejelentése után órákkal a kampánystábja benyújtotta a szükséges dokumentációt a Szövetségi Választási Bizottságnak, hogy a továbbiakban „Harris for President" néven működhessenek. A formális elismerésnek azért volt jelentősége, mert Kamala Harris így megörökölhette kampánya számára a Biden által korábban összegyűjtött mintegy 95 millió dollárt. A bizottság zöld utat adott és a Harris-kampány a médiafelhajtás mellett pénzügyileg is repülőrajtot vett.

Augusztusban Harris már háromszor többet költött Donald Trumpnál, ám ezzel párhuzamosan több adományt is gyűjtött, így anyagilag kampánya az intenzív kiadások ellenére is pozitív mérleget mutat. A számok nyelvére lefordítva: Harris augusztusban összesen 190 millió dollárt gyűjtött, míg Trump a Politico jelentése szerint alig 45 milliót. A költések terén pedig a demokrata párti alelnök 174-61 milliós arányban múlta felül riválisát. Ugyanakkor Harris induló költségvetésének és sikeres adománygyűjtésének köszönhetően 235 millió dolláros plusszal zárta a hónapot, amely mintegy 100 millióval több, mint Trump kampányának forrásai. Az AdImpact nevű reklámköltéseket figyelő oldal adatai szerint pedig mindez csak a kezdet. A demokrata kampány szeptember 3-ig legalább 933 millió dollár értékben közölt vagy foglalt le hirdetéseket, a republikánus oldal 485 milliójához képest.

Persze hiába rendelkezik gazdag forrásokkal egy jelölt, ha azokat nem a megfelelő helyen költi el. A Washington Post beszámolója szerint a demokrata és republikánus kampányok különböző államokra összpontosítják erőforrásaikat, bár stratégiájuknak közös pontja is van. Harris „legrövidebb" útja a győzelmet jelentő 270 elektori mandátumig az északi rozsdaövezethez tartozó Wisconsin–Michigan–Pennsylvania vonalon vezet. A Harrist támogató American Bridge 21st Century Super PAC eddig összesen 44 millió dollárt költött el vagy kötött le politikai hirdetésekre az említett államokban. A Future Forward nevű másik Harris-párti Super PAC mind a hét billegő államban vásárolt reklámokat, sőt az osztott elektori rendszert használó Nebraskában a nyerhető Omaha megyében is kampányolt.

A Trump-kampány számára kulcsfontosságú Napsugár övezet államai, így különösen a 16 elektori mandátumot hozó Georgia megnyerése. A republikánusok költségvetésük 18,6 százalékát költöttek eddig a déli államban a demokraták 10,5 százalékához képest. Ugyanezt figyelhetjük meg fordítva az északi Michiganben, ahol Harrisék 16,1 százalékos ráfordítása áll szemben Trump 11,5 százalékához képest. Abban azonban mindkét kampánystáb egyetért, hogy idén (is) a 19 mandátumot hozó Pennsylvania államon múlik az elnökválasztás sorsa. Ezt a meggyőződést a kampánykiadások számai is alátámasztják, hiszen mindkét stáb a legtöbbet erre az államra áldozott. A demokraták a kampányköltségvetésük 20,9, míg a republikánusok nem kevesebb mint 36,1 százalékát kizárólag ebben az államban költötték el.

Egy platformon Gerővel, Kádárral

BOTRÁNY Elképesztő, hogy a miniszterelnök politikai igazgatója 1956-os párhuzammal ítélte el az ukrán védekezést, amivel Vlagyimir Putyin történelemszemléletét követi – országos megrökönyödést és éles politikai visszhangot váltottak ki Orbán Balázs szavai.

BATKA ZOLTÁN, VAS ANDRÁS

„Elképesztő és botrányos gondolat. Megmutatja, mennyire gátlástalanul, morál nélkül használja a történelmet a hatalom, amelynek a tények nem számítanak” – jelentette ki lapunknak Rainer M. János, az 56-os Intézet egykori főigazgatója, az egri Eszterházy Károly Egyetem Széchenyi-díjas történészprofesszora a miniszterelnök politikai igazgatója, Orbán Balázs megdöbbenést és nagy vitát kiváltó nyilatkozatáról.

Orbán Balázs a kormányközeli Mandineren futó podcastben az orosz–ukrán háború kapcsán arról beszélt: „Pont 56-ból kiindulva mi valószínűleg nem csináltuk volna azt, amit Zelenszkij elnök csinált 2,5 évvel ezelőtt, mert felelőtlenség, mert látszik, hogy belevitte egy háborús védekezésbe az országát, ennyi ember halt meg, ennyi területet vesztett. Mondom még egyszer, az ő joguk, szuverén döntésük, megtehették, de ha minket megkérdeztek volna, akkor mi nem tanácsoltuk volna. Azért, mert 56-ban az lett, ami lett. Mert megtanultuk, hogy itt óvatosnak kell lenni, és óvatosan kell bánni a nagyon értékes magyar életekkel. Azokat nem lehet csak úgy odadobni mások elé.”

KÉRDÉS

JESZENSZKY GÉZA:

Rákóczi, Kossuth, Görgey nemzetünk tönkretevői?

Vagyis a kormányfő politikai igazgatója tulajdonképpen elítélte az ukránok védekezését, s kijelentette: az 1956-os forradalom és szabadságharc tanulsága, hogy ha Magyarországot orosz agresszió éri, akkor nem helyes védekezni a támadással szemben.

– Ezzel a gondolkodással Orbán Balázs egy platformra helyezte magát Gerő Ernővel, a rákosista miniszterelnök Hegedüs Andrással vagy az 1956. november 4. utáni Kádár Jánossal – folytatta Rainer M. János. Ők tartották ugyanis hibának a szovjetekkel szembeni fegyveres ellenállást, és végeztek ki emiatt több száz felkelőt.

Jeszenszky Géza volt külügyminiszter hasonló véleményen volt. „Rákóczi, Kossuth, Görgey nemzetünk tönkretevői? Mohácsnál jóval hamarabb nem kellett volna ellenállni az oszmán-török hódítóknak? Fel kellett volna vennünk a mohamedán vallást?” – sorolta a Népszavának. „Én egy 56-os budai srác vagyok, a Bem tértől a Rádión át a forradalom főbb helyszínein ott voltam, ma is bennem él annak a 13 napnak a hangulata, az egész országot elöntő boldogság, de a november 4-ei hajnal kétségbeesése is” – emlékezett vissza Jeszenszky, aki szerint Orbán Balázs Vlagyimir Putyin történelemszemléletét követi. Az orosz elnök – folytatta a volt külügyminiszter – úgy véli, Lengyelország okozta a II. világháborút esztelen ellenállásával. Jeszenszky Géza szerint „az 1956-os szabadságharcunknak köszönhető, hogy az annak megismétlődésétől tartó szovjet vezetők engedték: Magyarország a gazdasági reformokkal próbálkozzon, és legyen »a legvidámabb barakk« a szovjet tömbben”.

TÉNYEK

RAINER M. JÁNOS:

A hatalomnak nem számítanak a tények

Jeszenszky egyébként biztosra veszi, hogy az Orbán-kormányt növekvő kritikával figyelő külföldön is szenzáció lesz a nyilatkozatban elhangzó megközelítés. „A magyar miniszterelnök politikai igazgatója valójában Putyin embere – vélik majd. Az ukrán reakció pedig az érthető felháborodás lesz, a külügyminiszter ezek után nem fogja értelmét látni egy budapesti útnak, hogy ott kioktassák: az agresszornak mindig engedni kell.” (A tervek szerint egyébként jövő héten érkezne Andrij Szibiha ukrán külügyminiszter.)

Rácz András Oroszország-szakértő a Facebookon reagált a politikai igazgató gondolataira. „Na jó, akkor most már tudjuk is, amit eddig csak sejtettünk: a kormány nem védené még Magyarországot egy orosz támadással szemben.” Pikáns – folytatta a szakértő –, hogy a kormányfő politikai igazgatója teljesen figyelmen kívül hagyja, hogy Magyarország a NATO tagja. „Nem egyedül kellett volna harcolnunk a hazánkért, hanem mögöttünk állna az emberi történelem legerősebb katonai szövetsége. Mégis, Orbán Balázs szerint Magyarország nem védekezett volna” – fogalmazott.

Orbán Balázs. Háttérben látszik a NATO-zászló is

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Orbán szavai visszaszállnak Orbánra

Orbán Balázs szavai a nyugati médiumokban azonnal visszaszálltak Orbán Viktor kormányfőre. A tanácsadó a magyar történelem érzékeny pontjára tapintott rá történelmi párhuzamával – szögezte le a budapesti botrányt ismertető tudósításában a Politico európai kiadása. Az 1956-os forradalom hetei alatt 2700 magyar áldozta életét és 20 ezer sebesült meg a szovjet csapatokkal vívott harcokban. A Euronews azt a címet adta cikkének, hogy a magyar miniszterelnök Orbán tanácsadója „forró vízbe”, azaz kényes helyzetbe került, amiért felelőtlenségnek nevezte az oroszokkal szembeni ellenállást. Az amerikai AP hírügynökség is arról ír, hogy Orbán Viktor egyik legközelebbi munkatársa kénytelen szembenézni a szavaira érkező reakcióval. A szintén amerikai Bloomberg szerint Orbán tanácsadója felháborodást váltott ki azzal, hogy szerinte Ukrajnának az első napon meg kellett volna adnia magát.

„Senkiházi ruszkibérencek”

VISSZHANG Orbán Balázs sajátos módon reagált botrányos szavainak visszhangjára. Előbb visszautasította, hogy 1956 magyar hőseit a mostani magyar álláspontjával állítja szembe a „külföldi finanszírozású propagandasajtó”. Délután közzétett videójában már arról beszélt, „hogy megpróbálják az ember szavait kiforgatni”. Azt nem magyarázta el, ki és mit forgatott ki, nem vonta vissza szavait, nem pontosította állítását. Nem csak Orbán Balázs válaszreakciója volt meglepő: miután a kormányfő tanácsadója kifejtette, hogy támadás ellen nincs értelme védekezni, halálba küldeni katonákat, a honvédelmi miniszter, Szalay-Bobrovniczky Kristóf időszerűnek érezte az új harckocsik lövészetéről posztolni azzal a kommentárral: „Épül az elrettentő erő!”

Orbán kijelentése bírálatcunamit váltott ki az ellenzéki politikusok körében is. Magyar Péter, a Tisza Párt elnöke Török Gábor politikai elemző posztja alatt fejezte ki véleményét. (Török az év legnagyobb politikusi hibájának nevezte Orbán Balázs kijelentését.) Magyar szerint Orbán nem tölthet be közhivatalt a magyar miniszterelnök mellett, ezért még október 23-a előtt le kell mondania. Tompos Márton, a Momentum elnöke Facebook-bejegyzéseiben azt írta: „És ezek a senkiházi ruszkibérencek tartják magukat a Pesti Srácok örököseinek.”

„Meddig maradhat a miniszterelnök közvetlen munkatársa Orbán Balázs?” – ezt a kérdést már Ungár Péter, az LMP társelnöke tette fel. Reagált Gyurcsány Ferenc is, a DK elnöke azt közölte, hogy a miniszterelnök politikai igazgatójának szavai értelmében az Orbán-kormány ellenállás nélkül átadná Magyarországot az oroszoknak, ezzel a kabinet hazánkat lelkileg és immár fizikai értelemben is Oroszország csatlósának tekinti.

Takarodjon a politikából, takarodjon a magyar közéletből, de Magyarország területéről is takarodjon Orbán Balázs, Orbán Viktor miniszterelnök főtanácsadója, politikai igazgatója – kommentálta az ügyet az MSZP.

NÉPSZAVA

Elveszett, akinek nincs haverja, aki végigviszi a rendszeren

EGÉSZSÉGÜGY Az állami egészségügy problémái áthatják a magánszektort is, amíg az előbbi rendbetételére nem lesz kellő politikai bátorság, addig az utóbbi sem nagyon boldogulhat – hangzott el a Portfolio Private Health Forum 2024 konferenciáján. – Nincs magán- és állami, csak egyetlen egészségügyi szektor van, az, amelyik a beteget meggyógyítja – hangsúlyozta Fábián Lajos, a VOSZ egészségügyi tagozatának elnöke, a TritonLife csoport társalapító tulajdonosa, aki szerint a beteget nem érdekli, kié a műtőlámpa, csak gyógyulni akar. Megjegyezte: az állam számára is megterhelő és a betegekre is veszélyes intézményeket csukva kell tartani – utalt arra a jelenségre, hogy teljesen kiszámíthatatlan, az orvos- és a szakdolgozóhiány miatt mikor, hol kényszerülnek egy-egy ellátást végleg vagy átmenetileg szüneteltetni. Úgy vélte: a kapacitások rosszul elosztottak, nincsenek egyértelmű és szabályozott betegutak, ezért azokat újra kell tervezni. A fővárosban a páciensek kétharmadát a magánszolgáltatók látják elsőként, de nincs joguk a beteget elküldeni az állami szolgáltatóhoz vizsgálatokra, legfeljebb visszaküldhetik a háziorvosokhoz. „Ha valakinek nincs egy haverja, aki a kezét fogva végigviszi a rendszeren, akkor az elveszett” – mondta. Véleménye szerint a szűrés a korai betegségfelismerésben fontos, de nincs értelme, ha ehhez nem társul megfelelő életmód. Az embereknek meg kellene érteniük, hogy „nem zabálhatják, ihatják magukat halálra”. A legtöbb krónikus betegség ugyanis elhízásalapú. Ha valakinek sikerül normalizálni a testsúlyát, a legtöbb baját elfelejtheti. A kiszámíthatatlanságot ítélte az egészségügy legnagyobb problémájának Rádai Tamás, az egészségügyi technológiai szekció elnöke. Szerinte noha a kórházak eladósodása évtizedes probléma, az elmúlt években látványosan romlott az intézmények pénzügyi helyzete. Ezt mutatja az is, hogy idén már kétszer is volt adósságrendezés, és év végén is lesz szükség újabbra. Biztatónak ítélte Gulyás Gergely kancelláriaminiszter augusztus végi bejelentését, miszerint havonta 12,5 milliárddal megemelik a kórházak finanszírozását.

Fábián Lajos: A beteget nem érdekli, kié a műtőlámpa, csak gyógyulni akar

A konferencia több előadásában szóba került, hogy az orvosi bérek állami emelésének nem volt jó hatása a magánszektorban sem. Mózer Attila, a Szent Magdolna Magánkórház tulajdonos ügyvezetője például arról beszélt, hogy megnőtt az orvosok zsarolópotenciálja. Négyöt szolgáltatónál is vállalnak munkát, s miután a betegek nem az intézményhez, hanem az orvoshoz kötődnek, így azok, ha nem kapják meg a kívánt bért, egyszerűen továbbállnak. Ez pedig kárt okoz az intézménynek, amely sok marketinggel és egyéb eszközzel építette föl a portfólióját. A gyógyítók gyakran az állami bérek négyszeresét kérik, mondván: „ott már dolgozni is kell”.

DANÓ ANNA

LAPSZÉL

Elhunyt Jelenits István

FOTÓ: MTI/KOVÁCS ATTILA

Elhunyt Jelenits István piarista szerzetes, nyugalmazott gimnáziumi, főiskolai és egyetemi tanár életének 92., szerzetességének 70., papságának 65. évében – közölte a Piarista Rend Magyar Tartománya. Jelenits 1932. december 16-án született Berettyóújfalun. A Budapesti Piarista Gimnáziumban érettségizett 1951-ben. 1955-ben végezte el az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának magyar szakát. 1955-ben lépett be a piarista rendbe, négy év múlva pappá szentelték, és teológiai doktorrá avatták. 1960-tól hittant, valamint magyar nyelvet és irodalmat tanított a kecskeméti, később a budapesti piarista gimnáziumban 2003-ig. 1965-től bibliai tárgyakat is oktatott a fővárosban a Kalazantinumban, a rend hittudományi főiskoláján, 2000-től pedig annak utódintézményében, a Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskolán. Ő volt Latinovits Zoltán gyóntatója és lelki vezetője is, 1985–1995 között a piarista rend magyarországi tartományfőnöke. NÉPSZAVA

Semjén nem relaxált R. Gáborral

„Semjén Zsolt soha nem relaxált semmilyen tanyán R. Gáborral” – közölte a Miniszterelnök-helyettesi Kabinet a 24.hu megkeresésére. A lap azután fordult kérdéssel a kabinethez, hogy a Válasz Online felsőbb egyházi körökből származó értesülésekre hivatkozva arról írt, a pedofília miatt bíróság elé állított volt katolikus lelkipásztor, R. Gábor a Pázmány Péter Katolikus Egyetem rektorával közös „relaxációs” tanyát tart fenn Jánoshalma határában, ahol olyan vendégek is megfordultak, mint a térség fideszes parlamenti képviselője, Bányai Gábor, illetve Semjén Zsolt. NÉPSZAVA

Stróman lehetett a „csipogós nő”

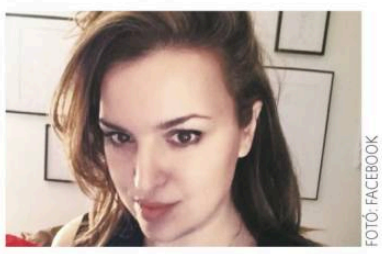

FOTÓ: FACEBOOK

Szerződéseket és számlákat is átadott az Alkotmányvédelmi Hivatalnak az a magyar–olasz nő, aki a Libanonban a Hezbollah tagjainál felrobbant személyhívók ügyében érintett magyar cég, a BAC Consulting Kft. ügyvezetője – írta a Telex. A lap úgy tudja, igaz, amiről a The New York Times is írt: a csipogók gyártása és értékesítése mögött fedőcégek hálózata állt. A lap állítja, a magyar cég vezetője a hatóság szerint csak egy stróman, aki nem volt tisztában az ügy hátterével, hogy mire kellenek a személyhívók. NÉPSZAVA

Korlátozott múlt

HÍRZÁRLAT Eddig ingyen lehetett kutatni a Magyar Távirati Iroda utóbbi tíz évben kiadott hírei között, a megújulás után már fizetni kell ezért.

VAS ANDRÁS

Megújult külsővel, egyszerűen áttekinthető, modern felülettel várja látogatóit és felhasználóit a nemzeti hírügynökség honlapja, az mti.hu – adta hírül saját magáról szeptember 2-án az állami Magyar Távirati Iroda (MTI). A közlemény szerint „az olvasók bővebb tartalommal, új szolgáltatásokkal, a szakmai felhasználók pedig modern felülettel és kedvezőbb konstrukcióval vehetik igénybe” a szolgáltatásokat.

A leglátványosabb változás, hogy – az ingyenesen elérhető verzióban – az eddigi klasszikus hírügynökségi formátum helyett a megújult külső egy hírportálra emlékeztet. Ez némiképp meglepte Polyák Gábort, a Mérték Médiaelemző Műhely vezetőjét, aki lapunk érdeklődésére úgy fogalmazott: – A megújult, hírportálszerű felületre semmi szükség, hiszen egy hírügynökség feladata nem a végső hírfogyasztók, hanem újságírók, különféle szerkesztőségek, tartalomkészítők kiszolgálása.

A megjelenés átalakításánál fontosabb, hogy – a kormányzati politikai igényeket szívesen kielégítő – MTI változtatott több szolgáltatás hozzáférésén is. Bár a távirati iroda azt írta, hogy „egy gyors és egyszerű regisztrációt követően még szélesebb hírkínálatot érhetnek el a felhasználók, térítésmentesen”, ez nem teljesen helytálló. A legfontosabb változás az, hogy módosult az archívum elérhetősége. Míg eddig az utóbbi tíz év hírei között is szabadon kutathatott bárki egy ingyenes regisztrációt követően, most ezt már nem lehet megtenni. Most fizetés nélkül csak a 10 évnél régebbi híreket lehet megnézni, az elmúlt tíz esztendő tudósításaiért fizetős regisztrációra van szükség. Így azok a kutatók, újságírók, szerkesztők, elemzők, akinek nincs pénzük előfizetésre, az MTI alapján már nem tudják például szembesíteni a politikusokat korábbi kijelentéseikkel, állításaikkal.

Az átalakítások miatt megkerestük az MTVA-t és a Duna Médiaszolgáltató Nonprofit Zrt.-t, s többek között arra voltunk kíváncsiak: miért szakítottak az ingyenesen elérhető verzióban az eddigi, klasszikus hírügynökségi formátummal, miért tértek át a hírportáljellegre? Miért nem maradtak ingyenesek az archívum utóbbi tíz évének hírei? Mennyibe kerül a fizetős regisztráció, differenciálnak-e a szerkesztőségek és a magánfelhasználók között? Korábban hányan használták az MTI ingyenes archívumát? Mekkora bevételt várnak a fizetős szolgáltatásokból, mennyibe került az átalakítás? Nem gondolják-e, közszolgálati feladat lenne, hogy bárki elérhesse a korábbi tudósításokat?

A Duna Médiaszolgáltató – megismételve, hogy álláspontja szerint a korábbiakhoz képest több extra szolgáltatással, tartalommal fogadják a látogatókat – jobbára kitérő válaszokat adott kérdéseinkre. Azt írták, hogy a korábbi archívumi felületen nem a teljes MTI-kiadás szerepelt, csak annak egy szűkebb válogatása, az új mti.hu regisztrált oldalán viszont a korábbiaknál több hír és fotó érhető elő, ráadásul 30 nap helyett már 365 napig. Arra viszont nem tértek ki, hogy miért tették fizetőssé az utóbbi tíz év híreit, és miért épp az utóbbi évtized, a NER-korszak nagy részét lefedő tudósítások elérhetőségét szűkítették.

Az anyagiakkal kapcsolatos kérdéseinkre nem reagáltak: nem tudták, vagy nem akarták közölni azt sem, hogy mekkora bevételt várnak az utóbbi tíz év híreinek fizetőssé tételétől, egyáltalán készült-e erre bármilyen pénzügyi terv.

Beszéltünk a magyar hírügynökség több munkatársával, akik az eddigi tapasztalatok alapján nem tudták megítélni, hogy romlott-e az új mti.hu portálon egy átlagos hírfogyasztó, alkalmi vagy regisztrált látogató, illetve a hírcsomagok valamelyikére előfizető médium hozzáférése, keresési lehetősége a hírügynökségi anyagok között. Annyit megemlítettek, hogy hozzájuk is eljutott, a megújult felületen sokkal nehezebb keresni, jellemzően az archívummal kapcsolatban érkeztek negatív visszajelzések. Többen megjegyezték, hogy a régi mti.hu-n a hírek időrendi sorrendben jelentek meg, tehát az olvasó vagy felhasználó biztos lehetett abban, hogy nem maradt le semmiről, az új felületen ez az átlagos olvasók számára megszűnt.

Azt is megtudtuk, hogy a megjelenésében hírportállá átalakított új mti.hu-t egy külön csapat kezeli, s állítólag ők válogatják, hogy egy-egy rovat hírei közül mi látszódjon a hírportál nyilvános felületén. A 6-8 fős csapatot részben néhány éve érkezett „ejtőernyősökből” rakták össze, akik korábbi pozícióikban – ahogyan jellemezték őket – majdhogynem outsiderek voltak, igazi szakmai tapasztalatra nem tettek szert. Azt viszont cáfolták forrásaink, hogy az új felület kialakításánál a hozzáférés szűkítése lett volna a cél, hiszen a felületre csak a „politikailag” sokszorosan ellenőrzött hírek kerülhetnek ki.

Az archívum mellett az változatlan maradt, hogy ingyen is elérhető a friss hírek egy része, de sok tartalomért fizetni kell. Polyák Gábor jogász-kommunikációs szakember szerint azzal önmagában nincs gond, hogy a komolyabb tartalmakért áldozni kell. Igaz, emlékeztetett, 2010-től épp azért lett ingyenes az MTI több szolgáltatása, hogy hatékonyabban juttassák el a kormánypropagandát a rádiókhoz, lapokhoz, portálokhoz: ennek hatására ott is elkezdték használni a hírügynökségi anyagokat, ahol ezt előtte pénzügyi okok miatt nem tehették meg. (Az ingyenes MTI-hírek megjelenése nyomán lehetetlenült el az addig népszerű, kormánykritikus Független Hírügynökség – a szerk.)

A hírszolgáltatás kapcsán Polyák Gábor szerint az az igazi baj: az elmúlt években sokszor bebizonyosodott, hogy az MTI pont ugyanúgy működik, mint az állami propagandagépezet többi része: – Annak a minimális feladatnak felel meg az MTI, hogy híreket ad ki, ám a valós célt, a minőségi hírszolgáltatást egyáltalán nem teljesíti.

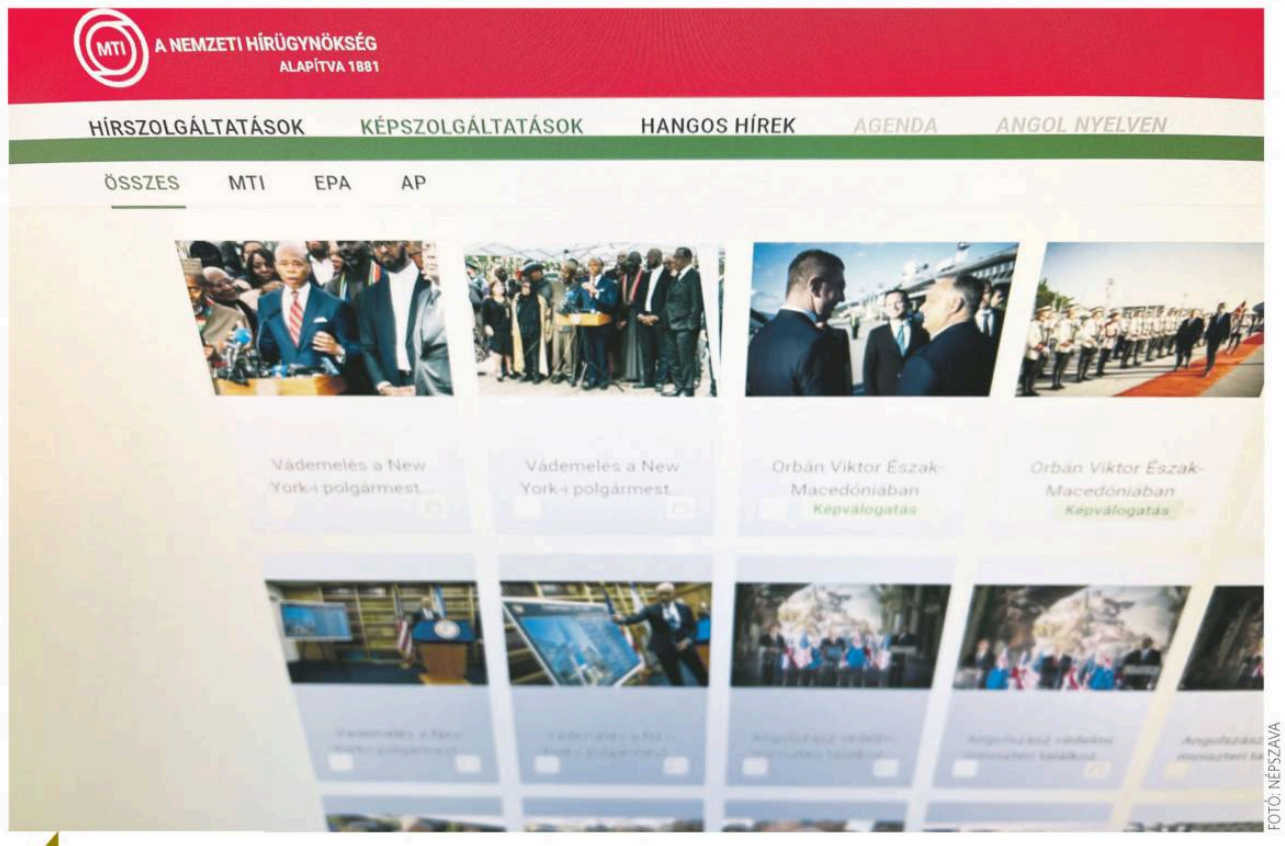

FOTÓ: NÉPSZAVA

A látványra utaznak: a kormányzati politikai igényeket szívesen kielégítő MTI most megint tovább szűkítette kicsit a nyilvánosságot

KRITIKA

POLYÁK GÁBOR szerint az archívum elérhetősége mellett gond az is: az MTI csak annak a minimális feladatnak felel meg, hogy híreket ad ki, ám a valós célt, a minőségi hírszolgáltatást egyáltalán nem teljesíti

> Beszéltünk a hírügynökség több munkatársával: hozzájuk is eljutott, hogy a megújult felületen sokkal nehezebb keresni, jellemzően az archívummal kapcsolatban érkeztek negatív visszajelzések.

Magyar Péter monológja a köztévében

ÚJ HANG „Örülök, hogy 218 nap után végre beengedték a legnagyobb ellenzéki párt vezetőjét a köztévébe” – így kezdte az M1-en Magyar Péter csütörtöki reggeli interjúját. A Tisza Párt elnökét azután hívták be az M1-be, majd a Kossuth rádióba, hogy bejelentette, október 5-re demonstrációt szervez a köztévé Kunigunda utcai székháza elé. (Igaz, előtte kétszer is hívták, hogy vitázzon Orbán Balázzsal, a kormányfő politikai igazgatójával, amit a politikus először az árvízhelyzetre hivatkozva utasított vissza, majd később leszögezte, neki Orbán Viktor miniszterelnökkel van dolga, vele szeretne vitázni.)

Az M1-en eredetileg a fővárosi ügyekről kérdezték volna a politikust, aki – nem hagyva szóhoz jutni a műsorvezetőt – kihasználva a ritka lehetőséget, főként olyan témákról beszélt, amelyeket a közmédia elhallgat. Így például arról, hogy bezárják a vidéki szülészeteket, postákat. Bírálta a közmédiát is, amiért nem beszél a kormányzat számára kellemetlen hírekről. „Önök éjjel-nappal hazudnak, akkor is, amikor kérdeznek” – mondta a Tisza párt elnöke. FRANK ZSÓFIA

Magyar Péter a közmédia helyett tájékoztatta a hallgatókat a valóságról